

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

projektu Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego
na lata 2014–2020

Włoszczowa, 2014

SPIS TREŚCI

I. PODSTAWY PRAWNE, ZAKRES MERYTORYCZNY ORAZ CEL SPORZĄDZENIA PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO, A TAKŻE INFORMACJE O METODACH ZASTOSOWANYCH PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY	5
II. INFORMACJA O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI	7
1. Charakterystyka projektowanego dokumentu i obszaru oddziaływania	7
2. Cele projektowanego dokumentu oraz planowane działania	9
3. Powiązania Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego z innymi dokumentami	19
□ <i>EUROPA 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu</i>	19
□ <i>Strategia Rozwoju Kraju 2020</i>	20
□ <i>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie</i>	21
□ <i>Strategia rozwoju społeczno - gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020</i>	22
□ <i>Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020</i>	22
III. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA	23
IV. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	25
V. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA; STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM	25
1. Obszary chronione oraz cenne przyrodniczo, a także krajobraz, różnorodność biologiczna, zwierzęta i rośliny oraz pozostałe zasoby naturalne	25
2. Zdrowie i życie ludzi	36
3. Środowisko gruntowo - wodne	37
3.1. Powierzchnia ziemi i gleby	37
3.2. Rodzaje i stan wód	39
4. Powietrze	50
5. Klimat	58
6. Zabytki oraz dobra materialne	58
7. Klimat akustyczny	60
8. Promieniowanie elektromagnetyczne	66

VI. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	69
VII. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIEŃNIA 2004 R. O OCHRONIE PRZYRODY	71
VIII. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU	73
1. Międzynarodowa ochrona środowiska - Globalny Program Działań: Agenda 21 oraz Deklaracja z Rio	73
2. Wspólnotowa polityka ochrony środowiska	76
3. Cele ochrony środowiska na szczeblu krajowym	77
IX. RODZAJ I SKALA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO, W TYM PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA	81
1. Prawdopodobieństwo wystąpienia, czas trwania, zasięg, częstotliwość i odwracalność oddziaływań	81
1.1. Etap realizacji zadań	82
1.1.1. ZANIECZYSZCZENIA POWIETRZA I KLIMATU	82
1.1.2. HAŁAS	83
1.1.3. ZANIECZYSZCZENIA WÓD, GLEBY I POWIERZCHNI ZIEMI	84
1.1.4. ODDZIAŁYWANIE NA RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNĄ, ZWIERZĘTA, ROŚLINY I ZASOBY NATURALNE, W TYM OBSZARY CHRONIONE	85
1.1.5. ODPADY	102
1.1.6. EMISIA PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH	103
1.2. Etap eksploatacji	103
1.2.1. POWIETRZE	104
1.2.2. HAŁAS	108
1.2.3. ZANIECZYSZCZENIA WÓD, GLEBY I POWIERZCHNI ZIEMI	112
1.2.4. ODDZIAŁYWANIE NA RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNĄ, ZWIERZĘTA, ROŚLINY I ZASOBY NATURALNE, W TYM OBSZARY CHRONIONE	117
1.2.5. ODPADY	140
1.2.6. EMISIA PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH	143

2. Prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka dla zdrowia i życia ludzi _____	144
2.1. Na etapie realizacji _____	145
2.2. Na etapie eksploatacji _____	145
3. Wpływ realizacji postanowień dokumentu na obszary i obiekty posiadające znaczenie dziedzictwa kulturowego oraz dobra materialne _____	149
4. Oddziaływanie na krajobraz _____	150
5. Prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływań skumulowanych _____	152
6. Podsumowanie oddziaływań na środowisko - Matryca oddziaływań ustaleń Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego na poszczególne komponenty środowiska ____	154
X. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU _____	161
XI. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU ORAZ OPIS METOD DOKONANIA OCENY PROWADZĄCEJ DO TEGO WYBORU ALBO WYJAŚNIENIE BRAKU ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH, W TYM WSKAZANIA NAPOTKANYCH TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY _____	166
XII. INFORMACJE ZAWARTE W PROGNOZACH ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO INNYCH, PRZYJĘTYCH JUŻ, DOKUMNETÓW POWIĄZANYCH ZE STRATEGIĄ ROZWOJU POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO _____	168
1. Prognoza Oddziaływania na Środowisko dla projektu Strategii Rozwoju _____ Kraju 2020 _____	169
2. Prognoza oddziaływania na środowisko Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie (KSRR) _____	170
3. Prognozy Oddziaływania na Środowisko dla projektu Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2020 _____	170
4. Prognozy Oddziaływania na Środowisko skutków realizacji projektu aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Włoszczowskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019 _____	172
XIII. STRESZCZENIE PROGNOZY SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM _____	173

I. PODSTAWY PRAWNE, ZAKRES MERYTORYCZNY ORAZ CEL SPORZĄDZENIA PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO, A TAKŻE INFORMACJE O METODACH ZASTOSOWANYCH PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

Podjęcie procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (SOOŚ) stanowi swoisty system wczesnego ostrzegania przed potencjalnymi zagrożeniami środowiskowymi. SOOŚ ma charakter prewencyjny. Przejawia się to w identyfikacji i zapobieganiu zanieczyszczeniom u źródła, identyfikacji efektów skumulowanych, wczesnym ostrzeganiu przed możliwością wystąpienia zagrożeń. SOOŚ jest narzędziem, które ma umożliwić efektywną ocenę środowiskową dokumentów o charakterze strategicznym (m.in. polityk, planów czy programów). Oznacza to, że ocena dotycząca tego rodzaju dokumentów nie może być zbyt szczegółowa, gdyż oceniane dokumenty dotyczą jedynie pewnych kierunków działań, a nie konkretnych czynności. SOOŚ ma również za zadanie wspomagać procesy decyzyjne w zakresie realizacji zrównoważonego rozwoju.

Podstawę prawną przeprowadzenia procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, a w ramach oceny strategicznej opracowania dokumentu: „Prognoza oddziaływania na środowisko” stanowi Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Niniejsza prognoza w myśl wyżej przywołanej ustawy stanowi jeden z elementów procesu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Podstawę prawną wykonania w/w Prognozy stanowi Dział IV Strategiczna ocena Oddziaływania na środowisko, a przede wszystkim art. 46,49,51,52 i 53 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Prognoza Oddziaływania na Środowisko projektu Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego na lata 2014-2020 zawiera, określa, analizuje i ocenia, a także przedstawia elementy wskazane w art. 51. ust. 2 i art. 52 ust 1 i 2 w/w ustawy.

Konieczność opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego oraz zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w Prognozie został również określony przez:

- Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach – na podstawie pisma z dnia 25.06.2014 r., Znak: WPN-II.410.52.2014.ML
- Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach – na podstawie pisma z dnia 29.07.2014 r., Znak: WPN-II.411.14.2014.ML

- Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach – na podstawie pisma z dnia 01.10.2014 r., Znak: WPN-II.410.75.2014.MK

oraz

- Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Kielcach – na podstawie pisma z dnia 23.06.2014 r., Znak: SEV.9022.5.35.2014
- Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Kielcach – na podstawie Opinii Sanitarnej z dnia 29.09.2014 r., Znak: SEV.9022.5.61.2014.

Przedmiotem Prognozy oddziaływania na środowisko jest projektowany dokument – Strategia Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego na lata 2014-2020. Strategia to wieloletni plan pokazujący najważniejsze cele, które trzeba zrealizować w pewnym czasie; a także sposoby ich realizacji (metody, działania). Dokument ten, określa priorytety i kierunki rozwoju, które będą realizowane na terenie powiatu w najbliższych siedmiu latach.

Celem wykonania Prognozy jest identyfikacja potencjalnych oddziaływań na środowisko będących wynikiem realizacji planowanych działań i zadań Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego oraz ocena ich natężenia, a także określenie czy w należyty sposób został uwzględniony w ocenianym dokumencie interes środowiska przyrodniczego.

Analizie poddano oddziaływanie na środowisko skutków realizacji planowanych działań i zadań na terenie Powiatu Włoszczowskiego. Do analizy przyjęto dwa warianty rozważań oddziaływań: niewdrożenia ustaleń Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego (tzw. wariant zerowy) oraz realizację założeń tejże Strategii.

Prognozę oddziaływania na środowisko opracowano stosownie do stanu współczesnej wiedzy i z wykorzystaniem metod przeprowadzania oceny, a także dostosowano do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu (Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego) oraz etapu jego wdrażania. Prognozę sporządzono przy zastosowaniu metod opisowych i analiz jakościowych opartych na danych dostępnych m.in. z państwowego monitoringu środowiska oraz identyfikacji i wartościowania skutków przewidywanych zmian w środowisku.

Do najważniejszych elementów Prognozy oddziaływania na środowisko zaliczają się:

- ✓ charakterystyka najważniejszych elementów projektowanego dokumentu – Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego na lata 2014–2020
- ✓ metodologia, zakres i cel opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko
- ✓ analiza skutków realizacji projektowanego dokumentu Strategii
- ✓ analiza stanu środowiska przyrodniczego obszaru objętego projektowanym dokumentem, a także potencjalnych zmian w środowisku, najważniejszych problemów oraz celów w zakresie ochrony środowiska
- ✓ rodzaj i skala oddziaływania na środowisko projektowanego dokumentu Strategii
- ✓ rozwiązania zapobiegające, ograniczające lub kompensujące skutki negatywnych oddziaływań na środowisko oraz ewentualne rozwiązania alternatywne w stosunku do zawartych w projektowanym dokumencie
- ✓ informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko innych dokumentów powiązanych z projektowaną Strategią Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego.

II. INFORMACJA O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI

1. Charakterystyka projektowanego dokumentu i obszaru oddziaływania

Strategia Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego na lata 2014–2020 to jeden z najważniejszych dokumentów przygotowanych przez samorząd powiatowy. Koncepcja rozwojowa Powiatu Włoszczowskiego zawarta w Strategii i zaplanowana na najbliższe 7 lat jest odpowiedzią na zidentyfikowane problemy oraz zdiagnozowane potrzeby rozwojowe powiatu. Zaplanowane działania mają na celu likwidację (lub maksymalne ograniczenie) negatywnych zjawisk oraz nadanie powiatowi nowego, wielokierunkowego impulsu rozwojowego.

W Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego wskazano główne kierunki działań oraz propozycje zadań w ramach wypracowanych celów strategicznych i operacyjnych. Planowane przedsięwzięcia mają charakter inwestycyjny (m.in. infrastruktura drogowa czy obiekty pełniące funkcje społeczne i turystyczne) oraz pozainwestycyjny (związane z rozwojem zasobów ludzkich, doradztwem, budowaniem współpracy oraz wsparciem dla różnych instytucji, działaniami na rzecz ograniczenia bezrobocia czy promocją powiatu).

Najważniejsze części z których składa się Strategia Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego to:

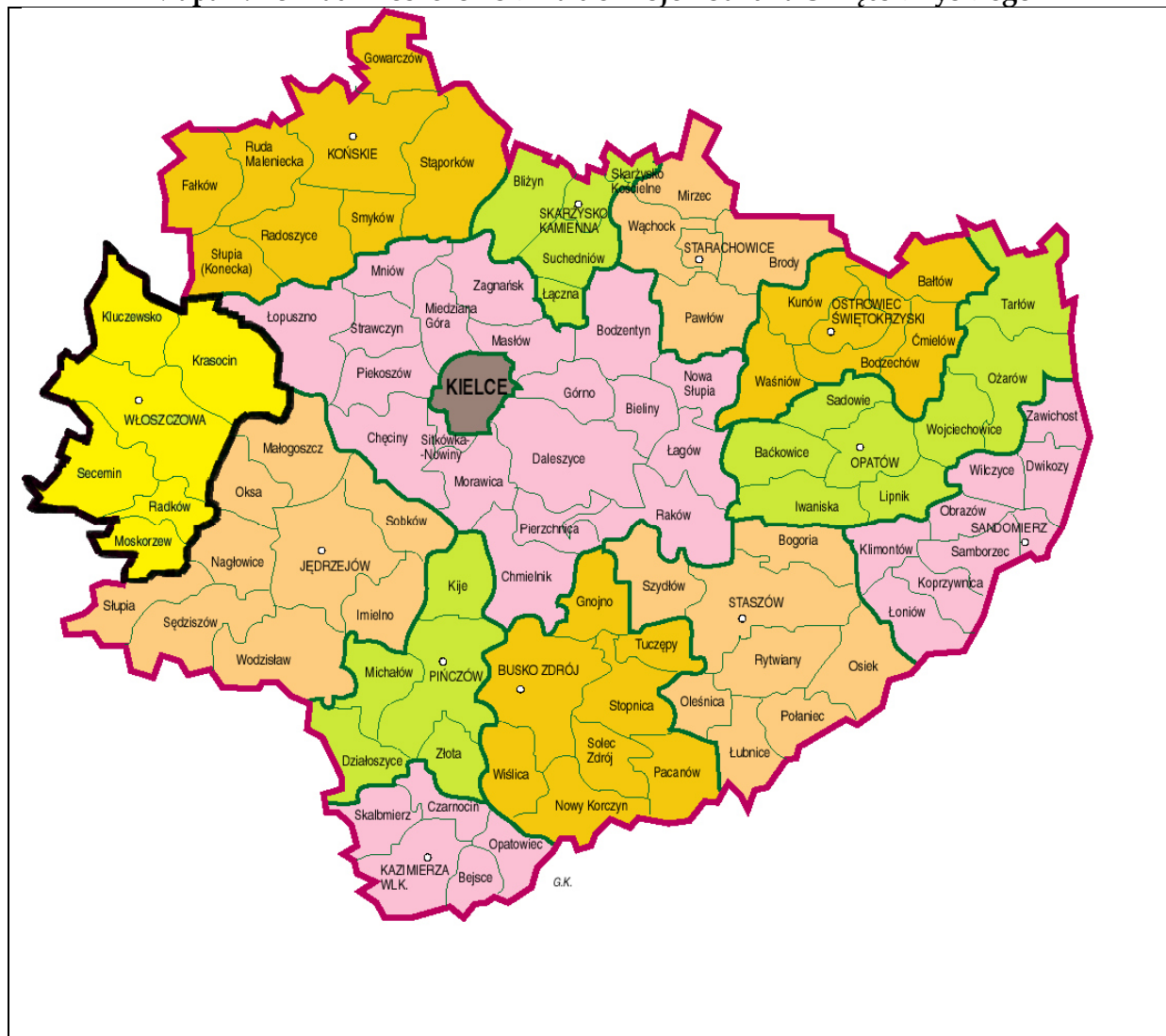
- ~ Raport o stanie Powiatu oraz diagnoza jego stanu;
- ~ Ocena potencjału powiatu i jego możliwości rozwojowych, a także analiza wyników badań ankietowych oraz wypracowanie analizy SWOT (słabe i mocne strony powiatu oraz szanse i zagrożenia związane z jego rozwojem);
- ~ Plan strategiczny oraz Plan Operacyjny Strategii (obejmujące m.in. problemy i potrzeby powiatu, plan finansowy jej realizacji, Misję i Wizję Powiatu, cele strategiczne i operacyjne, a także działania i zadania wraz z okresem ich realizacji);
- ~ Analiza zgodności Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego z najważniejszymi dokumentami wyższego rzędu (wojewódzkimi, krajowymi, europejskimi);
- ~ System wdrażania, monitorowania oraz komunikacji społecznej Strategii.

Strategia Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego obejmuje swym zasięgiem cały obszar Powiatu Włoszczowskiego, który jest zamieszkiwany przez 46 321 osób (stan na 2013 r., GUS). Pod względem gospodarczym, w Powiecie Włoszczowskim dominuje profil rolniczo - przemysłowy. W gminach wiejskich głównym sektorem gospodarki jest rolnictwo. Powierzchnia Powiatu Włoszczowskiego wynosi 908 km², a w jego skład wchodzi 6 gmin:

- 1 miejsko - wiejska: Włoszczowa (z ośrodkiem powiatowym jakim jest położone centralnie miasto Włoszczowa, które skupia najważniejsze funkcje administracyjne, gospodarcze itd.)
- 5 gmin wiejskich: Kluczewsko, Krasocin, Moskorzew, Radków oraz Secemin.

W gminach zlokalizowanych w Powiecie Włoszczowskim znajduje się 1 miasto, 160 miejscowości oraz 125 sołectw. Powiat Włoszczowski jest jednym z 13 powiatów zlokalizowanych w województwie świętokrzyskim. Powiat położony jest w najdalej na zachód wysuniętej części województwa oraz jest częścią regionu wschodniego oraz podregionu sandomiersko - jędrzejowskiego.

Mapa 1. Powiat Włoszczowski na tle Województwa Świętokrzyskiego

Źródło: <http://www.bratalbert.org>

2. Cele projektowanego dokumentu oraz planowane działania

MISJA POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO

określona w Strategii Rozwoju:

„Tworzenie miejsca dostosowanego do oczekiwań społecznych, wyposażonego w rozwiniętą infrastrukturę (zwłaszcza komunikacyjną), charakteryzującego się trwałym wzrostem gospodarczym, osiągniętym dzięki optymalnemu wykorzystaniu potencjału w postaci kapitału społecznego, położenia oraz posiadanych zasobów (głównie przyrodniczo – krajobrazowych i edukacyjnych), a przez to zapewniający pracę oraz wysoki standard życia mieszkańców”.

CELE STRATEGICZNE oraz CELE OPERACYJNE:

CEL STRATEGICZNY 1.
Podniesienie standardu życia mieszkańców oraz wzmocnienie integracji społecznej
<u>Cele Operacyjne:</u>
1.1. Poprawa jakości oraz dostępu do usług publicznych o charakterze społecznym
1.2. Wzrost zatrudnienia oraz rozwój przedsiębiorczości
1.3. Rozwój edukacji oraz podniesienie poziomu wykształcenia i kompetencji mieszkańców powiatu
1.4. Przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia oraz wzrost spójności społecznej
CEL STRATEGICZNY 2.
Rozwój lokalnej gospodarki oraz zwiększenie jej konkurencyjności
<u>Cele Operacyjne:</u>
2.1. Intensyfikacja współpracy na rzecz wzrostu gospodarczego oraz tworzenie przyjaznych warunków do inwestowania i rozwoju usług
2.2. Promocja powiatu
2.3. Wzrost efektywności oraz specjalizacji sektora rolnego
CEL STRATEGICZNY 3.
Kształtowanie przestrzeni funkcjonalnej i atrakcyjnej oraz zwiększenie efektywności wykorzystania potencjałów powiatu
<u>Cele Operacyjne:</u>
3.1. Usprawnienie funkcjonowania układu komunikacyjnego
3.2. Poprawa stanu oraz rozwój pozostałej infrastruktury kluczowej
3.3. Rozwój potencjału turystycznego i kulturowego oraz infrastruktury poprawiającej atrakcyjność sportowo-rekreacyjną powiatu

W Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego wskazano przedsięwzięcia, które usystematyzowano w ramach poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych w tabelach zamieszczonych poniżej. Wszystkie planowane działania i zadania będą realizowane w zgodzie z obowiązującymi przepisami i normami polskimi oraz wspólnotowymi w zakresie ochrony środowiska oraz zrównoważonego rozwoju.

CEL STRATEGICZNY 1. PODNIESIENIE STANDARDU ŻYCIA MIESZKAŃCÓW ORAZ WZMOCNIENIE INTERGRACJI SPOŁECZNEJ	
Cel Operacyjny nr 1.1. Poprawa jakości oraz dostępu do usług publicznych o charakterze społecznym	
Działania / zadania	Okres realizacji
Rozwój, modernizacja infrastruktury zdrowotnej poprawiającej dostępność i jakość świadczonych usług medycznych (m.in. poprzez rozbudowę lub modernizację obiektów ochrony zdrowia, zakup i modernizację sprzętu medycznego, wdrażanie systemów zarządzania jakością w placówkach zdrowotnych, itd.)	2014-2020
Realizacja działań i zadań wynikających z rządowego programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem Bezpieczniej”	2014-2015
Rozwój sprawnego systemu ochrony i zapobiegania nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska naturalnego (w tym tworzenie systemu ochrony przeciwpowodziowej i przeciwpożarowej)	2014-2020
Rozwój instytucji kultury (m.in. modernizacja niezbędnej infrastruktury, doposażenie w niezbędny sprzęt, wspieranie najważniejszych imprez kulturalnych)	2014-2020
Budowanie partnerstw ponadlokalnych w rozwiązywaniu wspólnych problemów (m.in. z gminami, organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorcami)	2014-2020
Informatyzacja administracji lokalnej (powiat, poszczególne gminy)	2014-2020
Rozbudowa, przebudowa i ułatwienie dostępu do budynków użyteczności publicznej	2014-2020
Wsparcie i działania rozwojowe na rzecz Zespołu Opieki Zdrowotnej we Włoszczowie (m.in. dotacja powiatu na remont oddziałów szpitalnych: wewnętrznych (I i II), rehabilitacji oraz na zakup histeroskopu, aparatu usg oraz osprzętu do laparoskopu)	2014-2020
„Lokalnie decydujemy razem” - wzmocnienie działań jst dla lokalnej społeczności Projekt będzie realizowany w partnerstwie z gminą Secemin, gminą Kluczewsko oraz STIWEK Fundacją na Rzecz Społeczeństwa, Tolerancji, Integracji, Wolności, Edukacji, Kultury i Stowarzyszeniem Rozwoju Gminy Secemin. Celem projektu jest wsparcie jst w zakresie wdrożenia standardów współpracy jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi. Działania zawierają wspólne opracowywanie dokumentów strategicznych, szkolenia oraz powołanie Międzygminnego Centrum Organizacji Pozarządowych.	2014-2015
Budowa infrastruktury społeczeństwa informacyjnego: projekty „e-świętokrzyskie Budowa Systemu Informacji Przestrzennej Województwa Świętokrzyskiego” oraz „e-świętokrzyskie Rozbudowa infrastruktury informatycznej jst”	2014

Utrzymanie systemów informatycznych i programów komputerowych (strona internetowa, BIP, LEX) w Starostwie Powiatowym	2014-2020
Obsługa informatyczna Domu Pomocy Społecznej	2014-2020
Powierzenie prowadzenia biblioteki powiatowej gminie Włoszczowa – udostępnienie mieszkańcom biblioteki powiatowej	2014
Audyty związane z utrzymaniem i re-certyfikacją certyfikatu jakości (jakość usług Starostwa Powiatowego we Włoszczowie)	2014-2018
Dotacja powiatu dla Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej na zakup samochodu pożarniczego	2014
Monitorowanie instalacji SAP – powiadomienie drogą telekomunikacyjną i radiową jako element bezpieczeństwa pożarowego w Domu Pomocy Społecznej	2014-2020
Instalacja fotoogniw w Domu Pomocy Społecznej	2014
Termomodernizacja budynku Starostwa Powiatowego oraz zakup i montaż windy w budynku Starostwa	2014
Termomodernizacja budynków Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2, Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 3 we Włoszczowie oraz Zarządu Dróg Powiatowych we Włoszczowie	2015-2020

Cel Operacyjny nr 1.2. Wzrost zatrudnienia oraz rozwój przedsiębiorczości	
Działania / zadania	Okres realizacji
Wsparcie nowo powstających mikroprzedsiębiorstw, w tym w szczególności na obszarach wiejskich (poprzez system szkoleń i doradztwa, dotacje inwestycyjne itp.)	2014-2020
Promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia (poprzez m.in. kampanie informacyjno-edukacyjne, szkolenia, dobre praktyki)	2014-2020
Rozwój instytucji otoczenia biznesu oraz organizacji wspierających przedsiębiorczość (np. powołanie powiatowego inkubatora przedsiębiorczości)	2014-2020
Aktywizacja środowisk i podniesienie poziomu współpracy jednostek samorządowych oraz organizacji otoczenia biznesu w zakresie wspierania przedsiębiorczości	2014-2020
Wsparcie systemowe publicznych i niepublicznych instytucji rynku pracy (m.in. doskonalenie struktur organizacyjnych, rozwój instrumentów analitycznych rynku pracy, szkolenia i doskonalenie zawodowe pracowników służb zatrudnienia, wyposażenie w odpowiednie narzędzia i systemy informatyczne)	2014-2020
Rozwój i doskonalenie usług świadczonych przez instytucje rynku pracy, w tym instrumentów aktywizacji zawodowej (poradnictwo zawodowe, szkolenia i przekwalifikowania, pośrednictwo pracy, staże i praktyki zawodowe, elastyczne formy zatrudnienia, wolontariat)	2014-2020
Aktywne uczestnictwo instytucji rynku pracy z powiatu w ogólnopolskich i regionalnych programach aktywizacji zawodowej (ujętych w krajowych i regionalnych planach działań na rzecz zatrudnienia)	2014-2020
Współpraca i projekty partnerskie instytucji na rzecz poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy (partnerstwa i porozumienia Powiatowego	2014-2020

Urzędu Pracy podpisywane m.in. z organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorstwami oraz gminnymi ośrodkami pomocy społecznej)	
„Młodzi na start” – poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej	2014
„Aktywnie w przyszłość” – aktywizacja zawodowa osób długotrwale bezrobotnych	2014-2015

Cel Operacyjny nr 1.3. Rozwój edukacji oraz podniesienie poziomu wykształcenia i kompetencji mieszkańców powiatu	
Działania / zadania	Okres realizacji
Podnoszenie jakości kształcenia w szkołach (m.in. doskonalenie kadr nauczycielskich, innowacyjne programy nauczania, komputeryzacja i doposażenie szkół w niezbędny sprzęt, wymiana młodzieży i współpraca międzynarodowa szkół)	2014-2020
Wspieranie finansowe uczniów o najlepszych wynikach nauczania w szkołach powiatowych poprzez programy stypendialne oraz system nagród	2014-2020
Promocja różnych form edukacji pozaszkolnej (np. kształcenie ustawiczne osób starszych)	2014-2020
Rozwój i poprawa stanu obiektów oświatowych, w tym sportowych obiektów przyszkolnych - dostosowanie obiektów edukacyjnych do nowoczesnych standardów i potrzeb	2014-2020
Rozwijanie nowoczesnych metod kształcenia e-learning (m.in. formy nauki na odległość, organizacja kursów e-learningowych)	2014-2020
Rozwój form doradztwa zawodowego dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych oraz doradztwa w zakresie wyboru dalszych kierunków kształcenia (m.in. prelekcje dla uczniów prowadzonych przez przedstawicieli wyższych uczelni na temat charakterystyk studiów na poszczególnych uczelniach, spotkania (w formie doradztwa) z przedstawicielami agencji zatrudnienia oraz PUP na temat atrakcyjności na rynku pracy absolwentów wybranych kierunków)	2014-2020
„Zawodowcy z Włoszczowy” – podniesienie kwalifikacji zawodowych uczniów techników	2014-2015
„Szansa na sukces zawodowy” Uczenie się przez całe życie – Leonardo da Vinci Mobilność – Szkolenie praktyczne uczniów poprzez organizację praktyk i stażów	2014-2015
„Park młodego naukowca” – zagospodarowanie terenu obiektu wokół I LO (m.in. boisko wielofunkcyjne, bieżnia, szachy terenowe, gry stolikowe, ogólnodostępny Internet)	2014
Korzystanie młodzieży z basenu na lekcjach W-F – realizacja zajęć edukacyjnych	2014-2020
Wynajem hali na lekcje W-F z młodzieżą – realizacja zajęć edukacyjnych	2014-2020
Przyciągnięcie na teren powiatu szkolnictwa wyższego (filie, oddziały zamiejscowe)	2014-2020

Cel Operacyjny nr 1.4. Przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia oraz wzrost spójności społecznej	
Działania / zadania	Okres realizacji
Opracowanie i wdrożenie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Włoszczowskiego – dokumentu strategicznego wskazującego cele, kierunki rozwojowe oraz działania w zakresie polityki społecznej	2014-2020
Aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (m.in. poprzez rozwój form aktywnej integracji)	2014-2020
Rozwój systemu pomocy społecznej (m.in. poprzez wzmocnienie jakości kadr, rozwój i poprawę standardu infrastruktury, rozwój środowiskowych form wsparcia, rozwój różnych form ekonomii społecznej)	2014-2020
Optymalizacja warunków bytowych w jednostkach organizacyjnych powiatu działających na rzecz osób wykluczonych	2014-2020
Wzmocnienie powiatowego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną - promocja idei rodzicielstwa zastępczego (m.in. tworzenie warunków do powstawania i działania rodzinnych form opieki zastępczej, działania mające na celu organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, przez m.in. specjalistyczne poradnictwo, a także organizowanie i finansowanie szkoleń dla funkcjonujących i potencjalnych instytucji rodzicielstwa zastępczego, promocja idei rodzicielstwa zastępczego: artykuły w prasie lokalnej czy ulotki i broszury informacyjne)	2014-2020
Organizacyjne i finansowe wspieranie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych (m.in. w ramach warsztatów terapii zajęciowej)	2014-2020
„Uwierz w siebie. Program aktywizacji podopiecznych PCPR we Włoszczowie”	2014
Dostawa materiałów medycznych – zapewnienie odpowiedniej opieki medycznej podopiecznym Domu Pomocy Społecznej	2014-2020
Porozumienia z innymi jst na utrzymanie dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych i rodzinach zastępczych – zapewnienie opieki dzieciom	2014-2020
Świadczenia społeczne dla dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych i rodzinach zastępczych – zapewnienie opieki dzieciom	2014-2020
Przebudowa kotłowni i systemu podgrzewania wody w Domu Pomocy Społecznej	2014
Dofinansowanie do prowadzenia stołówki Brata Alberta we Włoszczowie (dla Gminy Włoszczowa)	2014

CEL STRATEGICZNY 2. ROZWÓJ LOKALNEJ GOSPODARKI ORAZ ZWIĘKSZENIE JEJ KONKURENCYJNOŚCI	
Cel Operacyjny nr 2.1. Intensyfikacja współpracy na rzecz wzrostu gospodarczego oraz tworzenie przyjaznych warunków do inwestowania i rozwoju usług	
Działania / zadania	Okres realizacji
Stworzenie Powiatowego Forum Przedsiębiorców – cykliczne spotkania przedstawicieli władz samorządowych oraz przedsiębiorców w celu bliższego zapoznania się, wymiany doświadczeń w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej itd. - z udziałem gości specjalnych: np. przedstawicieli instytucji typu ZUS czy Urząd Skarbowy, parlamentarzystów, ale także organizacji pracodawców	2014-2020
Aktywne wspieranie przedsiębiorców w pozyskiwaniu środków prorozwojowych (ułatwianie dostępu do informacji i wiedzy na temat dostępnych instrumentów rozwoju firmy: strona internetowa powiatu, organizacja otwartych spotkań dla przedsiębiorców ze specjalistami)	2014-2020
Współpraca samorządu powiatowego ze środowiskiem biznesowym z wykorzystaniem nowoczesnych technologii (m.in. poprzez bieżące przysyłanie przedsiębiorcom drogą mailową ważnych informacji dotyczących prowadzenia działalności gospodarczej – terminy podatkowe, nabory wniosków dla przedsiębiorstw w ramach programów finansowych, zmiany w przepisach, organizowane szkolenia i konferencje itp.)	2014-2020
Rozwój współpracy instytucjonalnej na rzecz rozwoju gospodarczego (np. wymiana informacji, tworzenie partnerstw skupiających sektor publiczny, społeczny i gospodarczy, organizacja wspólnych targów)	2014-2020
Współdziałanie z gminami w zakresie kompleksowego przygotowania terenów inwestycyjnych	2014-2020
Uporządkowanie gospodarki nieruchomościami (m.in. stworzenie i informatyzacja centralnej bazy danych, tworzenie centralnego zasobu geodezyjnego oraz katastru nieruchomości, przygotowanie opracowań dotyczących koncepcji zagospodarowania terenu oraz stref inwestycyjnych)	2014-2020
Utworzenie specjalnego obszaru - „Specjalnej Strefy Ekonomicznej” (wprowadzanie preferencyjnych warunków funkcjonowania dla firm w zakresie np. zwolnień podatkowych chcących lokalizować swój biznes na terenie powiatu)	2015-2020

Cel Operacyjny nr 2.2. Promocja powiatu	
Działania / zadania	Okres realizacji
Promocja gospodarcza powiatu (m.in. misje gospodarcze, imprezy targowo - wystawiennicze, seminaria i konferencje) - działania podejmowane przy współpracy z przedsiębiorcami	2014-2020
Utworzenie i promowanie portalu internetowego firm Powiatu Włoszczowskiego wraz z wykorzystaniem dostępnych mediów społecznościowych (m.in. utworzenie obcojęzycznej wersji portalu)	2014-2020

np. angielskiej lub niemieckiej, promocja portalu na facebook’u)	
Stworzenie bazy danych o terenach inwestycyjnych	2014-2020
Rozwój współpracy instytucjonalnej (np. wymiana informacji, tworzenie partnerstw skupiających sektor publiczny, społeczny i gospodarczy, organizacja wspólnych targów)	2014-2020

Cel Operacyjny nr 2.3. Wzrost efektywności oraz specjalizacji sektora rolnego	
Działania / zadania	Okres realizacji
Pośrednictwo informacyjne powiatu na temat działań wspierających rozwój i unowocześnianie rolnictwa, zwłaszcza dotyczące możliwości związanych z realizacją PROW na lata 2014-2020 (m.in. organizacja spotkań, zamieszczanie informacji na stronie internetowej powiatu)	2014-2020
Wspieranie procesu zwiększania powierzchni gospodarstw rolnych (m.in. scalanie gruntów)	2014-2020
Wspieranie procesu różnicowania działalności gospodarstw rolnych (m.in. szkolenia przekwalifikowujące, agroturystyka, produkcja surowca energetycznego, drobne przetwórstwo produktów rolnych i leśnych, zalesianie gruntów rolnych)	2014-2020
Rozwój rolnictwa ekologicznego (m.in. zmiana metody upraw, certyfikacja produkcji, promocja oraz sprzedaż produktów)	2014-2020
Współpraca i wsparcie instytucji otoczenia rolnictwa (np. zrzeszanie się rolników, grupy producenckie, infrastruktura skupu i przetwórstwa produktów rolnych)	2014-2020
Podwyższenie wiedzy i kwalifikacji rolników (w tym rolników młodych) w zakresie prowadzenia gospodarstwa i jego modernizacji (m.in. usługi doradcze oraz poradnictwo)	2014-2020

CEL STRATEGICZNY 3. KSZTAŁTOWANIE PRZESTRZENI FUNKCJONALNEJ I ATRAKCYJNEJ ORAZ ZWIĘKSZENIE EFEKTYWNOŚCI WYKORZYSTANIA POTECŃJAŁÓW POWIATU	
Cel Operacyjny nr 3.1. Usprawnienie funkcjonowania układu komunikacyjnego	
Działania / zadania	Okres realizacji
Budowa, modernizacja, przebudowa wybranych elementów infrastruktury dróg powiatowych, w tym infrastruktury około drogowej	2014-2020
Realizacja ponadlokalnych zadań transportowych przy współpracy z innymi zarządcami dróg (np. działania na rzecz poprawy stanu dróg wojewódzkich i drogi krajowej)	2014-2020
Działania na rzecz zintegrowania systemu komunikacji publicznej (autobusowej) w obrębie powiatu (m.in. zwiększenie ilości oraz częstotliwości połączeń o charakterze międzygminnym)	2014-2020
Budowa chodnika przy drodze powiatowej nr 0401T w miejscowości Oleszno (odcinek od ul. Szkolnej do ul. Kieleckiej oraz odcinek w Olesznie wraz z kanałem burzowym	2014
Dotacja dla Gminy Radków na realizację zadania przekazanego pn. „Przebudowa drogi powiatowej Nr 0237T na odcinku Radków - Kossów o długości 1 km oraz przebudowa drogi powiatowej Nr 0233T na odcinku Bałków-Dzierzgow	2014

Przebudowa drogi powiatowej Nr 0253T i 0254T na odcinku Stanowiska - Łączyna Wola o długości 1,5 km, Gmina Kluczewsko	2014
Przebudowa drogi powiatowej Nr 0265T Mieczyn - Występy na odcinku o długości 820 mb, Gmina Krasocin	2014
Przebudowa skrzyżowania ulic Wschodniej i Kusocińskiego we Włoszczowie	2014
Przebudowa ul. Wiśniowej na odcinku od ul. Partyzantów do ul. 1-go Maja, oraz budowa prawoskrętu z ul. Wiśniowej na ul. 1-go Maja we Włoszczowie	2014
Wykonanie dokumentacji projektowej na przebudowę drogi powiatowej nr 0401T Oleszno - Zabrody, Gmina Krasocin	2014
Wykonanie przepustów na rzece Nowa Czarna w km 1+902; w km 0+905; w km 1+633; w km 3+030; drogi powiatowej Nr 0402T Jakubów - Wojciechów	2014
Wykonanie przepustu na drodze powiatowej Nr 0402T Jakubów - Wojciechów na rzece Nowa Czarna, Gmina Krasocin	2014
Budowa chodnika przy ul. Głowackiego we Włoszczowie	2014
Przebudowa ul. Kilińskiego od 1-go Maja do Wigury we Włoszczowie (oraz od Wigury do Sobieskiego)	2014
Przebudowa ul. Słonecznej w Czarnicy	2014
Budowa chodnika przy drodze powiatowej nr 0230T w miejscowości Żelisławice, Gmina Secemin	2014
Przebudowa drogi powiatowej Nr 0229T w miejscowości Krzepin, Gmina Secemin	2014
Wykonanie odwodnienia drogi powiatowej Nr 0234T w miejscowości Kuczków (Gmina Secemin)	2014
Przebudowa drogi powiatowej Nr 0240T Moskorzew - Chebdzie, Gmina Moskorzew	2014
Przebudowa drogi powiatowej Nr 0249T Motyczno - Międzylesie w miejscowości Motyczno, Gmina Włoszczowa	2014
Przebudowa drogi powiatowej Nr 0223T Konieczno - Modrzewie w miejscowości Konieczno, Gmina Włoszczowa	2014
Budowa chodnika dla pieszych (z elementami odwodnienia) przy drodze powiatowej Nr 0264T od zjazdu na cmentarz w Skorkowie w kierunku wiaduktu kolejowego	2014
Wykonanie projektu budowlanego na przebudowę wiaduktu nad torami CMK w ciągu drogi powiatowej Nr 0257 Żeleźnica - Oleszno	2014
Budowa ścieżek rowerowych	2014-2020
Budowa obwodnicy miasta Włoszczowa	2014-2020

Cel Operacyjny nr 3.2. Poprawa stanu oraz rozwój pozostałej infrastruktury kluczowej	
Działania / zadania	Okres realizacji
Budowa i rozwój sieci gazowej (m.in. budowa gazociągu, przyłączenie do sieci jak największej liczby mieszkańców, budowa stacji redukcyjno - pomiarowych)	2014-2020
Współdziałanie powiatu z gminami w zakresie poprawy stanu i rozwoju mieszkalnictwa (m.in. wsparcie prywatnych inwestycji mieszkaniowych, współpraca z gminami dotycząca usuwania azbestu)	2014-2020

z budynków mieszkalnych)	
Informatyzacja powiatu (budowa szerokopasmowej infrastruktury dostępu do Internetu)	2014-2020
Współpraca z gminami oraz działania na rzecz poprawy stanu i rozwoju infrastruktury ochrony środowiska (przede wszystkim kanalizacyjnej, ale także w zakresie dywersyfikacji dostaw energii: promowanie i rozwój odnawialnych źródeł energii)	2014-2020
Współdziałanie z gminami w zakresie kompleksowego przygotowania terenów inwestycyjnych, oraz ich aktywna promocja wśród potencjalnych inwestorów	2014-2020

Cel Operacyjny nr 3.3. Rozwój potencjału turystycznego i kulturowego oraz infrastruktury poprawiającej atrakcyjność sportowo - rekreacyjną powiatu	
Działania / zadania	Okres realizacji
Rozwój publicznej infrastruktury turystycznej (m.in. ścieżki rowerowe, szlaki turystyczne, ścieżki edukacyjno - przyrodnicze)	2014-2020
Odnowa w celach turystycznych miejsc i obiektów zabytkowych	2014-2020
Powstanie i poprawa stanu istniejących obiektów pełniących funkcje sportowe i rekreacyjne	2014-2020
Wspieranie rozwoju bazy noclegowo-gastronomicznej w powiecie (głównie poprzez współpracę z lokalnymi przedsiębiorcami)	2014-2020
Tworzenie i rozwój infrastruktury do prowadzenia działalności agroturystycznej	2014-2020
Organizacja oraz wsparcie inicjatyw dotyczących rozwoju różnych form turystyki i rekreacji (m.in. rajdy rowerowe, imprezy sportowe i kulturalne, zawody sportowe)	2014-2020
Promocja turystyczna powiatu, również w skali kraju oraz poza jego granicami (m.in. działalność punktów informacji turystycznej, strona internetowa powiatu, publikacja przewodników, folderów, broszur itp., kampanie promocyjne w prasie i telewizji, udział w targach i wystawach)	2014-2020
Rozwój współpracy i partnerstwa na rzecz rozwoju turystyki (współpraca z gminami, organizacjami pozarządowymi czy przedsiębiorcami)	2014-2020
Aktywne wspieranie partnerstwa i inicjatyw oddolnych na rzecz rozwoju turystycznego powiatu i poszczególnych gmin (w tym Lokalnych Grup Działania w ramach Inicjatywy Leader)	2014-2020
„Park młodego naukowca” – zagospodarowanie terenu obiektu wokół I LO (m.in. boisko wielofunkcyjne, bieżnia, szachy terenowe, gry stolikowe, obiekty małej architektury, estetycznie zagospodarowany teren zielony, organizacja imprez, w tym festiwalu naukowo - rekreacyjnego, promocja obszaru, ekspozycja muzealna na powietrzu, oznakowanie i promocja pomnika przyrody – topoli czarnej – rosnącej przy Domu Kultury we Włoszczowie	2014

3. Powiązania Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego z innymi dokumentami

Strategia Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego na lata 2014–2020 w swoich założeniach bazuje na dokumentach strategicznych będących podstawą polityki rozwoju zarówno na poziomie regionalnym, krajowym, jak i europejskim. Zgodność i komplementarność Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego z dokumentami strategicznymi województwa, kraju oraz Unii Europejskiej jest jednym z warunków koniecznych dla jej skutecznej realizacji. Strategia powiatowa oraz planowane działania w niej zawarte są zgodne z priorytetami, celami, kierunkami rozwojowymi i działaniami zapisanymi w następujących dokumentach:

➤ *EUROPA 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*

Strategia Europa 2020 jest najważniejszym dokumentem strategicznym Unii Europejskiej dotyczącym koncepcji jej rozwoju. Dokument obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji (obszary priorytetowe: Innowacje, Edukacja, Społeczeństwo Cyfrowe)
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej) obszary priorytetowe: Klimat, Energia i Mobilność oraz Konkurencyjność)
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną (obszary priorytetowe: Zatrudnienie i Umiejętności oraz Walka z ubóstwem).

W Strategii Europa 2020 wytyczono również kilka nadrzędnych, wymiernych celów UE, do których zaliczono m.in. wzrost wskaźnika zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat, ograniczenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną, zwiększenie liczby osób z wyższym wykształceniem oraz zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem.

Cele i działania Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego są zgodne z priorytetami i celami UE wskazanymi w dokumencie „Europa 2020”. Do kierunków rozwoju powiatu najbardziej komplementarnych z kierunkami Unii Europejskiej zaliczyć należy: rozwój edukacji oraz podniesienie poziomu wykształcenia, wzrost zatrudnienia,

przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego oraz zwiększenie konkurencyjności gospodarki.

➤ **Strategia Rozwoju Kraju 2020**

Strategia Rozwoju Kraju 2020 to główna strategia rozwojowa w średnim horyzoncie czasowym, wskazująca strategiczne zadania państwa. Strategia wyznacza trzy obszary strategiczne:

- I. Sprawne i efektywne państwo
- II. Konkurencyjna gospodarka
- III. Spójność społeczna i terytorialna

Celem głównym Strategii jest „wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności”.

W Strategii Rozwoju Kraju wskazano bardzo wiele celów i priorytetów rozwojowych, w które w większości wpisują się cele strategiczne oraz operacyjne strategii powiatowej. Do priorytetowych kierunków interwencji publicznej Strategii Rozwoju Kraju, z którymi najbardziej są powiązane kierunki rozwojowe Powiatu Włoszczowskiego zaliczają się:

- Zwiększenie efektywności instytucji publicznych
- Zapewnienie ładu przestrzennego
- Rozwój kapitału społecznego
- Zwiększenie bezpieczeństwa obywatela
- Zwiększenie produktywności gospodarki
- Zwiększenie konkurencyjności i modernizacja sektora rolno - spożywczego
- Zwiększanie aktywności zawodowej
- Poprawa jakości kapitału ludzkiego
- Zwiększanie mobilności zawodowej i przestrzennej
- Zapewnienie powszechnego dostępu do Internetu
- Upowszechnienie wykorzystania technologii cyfrowych
- Modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych
- Udrożnienie obszarów miejskich
- Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym

- Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych
- Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych
- Zwiększenie spójności terytorialnej.

➤ ***Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie***

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie” (KSRR) jest dokumentem, określającym cele i sposób działania podmiotów publicznych, a w szczególności rządu i samorządów województw, w odniesieniu do polskiej przestrzeni dla osiągnięcia strategicznych celów rozwoju kraju.

Celem strategicznym polityki regionalnej, określonym w KSRR, jest „Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym”. KSRR ustala trzy cele szczegółowe polityki regionalnej do 2020 roku:

- Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów („konkurencyjność”)
- Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych („spójność”)
- Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie („sprawność”).

Cele określone w Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego są w pełni zgodne z celami strategicznymi polityki regionalnej przyjętymi w KSRR. Założenia rozwojowe powiatu są najbardziej zbieżne z następującymi kierunkami działań zawartymi w KSRR:

- Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji poza miastami wojewódzkimi
- Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe (m.in. usługi edukacyjne i szkoleniowe, medyczne czy komunikacyjne)
- Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno – gospodarcze
- Zwiększanie dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich na obszarach o najniższej dostępności
- Wzmocnienie strategicznego wymiaru polityki regionalnej

- Poprawa jakości zarządzania politykami publicznymi, w tym ich właściwe ukierunkowanie terytorialne
- Wspomaganie budowy kapitału społecznego dla rozwoju regionalnego w oparciu o sieci współpracy między różnymi aktorami polityki regionalnej.

➤ **Strategia rozwoju społeczno - gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020**

Strategia rozwojowa dla Polski Wschodniej identyfikuje kluczowe wyzwania rozwojowe stojące przed makroregionem. Celem głównym Strategii jest „Wzrost wydajności pracy we wszystkich sektorach gospodarki Polski Wschodniej”, a trzy strategiczne obszary to: Innowacyjność; Zasoby pracy i jakość kapitału ludzkiego; Infrastruktura transportowa i elektroenergetyczna.

Strategia powiatowa wpisuje się w założenia Strategii dla Polski Wschodniej, a do najważniejszych strategicznych kierunków działań Polski Wschodniej z punktu widzenia koncepcji rozwoju Powiatu Włoszczowskiego zaliczyć należy:

- Budowę trwałych przewag konkurencyjnych poprzez działania na rzecz podnoszenia poziomu technologicznego zaawansowania i innowacyjności w obszarze wiodących endogenicznych ponadregionalnych specjalizacji gospodarczych
- Przeciwdziałanie wykluczeniu na rynku pracy
- Wzmocnienie potencjału nowoczesnych kadr dla gospodarki opartej na wiedzy
- Przelamywanie barier związanych z peryferyjnym położeniem Polski Wschodniej
- Wzmocnienie spójności wewnętrznej Polski Wschodniej.

➤ **Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020**

Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego stanowić ma strategiczną podstawę dla Regionalnego Programu Operacyjnego, zaplanowanego do wdrożenia w latach 2014–2020.

Strategia Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego jest zgodna z priorytetami rozwojowymi na poziomie województwa. Do celów operacyjnych strategii wojewódzkiej, które będą realizowane również przy udziale strategii powiatowej należy zaliczyć przede wszystkim:

- Poprawa infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej, czyli bliżej siebie i świata

- Poprawa infrastruktury społecznej i usług publicznych, czyli wzrost kapitału społecznego, wsparcie zatrudnienia i wyższa jakość życia w Regionie
- Rozwój harmonijny i ład przestrzenny, czyli nie zapominajmy o tym co już jest
- Cenna spuścizna – ugruntowanie pozycji przemysłu i budownictwa w Regionie
- Ekologiczna żywność, czyli zaspokajanie rosnącego popytu na tradycję
- Pakietyzacja i komercjalizacja produktu turystycznego, czyli rynkowa gra zespołowa
- Sprzyjanie kumulowania kapitału ludzkiego, czyli zdrowi, kreatywni i wykształceni ludzie jako podstawa myślenia o pomyślnej przyszłości
- Tworzenie sprzyjających warunków dla przedsiębiorczości, w tym przede wszystkim sektora MŚP, czyli dla podmiotów, które finalnie decydują o innowacyjności
- Ośrodki miejskie jako subregionalne i lokalne bieguny wzrostu
- Rozwój usług publicznych (na obszarach wiejskich)
- Rozwój nowoczesnego rolnictwa
- Rozwój funkcji pozarolniczych
- Inżynieria środowiska, czyli dokończenie infrastruktury komunalnej oraz efektywne wykorzystanie zlewni Wisły
- Ochrona cennych zasobów przyrodniczych.

III. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

Celem analizy skutków (monitoringu) jest opisanie zmian lub braku zmian stanu środowiska w wyniku realizacji założeń Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego oraz sprawdzenie czy zaplanowane środki ograniczające i łagodzące negatywne oddziaływanie na środowisko przyniosą zakładany efekt.

Monitoring skutków realizacji postanowień Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego w zakresie oddziaływania na środowisko zostanie przeprowadzony z wykorzystaniem oraz poprzez analizę i ocenę wyników pomiarów i badań stanu środowiska uzyskanych w ramach państwowego monitoringu środowiska, którego

podstawowym zadaniem jest dostarczanie informacji o aktualnym stanie środowiska i stopniu zanieczyszczenia jego poszczególnych komponentów.

Analiza skutków realizacji i oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego będzie się odbywała w szczególności w zakresie:

- wpływu na zdrowie i życie ludzi,
- stanu czystości wód,
- jakości i poziomu zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego,
- poziomu klimatu akustycznego, głównie komunikacyjnego,
- wpływu na zasoby wartościowe przyrodniczo, w tym florę i faunę występującą na terenie powiatu.

Monitoring skutków Strategii w zakresie oddziaływania na środowisko będzie prowadzony przede wszystkim w oparciu o publikowane co roku przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach wyniki oceny stanu środowiska oraz jego poszczególnych komponentów. Wykorzystane będą także wyniki dostępnych badań innych instytucji, które będą obrazowały stan środowiska na terenie Powiatu Włoszczowskiego. Analiza skutków i oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego będzie się odbywała z wykorzystaniem branżowych podsystemów monitorujących stan zasobów przyrodniczych (np. monitoring wód, powietrza czy hałasu).

Dla właściwej analizy skutków realizacji postanowień Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego szczególnie istotne wydaje się podjęcie następujących działań:

- lokalizacja punktów pomiarowo - kontrolnych umożliwiających monitoring poszczególnych komponentów środowiska na terenie powiatu;
- okresowy (najlepiej raz w roku) monitoring aerosanitarny (stanu powietrza);
- coroczny monitoring stanu wód podziemnych (w tym gruntowych) oraz powierzchniowych;
- systematyczny monitoring obszarów i obiektów przyrodniczych oraz flory i fauny żyjącej na terenie powiatu;
- okresowy (przynajmniej raz w roku) monitoring akustyczny, zwłaszcza w otoczeniu ulic o największym natężeniu ruchu;
- monitoring jakości gleby i ziemi – prowadzony w 5-letnich cyklach i polegający na śledzeniu zmian różnych cech gleb zachodzących pod wpływem rolniczej i pozarolniczej działalności człowieka;

- monitoring stanu zdrowia mieszkańców powiatu – na podstawie danych dotyczących poziomu zachorowalności oraz umieralności ludzi.

IV. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO

Powiat Włoszczowski jest zlokalizowany w województwie świętokrzyskim, które leży w południowej części centralnej Polski. Powiat Włoszczowski położony jest w najdalej na zachód wysuniętej części województwa świętokrzyskiego (granicy z województwem łódzkim). Powiat nie jest położony w obszarze przygranicznym. Działania zaplanowane do realizacji w Strategii z racji lokalizacji, a także skali i rodzaju rozwiązań nie będą prowadzić do transgranicznych oddziaływań na środowisko. Działania będą miały zasięg przede wszystkim lokalny.

Transgraniczne oddziaływanie na środowisko działań i zadań ujętych w Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego nie jest możliwe ze względu na znaczną odległość obszaru realizacji założeń rozwojowych od granic państwa Polskiego. Odległość siedziby powiatu – miasta Włoszczowy do najbliższych granic z innymi państwami wynosi:

- z Czechami (przez miasto Cieszyn): odległość drogowa ok. 201 km; w linii prostej ok. 154 km
- ze Słowacją (prze miejscowość Winiarczykówka): odległość drogowa ok. 218 km ; w linii prostej ok. 155 km
- z Ukrainą (przejście graniczne Przemyśl – Mościska): odległość drogowa ok. 321 km; w linii prostej ok. 244 km
- z Białorusią (przejście graniczne Sławatycze – Domaczewo): odległość drogowa ok. 321 km; w linii prostej ok. 271 km.

V. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA; STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM

1. Obszary chronione oraz cenne przyrodniczo, a także krajobraz, różnorodność biologiczna, zwierzęta i rośliny oraz pozostałe zasoby naturalne

Pod względem geobotanicznym obszar Powiatu Włoszczowskiego położony jest w Krainie Świętokrzyskiej, w dwóch okręgach – Włoszczowsko-Jędrzejowskim oraz Chęcińskim.

Okręg Włoszczowsko-Jędrzejowski nie wykazuje cech swoistych i ma charakter przejściowy. Występują tutaj duże, w większości naturalne kompleksy leśne (grądy, lasy mieszane świeże i wilgotne oraz w dolinach rzecznych lasy łąkowe i olsy). Najcenniejsze przyrodniczo na tym obszarze są doliny Pilicy, Białej Nidy i Czarnej Włoszczowskiej z naturalnymi, silnie meandrującymi korytami rzecznych i towarzyszącymi im starorzeczami. Wzdłuż koryt ciągną się gęste zarośla wierzbowe, które przechodzą w podmokłe łąki o dużych walorach florystycznych. Bagna i torfowiska są najbardziej zagrożonym ekosystemem na tym obszarze. Ich powierzchnia systematycznie się kurczy w wyniku nieprzemyślanych, osuszających zabiegów melioracyjnych, które zaburzają stosunki wodne oraz w wyniku naturalnych zmian sukcesyjnych.

Równie cenny przyrodniczo jest największy na Wyżynie Małopolskiej płat lasów jesionowo-olszowych (obręb Oleszno). Występujące lokalnie na tym obszarze murawy kserotermiczne mają charakter ekstrazonalny (występują poza terenem swojego naturalnego zasięgu) i cechuje je bogactwo gatunków.

Okręg Chęciński obejmujący jedynie część gminy Krasocin charakteryzuje się występowaniem pasm wapiennych wzgórz. Na takim podłożu wykształciły się lasy mieszane i liściaste. Las mieszany tworzą dąb i sosna z domieszką lipy, jaworu, klonu pospolitego, grabu osiki i brzozy. Na wydmach piaszczystych dominują drzewostany sosnowe. W miejscach szczególnie ciepłych można spotkać płaty świetlistej dąbrowy, zarośla kserotermiczne oraz murawy ciepłolubne.

Powiat Włoszczowski posiada znaczne obszary leśne. Wskaźnik lesistości powiatu wynosi 41,6% (najwyższy w gminie Kluczewsko: 43,8%; najniższy w gminie Moskorzew: 27,4%) i jest znacznie wyższy od średniego wskaźnika dla województwa świętokrzyskiego – 28%. Naturalna, pierwotna pokrywa leśna złożona była głównie z ciepłolubnych postaci grądu, świetlistej dąbrowy, lasów mieszanych i borów sosnowych na glebach piaszczystych. W podmokłych dolinach rzecznych występowały lasy łąkowe i olsy. Dzisiaj pozostały jedynie fragmenty takich naturalnych i półnaturalnych lasów. Dominują natomiast sztuczne monokultury sosnowe ze sztucznych nasadzeń - sosna zajmuje ponad 80% powierzchni leśnej powiatu. Wśród drzewostanów Powiatu Włoszczowskiego dominują te o strukturze wiekowej 41-60 oraz 61-80 lat, które stanowią łącznie ponad 50% w strukturze lasów. Drzewa mające do 20 lat stanowią ponad 14%, natomiast powyżej 100 lat to niecałe 4%.

Do największych zagrożeń stanu zdrowotnego lasów w powiecie zaliczają się m.in.: zaśmiecanie ich przez ludzi, ograniczona odporność na czynniki chorobotwórcze,

zanieczyszczenie powietrza, powstające często pożary, wyręby drewna, ale także duże skupiska niektórych gatunków zwierząt (np. zgryzanie pędów przez sarny).

Ze względu na duże walory przyrodniczo-krajobrazowe znacząca część Powiatu Włoszczowskiego została objęta prawną ochroną przyrody. Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni powiatu ogółem wynosi ponad 46%. Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody, na terenie powiatu utworzono:

- 1) część **Przedborskiego Parku Krajobrazowego** wchodzącego w skład Zespołu Nadpilicznych Parków Krajobrazowych wraz z otuliną (park położony jest na pograniczu dwóch województw łódzkiego i świętokrzyskiego);
- 2) część **Włoszczowsko-Jędrzejowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu** (położony na części terytorium gminy Włoszczowa i Krasocin);
- 3) **Przedborski Obszar Chronionego Krajobrazu** - utworzony w 2002 r. na obszarze części otuliny Przedborskiego Parku Krajobrazowego położonej w obrębie województwa świętokrzyskiego. Powierzchnia 13 049 ha, w tym na terenie poszczególnych gmin Powiatu Włoszczowskiego: Kluczewsko: 7 293 ha oraz Krasocin: 1 721 ha. Obszar obejmuje fragmenty trzech mezoregionów: Niecki Włoszczowskiej, Pasma Przedborsko-Małogoskiego i Wzgórz Łopuszniańskich. Najważniejsza funkcja to południowa i wschodnia otulina Przedborskiego Parku Krajobrazowego;
- 4) **fragment Konecko - Łopuszniańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu** (część gminy Krasocin);
- 5) 4 rezerwaty przyrody:
 - **Rezerwat leśny Bukowa Góra**
 - **Rezerwat faunistyczny (ornitologiczny) Ługi**
 - **Rezerwat leśny Oleszno**
 - **Rezerwat stepowy Murawy Dobromierskie.**

Największym rezerwatem w powiecie jest rezerwat Oleszno (prawie 263 ha). Dwa z rezerwatów znajdują się na terenie gminy Kluczewsko, po jednym w gminie Krasocin oraz Włoszczowa.

Tabela 1. Rezerwy przyrody w Powiecie Włoszczowskim

Lp.	Nazwa	Nr ewidencyjny (rejestr Woj./Reg. Konserwatora Przyrody)	Typ i charakter	Rok utworzenia	Powierzchnia (ha)	Położenie	Przedmiot ochrony
1.	Bukowa Góra	008	leśny, częściowy	1959	34,80	Rączki (gmina Kluczewsko)	fragment lasu bukowego o charakterze pierwotnym z gatunkami roślin chronionych w runie
2.	Murawy Dobromierskie	012	stepowy, częściowy	1989	36,29	Dobromierz (gmina Kluczewsko)	nawapienne murawy i zarośla kserotermiczne z bogatą i unikalną florą i fauną
3.	Oleszno	036	leśny, częściowy	1971, 2006 (zmiana granic)	262,73	Zabrody (gmina Krasocin)	fragment drzewostanów wielogatunkowych o charakterze naturalnym z udziałem olszy czarnej i jesionu wyniosłego
4.	Ługi	043	ornitologiczny, częściowy	1981	90,23	Jeżowice (gmina Włoszczowa)	naturalny zespół wodno-blotno-bagienny i leśny, z łęgowiskami i warunkami bytowania rzadkich i chronionych ptaków

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Włoszczowskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019 oraz <http://www.powiatwloszczowa.pl/>

6) **Obszary NATURA 2000** - mające znaczenie dla Wspólnoty:

- **Ostoja Przedborska (PLH260004)**

Ostoja jest zlokalizowana na obszarze 4 gmin województwa świętokrzyskiego, w tym dwóch Powiatu Włoszczowskiego: gminy Kluczewsko (1 818,50 ha) oraz gminy Krasocin (1 964,28 ha). Ostoja Przedborska obejmuje fragment Przedborskiego Parku Krajobrazowego oraz Konecko-Łopuszniańskiego OChK (część ostoi znajduje się w województwie łódzkim). Zachodnia jej część stanowi zbocze Pasma Przedborsko-Małogoskiego. Sieć rzeczną stanowią liczne dopływy Czarnej Włoszczowskiej. Znajdują się tutaj rozległe kompleksy podmokłych łąk oraz największy na Wyżynie Małopolskiej płat lasów jesionowo - olszowych (obwód Oleszno). Obszar ostoi cechuje się bardzo

wysoką bioróżnorodnością, chroni duże bogactwo flory (ok. 900 gatunków roślin naczyniowych) i fauny. Do ważniejszych siedlisk zaliczyć należy: niżowe i górskie łąki użytkowane ekstensywnie; kwaśne buczyny; grąd środkowoeuropejski; lasy łąkowe i nadrzeczne zarośla wierzbowe; świetlista dąbrowa subkontynentalna.

Ważniejsze gatunki zwierząt to: derkacz, dzięcioł średni, orłotan, cietrzew, żuraw, błotniak stawowy, kumak nizinny, koza złotawa.

Szczególnie cenne są gatunki charakterystyczne dla siedlisk wilgotnych.

Północna część Powiatu Włoszczowskiego obejmująca Przedborski PK została włączona, zgodnie z koncepcją krajowej sieci ekologicznej ECONET-PL, do węzła ekologicznego o randze krajowej (Obszar Przedborski). Jest on ważnym elementem krajowego i europejskiego systemu przyrodniczego.

- **Dolina Górnej Pilicy (PLH260018)**

Dolina jest zlokalizowana na obszarze 6 gmin województwa świętokrzyskiego, w tym 5 wchodzących w skład Powiatu Włoszczowskiego (nie obejmuje gminy Radków). Łączna powierzchnia Doliny Górnej Pilicy na terenie powiatu wynosi 4 652,02 ha, z czego największa część znajduje się w granicach gminy Kluczewsko (1 434,50 ha). Dolina obejmuje jeden z większych ciągów ekologicznych zlokalizowanych w naturalnych dolinach rzecznych w kraju. Na terenie ostoi występują zbiorowiska łąkowe, bardzo dobrze zachowane lasy łąkowe, bory bagienne, rzadziej bory chrobotkowe. Obszar ma też znaczenie dla ochrony starorzeczy. W ostoi zlokalizowane są liczne populacje gatunków roślin chronionych i ginących (ponad 60). Dolina Górnej Pilicy należy do najistotniejszych ostoi fauny w środkowej Polsce. Jedne z najliczniejszych i najlepiej zachowanych populacji w tej części kraju mają tu: bóbr europejski, traszka grzebieniasta, kumak nizinny, minóg ukraiński, koza, głowacz białopłetwy, trzepla zielona, czerwńczyk fioletek i zatoczek łamliwy. Przy czym populacje trzepli zielonej, czerwńczyka fioletka i zatoczka łamliwego należą do kluczowych w skali kraju. Wśród rozlewisk Dolinie Pilicy występują liczne mikrosiedliska dogodne dla występowania poczwarówki jajowatej. Pilica i jej dopływy są dobrym siedliskiem dla występowania skójki gruboskorupowej. Ponadto, istotnymi w skali regionu są populacje: pachnicy dębowej, piskorza, modraszka telejusa i modraszka nausitosa. Ostoja posiada bogaty zestaw gatunków owadów

i innych organizmów wpisanych na czerwoną listę lub wymienianych w załącznikach do konwencji międzynarodowych. W "Dolinie Górnej Pilicy" licznie reprezentowane są, cenne przyrodniczo gatunki ptaków.

- **Dolina Białej Nidy (PLH260013)**

Dolina jest zlokalizowana na obszarze 9 gmin województwa świętokrzyskiego, w tym 3 wchodzących w skład Powiatu Włoszczowskiego (gmina Moskorzew: 301,89 ha; gmina Radków: 964,37 ha; gmina Włoszczowa: 151,74 ha). Łączna powierzchnia Doliny Białej Nidy na terenie powiatu wynosi 1 418 ha.

Dolina stanowi zespół podmokłych siedlisk łąkowych i leśnych oraz licznych stawów rybnych. Teren ten jest miejscem rozrodu wielu zagrożonych w swym istnieniu gatunków. W regionie świętokrzyskim Dolina Białej Nidy to jeden z obszarów najbogatszych w siedliska przyrodnicze z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej (14 typów). Niemal wszystkie są dobrze i bardzo dobrze zachowane, stanowią miejsce bytowania dla wielu rzadkich gatunków roślin i zwierząt. Ostoja zabezpiecza ciąg dolin i wyniesień wzdłuż rzeki Białej Nidy i jej dopływów, cieku częściowo uregulowanego, ale z obecnością rzadkich zbiorowisk włosieniczników i tzw. "lilii wodnych" związanych z wodami czystymi i zasobnymi w substancje odżywcze. Biała Nida jest łącznikiem pomiędzy rzeką Nidą a rzeką Pilicą, a zatem łączy znaczące korytarze ekologiczne. Ostoja Dolina Białej Nidy to obszar występowania bardzo dobrze zachowanych zbiorowisk lasów bagiennych, głównie łągów olszowo-jesionowych. Są to jedne z najlepiej zachowanych lasów łągowych w województwie świętokrzyskim z obecnością gatunków chronionych i górskich. W Dolinie Białej Nidy wykształciły się szczególne warunki hydrologiczne związane z rodzajem podłoża geologicznego, rzeka przepływa przez utwory węglanowe. Dolna terasa zalewowa rzeki to wykształcone cenne torfowiska niskie. Obszar ma dobre i stabilne warunki wilgotnościowe dlatego też stanowi gwarancję dla zachowania silnych populacji mięczaków. Na odcinku rzeki gdzie bardzo spokojny nurt i płaska powierzchnia wyraża się meandrowaniem rzeki i występowanie licznych rozlewisk porośniętych turzycami i pałąką wodną. Zawodnione o stabilnym poziomie lustra wody siedliska są zasiedlone przez poczwarówkę jajowatą.

Doliny Pilicy i Białej Nidy pełnią funkcję korytarzy ekologicznych o znaczeniu krajowym. Podobną funkcję pełni ciąg lasów i obszarów podmokłych położony na północny-wschód od Pasma Przedborsko-Małogoskiego. Rangę lokalnych ciągów ekologicznych posiadają pozostałe doliny rzek i cieków, zagospodarowane w części jako użytki zielone oraz pasma zadrzewień, zakrzewień i wydłużone kompleksy leśne.

- **Wzgorza Chęcińsko - Kieleckie (PLH260041)** - powierzchnia całego obszaru wynosi 8 616,5 ha; na terenie Powiatu Włoszczowskiego niewielka część ok. 0,19 ha.

Na terenie tym występują rozległe doliny rzeczne. Obszar wyróżnia się charakterem hydrogeologicznym związanym z położeniem w widłach dwóch rzek. Ostoja charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu oraz występowaniem zjawisk krasowych związanych ze skałami węglanowymi. Na terenie tym występują skały z prawie wszystkich okresów geologicznych. Szata roślinna ostoi charakteryzuje się bogactwem i dużym zróżnicowaniem. Wśród siedlisk leśnych występują bory sosnowe i mieszane, dąbrowy, grądy, olsy i łągi. Na stromych zboczach wzniesień i w kamieniołomach utrzymują się ciepłolubne murawy zwane murawami kserotermicznymi, a w dolinach - łąki i pola uprawne. Na terenie ostoi zidentyfikowano 25 rodzajów siedlisk ważnych dla Europy. Rośnie tu około 1200 gatunków flory naczyniowej. Znajdują się tu również liczne stanowiska rzadkich bezkręgowców.

7) **37 pomników przyrody** (najwięcej stanowią m.in. dęby szypułkowe, lipy drobnolistne, kasztanowce białe czy sosny pospolite):

- Gmina Kluczewsko: 14,
- Gmina Krasocin: 7,
- Gmina Moskorzew: 1,
- Gmina Radków: 1,
- Gmina Secemin: 7,
- Gmina Włoszczowa: 7.

8) **24 użytki ekologiczne** (położone na obszarze leśnictw; największa ich liczba obejmuje terytorium Gminy Kluczewsko):

- Gmina Moskorzew: 2 (bagno „Płynik”, bagno)
- Gmina Radków: 1 (starorzecze „Stara Nida”)

- Gmina Secemin: 3 (wydmy piaskowa „Na Stoku”, bagno – ostoja zwierzyny „Łosiowy Dół”, bagno „Koński Dół”)
- Gmina Kluczewsko: 18 bagien.

Łączna powierzchnia użytków ekologicznych na terenie Powiatu Włoszczowskiego wynosi ponad 22 ha.

Ponadto, przez teren powiatu przebiegają 4 centralne korytarze ekologiczne (Częstochowa – wschód; Dolina Nidy; Dolina Pilicy Pd oraz Częstochowa – zachód) oraz lokalne korytarze m.in. w rejonie cieków powierzchniowych.

W Powiecie Włoszczowskim stwierdzono występowanie 743 gatunków roślin naczyniowych, z czego 64 taksony zostały objęte ochroną gatunkową. Stopień naturalności zbiorowisk i zespołów roślinnych występujących na tym terenie jest wysoki (od 50% do 75%). Na szczególną uwagę zasługują występujące w dolinach rzecznych zbiorowiska wodne, łąkowe i bagienne.

Uzupełnieniem zespołów roślinności naturalnej jest urządzona roślinność parków, cmentarzy czy zieleni osiedlowej. W obrębie powiatu wyróżnia się przede wszystkim: zieleńce (13 szt.); zieleń uliczną (1,5 ha); parki, zieleńce, tereny zieleni osiedlowej (12,8 ha); cmentarze (23 szt. – 35,7 ha).

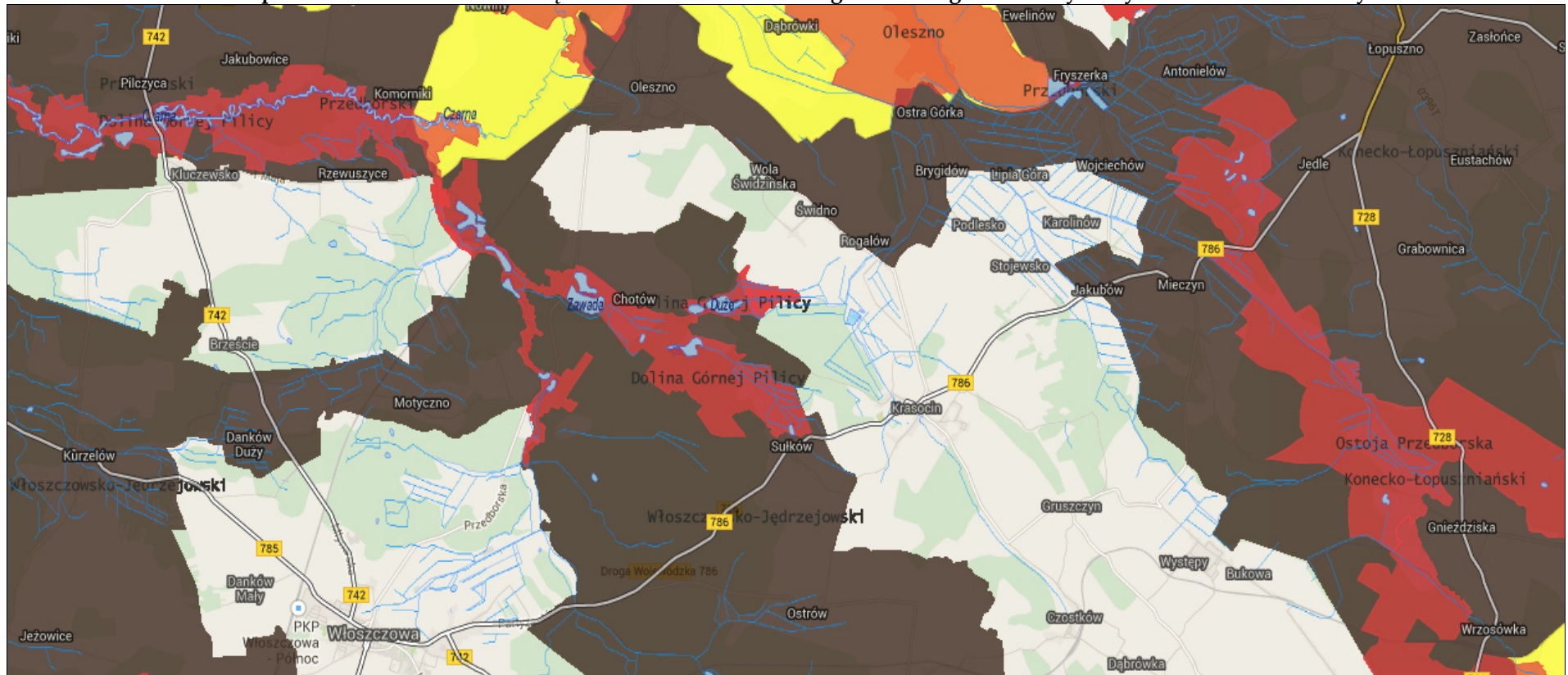
Świat zwierząt, szczególnie bezkręgowych wykazuje bardzo silne związki z szatą roślinną, warunkami mikroklimatycznymi i siedliskowymi. Fauna tego obszaru nie jest szczegółowo rozpoznana. Najlepiej rozpoznana jest awifauna, stwierdzono tutaj występowanie 136 gatunków ptaków (ok. 1/3 wszystkich krajowych gatunków), w tym szereg gatunków rzadkich i chronionych. Szczególnie godne uwagi jest występowanie na tych terenach: bociana czarnego, żurawia i bielika.

Zapewnienie ochrony zwierząt oraz ochrony zdrowia zwierząt należą do najważniejszych celów działania Inspekcji Weterynaryjnej. Powiatowy Inspektorat Weterynarii we Włoszczowie jest państwową jednostką budżetową zapewniającą realizację zadań Powiatowego lekarza Weterynarii we Włoszczowie.

„Informacja Powiatowego Lekarza Weterynarii we Włoszczowie o stanie bezpieczeństwa sanitarno – weterynaryjnego w Powiecie Włoszczowskim w 2013 r.” wskazała, że w wyniku przeprowadzonych w 2013 r. badań nie są przekroczone

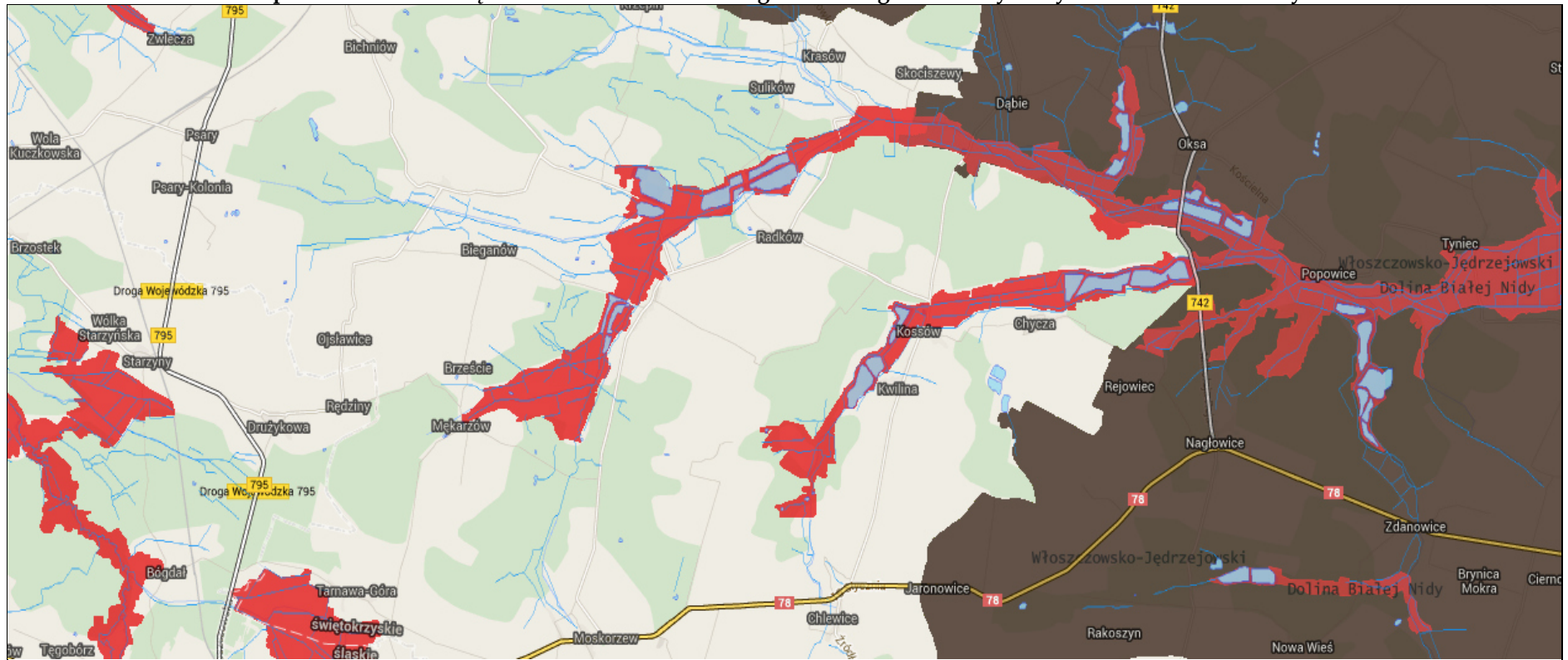
dopuszczalne stężenia substancji chemicznych, biologicznych oraz leków w badanych tkankach, wydzielinach i wydalinach zwierząt (głównie gospodarskich). Powiatowy Lekarz Weterynarii we Włoszczowie podkreślił, że na terenie Europy w chwili obecnej występuje wiele poważnych chorób zakaźnych zwierząt stanowiących zagrożenie epizootyczne dla zwierząt na terenie Polski. Na terenie Powiatu Włoszczowskiego (pomimo wielu zagrożeń o charakterze epizootycznym) nie odnotowano poważniejszych zachorowań wśród zwierząt. Generalnie, sytuacja w zakresie bezpieczeństwa sanitarno – weterynaryjnego na obszarze powiatu w 2013 r. została uznana za dobrą.

Mapa 2. Północno – środkowa część Powiatu Włoszczowskiego na tle fragmentów wybranych obszarów chronionych

Źródło: <http://mapa.ekoportal.pl>

Mapa 3. Południowa część Powiatu Włoszczowskiego na tle fragmentów wybranych obszarów chronionych

Źródło: <http://mapa.ekoportal.pl>

2. Zdrowie i życie ludzi

Powiat Włoszczowski jest zamieszkiwany przez 46 321 osób (stan na 2013 r., GUS) – z czego 50,1% to kobiety (23 219), a 49,9% mężczyźni (23 102). Ludność powiatu stanowi 3,65% mieszkańców województwa świętokrzyskiego i około 0,12% ludności kraju. Średnia gęstość zaludnienia w powiecie wynosi 51 osób/km². Gęstość zaludnienia w powiecie jest ponad dwukrotnie niższa od średniej krajowej (123 osoby/km² na koniec 2013 r.) oraz od średniej dla województwa (108 osób/km²).

Wśród mieszkańców Powiatu Włoszczowskiego najwięcej zamieszkuje gminę Włoszczowa – 43,2% (20 008 osób w 2013 r.), a najmniej – ok.5,5% gminę Radków (2 573 osób).

W latach 2011-2013 w Powiecie Włoszczowskim można zaobserwować ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego, który w 2013 r. wyniósł – 161 (401 urodzeń do 562 zgonów). Negatywnym trendem jest malejąca liczba urodzeń oraz znaczący wzrost w 2013 r. liczby zgonów w porównaniu z 2012 r. Negatywnie przedstawia się również sytuacja migracyjna w powiecie. Saldo migracji (wewnętrznych i zagranicznych) jest od kilku lat ujemne. Saldo to wyniosło w 2012 r. – 90 (- 83 w 2011 r. oraz - 76 w 2010 r.); liczba wymeldowań z roku na rok coraz bardziej przewyższa liczbę zameldowań.

Prognozowane trendy demograficzne wskazują, że na terenie Powiatu Włoszczowskiego zachodzić będą niekorzystne zjawiska takie jak m.in. spadek liczby ludności, wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, pogłębienie procesu starzenia się społeczeństwa czy spadek liczby urodzeń.

Bezpieczeństwo sanitarne mieszkańców Powiatu Włoszczowskiego utrzymuje się na wysokim poziomie. Zgodnie z danymi Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego we Włoszczowie na terenie Powiatu Włoszczowskiego w 2013 r. nie zarejestrowano przypadków szczególnie niebezpiecznych chorób zakaźnych, jak również nie wystąpiły zdarzenia katastroficzne. W porównaniu do roku 2012, odnotowano spadek zapadalności w przypadku większości jednostek chorobowych. Sytuację epidemiologiczną w zakresie chorób zakaźnych w powiecie oceniono ogólnie jako dobrą.

W 2013 r. w Powiecie Włoszczowskim jako dobre oceniono również wykonawstwo szczepień, które podobnie jak w latach ubiegłych utrzymuje się na wysokim poziomie. Szczepieniom w ramach obowiązującego Programu Szczepień Ochronnych podlegało w powiecie 9 578 dzieci i młodzieży do 19. roku życia. Szczepienia prowadzono

w 16 placówkach podstawowej opieki zdrowotnej i w jednym oddziale noworodkowym przez personel przeszkolony w zakresie immunoprofilaktyki.

Prawidłowo prowadzone są procesy dezynfekcji i sterylizacji w zakładach opieki zdrowotnej funkcjonujących na terenie powiatu.

Z roku na rok poprawie ulega stan sanitarny i techniczny obiektów nauczania i wychowania. Wszystkie placówki są skanalizowane i mają zapewnioną ciepłą, bieżącą wodę. Sukcesywnie poprawia się wyposażenie szkół w certyfikowane meble i sprzęt sportowy. Nie odnotowano natomiast poprawy w zakresie dostępu na terenie szkoły do gabinetu profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. Gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej funkcjonują tylko w 5 zespołach szkół.

W 2013 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Włoszczowie uznał za dobry stan sanitarny zakładów produkcyjnych oraz zakładów żywienia zbiorowego na terenie Powiatu Włoszczowskiego. Świadczy to o tym, że zakłady te przestrzegają zasad dobrej praktyki higienicznej i produkcyjnej oraz prowadzą kontrole wewnętrzne oparte na zasadach systemu HACCP (system mający na celu zapewnienie bezpieczeństwa żywności).

Na wypadek zaistnienia zagrożenia terrorystycznego lub epidemiologicznego w Powiecie Włoszczowskim wprowadzony został system powiadamiania alarmowego, a także system wczesnego ostrzegania o niebezpiecznych produktach żywnościowych i środkach żywienia zwierząt RASFF, uruchamiany w sytuacji stwierdzenia żywności stanowiącej ryzyko dla zdrowia lub życia ludzi.

3. Środowisko gruntowo - wodne

3.1. Powierzchnia ziemi i gleby

Powiat Włoszczowski wchodzi w skład prowincji Małopolskiej oraz podprowincji Wyżyny Środkowo-Małopolskiej. Przeważająca część powiatu położona jest na obszarze makroregionu **Wyżyna Przedborska** (mezoregiony: Niecka Włoszczowska i Pasma Przedborsko-Małopolskie). Jedynie południowe obrzeża powiatu znajdują się w makroregionie **Niecka Nidziańska** (mezoregion Płaskowyż Jędrzejowski).

Niecka Włoszczowska ma charakter nieckowatego obniżenia o płaskim dnie zbudowanego z osadów kredowych. Podłoże to jest przykryte utworami czwartorzędowymi – piaskami tworzącymi wydmy, pomiędzy którymi często występują obszary podmokłe. Jej środkową część przecina rozległa dolina rzeki Pilicy, stanowiąca główną oś przyrodniczo-krajobrazową mezoregionu. Większą część tego obszaru zajmują duże kompleksy leśne.

Północno-wschodnie obrzeżenie Niecki Włoszczowskiej stanowi Pasma Przedborsko-Małoskie. Jest to pasmo wzniesień zbudowanych z wapieni jurajskich i piaskowców kredowych. Ciągnie się na przestrzeni ok. 60 km od doliny Pilicy w okolicach Przedborza, przez Małoszycz, aż do doliny Białej Nidy. Wysokość względna wzgórz wynosi 60-100 m, zaś bezwzględna do 351 m n.p.m. (wzgórze pod wsią Cieśle). Cechą charakterystyczną tego obszaru są liczne wyrobiska po eksploatacji na potrzeby lokalne.

Część gminy Radków i Moskorzew położona jest na Płaskowyżu Jędrzejowskim. Granicę pomiędzy tym mezoregionem, a Niecką Włoszczowską tworzy Biała Nida. Płaskowyż ten to łagodnie sfalowana wyżyna zbudowana z margli kredowych, na których zalegają utwory plejstocen - holocen.

Bogactwem powiatu są surowce mineralne - zwłaszcza wapienie i piaski. Surowce mineralne mające znaczenie gospodarcze koncentrują się w północnej i centralnej części powiatu. Kopaliny tu występujące to: surowce węglanowe (wapienie, margle, opoki) - gmina Krasocin; piaski (budowlane, formierskie, do produkcji cegły wapienno-piaskowej i betonów komórkowych); surowce ilaste (iły, gliny) i ziemia krzemionkowa (opoka odwapniona). Ponadto, na znacznej powierzchni Powiatu Włoszczowskiego występują torfy.

Złóża węglanowe w Powiecie Włoszczowskim eksploatowane są na skalę przemysłową przede wszystkim w postaci wapieni jurajskich - „Bukowa”. Na obszarze powiatu kopalnią występującą dość powszechnie są piaski. Reprezentują one różnowiekowe serie bardzo zróżnicowane genetycznie i litologicznie, a w efekcie charakteryzują się zmiennymi właściwościami i cechami jakościowymi. Nie prowadzi się obecnie wydobywania występujących na terenie powiatu glin zwałowych. Nie ma też udokumentowanych złóż tego surowca; określono jedynie zasoby szacunkowe. Złoże ziemi krzemionkowej (opoki odwapnionej) znajduje się w południowo-wschodniej części gminy Krasocin. Aktualnie złoże również nie jest eksploatowane. Znaczne obszary Powiatu Włoszczowskiego zajmują torfowiska. Z reguły są to rozległe obszary składające się z kilku pól. Generalnie są to torfowiska niskie, budowane przez torfy trzcinowe i turzycowe, o miąższości do 3,0 m. Charakteryzują się one stosunkową słabą wartością opałową. Aktualnie, gdy ochrona przyrody jest czynnikiem decydującym, możliwość eksploatacji torfów, zwłaszcza na większą skalę, w zasadzie jest wykluczona.

Powiat Włoszczowski jest obszarem typowo rolniczym. Blisko 50% gruntów stanowią użytki rolne; 41,6% użytki leśne, a 9% nieużytki i inne. Struktura użytkowania gruntów rolnych w powiecie przedstawia się następująco: grunty orne 71% oraz użytki zielone 26%.

Największą powierzchnię w Powiecie Włoszczowskim zajmują gleby brunatne, biellicowe oraz pseudobiellicowe. Gleby biellicowe są zaliczane do mało urodzajnych i spotykane są głównie w strefie występowania lasów, natomiast gleby pseudobiellicowe w okolicach silnie wilgotnych. Gleby urodzajne takie jak czarnoziemy i gleby brunatne zajmują mniejszą część powierzchni powiatu. Dominują gleby słabe (klasa V) i najsłabsze (klasa VI).

Istotnym składnikiem oceny jakości gleb na terenie powiatu, jest poziom zakwaszenia oraz stopień zanieczyszczenia metalami ciężkimi. Zakwaszenie to zależy od rodzaju skały macierzystej, natężenia procesów degradacyjnych (np. erozji wodnej, ługowania, zasolenia), a także ogólnego poziomu kultury rolnej. Gleby silniej zakwaszone posiadają niższą przydatność rolniczą, cechują się słabszą przyswajalnością składników pokarmowych oraz wymagają większych nakładów na rekultywację. Zakwaszenie gleb Powiatu Włoszczowskiego należy uznać za wysokie, co potwierdza fakt, że na 40% użytków rolnych wapnowanie jest konieczne, a na dalszych 12% jest zabiegiem potrzebnym.

Zanieczyszczenia gleb, zmiany w ukształtowaniu powierzchni terenu, na obszarze Powiatu Włoszczowskiego wynikają głównie z działalności przemysłowej i ruchu komunikacyjnego. Lokalnie są wynikiem działalności górniczej oraz składowania odpadów. Zjawisko degradacji chemicznej gleb jest także związane z nieprawidłowym stosowaniem nawozów sztucznych, wykorzystywaniem do nawożenia oraz wapnowania odpadów i osadów ściekowych, a także stosowaniem preparatów do ochrony roślin. Stosunkowo niewielkie zagrożenie gleb w Powiecie Włoszczowskim stwarza erozja wodna oraz erozja wietrzna (niecałe 2% gleb wykorzystywanych rolniczo).

W glebach powiatu występuje punktowo podwyższona zawartość kadmu, cynku i siarki siarczanowej. Zanieczyszczenie metalami ciężkimi występują głównie na terenach zurbanizowanych, w pobliżu składowisk odpadów i wzdłuż szlaków komunikacyjnych.

3.2. Rodzaje i stan wód

Pod względem hydrograficznym Powiat Włoszczowski leży w lewostronnym dorzeczu rzeki Wisły. Przez obszar powiatu przebiega ważny wododział rozgraniczający zlewnie Nidy i Pilicy. Powiat położony jest w najdalej na zachód wysuniętej części województwa świętokrzyskiego. Podstawową sieć rzeczną Powiatu Włoszczowskiego tworzą **Biała Nida** i **Pilica** z dopływami: **Czarna Włoszczowska**, **Zwleczą**, i **Kurzelówką**. Lewobrzeżnym dopływem Czarnej Włoszczowskiej jest **Czarna Struga**. Ponadto, na terenie powiatu znajdują się liczne bagna, zbiorniki retencyjne oraz stawy rybne.

Biała Nida to odcinek źródłowy Nidy do połączenia z Czarną Nidą, o długości 52,4 km i powierzchni dorzecza 1 029 km². Biała Nida przepływa przez 2 gminy Powiatu Włoszczowskiego: Radków i Moskorzew; swój początek bierze ze źródeł stawu „Stok” w Moskorzewie. Największe dopływy Białej Nidy to Łososina i Kwilinka.

Pilica ma źródła na Wyżynie Częstochowskiej koło miejscowości Pilica. Jest lewobrzeżnym dopływem środkowej Wisły, uchodzącym do niej w 457 km jej biegu. Całkowita długość rzeki wynosi 319 km, a powierzchnia 9273 km², z czego na obszar województwa świętokrzyskiego przypada około 1 646 km². Przez teren województwa Pilica przepływa odcinkowo na długości 30,3 km, przepływając m.in. przez część Powiatu Włoszczowskiego (rzeka stanowi fragment granicy województwa).

Czarna Włoszczowska o długości 47,5 km i powierzchni zlewni 637,4 km² (w granicach województwa świętokrzyskiego ok. 576 km²) wpada do Pilicy w 222,6 km jej biegu. Jednym z jej największych lewobrzeżnych dopływów jest **Czarna Struga** o długości 20,7 km i powierzchni zlewni 168,1 km².

Zwleczka to niewielka rzeka dorzecza Pilicy, a jej długość na obszarze Powiatu Włoszczowskiego wynosi 17 km; prawy dopływ Pilicy. Wypływa w okolicach wsi Zwleczka w gminie Secemin i kieruje swój bieg na północ. **Kurzelówka** to dopływ Pilicy; o powierzchni zlewni wynoszącej 32 km².

Generalnie, rzeki omawianego obszaru prowadzą wody niskiej jakości. Jakość wód związana jest głównie z niskim stopniem skanalizowania gmin. Wśród podstawowych przyczyn utrzymywania się niskiej jakości wód powierzchniowych wymienić należy również spływy obszarowe z pól.

Badania i oceny stanu wód powierzchniowych dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Zgodnie z ustawą Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 r. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (WIOŚ) w Kielcach wykonuje badania wód powierzchniowych w zakresie elementów fizykochemicznych, chemicznych i biologicznych. Monitoring wód powierzchniowych, funkcjonujący w Polsce w ramach systemu Państwowego Monitoringu Środowiska (PMS), realizowany jest w punktach pomiarowych sieci krajowej, w odniesieniu do wyznaczonych jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP), które oznaczają oddzielne i znaczące elementy wód powierzchniowych. W latach 2010-2012 oceny wód powierzchniowych dokonano na podstawie wyników klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego (w tym klasyfikacji

elementów: biologicznych, hydromorfologicznych, fizykochemicznych) oraz wyników klasyfikacji stanu chemicznego i oceny spełnienia wymogów dla obszarów chronionych.

Badaniom poddano także wody rzek przepływających przez Powiat Włoszczowski, gdzie zlokalizowano punkty pomiarowo-kontrolne. W Prognozie przedstawiono również badania dotyczące obszaru innych powiatów, ale istotne dla systemu rzecznej Powiatu Włoszczowskiego.

Zaprezentowane poniżej badania dotyczące stanu rzek przeprowadzone przez WIOŚ są najbardziej szczegółowymi badaniami w tym zakresie.

🚧 Czarna Włoszczowska - JCWP Czarna Włoszczowska od Czarnej z Olszówki do ujścia (PLRW2000925429)

Rzeka Czarna Włoszczowska (prawobrzeżny dopływ Pilicy) podzielona jest na 2 JCWP: *Czarna Włoszczowska od źródeł do Czarnej z Olszówki bez Czarnej z Olszówki* o typie ciek 6 oraz *Czarna Włoszczowska od Czarnej z Olszówki do ujścia* o typie ciek 9 (mała rzeka wyżynna węglanowa), która badana była w roku 2012 w punkcie Czarna Włoszczowska - Ciemiętniki w gminie Kluczewsko (1,5 km biegu rzeki) w ramach monitoringu diagnostycznego, operacyjnego i monitoringu obszarów chronionych oraz w latach 2010-2011 (monitoring operacyjny).

Stan ekologiczny oceniono jako umiarkowany na podstawie III klasy makrofitów (2012) oraz fitobentosu (2010), pomimo II klasy makrobezkręgowców bentosowych (2012). Wśród elementów fizykochemicznych nie odnotowano przekroczeń wartości granicznych dla klasy I. Badane substancje z grupy specyficznych zanieczyszczeń syntetycznych i niesyntetycznych nie przekraczały wartości granicznych dla klasy II. Elementom hydromorfologicznym nadano I klasę (naturalna JCWP).

Wody ocenianej JCWP nie spełniały dodatkowych wymagań dla obszarów chronionych, ze względu na zagrożenia eutrofizacją komunalną.

Stan chemiczny oceniono jako dobry (z niskim poziomem ufności). Ogólny stan wód (z wysokim poziomem ufności) oceniono jako zły na co złożył się umiarkowany stan ekologiczny.

W ramach podsystemu PMS - Monitoring jakości śródlądowych wód powierzchniowych wykonywane są badania osadów wodnych rzek, jezior, kanałów rzecznych oraz zbiorników zaporowych. Badania obejmują określenie zawartości metali ciężkich i wybranych szkodliwych związków organicznych w osadach powstających wspólnie w rzekach i jeziorach na obszarze kraju.

Na potrzeby monitoringu ocena jakości osadów dennych, w aspekcie ich zanieczyszczenia metalami ciężkimi lub szkodliwymi związkami organicznymi wykonywana jest w oparciu o kryteria geochemiczne.

W 2012 r. dokonano pomiaru (punkt nr 484) osadów rzeki Czarna Włoszczowska w miejscowości Kluczewsko. Ocena według klasyfikacji geochemicznej: niezanieczyszczone.

Czarna Struga - JCWP Czarna Struga (PLRW20006254269)

Rzeka Czarna Struga (lewobrzeżny dopływ Czarnej Włoszczowskiej) stanowi jedną naturalną JCWP *Czarna Struga* o typie cieku 6 (potok wyżynny węglanowy z substratem drobnoziarnistym na lessach i lessopodobnych), badaną w roku 2012 w punkcie Czarna Struga - Rudka (1,1 km biegu rzeki), w ramach monitoringu diagnostycznego, operacyjnego oraz monitoringu obszarów chronionych oraz w latach 2010-2011 (monitoring operacyjny).

Stan ekologiczny oceniono jako umiarkowany na podstawie fitobentosu (III klasa), makrobezkręgowców bentosowych (III klasa) i II klasy makrofitów (2010). Wśród elementów fizykochemicznych nie odnotowano przekroczeń wartości granicznych dla klasy II. Elementom hydromorfologicznym nadano I klasę. Wody ocenianej JCWP nie spełniały dodatkowych wymagań dla obszarów chronionych pod kątem zagrożenia eutrofizacją komunalną.

Stan chemiczny oceniono jako dobry (z niskim poziomem ufności). Ogólny stan wód (z wysokim poziomem ufności) oceniono jako zły na co wpłynął umiarkowany stan ekologiczny.

Zwleczka - JCWP Zwleczka (PLRW20006254189)

Rzeka Zwleczka (prawobrzeżny dopływ Pilicy) stanowi jedną naturalną JCWP *Zwleczka* o typie cieku 6 (potok wyżynny węglanowy z substratem drobnoziarnistym na lessach i lessopodobnych), badaną w roku 2012 w ppk Zwleczka - Gościencin w gminie Włoszczowa (0,3 km biegu rzeki) w ramach monitoringu operacyjnego oraz monitoringu obszarów chronionych.

Stan ekologiczny wód sklasyfikowano jako dobry, na podstawie II klasy fitobentosu oraz II klasy elementów fizykochemicznych. Z grupy specyficznych zanieczyszczeń syntetycznych i niesyntetycznych badano miedź, której stężenia mieściły się w klasie I. Elementom hydromorfologicznym nadano I klasę.

Wody ocenianej JCWP spełniały wymagania dla obszarów chronionych. Ze względu na brak badań elementów chemicznych nie dokonano oceny stanu chemicznego, a tym samym ogólnej oceny stanu wód.

- ✚ **Biała Nida** stanowi źródłowy odcinek Nidy. Pomiary zostały wykonane w punkcie **Nida-Żerniki** w Powiecie Jędrzejowskim, jednak zbiera on wody z Powiatu Włoszczowskiego stąd obecność wyników pomiarów w tym punkcie pomiarowym w Prognozie Oddziaływania na Środowisko.

Nida - JCWP Nida od Hutki do Czarnej Nidy (PLRW2000921639)

Rzeka Nida została podzielona na 5 JCWP: *Nida do Strugi Dąbie* o typie cieklu 6, *Nida od Strugi Dąbie do Hutki* o typie cieklu 9, *Nida od Hutki do Czarnej Nidy* o typie cieklu 9, *Nida od Czarnej Nidy do Cieklu od Korytnicy* o typie cieklu 10 oraz *Nida od Cieklu od Korytnicy do ujścia* o typie cieklu 10.

Naturalna JCWP *Nida od Hutki do Czarnej Nidy* o typie cieklu 9 (mała rzeka wyżynna węglanowa), badana była w ppk Nida - Żerniki (99,0 km biegu rzeki) w roku 2012 i 2010 pod kątem kontroli poziomu zanieczyszczeń substancjami priorytetowymi, natomiast w roku 2011 badania jej wód prowadzono w ramach monitoringu diagnostycznego, operacyjnego oraz monitoringu obszarów chronionych.

Stan ekologiczny oceniono jako umiarkowany na podstawie fitobentosu (III klasa) i makrobezkręgowców bentosowych (III klasa) z roku 2011 oraz makrofitów (III klasa) z roku 2010. Wskaźniki fizykochemiczne oraz specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne (2011), nie przekraczały wartości granicznych stężeń dla klasy II. Elementom hydromorfologicznym nadano I klasę. Wody ocenianej JCWP nie spełniały dodatkowych wymagań dla obszarów chronionych pod kątem zagrożenia eutrofizacją pochodzenia komunalnego.

Stan chemiczny oceniono jako dobry (z niskim poziomem ufności). Ogólny stan wód (z wysokim poziomem ufności) oceniono jako zły, ze względu na umiarkowany stan ekologiczny.

Zasoby wód powierzchniowych Powiatu Włoszczowskiego uzupełniają: zbiorniki wodne, stawy rybne, cieki, kanały i rowy. W ramach dużej retencji (powyżej 5 mln m³) powiat nie posiada żadnego zbiornika. Pozostałe zbiorniki wodne tworzą tzw. małą retencję

wód. Zbiorniki te nie podlegają jednak ocenie jakości wody i w związku z tym nie jest możliwe określenie stopnia ich zanieczyszczenia.

Najwięcej zbiorników wodnych w Powiecie Włoszczowskim jest zlokalizowanych w gminie Włoszczowa (m.in. Kuzki, Łachów, Czarnca, Czarnca – Klekot, Rogienice czy Kurzelów). Ponadto, zbiorniki są w gminie Krasocin, Radków oraz Kluczewsko.

Na terenie powiatu znajduje się również kilkanaście stawów rybnych (we wszystkich gminach). Obszarowo stawy te dominują w gminie Radków, a także Secemin oraz Krasocin.

Szacunkowe zasoby retencjonowanej wody w zbiornikach i stawach rybnych na obszarze powiatu są duże (w porównaniu do innych powiatów) i wynoszą ponad 9,3 mln m³ (województwo ok. 67 mln m³). Stanowi to blisko 14% zasobów regionu.

Istniejące zbiorniki wodne na obszarze powiatu mają głównie przeznaczenie retencyjne i rolnicze. Są niezbędne do utrzymania stałego poziomu wód gruntowych, stanowią również źródło zasilania wód podziemnych. Łagodzą skutki ekstremalnych zjawisk takich jak susza czy powódź. Lokalnie są również wykorzystywane do celów rekreacyjnych.

W 2013 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Włoszczowie objął nadzorem 2 miejsca wykorzystywane do kąpielii (OW Chycza i Klekot) m.in. w zakresie jakości wody do kąpielii. Nadzorem objęto również Basen Kryty Nemo we Włoszczowie. Pobrane próbki wody do kąpielii nie były kwestionowane, a w obiektach nie stwierdzono rażących uchybień zagrażających zdrowiu i życiu ludzi.

Gospodarka wodami powierzchniowymi wiąże się ściśle z przeciwdziałaniem niebezpieczeństwu powodzi. Obszar powiatu położony jest na terenach zagrożenia powodziowego zarówno na skutek wystąpień rzek ze swoich koryt (Pilica i Biała Nida), jak również na terenach lokalnych podtopień w czasie roztopów i deszczów nawalnych.

Przeważająca część Powiatu Włoszczowskiego położona jest w szerokim obniżeniu zwanym Niecką Miechowską (Nidziańską), stanowiącą fragment dużej jednostki geologicznej jaką jest Niecka Szczecińsko-Łódzko-Miechowska. Pozostały obszar powiatu, obejmujący wschodnie fragmenty gmin Kluczewsko i Krasocin, znajduje się w obrębie mezozoicznego obrzeżenia Gór Świętokrzyskich. Starsze, paleozoiczne utwory znane są jedynie z profili głębokich otworów wiertniczych. Obydwie jednostki geologiczne, Niecka Nidziańska i obrzeżenie mezozoiczne zbudowane są z osadów mezozoicznych, głównie kredowych.

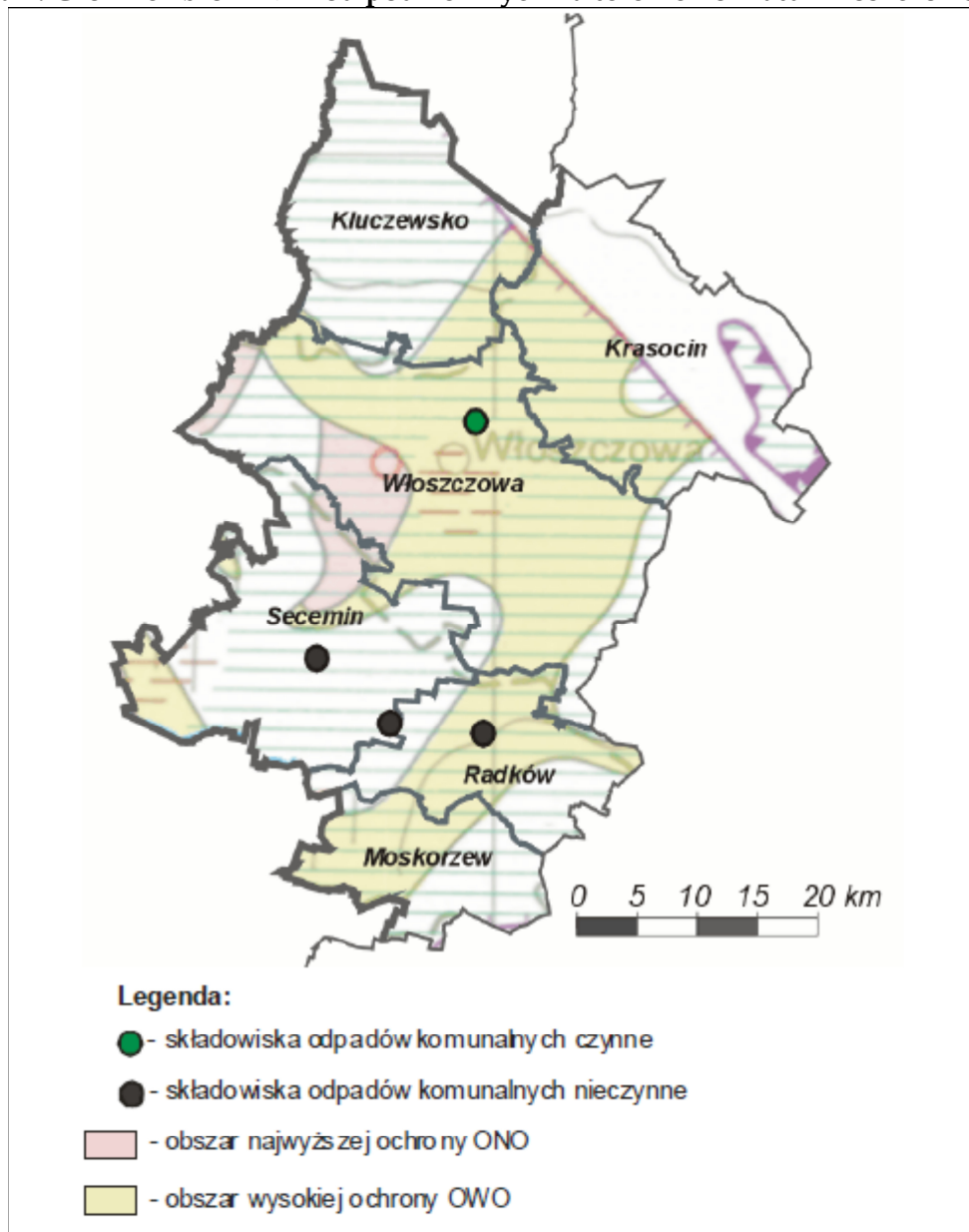
Występowanie poziomów wodonośnych jest ściśle związane z budową geologiczną. Poziomy wodonośne na obszarze powiatu są przeważnie poziomami użytkowymi. Głównym poziomem użytkowym jest poziom kredowy. Jakość wody w utworach kredowych jest dobra. Stanowią one źródło zaopatrzenia w wodę do picia i na potrzeby przemysłu. Powiat Włoszczowski, zlokalizowany jest na obszarze występowania margli i opok kredy górnej. Warunki hydrogeologiczne są ustabilizowane i nie ma problemów z pozyskaniem wód podziemnych. Utwory węglanowe cechują się średnią wodonością, a wydajności studni sięgają to 100 m³/h.

Powiat Włoszczowski położony jest w zasięgu następujących głównych zbiorników wód podziemnych:

- **GZWP nr 408 – Niecka Miechowska NW** (zbiornik górnokredowy, szczelinowy (margle, wapienie, opoki))
- **GZWP nr 409 - Niecka Miechowska SE** (zbiornik górnokredowy, szczelinowy (margle, wapienie, opoki))
- **GZWP nr 416 – Małogoszcz** (zbiornik górnójurajski, szczelinowo-krasowy (wapienie, margle)).

Na terenie Powiatu Włoszczowskiego do głównych źródeł zanieczyszczeń wód podziemnych zaliczyć należy słabo rozwiniętą gospodarkę ściekową na terenach wiejskich (m.in. część ścieków z tego terenu trafia na pola i nieużytki) oraz składowiska odpadów komunalnych, w przypadku zaistnienia nieprawidłowości w ich funkcjonowaniu. Na terenie powiatu zlokalizowane jest jedno czynne składowisko odpadów komunalnych – „Kępny Ług” we Włoszczowie. Pozostałe są nieczynne i zrekultywowane, ale wymagają stałej kontroli poprzez prowadzenie monitoringu poeksploatacyjnego. Składowiska (czynne i nieczynne) znajdują się w obrębie utworów przepuszczalnych dla wód infiltracyjnych i w związku z tym stanowią zagrożenie dla ujęć wód podziemnych. Składowiska odpadów komunalnych znajdują się również w obszarze zbiornika wód podziemnych GZWP nr 408 w zasięgu stref ochronnych OWO i ONO.

Mapa 4. Główne zbiorniki wód podziemnych na terenie Powiatu Włoszczowskiego

Źródło: Rys. w: Kleczkowski A.S red. 1990, za: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Włoszczowskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019

Nadzór nad jakością wody do spożycia w powiecie prowadzi Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Włoszczowie. W 2013 r. w ewidencji znajdowało się 19 wodociągów (w 2012 r. – 21) zaopatrujących w wodę z ujęć podziemnych. W związku z pogorszeniem się jakości wody w 2 wodociągach, studnie tych wodociągów zostały wyłączone z eksploatacji, a sieci wodociągowe podłączone do innych wodociągów. Jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi pod względem mikrobiologicznym okresowo uległa pogorszeniu tylko w wodociągu Kuczków. W 2013 r. włączono natomiast do eksploatacji (po 10 latach nie użytkowania) studnię w Radkowie zasilającą w wodę wodociąg Radków – Świerków. Na

ujęciu zamontowano stację uzdatniania wody, w której woda poddawana jest procesom redukcji azotanów.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny we Włoszczowie wnioskuje na podstawie przeprowadzonych analiz, że ilość wodociągów na terenie Powiatu Włoszczowskiego z roku na rok systematycznie zmniejsza się. Związane jest to z łączeniem sieci małych wodociągów. Najwyższy stopień zwodociągowania odnotowano w dwóch gminach Powiatu Włoszczowskiego – Krasocin i Radków oraz w mieście Włoszczowa (ok. 97%), natomiast najniższy - w gminie Moskorzew ok. 52% mieszkańców korzysta z wody z urządzeń zaopatrzenia zbiorowego.

W 2013 r. stan sanitarno - techniczny wodociągów nie budził zastrzeżeń. Wodę spełniającą wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia dostarcza 100% wodociągów. Z wody przesyłanej przez wodociągi korzysta blisko 90% mieszkańców Powiatu Włoszczowskiego.

Znacznie gorzej przedstawia się sytuacja w zakresie jakości wód gruntowych poziomu czwartorzędowego (plejstocen - holocen). Na podstawie wrywkowych badań dotyczących jakości wody w studniach przydomowych na terenie wybranych sołectw, stwierdzić można przekroczenia norm zawartości azotanów nawet w 80-90% badanych prób. Zdarzają się nawet przekroczenia kilkudziesięciokrotne. Dość częste są również przekroczenia norm zawartości azotynów. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest brak kanalizacji sanitarnej, gromadzenie ścieków w nieszczelnych „szambach”, niewłaściwe składowanie i gospodarka obornikiem i gnojowicą. Należy tu również wymienić, jako najbardziej znaczący w chwili obecnej czynnik, rozbudowę przez gminy sieci wodociągowej bez równoległej budowy kanalizacji i oczyszczalni ścieków.

Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne zobowiązuje Państwową Służbę Hydrogeologiczną do wykonywania badań i oceny stanu wód podziemnych w zakresie elementów fizykochemicznych i ilościowych. Badania i klasyfikację wód podziemnych w punktach sieci krajowej w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska wykonuje Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy w Warszawie przy koordynacji i na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

Na terenie województwa świętokrzyskiego w 2012 roku wykonano badania stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) w 51 punktach sieci krajowej

w ramach monitoringu diagnostycznego, który prowadzony jest w celu dokonania oceny wpływu oddziaływań wynikających z działalności człowieka oraz długoterminowych zmian wynikających zarówno z warunków naturalnych, jak i antropogenicznych. Badaniami objęto wody wglębne oraz wody gruntowe. W obrębie województwa świętokrzyskiego 2 punkty pomiarowo – kontrolne zlokalizowane były w Powiecie Włoszczowskim, w miejscowościach Czarnca (gmina Włoszczowa) oraz Januszewice (gmina Kluczewsko).

Zakres badań wód podziemnych w ramach monitoringu diagnostycznego obejmował elementy fizykochemiczne, charakteryzujące rodzaj zidentyfikowanej działalności człowieka, mającej wpływ na badane wody podziemne. Dodatkowo w kilku punktach (m.in. w Januszewicach) przebadano związki organiczne w rozszerzonym zakresie.

Klasyfikacja elementów fizykochemicznych stanu wód podziemnych obejmuje pięć następujących klas jakości wód podziemnych:

Klasa I – wody bardzo dobrej jakości,

Klasa II – wody dobrej jakości,

Klasa III – wody zadowalającej jakości,

Klasa IV – wody niezadowalającej jakości,

Klasa V – wody złej jakości.

Klasy jakości wód podziemnych I, II, III oznaczają dobry stan chemiczny, a klasy jakości wód podziemnych IV, V oznaczają słaby stan chemiczny.

Na obszarze Powiatu Włoszczowskiego woda została pobrana w dwóch punktach: nr 947 oraz 2315.

Tabela 2. Wyniki pomiarów jakości wód podziemnych w Powiecie Włoszczowskim w 2012 r.

Numer otworu	Miejscowość / gmina	JCWPD	Stratygrafia	Głębokość do stropu warstwy wodonośnej (m)	Charakter zwierciadła	Klasa jakości wody w punkcie w 2012 r.	Wskaźniki w granicach stężeń III klasy jakości	Wskaźniki w granicach stężeń IV klasy jakości
947	Czarnca / gmina Włoszczowa	97	K2	9,8	swobodne	IV	Ca	NO ₃
2315	Januszewice / gmina Kluczewsko	97	Q	2,7	swobodne	III	NO ₃	-

Źródło: Wyniki pomiarów jakości wód podziemnych w województwie świętokrzyskim w roku 2012, <http://kielce.pios.gov.pl>

Woda w punkcie 947, który znajdował się w miejscowości Czarnca, została sklasyfikowana w IV klasie jakości wód. Oznacza to, że woda pobrana w tym punkcie pomiarowym jest wodą o słabym składzie chemicznym. Wskaźnikiem, który został pomierzony w granicach stężeń IV klasy jakości było NO_3 . Pozostałe wskaźniki zawierają się w klasach oznaczających dobry stan chemiczny.

Drugi punkt pomiarowy - nr 2315, z którego została pobrana próbka wody znajdował się w miejscowości Januszewice. Woda pobrana w tym punkcie została sklasyfikowana w klasie III, co oznacza dobry stan chemiczny. Wskaźnikiem w granicach stężeń III klasy jakości było NO_3 .

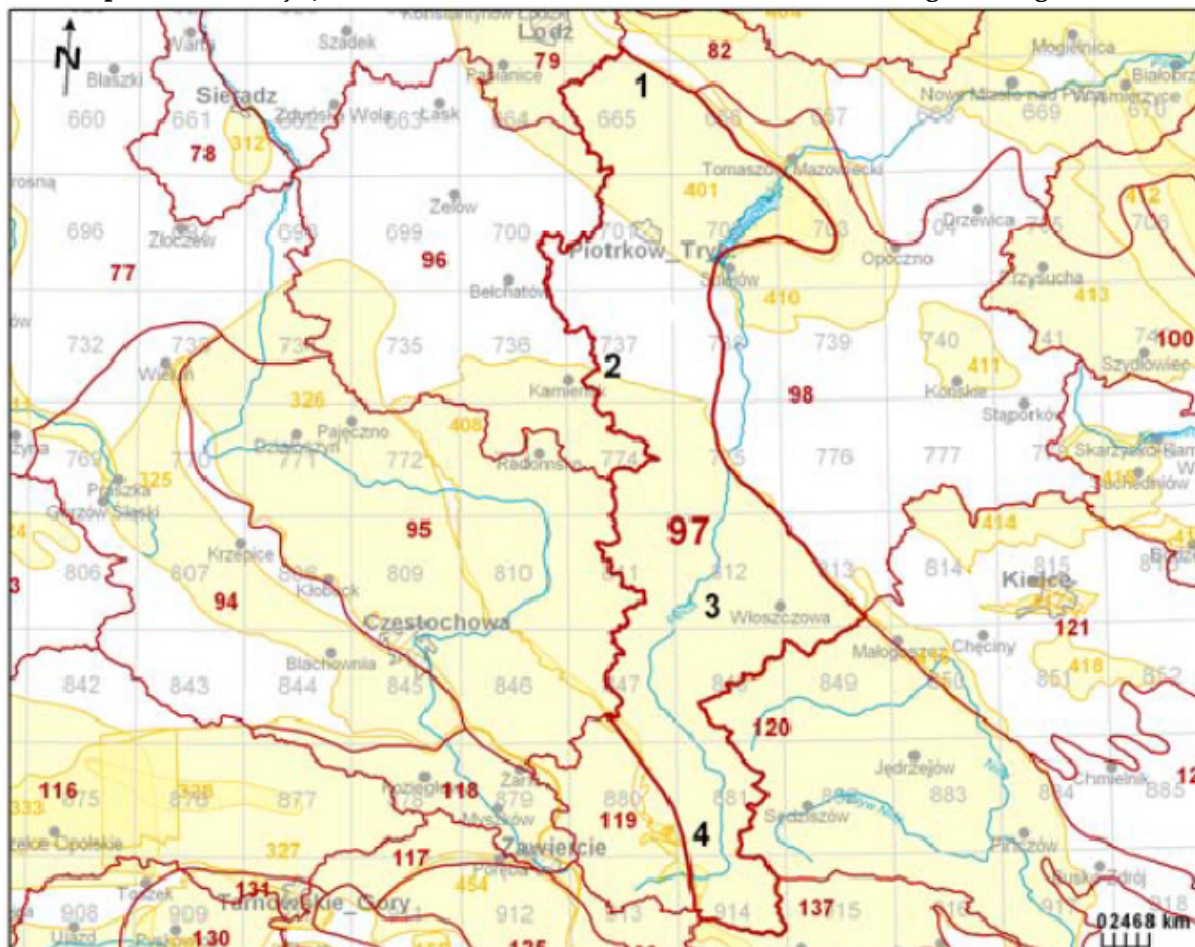
Powiat Włoszczowski leży w granicach trzech **jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) nr 97, 98 i 120.**

JCWPd nr 97 zajmuje powierzchnię 3 218 km^2 i wchodzi w skład regionu wodnego Środkowej Wisły, subregionu wyżynnego, część centralna. W jej obrębie znajdują się m.in. GZWP 408 oraz 409. Na obszarze JCWPd nr 97 występują wody podziemne związane z głównie z utworami czwartorzędu i kredy górnej. Lokalnie wody podziemne występują w utworach paleogeńsko - neogeńskich oraz kredy dolnej i jury górnej. Do najistotniejszych problemów JCWPd nr 97 zalicza się niedostateczną sanitację obszarów wiejskich i rekreacyjnych.

JCWPd nr 98 zajmuje powierzchnię 2 902 km^2 i wchodzi w skład regionu wodnego Środkowej Wisły, subregionu wyżynnego, część centralna. W jej obrębie znajdują się m.in. GZWP 408 i GZWP 416. Do najistotniejszych problemów JCWPd nr 98 zalicza się niedostateczną sanitację obszarów wiejskich i rekreacyjnych.

JCWPd nr 120 położona jest w regionie wodnym Środkowej Wisły w pasie wyżyn. Powierzchnia obszaru wynosi 2 040 km^2 . Jej obszar częściowo się pokrywa z obszarem GZWP nr 409. Wody podziemne na obszarze JCWPd nr 120 występują w mezozoicznych utworach węglanowych kredy górnej oraz lokalnie w dolinach rzecznych w utworach czwartorzędowych. Do najistotniejszych problemów JCWPd nr 120 zalicza się nadmierne rozdysponowanie zasobów

Mapa 5. Lokalizacja JCWPd nr 97,98 i 120 oraz Powiatu Włoszczowskiego w ich granicach

Źródło: Modele pojęciowe i charakterystyka JCWPd – Inspekcja Ochrony Środowiska,
<http://mjwp.gios.gov.pl>

W 2012 r. Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy (na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska) przeprowadził w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska monitoring diagnostyczny stanu chemicznego wód podziemnych. W wyniku monitoringu dokonano m.in. oceny stanu jednolitych części wód podziemnych. Badanie wykazało, że Powiat Włoszczowski jest zlokalizowany w granicach JCWPd (nr 97, 98 oraz 120) o dobrym stanie chemicznym oraz dobrym stanie ilościowym.

4. Powietrze

W Powiecie Włoszczowskim źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza jest tzw. emisja antropogeniczna, która obejmuje emisję z zakładów przemysłowych i energetycznych, emisję niską z obiektów gospodarki komunalnej (m.in. emisję z kotłowni indywidualnych) oraz emisję komunikacyjną.

Emitorami zanieczyszczeń do powietrza są zakłady (głównie) produkcyjne działające na terenie powiatu. Stanowią one źródło emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do powietrza atmosferycznego.

Oprócz źródeł lokalnych, na jakość powietrza znacząco wpływają również ponadregionalne zanieczyszczenia gazowe i pyłowe pochodzące z dużych, odległych ośrodków przemysłowych (głównie z rejonu Bełchatowa i aglomeracji śląskiej).

Istotną rolę w kształtowaniu lokalnego poziomu zanieczyszczeń w powietrzu odgrywa niska emisja, która pochodzi głównie ze spalania węgla w lokalnych kotłowniach i paleniskach indywidualnych (nie posiadają one w praktyce żadnych urządzeń ochrony powietrza). Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową, związaną z okresem grzewczym.

Na niską emisję wpływa również transport, który stwarza szczególne zagrożenie w pobliżu dróg o dużym natężeniu ruchu kołowego (zwłaszcza drogi krajowej i dróg wojewódzkich). Istotne znaczenie ma również zapylenie powstające na skutek ścierania się opon i nawierzchni dróg. Nie jest znana emisja zanieczyszczeń pochodzących z ruchu kolejowego na terenie powiatu. Zanieczyszczenia emitowane przez transport kolejowy są jednak zdecydowanie mniejsze od emisji komunikacji kołowej.

Zanieczyszczenie powietrza pochodzące z ogrzewania w sektorze komunalnym stanowi w mieście Włoszczowa około 50% ogólnej emisji zanieczyszczeń, natomiast na terenach wiejskich około 80%. Źródłem powstawania zanieczyszczeń jest przede wszystkim wykorzystywanie w przestarzałych urządzeniach grzewczych paliwa w postaci niskiej jakości węgla, a także spalanie różnego rodzaju materiałów odpadowych, w tym tworzyw sztucznych.

W „Programie ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego - strefa świętokrzyska - ze względu na przekroczenia pyłu PM 2,5 wraz z Planem Działań Krótkoterminowych” przedstawiono wyniki inwentaryzacji emisji pyłu PM 2,5 pochodzących z różnych źródeł dla strefy świętokrzyskiej, w której jest zlokalizowany Powiat Włoszczowski.

Sumaryczna wielkość emisji ze źródeł punktowych (zanieczyszczenia wprowadzane są do atmosfery najczęściej za pośrednictwem wysokich emitorów) dla pyłu PM 2,5 w strefie świętokrzyskiej dla roku bazowego 2011 wyniosła 425,24 Mg/rok. Inwentaryzacja wykazała, że na terenie strefy występują duże źródła emisji. Najwyższe dotyczyły Elektrowni Połaniec Spółka Akcyjna - Grupa GDF SUEZ Energia Polska 126,67 Mg/rok. W Powiecie

Włoszczowskim inwentaryzacja objęła 2 emitory punktowe. Znaczące źródła emisji odnotowano w przypadku LHOIST BUKOWA Sp. z o.o. 21,77 Mg/rok, mniejsze dotyczyły STOLBUD Włoszczowa S.A. – 4,80 Mg/rok.

Powierzchniowe źródła emisji na terenie strefy stanowią źródła związane z ogrzewaniem budynków oraz powierzchniowe źródła przemysłowe. Na wielkość emisji ze źródeł ogrzewania ma wpływ przede wszystkim rodzaj stosowanego paliwa oraz stan techniczny urządzeń, w których następuje spalanie paliw. W ramach inwentaryzacji wyliczono wielkości emisji wynikającej z pracy indywidualnych systemów grzewczych pokrywających zapotrzebowanie na energię niezbędną do ogrzania powierzchni użytkowej mieszkań i innych lokali. Emisja pyłu PM 2,5 ze źródeł powierzchniowych w Powiecie Włoszczowskim wyniosła w 2011 r. 298,03 Mg/rok. Najwyższa emisja dotyczyła Powiatu Kieleckiego 952,80 Mg/rok; w całej strefy było to 6 327,22 Mg/rok.

Wielkość emisji z komunikacji zależna jest od ilości i rodzaju samochodów oraz od rodzaju stosowanego paliwa. W inwentaryzacji emisji ze źródeł liniowych uwzględniono dodatkowo wpływ zanieczyszczeń pochodzących z procesów zużycia opon, hamulców, a także ścierania nawierzchni dróg. W analizie emisji liniowej ujęto główne odcinki dróg na terenie strefy świętokrzyskiej. Emisja pyłu zawieszonego PM_{2,5} ze wszystkich ujętych odcinków dróg w 2011 r. na terenie strefy wyniosła ponad 803,2 Mg/rok. Dla Powiatu Włoszczowskiego wskaźnik ten wyniósł 17,65 Mg/rok (największa emisja dotyczyła Powiatu Kieleckiego – 226,24 Mg/rok). Ze względu na sposób wprowadzania do powietrza (nisko przy ziemi) utrudniający rozprzestrzenianie zanieczyszczeń – ten rodzaj emisji ma istotny wpływ na stężenia imisyjne.

Na terenie strefy świętokrzyskiej zinwentaryzowano 88 kopalni surowców skalnych. Na ich terenie oszacowano emisje niezorganizowaną pyłu zawieszonego PM_{2,5} z terenu odkrywek oraz transportu urobku na terenie kopalni. Wielkość emisji pyłu zawieszonego PM_{2,5} z LHOIST BUKOWA Sp. z o.o. (nazwa złoża „Bukowa”) była znacząca i wyniosła 55,83 Mg/rok (dla całej strefy – 565 Mg/rok).

Jak wynika z „Programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego – strefa świętokrzyska – ze względu na przekroczenia pyłu PM 2,5 wraz z Planem Działań Krótkoterminowych” jedno z najniższych stężeń średniorocznych pyłu zawieszonego PM_{2,5} w strefie świętokrzyskiej odnotowano w Powiecie Włoszczowskim – 18,0 µg/m³.

Spośród źródeł zlokalizowanych na terenie strefy, największe oddziaływanie na stan jakości powietrza w strefie mają źródła powierzchniowe. Udział źródeł punktowych jest najmniejszy. Spośród źródeł zlokalizowanych na terenie strefy, w obszarze przekroczeń,

dominujący wpływ na wielkość stężeń pyłu zawieszonego PM_{2,5} mają źródła powierzchniowe oraz źródła liniowe. Wpływ emisji liniowej jest istotny wzdłuż dróg.

W „Programie ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego: część B - strefa świętokrzyska - ze względu na przekroczenia pyłu PM₁₀ i benzo(a)pirenu” przedstawiono wyniki inwentaryzacji emisji pyłu PM₁₀ pochodzących z różnych źródeł dla strefy świętokrzyskiej (która obejmuje Powiat Włoszczowski) za rok 2010.

Sumaryczne wielkości emisji zanieczyszczeń ze źródeł punktowych w strefie świętokrzyskiej dla roku bazowego 2010 wyniosły:

- dla pyłu PM₁₀ - 1 434 [Mg/rok]
- dla benzo(a)pirenu - 376,8 [kg/rok].

Inwentaryzacja wykazała, że na terenie strefy występują duże źródła emisji. Najwyższe dotyczyły Elektrowni Połaniec Spółka Akcyjna - Grupa GDF SUEZ Energia Polska (ładunek pyłu PM₁₀ - 422,23 Mg/rok) oraz Miejskiej Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Ostrowcu Świętokrzyskim (ładunek benzo(a)pirenu - 0,04 Mg/rok). W Powiecie Włoszczowskim inwentaryzacja objęła 2 emitory punktowe. Znaczące źródła emisji (zwłaszcza pyłu PM₁₀) odnotowano w przypadku LHOIST BUKOWA Sp. z o.o. (ładunek pyłu PM₁₀ - 72,55 Mg/rok oraz ładunek benzo(a)pirenu - 0,00 Mg/rok); mniejsze emisje dotyczyły STOLBUD Włoszczowa S.A. (ładunek pyłu PM₁₀ - 17,92 Mg/rok oraz ładunek benzo(a)pirenu - 0,01 Mg/rok).

W ramach inwentaryzacji emisji ze źródeł powierzchniowych (związanej z ogrzewaniem budynków oraz powierzchniowymi źródłami przemysłowymi) analizie poddano emisję powierzchniową w katastrze, w polach 500 m × 500 m - obszary wiejskie i polach 250 m × 250 m - obszary miast. W 2010 r. emisja ze źródeł powierzchniowych w Powiecie Włoszczowskim wyniosła: ładunek pyłu PM₁₀ - 316,81 Mg/rok oraz ładunek benzo(a)pirenu - 0,20 Mg/rok. Najwyższa emisja dotyczyła Powiatu Kieleckiego (ładunek pyłu PM₁₀ - 1 358,60 Mg/rok oraz ładunek benzo(a)pirenu - 0,85 Mg/rok). W całej strefie świętokrzyskiej ładunek pyłu PM₁₀ wyniósł 6 772,90 Mg/rok, a ładunek benzo(a)pirenu - 3,85 Mg/rok.

W inwentaryzacji emisji ze źródeł liniowych ujęto główne odcinki dróg na terenie strefy świętokrzyskiej. Emisja pyłu zawieszonego PM₁₀ ze wszystkich ujętych odcinków dróg w całej strefie w 2010 r. wyniosła ponad 846 Mg/rok. Emisja benzo(a)pirenu ze źródeł liniowych jest niewielka, wręcz pomijalna, nie przekracza 2 kg/rok.

Dla Powiatu Włoszczowskiego emisja pyłu PM 10 wyniosła 26,49 Mg/rok; a benzo(a)pirenu 0,00005 Mg/rok (największa emisja dotyczyła Powiatu Kieleckiego: pyłu PM 10 – 238,51 Mg/rok; benzo(a)pirenu – 0,00045 Mg/rok).

W „Programie ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego: część B – strefa świętokrzyska – ze względu na przekroczenia pyłu PM 10 i benzo(a)pirenu” wskazano, że spośród źródeł zlokalizowanych na terenie strefy świętokrzyskiej, największe oddziaływanie na stan jakości powietrza w strefie mają źródła powierzchniowe. Najmniejszy jest natomiast udział źródeł punktowych. Spośród źródeł zlokalizowanych na terenie strefy w obszarze przekroczeń, dominujący wpływ na stężenia pyłu zawieszonego PM 10 mają źródła powierzchniowe oraz liniowe. Wpływ emisji liniowej jest istotny wzdłuż dróg. Podsumowując wyniki obliczeń dla benzo(a)pirenu w strefie świętokrzyskiej, stwierdzono, że największe oddziaływanie w strefie (B(a)P) na stan jakości powietrza mają źródła emisji powierzchniowej, a najmniejsze oddziaływanie mają źródła emisji liniowej. Emisje w Powiecie Włoszczowskim nie należą zarówno do najmniejszych, jak i największych w stosunku do innych powiatów strefy świętokrzyskiej.

Wyniki obliczeń stężeń średniorocznych pyłu zawieszonego PM10 dla roku bazowego 2010, dla strefy świętokrzyskiej wskazują, że odnotowano przekroczenia stężenia średnioroczного pyłu zawieszonego PM10. Wyniki obliczeń stężeń średniorocznych benzo(a)pirenu dla roku bazowego 2010 wskazują również na przekroczenia docelowej wielkości stężenia średnioroczного benzo(a)pirenu w całej strefie świętokrzyskiej.

W „Programie ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego: część C – strefa świętokrzyska – ze względu na przekroczenia ozonu” przedstawiono dane emisyjne, z których wynika, że największe znaczenie dla powstawania ozonu w strefie świętokrzyskiej ma emisja tlenków azotu z procesów spalania w sektorze produkcji i transformacji energii i w sektorze transportu drogowego oraz niemetanowych lotnych związków organicznych w sektorze wydobywania i dystrybucji paliw kopalnych oraz wynikająca ze stosowania rozpuszczalników i innych substancji.

W wyniku rocznej oceny jakości powietrza w województwie świętokrzyskim, dokonanej za rok 2010, stwierdzono przekroczenie poziomów kryterialnych ozonu ze względu na ochronę zdrowia (poziom celu długoterminowego) oraz ochronę roślin (poziom docelowy oraz poziom celu długoterminowego).

Na mocy Ustawy – Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001r. wojewódzki inspektor ochrony środowiska dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w wyznaczonych strefach. Ocena jakości powietrza dla województwa świętokrzyskiego za 2013 rok wykonano w oparciu o aktualnie obowiązujące akty prawa krajowego zgodne z dyrektywami UE.

Oceny jakości powietrza wykonywane są w odniesieniu do wyznaczonego obszaru strefy. Ustawa Prawo Ochrony Środowiska oraz Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza określiły następujące rodzaje stref:

- stanowiące aglomeracje o liczbie mieszkańców większej niż 250 tysięcy;
- stanowiące miasta (nie będące aglomeracją) o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy;
- stanowiące pozostały obszar województwa, niewchodzący w skład miast powyżej 100 tysięcy mieszkańców oraz aglomeracji.

W województwie świętokrzyskim wyłoniono 2 strefy: miasto Kielce i strefę świętokrzyską. W obu strefach dokonano oceny jakości powietrza pod kątem ochrony zdrowia ludzi. Ze względu na ochronę roślin klasyfikacja objęła natomiast teren całego województwa, z wyłączeniem obszaru miasta Kielce.

Obydwie strefy wyznaczone w województwie świętokrzyskim podlegały klasyfikacji w odniesieniu do wszystkich zanieczyszczeń, dla których istnieje obowiązek prowadzenia oceny, tj.: dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenków azotu, tlenku węgla, benzenu, ozonu, pyłu zawieszonego PM10, pyłu zawieszonego PM2,5 oraz ołowiu, arsenu, kadmu, niklu i benzo(a)pirenu oznaczanych w pyłe PM10.

Powiat Włoszczowski należy do strefy świętokrzyskiej (kod: PL 2602), która obejmuje 13 powiatów ziemskich wchodzących w skład województwa świętokrzyskiego. Powierzchnia ogólna strefy wynosi 11 601 km².

Aktualny stan powietrza w strefie świętokrzyskiej na podstawie „Oceny jakości powietrza w województwie świętokrzyskim w roku 2013”, która została dokonana przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony środowiska w Kielcach

Wynikiem oceny jest zaliczenie strefy dla wszystkich substancji podlegających ocenie, do jednej z poniższych klas:

- klasa **A (D1)** – jeżeli stężenia zanieczyszczenia na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych (**D1**);
- klasa **B** - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji;
- klasa **C (D2)** – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji, w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne, poziomy docelowe, poziomy celów długoterminowych (**D2**).

Ponadto, określono dodatkowe symbole klas stref określane dla pyłu zawieszonego (PM 2,5):

- klasy stref określane w oparciu o poziom dopuszczalny PM_{2,5} dla fazy II: **A1, C1, C2**, gdzie: klasa A1 - oznacza brak przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla fazy II, a klasy C1 i C2 - symbolizują przekroczenie poziomu dopuszczalnego dla fazy II. Klasy A1 i C1 mieszczą się w klasie A według klasyfikacji podstawowej, natomiast klasa C2 obejmuje klasy B i C określone w klasyfikacji podstawowej;
- klasy stref określane w oparciu o poziom docelowy PM_{2,5}: **A, C2**, gdzie klasa A - oznacza brak przekroczenia poziomu docelowego (równego obowiązującemu obecnie poziomowi dopuszczalnemu) - jest to klasa A wg klasyfikacji podstawowej. Natomiast klasa C2 - oznacza przekroczenie poziomu docelowego. Klasa C2 obejmuje klasy B i C określone w klasyfikacji podstawowej.

Działania związane z zaliczeniem strefy do określonej klasy dla PM_{2,5} dotyczą tylko klasyfikacji podstawowej, dokonywanej na podstawie aktualnie obowiązującej wartości poziomu dopuszczalnego z uwzględnieniem marginesu tolerancji (klasy A, B, C).

- **Ocena jakości powietrza pod kątem ochrony zdrowia**

Strefa świętokrzyska uzyskała klasę C z powodu przekroczeń ponad dopuszczalną częstość stężeń 24 godz. pyłu PM10. Klasę C(C2) nadano jej również z powodu przekraczania poziomu dopuszczalnego i docelowego pyłu PM2,5, a także przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu. Ze względu na niedotrzymanie poziomu celu długoterminowego ozonu, strefa ta otrzymała klasę D2.

Z uwagi na nieprzekroczenie poziomu dopuszczalnego i docelowego dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, ołowiu, benzenu, tlenku węgla, arsenu, kadmu i niklu strefę świętokrzyską zaliczono do klasy A. Pod względem nieprzekroczenia poziomu docelowego O₃, strefę również zakwalifikowano do klasy A.

- **Ocena jakości powietrza pod kątem ochrony roślin**

W wyniku oceny rocznej i klasyfikacji stref dla kryterium ochrony roślin, strefę świętokrzyską pod względem dotrzymania wartości dopuszczalnych dla NO_x i SO₂ oraz poziomu docelowego O₃ zakwalifikowano do klasy A. Z uwagi na przekroczenie poziomu celu długoterminowego ozonu, strefę świętokrzyską określono natomiast jako D2.

Tabela 3. Klasy dla strefy świętokrzyskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia oraz ochrony roślin

Kryteria określone w celu ochrony zdrowia											
Klasa strefy dla poszczególnych zanieczyszczeń											
dwutlenek siarki - SO ₂	dwutlenek azotu - NO ₂	Pył PM10	ołów - Pb	benzen - C ₆ H ₆	tlenek węgla - CO	arsen - As	kadm - Cd	nikiel - Ni	benzo(a)piren - B(a)P	Pył PM2,5	ozon - O ₃
A	A	C	A	A	A	A	A	A	C	C/C2	A/D2
Kryteria określone w celu ochrony roślin											
Klasy strefy dla poszczególnych zanieczyszczeń											
tlenki azotu - NO _x				dwutlenek siarki - SO ₂				ozon - O ₃			
A				A				A/D2			

Źródło: „Ocena jakości powietrza w województwie świętokrzyskim w roku 2013”, <http://kielce.pios.gov.pl>

Wiele działań wynikających z oceny jakości powietrza spoczywa na samorządzie województwa. Dla strefy ze statusem klasy C(C2) zarząd województwa opracowuje, a sejmik województwa uchwała program ochrony powietrza, mający na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych i docelowych w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji. Klasa D2 skutkuje natomiast podjęciem długoterminowych działań naprawczych będących celem wojewódzkiego programu ochrony środowiska.

5. Klimat

Strefa świętokrzyska, która obejmuje również Powiat Włoszczowski, leży w strefie klimatu umiarkowanego, gdzie przeważają wpływy kontynentalne. Amplitudy temperatur w strefie są większe od przeciętnych w Polsce, a lato termiczne dłuższe.

Obszar Powiatu Włoszczowskiego charakteryzuje się zmiennością i różnorodnością stanów pogody. Średnia roczna temperatura powietrza obszaru zawiera się w granicach od 7,5 do 8°C i należy do grupy najwyższych w Polsce. Amplituda temperatur skrajnych wynosi około 65°C. Przeciętna temperatura w miesiącach letnich wynosiła około 18°C (przy odnotowanym lipcowym max. +35°C). Dni gorące (powyżej 25°C) występują średnio przez 36 dni w roku. Najchłodniejszymi miesiącami są styczeń i luty (odnotowane min. -29,6°C w lutym). Przeciętna temperatura w miesiącach zimowych wynosi około -3°C; dni bardzo mroźnych (poniżej -10°C) jest niewiele, gdyż ok. 25 dni w roku.

Powiat Włoszczowski charakteryzuje się średnimi sumami rocznych opadów na poziomie 650-700 mm z maximum w lecie (czerwiec, lipiec), minimum w zimie (luty, marzec). Średnio opady występują przez 150 dni w ciągu roku, przy czym w większości przypadków są to silne opady przelotne i pochodzenia burzowego, które zazwyczaj poprawiają warunki aerosanitarnie.

Na terenie strefy świętokrzyskiej przeważają wiatry zachodnie o prędkości od 2 do 3 m/s. Rzadziej występują wiatry wschodnie i południowo-wschodnie.

Obserwując warunki pogodowe w regionie świętokrzyskim można zauważyć, że szczególnie w okresie zimowym sprzyjają one występowaniu i kumulacji zanieczyszczeń w przyziemnej warstwie atmosfery.

6. Zabytki oraz dobra materialne

Powiat Włoszczowski posiada na swoim obszarze wiele obiektów i miejsc o charakterze zabytkowym (głównie sakralnych). Do najważniejszych obiektów związanych z dziedzictwem kulturowym powiatu zaliczyć należy:

- ❖ pozostałości średniowiecznego grodziska we Włoszczowie (prawdopodobnie z XIII w.) - gdzie znajduje się późnobarokowa kamienna figura św. Jana Nepomucena z 2 połowy XVIII w.
- ❖ średniowieczny gródek w Bebelnie (reprezentujący typ tzw. grodzisk ostrosłupowych)
- ❖ gotyckie kościoły:

- pokolegiacki kościół p.w. Wniebowzięcia NMP w Kurzelowie (wzniesiony ok. 1360 r.) – w kościele znajdują się m.in. marmurowy nagrobek Marianny z Pieniążków Baranowskiej i spizowa chrzcielnica z 1414 r.
 - kościół p.w. św. Małgorzaty w Moskorzewie (wzniesiony ok. 1380 r.), gdzie zachowały się żelazne drzwi do wieży z gotyckim napisem i datą 1380
 - kościół p.w. śś. Katarzyny i Jana Ewangelisty w Seceminie (wzniesiony w 1402 r.) – na jego ścianach zachowało się kilka ciekawych epitafiów
 - kościół p.w. św. Jakuba w Stanowiskach
- ❖ zabytki z XVI-XVII w.:
- zbór ariański w Ludyni zamieniony później na spichlerz dworski
 - ruiny zboru w Łapczynej Woli
 - tzw. murowaniec w Moskorzewie
 - gotyckie ruiny w Gruszczynie identyfikowane jako zbór ariański, albo jako kościół klasztorny p.w. św. Michała
- ❖ kościoły barokowe:
- kościół p.w. Wniebowzięcia NMP we Włoszczowie z XVII w. (najokazalsza budowla sakralna w powiecie) - stanowi sanktuarium maryjne z łaskami słynącym obrazem NMP ze śś. Józefem i Joachimem z 2 połowy XVII w. w ołtarzu głównym; kościół ma charakter barokowy z neobarokową wieżą zegarową z 2 połowy XIX w., a w jego wnętrzu znajdują się: nagrobek kolatora świątyni Mikołaja Małachowskiego oraz XVII-wieczny obraz św. Jana Kantego
 - wczesnobarokowy kościół p.w. Wniebowzięcia NMP i św. Floriana w Czarnicy (wybudowany w latach 1640-1659) – w jego bocznej kaplicy znajduje się m.in. niewielki XVI-wieczny obraz Matki Boskiej
 - kościół p.w. Wniebowzięcia NMP w Olesznie – z dekoracją stiukową oraz obrazem Matki Boskiej z Dzieciątkiem przeniesionym w 1680 r. ze zlikwidowanego kościoła w pobliskim Chotowie
 - późnobarokowy kościół p.w. św. Wawrzyńca w Kluczewsku z końca XVIII w.
- ❖ kościoły klasycystyczne:
- p.w. Wszystkich Świętych we Włoszczowie z 1786 r.
 - p.w. Nawiedzenia NMP w Koniecznie (wzniesiony w latach 1796-1812)
 - p.w. św. Tekli w Krasocinie z 1856 r.

- murowany, neogotycki kościół p.w. Wniebowzięcia NMP w Dzierzgowie z 1903 r. z cudownym obrazem Matki Boskiej z Dzieciątkiem z początku XVII w.
- ❖ nielicznie zachowane budowle drewniane:
 - kaplica cmentarna św. Anny w Kurzelowie z 1 poł. XVII w.
 - kościoły parafialne: p.w. Wszystkich Świętych w Kossowie z początku XVII w. oraz p.w. św. Michała Archanioła w Bebelnie z 1745 r. – kościołom towarzyszą współczesne, drewniane dzwonnice; obronny charakter ma drewniana dzwonnica przy kościele parafialnym w Kurzelowie z XVIII-VIII w.
- ❖ drewniane dwory szlacheckie w Ludyni oraz w Woli Świdzińskiej
- ❖ XVIII-wieczne dwory i pałace murowane często otoczone parkami podworskimi – w Olesznie oraz Kwilinie, a także późniejsze z przełomu XIX i XX w. znajdujące się w: Bieganowie, Bichniowie, Radkowie, Moskorzewie, Chlewicach i Nieznanowicach.
- ❖ zabudowania gospodarcze i przemysłowe z XIX w.:
 - holenderski wiatrak w Krasocinie
 - spichlerz w Kluczewsku
- ❖ przydrożne kapliczki, krzyże i figury świętych – najczęściej spotykane i najciekawsze są rzeźby św. Jana Nepomucena oraz św. Floriana.

7. Klimat akustyczny

Zjawiskiem negatywnie oddziałującym na środowisko jest hałas czyli wszelkiego rodzaju niepożądane, uciążliwe i szkodliwe dźwięki. Hałas jest jednym z najbardziej uciążliwych czynników środowiskowych znacząco wpływającym na organizm ludzki, powodujący ogólnoustrojowe zaburzenia i dolegliwości. Ze względu na źródło pochodzenia hałas możemy podzielić na następujące rodzaje: hałas drogowy, hałas kolejowy, hałas przemysłowy czy komunalny.

Klimat akustyczny w Powiecie Włoszczowskim kształtowany jest głównie przez trasy komunikacyjne. Największym zagrożeniem jest hałas drogowy wynikający z narastającej presji motoryzacji (ciągły przyrost liczby pojazdów). Mniejsze znaczenie ma hałas kolejowy, gdyż jest on związany z pojedynczymi zdarzeniami. Skala zagrożeń pochodzących od hałasu przemysłowego jest mniejsza niż hałasu drogowego, jednak w przypadku nawet nieznacznych przekroczeń może być on szczególnie uciążliwy dla najbliższej mieszkających osób, zwłaszcza w porze nocnej. Hałas przemysłowy to hałas

generowany na ogół przez źródła stacjonarne, zlokalizowane wewnątrz i na zewnątrz różnego typu obiektów działalności gospodarczej. Obejmuje on przede wszystkim dźwięki emitowane przez maszyny i urządzenia linii technologicznych dużych zakładów.

Do najpoważniejszych i najbardziej uciążliwych źródeł hałasu w Powiecie Włoszczowskim należy komunikacja drogowa. Środki transportu są ruchomymi źródłami hałasu znacząco wpływającymi na parametry klimatu akustycznego. Głównymi czynnikami mającymi wpływ na poziom hałasu drogowego są natężenie ruchu i udział transportu ciężkiego w strumieniu wszystkich pojazdów, stan techniczny pojazdów, rodzaj nawierzchni dróg oraz organizacja ruchu drogowego. Największe źródło hałasu drogowego stanowią pojazdy ciężkie, które są około dwukrotnie głośniejsze od pojazdów osobowych.

Powiat Włoszczowski pokrywa dość gęsta sieć dróg. Głównym węzłem drogowym w powiecie jest miasto Włoszczowa. Przez obszar powiatu przebiegają: droga krajowa (nr 78), cztery drogi wojewódzkie (nr: 742, 795, 785 i 786), a także drogi powiatowe oraz gminne.

Średni ruch dobowy na drogach wojewódzkich, na odcinkach przebiegających przez Powiat Włoszczowski jest znaczący. W 2010 r. Świętokrzyski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Kielcach przeprowadził generalny pomiar ruchu (odbywa się co 5 lat) na drogach wojewódzkich. Zgodnie z wynikami badania najwyższe natężenie ruchu w Powiecie Włoszczowskim występuje na drodze wojewódzkiej nr 786, na odcinkach: Włoszczowa - przejście (8 190 poj./24h) oraz Włoszczowa - Łopuszno (3 746 poj./24h).

Na badanych odcinkach dróg wojewódzkich w strukturze pojazdów dominują samochody osobowe, w tym mikrobusy. Znaczący jest też udział w ruchu lekkich samochodów ciężarowych oraz samochodów ciężarowych. Wysokie natężenie ruchu pojazdów (zwłaszcza pojazdów ciężkich) ma istotny wpływ na poziom natężenia hałasu drogowego w powiecie.

Analizę średniego ruchu dobowego na drogach wojewódzkich (nr 742, 785, 786 i 795) w punktach pomiarowych zlokalizowanych na terenie Powiatu Włoszczowskiego przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 4. Wielkość średniego ruchu dobowego na drogach wojewódzkich przebiegających przez Powiat Włoszczowski w 2010 roku

Numer drogi	Nazwa odcinka	Numer punktu pomiarowego	Długość (km)	Natężenie ruchu pojazdów - średnio dobowy ruch (poj./dobę)							
				Motocykle	Samochody osobowe, Mikrobusy	Lekkie samochody ciężarowe (dostawcze)	Samochody ciężarowe		Autobusy	Ciągniki rolnicze	Pojazdy samochodowe ogółem
							bez przyczepy	z przyczepą			
742	granica województwa - Włoszczowa	26007	23,8	40	2 213	377	207	223	22	12	3 094
	Włoszczowa - Nagłowice	26008	23,3	39	2 185	272	98	148	42	17	2 801
785	granica województwa - Włoszczowa	26083	13,7	17	1 377	143	37	70	27	7	1 678
786	granica województwa - Secemin	26084	5,3	34	1 976	156	53	53	14	14	2 300
	Secemin - Włoszczowa	26085	13,9	30	2 030	116	56	69	12	2	2 315
	Włoszczowa - (przejście)	26086	4,2	98	7 085	557	188	197	49	16	8 190
	Włoszczowa - Łopuszno	26087	19,6	37	3 043	303	139	191	22	11	3 746
795	Secemin - Szczekociny	26091	7,0	6	837	99	25	28	8	9	1 012

Źródło: „Pomiar ruchu na drogach wojewódzkich w 2010 roku” - strona internetowa Świętokrzyskiego Zarządu Dróg Wojewódzkich w Kielcach,
<http://www.szdww.kielce.com.pl>

W latach 2011-2012 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach wykonywał pomiary monitoringowe hałasu drogowego w ramach wojewódzkiego programu PMS na lata 2010-2012. W roku 2011 pomiary monitoringowe hałasu komunikacyjnego wykonano m.in. na terenie miasta Włoszczowa (3 punkty pomiarowe). Punkty wyznaczone w mieście Włoszczowa posłużyły do określenia wskaźników LAeqD (równoważny poziom dźwięku A dla pory dnia - od godz. 6.00 do godz. 22.00) oraz LAeqN (równoważny poziom dźwięku A dla pory nocy - od godz. 22.00 do godz. 6.00) w odniesieniu do jednej doby. Dopuszczalne poziomy hałasu zostały przekroczone we wszystkich wyznaczonych punktach.

Tabela 5. Wyniki pomiarów i ocena hałasu drogowego w roku 2011 - miasto Włoszczowa

Rejon badań	Współrzędne punktu	Data pomiaru	Odległość od krawędzi jezdni (m)	Wysokość punktu pomiarowego (m)	Wskaźnik poziomu dźwięku	Wynik (dB)	Norma (dB)	Przekroczenie (dB)
Punkt 1 – ul. Partyzantów 24 - tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży	N50°51'04,87" E19°58'18,39"	28-29.06.2011 r.	10	4	LAeqD	67,1	55	12,1
					LAeqN	68,4	-	-
Punkt 2 – ul. Partyzantów 24 - tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży	N50°51'04,19" E19°58'18,21"	28-29.06.2011 r.	20	4	LAeqD	62,2	55	7,2
					LAeqN	66,4	-	-
Punkt 3 – ul. Czarnieckiego (odcinek od ul. 1-go Maja do granicy miasta) - tereny mieszkaniowo – usługowe	N50°50'34,42" E19°57'44,06"	27-28.09.2011 r.	10	4	LAeqD	65,8	60	5,8
					LAeqN	59,0	50	9,0

Źródło: „Raport – Stan środowiska w województwie świętokrzyskim w latach 2011-2012” – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach, <http://kielce.pios.gov.pl>

Gdy dokonywano pomiaru poziomu hałasu drogowego w mieście Włoszczowa w 2011 r. dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku zostały określone dla poszczególnych rodzajów terenów w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 120, poz. 826).

Zgodnie z rozporządzeniem dopuszczalne poziomy hałas komunikacyjnego dla terenów objętych ochroną akustyczną wynosiły na terenach zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży dla pory dziennej 55 dB, a dla pory nocnej 50 dB. Na terenach mieszkaniowo - usługowych dopuszczalne poziomy hałas komunikacyjnego wynosiły natomiast dla pory dziennej 60 dB, a dla pory nocnej 50 dB.

Zgodnie z aktualnie obowiązującą wersją rozporządzenia Ministra Środowiska (Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2013 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku) dopuszczalne poziomy hałas komunikacyjnego wyrażone wskaźnikami mającymi zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby dla terenów objętych ochroną akustyczną wynoszą:

- na terenach zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży dla pory dziennej 61 dB, a dla pory nocnej 56 dB.
- na terenach mieszkaniowo - usługowych dopuszczalne poziomy hałas komunikacyjnego wynoszą natomiast dla pory dziennej 65 dB, a dla pory nocnej 56 dB.

Jak wynika z pomiarów hałasu drogowego przeprowadzonych w 2011 r., w mieście Włoszczowa zostały przekroczone poziomy hałas komunikacyjnego na terenach zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży dla pory dziennej. Co istotne, w przypadku niewykorzystywania tych terenów, zgodnie z ich funkcją, w porze nocy, nie obowiązują na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy. Na terenach mieszkaniowo - usługowych natomiast poziom hałasu został przekroczony zarówno dla pory dziennej, jak i dla pory nocnej.

Przekroczenia powyższe, dotyczą wartości dopuszczalnego poziomu hałasu dla poszczególnych rodzajów terenów określonych zarówno w:

- rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku;
jak i w:
- zmienionym, obowiązującym aktualnie rozporządzeniu Ministra Środowiska - Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2013 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska
w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.

O poziomie hałasu na obszarach znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie linii kolejowych decydują takie czynniki jak: natężenie ruchu, ilość pociągów towarowych w ogólnej liczbie składów pociągów, prędkość pociągów, położenie torów i płynność ruchu pociągów, ukształtowanie terenu przez który przebiega linia kolejowa, charakter obudowy linii kolejowej oraz odległość pierwszej linii zabudowy od skrajnego toru.

Przez obszar Powiatu Włoszczowskiego przebiegają dwie ważne linie kolejowe o znaczeniu ogólnokrajowym: Centralna Magistrala Kolejowa Warszawa – Katowice (linia nr 4) oraz linia nr 61: Kielce – Częstochowa. Centralna Magistrala Kolejowa Warszawa - Katowice prowadzi znaczny ruch szybkich pociągów osobowych - ekspresowych, a linia Kielce - Częstochowa ruch mieszany towarowo-osobowy. Linie te przebiegają na ogół z dala od terenów gęsto zabudowanych, dlatego ich uciążliwość nie jest znacząca.

Dla hałasu spowodowanego ruchem pociągów brak jest aktualnych badań z zakresu wpływu szlaków kolejowych na klimat akustyczny Powiatu Włoszczowskiego. W 1999 r. pomiary hałasu kolejowego przeprowadzono w rejonie trasy Kielce-Częstochowa. Hałas mierzono jedynie w odległości 7,5 m od skrajnego toru, nie określając strefy uciążliwości. Na odcinku Powiatu Włoszczowskiego poziom hałasu nieznacznie przekraczał dopuszczalne wtedy wartości – 60dB.

Poziom hałasu przemysłowego jest kształtowany indywidualnie dla każdego obiektu i zależy od rodzaju maszyn i urządzeń hałasotwórczych, izolacyjności obudowy hal produkcyjnych, prowadzonych procesów technologicznych oraz od funkcji urbanistycznej sąsiadujących z nimi terenów. Specyfiką hałasu przemysłowego jest jego długotrwałość występowania (zmianowy charakter pracy), a także czasowe krótkotrwałe duże natężenia.

Presja hałasu przemysłowego staje się w ostatnich latach mniejsza. Istniejące zakłady podejmują w większości niezbędne działania organizacyjne i techniczne, ograniczające emisję hałasu do wartości zapewniających właściwy standard jakościowy środowiska. Co istotne, zmniejszenie ewentualnych uciążliwości akustycznych na terenach chronionych w otoczeniu zakładów przemysłowych spoczywa na zarządzających tymi obiektami.

Na obszarze Powiatu Włoszczowskiego nie występuje poważniejsze zagrożenie ze strony hałasu przemysłowego. Aktualnie w zakresie emisji hałasu do środowiska wiele przedsiębiorstw posiada pozwolenia zintegrowane.

WIOŚ w Kielcach badania hałasu przemysłowego (dla całego województwa) w latach 2011--2012 wykonał łącznie w 42 zakładach. Przekroczenia poziomów dopuszczalnych stwierdzono w ok. 24% przypadków w porze dziennej i w ok. 36% w porze nocnej. Analizując pomiary kontrolne obiektów przemysłowych w województwie świętokrzyskim wykonane w latach 2004-2012, można zauważyć, że w porze dziennej najczęściej występowały przekroczenia w przedziałach 0-5 dB oraz 5-10 dB. Przekroczenia powyżej 15 dB wystąpiły jedynie w roku 2007 i 2008. W przypadku przekroczeń w porze nocnej również dominują przekroczenia z przedziałów 0-5 dB oraz 5-10 dB. Przypadki najwyższych przekroczeń (powyżej 20 dB) wystąpiły jedynie w roku 2006 i 2011.

Spośród źródeł hałasu komunalnego najistotniejsze znaczenie ma hałas towarzyszący obiektom sportowym, rekreacyjnym i rozrywkowym. Z ich działalnością związany jest dyskomfort akustyczny. Hałas komunalny na terenie Powiatu Włoszczowskiego jest jednak zdecydowanie mniejszy i mniej uciążliwy niż powstający ze źródeł komunikacyjnych czy nawet przemysłowych.

8. Promieniowanie elektromagnetyczne

Do źródeł promieniowania elektromagnetycznego należą systemy przesyłowe energii elektrycznej, stacje radiowe, telewizyjne i telefonii komórkowej, medyczne urządzenia diagnostyczne i terapeutyczne, a także urządzenia przemysłowe i gospodarstwa domowego.

Z punktu widzenia ochrony środowiska istotne znaczenie mają urządzenia radiokomunikacji rozsiewczej; stacje nadawcze radiowe i telewizyjne oraz telefonii komórkowej. Emitują one do środowiska fale elektromagnetyczne wysokiej częstotliwości w postaci radiofal o częstotliwości od 0,1 – 300 MHz i mikrofal od 300 do 300 000 MHz.

Do urządzeń najbardziej szkodliwych na obszarze Powiatu Włoszczowskiego zaliczyć należy:

- linie elektroenergetyczne o napięciu znamionowym 220 kV łączące Stację Systemową „Kielce 400” z Joachimowem i Łośnicą, których szkodliwy wpływ rozciąga się 25 m od osi linii w obie strony;

- linie elektroenergetyczne o napięciu znamionowym 110 kV, stacja systemowa „Kielce 400” - Oleszno - Opoczno i Szczekociny - Secemin - Włoszczowa - Joachimów, których szkodliwy wpływ rozciąga się 12 m od osi linii w obie strony;
- stacje elektroenergetyczne 110/15 kV we Włoszczowie, Seceminie i Koziej Wsi, których uciążliwość zamyka się w granicach obiektu;
- bazowe stacje telefonii komórkowej różnych operatorów we Włoszczowie, Seceminie, Radkowie, Moskorzewie, Dalekim, Czarnicy, Motycznie, Olesznie, Krasocinie i Koziej Wsi.

Ochrona ludzi i środowiska przed niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym uregulowana jest w wielu przepisach z zakresu m.in. prawa budowlanego, prawa ochrony środowiska, w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, a także przepisach bhp oraz sanitarnych. Istotnym aktem prawnym w tym zakresie jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. z 2003 r. Nr 192, poz. 1883).

W celu ochrony krajobrazu przed negatywnym oddziaływaniem, linie elektroenergetyczne, stacje nadawcze radiowo-telewizyjne, stacje bazowe telefonii komórkowej i inne obiekty radiokomunikacyjne, należy lokalizować poza miejscami objętymi szczególną ochroną, z uwzględnieniem zakazów wynikających z aktów prawa miejscowego powołujących określone formy ochrony przyrody i w taki sposób aby ich wpływ na krajobraz był jak najmniejszy.

Pozwolenia na emitowanie pól elektromagnetycznych wymagają linie i stacje elektroenergetyczne o napięciu znamionowym 110 kV lub wyższym, a także instalacje radiokomunikacyjne, radionawigacyjne i radiolokacyjne, których równoważna moc promieniowania izotropowo jest równa 15 W lub wyższa, emitujące pola elektromagnetyczne o częstotliwości od 0,03 MHz do 300 000 MHz.

Badania dotyczące PEM realizowane są w sposób określony w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 roku w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. Nr 221, poz. 1645).

W roku 2013 na terenie województwa świętokrzyskiego do badań monitoringowych natężenia pól elektromagnetycznych (PEM) wytypowano 45 punktów pomiarowych, znajdujących się w dostępnych dla ludności miejscach w:

- 1) miastach o liczbie mieszkańców powyżej 50 tys.
- 2) pozostałych miastach
- 3) terenach wiejskich.

Na terenie Powiatu Włoszczowskiego zlokalizowano 2 punkty pomiarowe. Jeden w mieście Włoszczowa – ul. M. Reja 5 (w ramach „pozostałych miast”), a drugi w miejscowości Radków – Radków 88, obok Zespołu Szkół („tereny wiejskie”). W każdym z punktów pomiar wykonuje się raz w roku i powtarza co 3 lata.

Tabela 6. Wynik pomiarów PEM za rok 2013 (zakres mierzonych częstotliwości 0,1 – 3 000 MHz)
na terenie Powiatu Włoszczowskiego

Miejscowość	Położenie punktu pomiarowego	Współrzędne geograficzne	Średnia arytmetyczna zmierzonych wartości skutecznych natężeń PEM (V/m)	Niepewność pomiarów (\pm V/m)	Średnia arytmetyczna z uśrednionych wartości natężeń PEM dla danego obszaru usytuowania województwa (V/m)
Włoszczowa	ul. M. Reja 5	N 50° 51' 19,40" E 019° 57' 19,80"	0,51	0,12	0,18
Radków	Radków 88 (obok Zespołu Szkół)	N 50° 42' 49,60" E 019° 59' 10,50"	0,10	0,02	0,11

Źródło: Wyniki pomiarów pól elektromagnetycznych w województwie świętokrzyskim w 2013 roku – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach, <http://kielce.pios.gov.pl>

W żadnym punkcie pomiarowym Powiatu Włoszczowskiego (jak i w całym województwie) nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnej wartości poziomu pól elektromagnetycznych, określonej rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz.U.2003.192.1883), zgodnie z którym dopuszczalny poziom PEM dla miejsc dostępnych dla ludności, w zakresie częstotliwości PEM od 3 MHz do 300 MHz wynosi **7 V/m** (składowa elektryczna).

Podsumowując, w Powiecie Włoszczowskim (jak i w całym województwie) w 2013 r. nie stwierdzono terenów z przekroczeniami dopuszczalnych poziomów PEM w środowisku.

VI. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Głównym celem działań zaplanowanych w Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego jest nadanie powiatowi nowego, wielokierunkowego impulsu rozwojowego. Na obszarze powiatu występuje wiele zjawisk, które nie wpływają pozytywnie na środowisko przyrodnicze, ludzkie oraz kulturowe. Zaniechanie wielu działań i zadań wskazanych w Strategii spowoduje ich pogłębienie. Brak realizacji Strategii spowoduje, że nie nastąpi likwidacja lub maksymalne ograniczenie negatywnych zjawisk oraz problemów o charakterze społecznym, gospodarczym, przestrzennym oraz środowiskowym.

Brak realizacji polityki rozwojowej powiatu w najbliższych latach doprowadzi do obniżenia jakości życia mieszkańców oraz degradacji i zaniedbania infrastruktury, a także wielu miejsc oraz obiektów społecznych i technicznych pełniących istotne funkcje. Zaniechania te, nie pozostaną bez wpływu na pogorszenie stanu środowiska oraz degradację walorów krajobrazu.

Należy zaznaczyć, że obecny stan niektórych budynków, terenów oraz elementów infrastruktury stwarza zagrożenia dla bezpieczeństwa oraz zdrowia mieszkańców, powoduje zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego oraz wymaga przywrócenia walorów estetycznych.

Wśród najważniejszych potrzeb i problemów, które należy rozwiązać Strategia Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego wymienia m.in. te związane z oddziaływaniem na przyrodę („dbałość o obszary o walorach przyrodniczych”), zabytki („ochronę i zachowanie dziedzictwa kulturowego oraz historycznego powiatu”) oraz zdrowiem i życiem ludzi („przeciwdziałanie problemom społecznym” oraz „wzrost dostępności oraz jakości usług o charakterze społecznym m.in. usługi medyczne”).

W Strategii zaplanowano działania związane m.in. z likwidacją i ograniczeniem niskiej emisji poprzez promowanie i rozwój odnawialnych źródeł energii, termomodernizację budynków publicznych czy budowę i rozwój sieci gazowej. Zaniechanie działań zmierzających do ograniczenia emisji gazów i pyłów może prowadzić do stopniowego pogorszenia czystości powietrza. Brak działań w tym zakresie, spowoduje wzrost energochłonności oraz wzmożoną emisję zanieczyszczeń.

Brak realizacji działań związanych z poprawą stanu infrastruktury drogowej (m.in. zwiększenie płynności czy usprawnienie organizacji ruchu drogowego) niewątpliwie spowoduje dalsze pogarszanie jakości powietrza.

Zaniechanie rozwoju i poprawy stanu infrastruktury kanalizacyjnej (poszczególne gminy) wpłynie negatywnie na komfort życia mieszkańców oraz na stan wód podziemnych. Nie podjęcie działań w zakresie rozwoju i usprawnienia systemu ochrony przeciwpowodziowej i przeciwpożarowej przyczyni się do wzrostu nadzwyczajnych zagrożeń życia i zdrowia ludzi oraz środowiska naturalnego. Nieusprawnienie funkcjonowania infrastruktury zdrowotnej wpłynie negatywnie na zdrowie i życie ludzi. Z powodu zaniechania odnowy miejsc i obiektów zabytkowych ucierpi środowisko kulturowe oraz walory krajobrazowe powiatu. Brak rozwoju rolnictwa ekologicznego to ograniczenie działań na rzecz równowagi środowiska i gleby (m.in. utrzymywanie jej naturalnej żyzności) oraz bioróżnorodności ekologicznej. Korzyści wynikające z rozwoju rolnictwa ekologicznego to przede wszystkim czyste środowisko i żywność wysokiej jakości. Nie będzie również korzystne dla środowiska ograniczenie zalesienia gruntów rolnych. Zalesianie jest ważnym czynnikiem przeciwdziałającym degradacji (erozji, wyjałowieniu, przenikaniu zanieczyszczeń do wód) gruntów. Wzmacnia ekologiczne funkcje obszarów przez odtworzenie starych i tworzenie nowych połączeń między istniejącymi kompleksami leśnymi w celu utrzymania ciągów migracyjnych zwierząt i korytarzy ekologicznych. Zalesienia prowadzą również do wzmocnienia i ochrony wartościowych przyrodniczo obszarów.

Przewiduje się, że brak realizacji założeń Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego spowoduje niewielkie pozytywne skutki dla środowiska i zdrowia ludzkiego. Niepodejmowanie działań rozwojowych na terenie powiatu miałyby konsekwencje w postaci nie zwiększenia emisji do atmosfery pyłów, emisji hałasu oraz ograniczenia negatywnego oddziaływania związanego np. z nieodpowiednim przechowywaniem materiałów i odpadów budowlanych – przede wszystkim na etapie realizacji zadań. Charakter oraz skala planowanych inwestycji oraz roboty budowlane z nimi związane nie będą jednak generowały oddziaływań znaczących i długotrwałych. Brak realizacji Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego spowoduje, że nie zostaną natomiast osiągnięte „pozytywne” planowane efekty.

Podsumowując, należy oczekiwać, że brak realizacji założeń zapisanych w Strategii doprowadzi do ogólnego pogorszenia stanu środowiska i zdrowia mieszkańców. Podczas realizacji Strategii może pojawić się negatywne oddziaływanie na środowisko przyrodnicze, jednak nie będzie ono stanowić dużego zagrożenia dla tego środowiska, a największe jego nasilenie wystąpi tylko w krótkotrwałym okresie realizacji zadań (prowadzenia robót budowlanych). Realizacja Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego przyniesie znacznie więcej korzyści dla środowiska i jakości życia mieszkańców, niż jej zaniechanie.

VII. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIETNIA 2004 R. O OCHRONIE PRZYRODY

Problemy związane z ochroną środowiska istotne z punktu widzenia realizacji Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego:

- ❖ Duża ilość prawnie chronionych obszarów na terenie powiatu przyczynia się do utrzymania pierwotnych wartości przyrodniczych. Ograniczony jest jednak dostęp człowieka i jego działalności do terenów z cennymi zasobami przyrodniczymi. Zrównoważony rozwój zakłada, że wszelka działalność inwestycyjna wiąże się z koniecznością ochrony krajobrazu przyrodniczego, wód powierzchniowych i podziemnych, lasów i gruntów ochronnych, różnorodności biologicznej, a szczególnie chronionych i rzadkich gatunków roślin, grzybów i zwierząt przed nadmierną działalnością człowieka oraz urbanizacją. Użytkowanie (np. turystyczne i rekreacyjne) obszarów chronionych powinno być dostosowane do nadrzędnych wymogów ochronnych. Przy określeniu charakteru, zakresu oraz terminu realizacji inwestycji rozwojowych w Strategii wzięto pod uwagę dobro przyrody oraz obszarów i gatunków chronionych oraz zaplanowano takie działania, które nie spowodują lub ograniczą ingerencję w środowisko przyrodnicze.
- ❖ Degradacja, niewykorzystanie oraz zły stan części terenów i obiektów pełniących funkcje m.in. zdrowotne, edukacyjne oraz turystyczno - rekreacyjne: postępująca dekapitalizacja budynków czy infrastruktury wpływa negatywnie na stan

środowiska (m.in. zanieczyszczenie gleb, wód czy powietrza) oraz komfort życia i zdrowie mieszkańców.

- ❖ Do czynników znacząco obciążających powietrze atmosferyczne w Powiecie Włoszczowskim należą zanieczyszczenia komunikacyjne (głównie drogowe), a komunikacja drogowa jest jednym z najpoważniejszych i najbardziej uciążliwych źródeł hałasu w powiecie. Wpływa to również na zdrowie ludzi. Istnieje zatem konieczność zwiększenia funkcjonalności i wydolności układu komunikacyjnego powiatu (m.in. ograniczenie natężenia ruchu, poprawa stanu nawierzchni dróg czy płynności jazdy) oraz zapewnienia infrastruktury drogowej umożliwiającej bezpieczne i komfortowe użytkowanie. Ważne jest także usprawnienie komunikacji rowerowej (ekologicznych środków transportu) oraz ruchu pieszego.
- ❖ Brak gazyfikacji powiatu – co nie pozostaje bez wpływu na stan powietrza, gdyż w sezonie zimowym gospodarstwa indywidualne ogrzewane są węglem.
- ❖ W powiecie istnieje konieczność rozwoju i poprawy stanu infrastruktury komunalnej w zakresie ochrony środowiska – zwłaszcza kanalizacyjnej. Poziom skanalizowania poszczególnych gmin jest niski lub bardzo niski (zwłaszcza na obszarach wiejskich). Infrastruktura ściekowa w powiecie nie jest na dobrym poziomie i wymaga dalszych inwestycji związanych z jej rozbudową. Braki w zakresie sieci kanalizacyjnej są przyczyną m.in. zanieczyszczeń wód podziemnych (zwłaszcza wód gruntowych poziomu czwartorzędowego).
- ❖ Do istniejących problemów ochrony środowiska powiatu należy zaliczyć także zagrożenie podtopieniami i powodzią, dlatego też konieczne wydaje się podjęcie działań usprawniających system ochrony przeciwpowodziowej.
- ❖ Gleby użytkowane rolniczo w powiecie są zanieczyszczone i zakwaszone. Występuje znaczny areał gruntów odłogujących i źle rolniczo wykorzystanych, które utraciły pożądaną kulturę rolną. Do poprawy sytuacji w tym zakresie może przyczynić się zalesianie czy rozwój rolnictwa ekologicznego.
- ❖ Gospodarstwa rolne funkcjonujące na terenie Powiatu Włoszczowskiego charakteryzują się znacznym rozdrobnieniem. Głównym celem scalania gruntów gospodarstw rolnych jest poprawa struktury obszarowej tych gospodarstw. W wyniku przeprowadzenia procesu scalenia uzyskuje się poprawę efektywności gospodarowania. Realizacja scaleń może jednak nieść za sobą słabe negatywne

oddziaływanie na takie elementy środowiska jak: różnorodność biologiczna, zwierzęta, rośliny i krajobraz.

VIII. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU

Strategia Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego na lata 2014-2020 oraz Prognoza Oddziaływania na Środowisko bazują na założeniach i są zgodne ze wskazanymi poniżej, następującymi celami ochrony środowiska o charakterze międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym.

1. Międzynarodowa ochrona środowiska - Globalny Program Działań: Agenda 21 oraz Deklaracja z Rio

Agenda 21 to program działań, który został zaprezentowany i przyjęty w czerwcu 1992 r. w Rio de Janeiro na największej Konferencji w historii Narodów Zjednoczonych, poświęconej problemom środowiska i rozwoju. Kulminacyjną częścią Konferencji był tzw. Szczyt Ziemi, na którym przyjęto dokumenty końcowe, z których najważniejsze to: **Deklaracja z Rio i Agenda 21**.

W **Deklaracji z Rio** zawarto zasady określające prawa i obowiązki państw w ich dążeniu do trwałego rozwoju ludzkości i zapewnieniu jej dobrych warunków życia. Sygnatariusze Deklaracji - w tym także Polska - stwierdzają, że jedyną drogą osiągnięcia długotrwałego wzrostu gospodarczego jest zachowanie i ochrona zasobów przyrody.

Agenda 21 to dokument, który zawiera podstawowe zalecenia dotyczące ochrony i kształtowania środowiska życia człowieka, zwracając uwagę na szereg jego uwarunkowań społecznych i ekonomicznych oraz ochronę zasobów naturalnych, a także racjonalne gospodarowanie nimi w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju.

Agenda 21, prezentuje cele i kierunki rozwiązań światowych problemów ochrony środowiska u progu XXI wieku. Zawiera również zalecenia dla wszystkich uczestników

procesu realizacji celów zrównoważonego rozwoju. Agenda 21 zaproponowała nie tylko ogólne rozwiązania prowadzące do poprawy stanu środowiska w skali światowej, ale pobudziła systemowe podejście do problemów lokalnych w powiązaniu z sytuacją globalną. Dokument przewiduje działania na poziomie globalnym, narodowym i lokalnym prowadzone w celu koordynacji wysiłków w rozwiązywaniu problemów światowej ekologii i polityki rozwoju. Program dotyczy wszystkich dziedzin życia, w których człowiek oddziałuje na środowisko.

Do najważniejszych założeń, celów i problemów do rozwiązania, które zostały zawarte w dokumencie Agenda 21, istotnych dla opracowania Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego zaliczyć należy m.in.:

✚ **Zwalczanie ubóstwa**

Jednym z celów operacyjnych Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego jest „Przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia oraz wzrost spójności społecznej”. Ponadto, zaplanowano wiele działań na rzecz walki z ubóstwem. Do najważniejszych zaliczyć należy te dotyczące: rozwoju edukacji i przedsiębiorczości, wzrostu zatrudnienia, poprawiające jakość oraz dostęp do usług społecznych, a także działania na rzecz wzrostu gospodarczego oraz zwiększenia aktywności i realizacji potrzeb rozwojowych mieszkańców.

✚ **Zdrowie (m.in. konieczność zapewnienia podstawowej opieki zdrowotnej czy zdrowie mieszkańców)**

W strategii powiatowej wskazano wiele przedsięwzięć na rzecz zdrowia ludzi. Zaliczają się do nich przede wszystkim: działania na rzecz lepszego funkcjonowania infrastruktury zdrowotnej oraz rozwój terenów i obiektów sportowo – rekreacyjnych.

✚ **Zrównoważony rozwój osad ludzkich (m.in. rozwijanie zintegrowanej infrastruktury środowiskowej - m.in. zaopatrzenie w kanalizację; rozwijanie zrównoważonych systemów energetycznych i transportu w osadach ludzkich; rozwój zasobów ludzkich i tworzenie możliwości rozwoju osad ludzkich)**

W ramach Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego zaplanowano wiele działań na rzecz zrównoważonego rozwoju osad ludzkich. Należą do nich m.in.: rozwój infrastruktury kanalizacyjnej, instalacja fotoogniw oraz termomodernizacja budynków publicznych, promowanie i rozwój OZE, rozwój rolnictwa ekologicznego oraz agroturystyki, poprawa stanu infrastruktury drogowej, budowa ciągów

rowerowych i pieszych, poprawa stanu i rozwój mieszkalnictwa, usprawnienie systemu komunikacji publicznej, a także szereg działań poprawiających sytuację społeczno - gospodarczą powiatu w sposób zrównoważony.

✚ **Łączenie zagadnień środowiska i rozwoju w podejmowaniu decyzji (m.in. łączenie zagadnień środowiska i rozwoju na poziomie koncepcji, planowania i zarządzania)**

Wpisują się tutaj wszelkie działania Powiatu Włoszczowskiego związane z przeprowadzeniem procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego na lata 2014-2020.

✚ **Ochrona atmosfery**

Wiele działań rozwojowych powiatu będzie miało pozytywny wpływ na stan atmosfery. Do działań tych zaliczyć należy: budowę i rozwój sieci gazowej, budowę dróg rowerowych i pieszych, instalację fotoogniw oraz termomodernizację budynków publicznych, promowanie i rozwój OZE, usprawnienie systemu komunikacji publicznej, a także poprawę stanu zniszczonej infrastruktury (głównie drogowej) i budynków.

✚ **Walka z wycinaniem lasów (m.in. utrzymanie wielorakich funkcji terenów leśnych; zalesianie terenów zniszczonych; efektywne wykorzystywanie dóbr leśnych i funkcji lasów)**

W Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego planuje się zalesianie gruntów rolnych, ale także wykorzystanie terenów leśnych do celów turystycznych (w tym rozwój agroturystyki) i rekreacyjnych - oczywiście z zachowaniem wszelkich zasad ochrony przyrody.

✚ **Sprzyjanie zrównoważonemu rozwojowi rolnictwa i terenów wiejskich (m.in. usprawnienie produkcji rolnej i systemów rolniczych przez różnicowanie zatrudnienia i infrastruktury; informacja i edukacja rolna; zintegrowana gospodarka pestycydami i kontrola nad szkodnikami w rolnictwie; zrównoważone nawożenie roślin jako środek zwiększania produkcji żywności; energia na terenach wiejskich)**

Jednym z celów operacyjnych Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego jest „Wzrost efektywności i specjalizacji sektora rolnego”. W ramach tego celu zaplanowano m.in. działania takie jak: pośrednictwo informacyjne, usługi doradcze, podwyższanie wiedzy oraz szkolenia dla rolników, a także rozwój rolnictwa

ekologicznego, agroturystyki, drobnego przetwórstwa oraz produkcji surowca energetycznego.

✚ **Zachowanie różnorodności biologicznej**

Strategia powiatowa będzie realizowana głównie w miejscach przekształconych antropogenicznie. Działalność rozwojowa powiatu musi jednak uwzględniać wszelkie uwarunkowania związane z ochroną różnorodności biologicznej, zwłaszcza na terenach chronionych.

✚ **Właściwa ze względu na środowisko gospodarka odpadami stałymi i problemy związane ze ściekami (m.in. powszechność dostępu do usług komunalnych usuwania odpadów)**

W Strategii zaplanowano współpracę z gminami oraz działania na rzecz poprawy stanu i rozwoju infrastruktury ochrony środowiska – przede wszystkim kanalizacyjnej.

2. Wspólnotowa polityka ochrony środowiska

Polityka ochrony środowiska jest jedną z horyzontalnych polityk Unii Europejskiej. Podstawowe cele polityki UE w dziedzinie środowiska naturalnego, uwzględnione w procesie opracowania Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego, zostały określone w **Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej** w sposób następujący:

✓ **Zachowanie, ochrona i poprawa jakości środowiska naturalnego**

Wiele przedsięwzięć zapisanych w Strategii wpłynie w sposób pozytywny na środowisko naturalne (m.in. rozwój infrastruktury komunalnej w zakresie ochrony środowiska, poprawa stanu i jakości infrastruktury drogowej, promocja i rozwój OZE, usprawnienie systemu ochrony przeciwpowodziowej, gazyfikacja powiatu, zalesianie, termomodernizacja budynków, rozwój rolnictwa ekologicznego czy budowa ścieżek rowerowych).

~ **Ochrona zdrowia człowieka**

Strategia powiatowa wpisuje się w powyższy cel poprzez realizację przedsięwzięć takich jak przede wszystkim rozwój, modernizacja infrastruktury zdrowotnej poprawiającej dostępność i jakość świadczonych usług medycznych oraz rozwój terenów i obiektów rekreacyjnych jako miejsc aktywnego wypoczynku mieszkańców.

~ **Ostrożne i racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych**

Działania powiatu będą realizowane w oparciu o przepisy ochrony środowiska m.in. ustawy Prawo ochrony środowiska oraz ustawy o ochronie przyrody, z uwzględnieniem zakazów i ograniczeń działalności człowieka na obszarach chronionych. Ostrożne i racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych będzie realizowane w Powiecie Włoszczowskim poprzez takie działania jak rozwój agroturystyki czy tworzenie ścieżek rowerowych i edukacyjno – przyrodniczych. Podjęte zostaną również rozwiązania zapobiegające, ograniczające lub eliminujące uciążliwości dla środowiska naturalnego.

Ponadto, jednym z celów polityki Unii Europejskiej jest zasada zrównoważonego rozwoju, a dążenie do wysokiego poziomu ochrony środowiska to jeden z priorytetów UE. Zrównoważony rozwój to jeden z najważniejszych celów wskazany w **Strategii Europa 2020**. Na poziomie unijnym szczególną wagę przykładają się także do tematyki zmian klimatycznych, co wiąże się m.in. z wypełnianiem zobowiązań tzw. **Pakietu klimatyczno-energetycznego**, zawierającego cele UE w tym zakresie (m.in. zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych czy zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych w zużyciu energii końcowej).

W Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego zaplanowano przedsięwzięcia pozytywnie oddziałujące na stan klimatu (m.in. dotyczące ograniczenia energochłonności, poprawy parametrów izolacyjnych budynków czy stanu nawierzchni dróg). W konsekwencji tych działań wielkość emisji zmaleje. Skala poprawy jakości powietrza nie będzie duża, ale na pewno wpłynie na jakość powietrza w przyziemnej warstwie atmosfery, w strefie przebywania ludzi.

3. Cele ochrony środowiska na szczeblu krajowym

- **Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016**

W „Polityce Ekologicznej Państwa...” stwierdzono, że jednym z prewencyjnych instrumentów ochrony środowiska, który umożliwia uwzględnienie aspektów środowiskowych już na etapie przygotowania dokumentów o charakterze strategicznym, a następnie w możliwie najwcześniejszej fazie projektowania technicznego i podejmowania decyzji dla konkretnych przedsięwzięć, są procedury ocen oddziaływania na środowisko.

Do najważniejszych obszarów działania i celów „Polityki Ekologicznej Państwa...” istotnych dla opracowania Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego zaliczyć należy:

- **doprowadzenie do sytuacji, w której projekty dokumentów strategicznych będą, zgodnie z obowiązującym w tym zakresie prawem, poddawane procedurze oceny oddziaływania na środowisko i wyniki tej oceny będą uwzględniane w ostatecznych wersjach tych dokumentów** - co miało miejsce w przypadku projektu Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego.
- **uruchomienie takich mechanizmów prawnych, ekonomicznych i edukacyjnych, które prowadziłyby do rozwoju proekologicznej produkcji towarów oraz do świadomych postaw konsumenckich zgodnie z zasadą rozwoju zrównoważonego** - jednym z planowanych działań powiatu jest rozwój rolnictwa ekologicznego, który będzie obejmował m.in. promocję tego typu produktów.
- **stworzenie systemu prewencyjnego, mającego na celu zapobieganie szkodom w środowisku i sygnalizującego możliwość wystąpienia szkody** - procedura SOOŚ ma charakter prewencyjny, ma ostrzegać przed potencjalnymi zagrożeniami; ponadto, w strategii powiatowej zaplanowano usprawnienie systemu ochrony przeciwpowodziowej i przeciwpożarowej.
- **zachowanie bogatej różnorodności biologicznej polskiej przyrody, wraz z umożliwieniem zrównoważonego rozwoju gospodarczego kraju, który w sposób niekonfliktowy współistnieje z różnorodnością biologiczną** - działania rozwojowe w powiecie będą realizowane z uwzględnieniem wszelkich uwarunkowań ochronnych dotyczących różnorodności biologicznej.
- **dalsze prace w kierunku racjonalnego użytkowania zasobów leśnych** - działania strategiczne powiatu obejmą zalesianie gruntów rolnych oraz racjonalne użytkowanie zasobów leśnych (m.in. do celów związanych z turystyką, w tym agroturystyką).
- **rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami rozwoju zrównoważonego oraz zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych, przywracając im funkcję przyrodniczą, rekreacyjną lub rolniczą** w ramach celów na rzecz ochrony powierzchni ziemi - w Strategii zaplanowano wiele działań na rzecz usprawnienia rolnictwa zgodnego z zasadami zrównoważonego rozwoju (m.in. zalesianie gruntów rolnych czy zmiana metod upraw na ekologiczne) oraz rozwoju terenów o charakterze rekreacyjnym.

- **przywrócenie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych poprzez m.in. budowę sieci kanalizacyjnej** – w Strategii zaplanowano poprawę stanu i rozwój infrastruktury ochrony środowiska, w tym głównie kanalizacyjnej.
- **cele związane z poprawą jakości powietrza** – koncepcja rozwojowa powiatu obejmuje wiele działań, które przyczynią się do poprawy jakości powietrza w powiecie (np. związanych z poprawą stanu infrastruktury czy budynków).
- **dokonanie wiarygodnej oceny narażenia społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe** – realizacja Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego nie przyczyni się do znaczącej zmiany stanu klimatu akustycznego. Jednym z celów operacyjnych powiatu jest natomiast „Usprawnienie funkcjonowania układu komunikacyjnego”. W ramach celu zostaną podjęte działania, które wpłyną zapewne pozytywnie na ograniczenie natężenia hałasu (m.in. wymiana stanu nawierzchni dróg na redukujące hałas czy usprawnienie płynności jazdy w ruchu drogowym).

▪ **II Polityka Ekologiczna Państwa (dokument z perspektywą do 2025)**

W dokumencie wskazano (za Konstytucją RP), że Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju; ustala także, że ochrona środowiska jest obowiązkiem m. in. władz publicznych, które poprzez swą politykę powinny zapewnić bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom.

Nadrzędną wartością w polityce Trzeciej Rzeczypospolitej jest człowiek, będzie więc on także nadrzędną wartością w polityce ekologicznej państwa. Oznacza to, że zdrowie społeczeństwa jako całości, komfort środowiska, w którym żyją i pracują społeczności lokalne oraz życie i zdrowie każdego obywatela są głównym, niepodważalnym kryterium w realizacji polityki ekologicznej na każdym szczeblu: w miejscu pracy i zamieszkania, na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym. Polityka ekologiczna państwa ma służyć zaspokajaniu rosnących potrzeb człowieka, zarówno materialnych jak i odnoszących się do jakości otaczającego go środowiska.

Człowiek wraz ze swoją działalnością jest ściśle sprzężony z systemem przyrodniczym (powietrze, woda, gleby, ekosystemy, zasoby biologiczne, różnorodność biologiczna). Zachowanie równowagi w tym systemie wymaga spójnego i łącznego zarządzania zarówno dostępem do zasobów środowiska oraz likwidacją i zapobieganiem

powstawaniu negatywnych dla środowiska skutków działalności gospodarczej (ochrona środowiska) jak i racjonalnym użytkowaniem zasobów przyrodniczych (gospodarka wodna, leśnictwo, ochrona i wykorzystanie zasobów surowcowych i glebowych, planowanie przestrzenne).

Podstawowym celem polityki ekologicznej państwa jest: zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, infrastruktury społecznej i zasobów przyrodniczych), a rodzaj i skala korzystania ze środowiska realizowane przez wszystkich użytkowników nie mogą stwarzać zagrożeń dla jakości i trwałości przyrodniczych zasobów.

W powyższe zasady i cele polityki ekologicznej państwa wpisuje się Misja Powiatu Włoszczowskiego, cele strategiczne i operacyjne oraz Wizja strategiczna rozwoju powiatu. Jednym z elementów tej wizji (efektów realizacji Strategii) jest „Powiat Włoszczowski jako miejsce o czystym środowisku naturalnym i bogatych zasobach przyrodniczych będących bazą dla zrównoważonego rozwoju dla wielu funkcji gospodarczych”.

Koncepcja rozwojowa zapisana w Strategii ma charakter zintegrowanych działań, co wpłynie również pozytywnie na stan ekologiczny powiatu. Realizacja Strategii przyczyni się do poprawy stanu krajobrazu kulturowego i przyrodniczego powiatu, a także wzrostu jakości życia i ochrony zdrowia mieszkańców. Na obszarze powiatu wprowadzone zostaną również rozwiązania zapobiegające, ograniczające lub eliminujące uciążliwości dla środowiska naturalnego.

Reasumując, założenia i cele wskazane w Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego są bezpośrednio lub pośrednio zbieżne z celami zarówno krajowej jak i wspólnotowej oraz międzynarodowej polityki ochrony środowiska. Realizacja przedsięwzięć zawartych w strategii powiatowej przyczyni się do poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego oraz wzrostu komfortu życia mieszkańców.

IX. RODZAJ I SKALA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO, W TYM PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA

1. Prawdopodobieństwo wystąpienia, czas trwania, zasięg, częstotliwość i odwracalność oddziaływań

Działalność prorozwojowa (ta o charakterze inwestycyjnym) wiąże się z ingerencją w środowisko naturalne. Realizacja przedsięwzięć ujętych w Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego na lata 2014-2020 będzie polegała na wykonaniu czynności ingerujących w środowisko na etapie ich realizacji. W związku z tym powstaną przejściowe uciążliwości w postaci zwiększonego hałasu wywoływanego przez maszyny i urządzenia wykorzystywane przy pracach remontowo – budowlanych i innych, a także miejscowy lecz niewielki wzrost zapylenia powietrza. Na etapie użytkowania należy oczekiwać braku znaczącego oddziaływania na środowisko, albo wręcz jego poprawy w stosunku do stanu obecnego.

W Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego są zaplanowane przedsięwzięcia, które mogą potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu *Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2013 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko*. Do przedsięwzięć tych, zaliczają się:

- Utworzenie specjalnego obszaru - „Specjalnej Strefy Ekonomicznej” (wprowadzanie preferencyjnych warunków funkcjonowania dla firm w zakresie np. zwolnień podatkowych chcących lokalizować swój biznes na terenie powiatu)
- Wspieranie procesu zwiększania powierzchni gospodarstw rolnych (m.in. scalanie gruntów)
- Zalesianie gruntów rolnych
- Projekty dotyczące budowy, modernizacji, przebudowy infrastruktury drogowej, w tym infrastruktury około drogowej (budowa obwodnicy miasta Włoszczowa, przebudowa dróg powiatowych)
- Budowa i rozwój sieci gazowej
- Współdziałanie powiatu z gminami w zakresie poprawy stanu i rozwoju mieszkalnictwa (m.in. wsparcie prywatnych inwestycji mieszkaniowych)
- Działania na rzecz poprawy stanu i rozwoju infrastruktury kanalizacyjnej
- Promocja i rozwój OZE
- Wspieranie rozwoju bazy noclegowo-gastronomicznej w powiecie

- Powstanie i poprawa stanu istniejących obiektów pełniących funkcje sportowe, rekreacyjne i turystyczne.

Zasięg oddziaływania inwestycji zawartych w Strategii ma charakter lokalny, a więc jest niewielki – ograniczony przed wszystkim tylko do tych miejsc, w których będą aktualnie prowadzone prace budowlane. Przy określeniu szczegółowego charakteru, zakresu oraz terminu realizacji inwestycji należy wziąć pod uwagę dobro przyrody oraz obszarów i gatunków chronionych, a także zaplanować takie działania, które nie spowodują lub ograniczą ingerencję w środowisko przyrodnicze.

Ze względu na to, że planowane działania / zadania zawarte w Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego mają charakter koncepcyjny i pogładowy, szczegółowej oceny oddziaływania na środowisko należy dokonać dla poszczególnych przedsięwzięć na etapie opracowywania dokumentacji dla konkretnej inwestycji. Na poziomie ogólności planowanych działań zawartych w Strategii nie można stwierdzić szczegółowego zakresu prac czy rozwiązań technicznych i konstrukcyjnych. Efektem tego (na obecnym etapie) jest przeprowadzenie oceny ewentualnych zmian w środowisku na dosyć ogólnym poziomie.

1.1. Etap realizacji zadań

Na etapie realizacji mogą wystąpić nieznaczne zanieczyszczenia powietrza, powierzchni ziemi czy emisje hałasu. Przy zachowaniu opisanych poniżej środków ostrożności nie powinny ulec uszkodzeniu żadne wartościowe obiekty i obszary przyrodnicze.

1.1.1. ZANIECZYSZCZENIA POWIETRZA I KLIMATU

Zanieczyszczeniem powietrza nazywamy wprowadzenie substancji stałych, ciekłych i gazowych, w ilościach, które mogą ujemnie wpłynąć na zdrowie człowieka, klimat, przyrodę żywą, wody, gleby lub spowodować inne szkody w środowisku. Realizacja zadań przewidzianych w Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego będzie się charakteryzowała lokalnym oddziaływaniem na stan powietrza. Użycie środków transportu ciężarowego czy prace budowlane nie pozostają bez wpływu na zanieczyszczenie powietrza, możliwe jest także lokalne podwyższenie stężeń niektórych substancji gazowych na skutek ścierania opon i nawierzchni drogowej, także okładzin hamulcowych oraz jako spaliny pojazdów starszej generacji. Dotyczy to w szczególności substancji emitowanych z silników

spalinowych (transport i maszyny robocze), prac spawalniczych (gazy i pyły), prac malarskich (lotne związki organiczne) i innych.

Określenie skali oddziaływania i zasięgu występowania określonych stężeń danej substancji w celu oceny jakości powietrza według obowiązujących standardów nie jest możliwe, ani celowe. Z punktu widzenia prawa stosunkowo krótkotrwałe oddziaływanie związane z pracami budowlanymi, nie podlega normowaniu.

1.1.2. HAŁAS

W trakcie robót budowlanych wykorzystywany będzie sprzęt budowlany i środki transportu, stanowiące źródło hałasu i drgań. Emitowany hałas będzie oddziaływał na okolicznych mieszkańców oraz ludzi przebywających chwilowo w rejonie inwestycji. Maszyny budowlane i środki transportu stanowią źródła hałasu o mocy akustycznej w granicach 95-102 dB. Powyższe uciążliwości będą miały charakter krótkoterminowy i odwracalny, a w celu ich maksymalnego ograniczenia, należy przestrzegać dopuszczalnych poziomów hałasu określonych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r. poz. 112).

Urządzenia stosowane przy pracach powinny spełniać kryteria dotyczące ich mocy akustycznej, wynikające z przepisów prawa. Obecnie, w tym względzie obowiązuje Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 28 maja 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasadniczych wymagań dla urządzeń używanych na zewnątrz pomieszczeń w zakresie emisji hałasu do środowiska (Dz. U. z 2007 r. nr 105 poz. 718).

Normy obowiązujące dla urządzeń nowych mają na celu ochronę słuchu pracowników, a także osób postronnych. Spełnianie tych kryteriów nie spowoduje całkowitej eliminacji uciążliwości hałasowych na terenach otaczających plac budowy, należy jednak pamiętać, że proces budowlany będzie ograniczony w czasie, a po jego zakończeniu wszystkie niedogodności (w tym akustyczne) ustaną.

Dla ograniczenia uciążliwości akustycznych prace budowlane i transportowe powinny być prowadzone tylko w porze dziennej. Na etapie organizacji prac w obrębie poszczególnych obiektów istnieje możliwość wykorzystania różnych środków zapobiegawczych i ochronnych, jednak w praktyce uciążliwości nie są zwykle zarzewiem

poważnych konfliktów, gdy osoby narażone na niedogodności mają jasno określony horyzont czasowy, w jakim prace zostaną zakończone.

1.1.3. ZANIECZYSZCZENIA WÓD, GLEBY I POWIERZCHNI ZIEMI

Niebezpieczeństwo zanieczyszczenia gruntów i wód substancjami ropopochodnymi pochodzącymi ze sprzętu budowlanego i środków transportu na placu budowy istnieje zawsze. Znaczące naruszenia powierzchni ziemi i zanieczyszczenia wód związane są ze skalą działań, zwłaszcza nowej powierzchni inwestycyjnej oraz głębokością prowadzonych prac ziemnych. W celu maksymalnego ograniczenia zanieczyszczeń, zaplecze budowy (każdej z realizowanych inwestycji) na którym będzie parkował ten sprzęt powinno zostać zorganizowane na terenie utwardzonym i odwadnianym, albo – w razie niemożności znalezienia takiego terenu – na terenie nieutwardzonym, lecz zabezpieczonym warstwą nieprzepuszczalną. Na etapie organizacji budowy powinno się uwzględnić doprowadzenie na teren budowy wody do celów technologicznych i sanitarnych oraz zapewnić odpowiednie warunki sanitarne pracownikom (np. poprzez ustawienie przenośnych kabin ustępowych).

Projekt Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego w większości adaptuje obecny sposób użytkowania przestrzeni, a celem jego realizacji są w większości przypadków działania naprawcze. Wprowadzona ustaleniami Strategii nowa zabudowa stanowić będzie uzupełnienie dla istniejących już funkcji. Ponadto, realizacja nowej zabudowy oraz nowych obiektów, a także pozostałych elementów infrastruktury będzie miała miejsce na terenach już zainwestowanych, zagospodarowanych w określony sposób oraz przekształconych antropogenicznie (np. liczne przebudowy odcinków drogowych). Przewidywane naruszenia powierzchni ziemi i zanieczyszczenia wód, w wyniku realizacji inwestycji rozwojowych, nie będą rozległe i znaczące dla środowiska. Planowane prace budowlane nie będą wymagały przeprowadzenia znaczących niwelacji terenu, dlatego nie przewiduje się istotnego ich wpływu na rzeźbę obszaru powiatu. Wiele działań związanych np. z rozwojem turystyki będzie miało charakter proekologiczny i będzie współgrało z otaczającą przyrodą (np. agroturystyka czy ścieżki edukacyjno – przyrodnicze).

Lokalizacja poszczególnych przedsięwzięć nastąpi w miejscach przekształconych antropogenicznie o określonym przeznaczeniu i funkcjach. Planowane zmiany mają na celu

poprawę panujących tam warunków, poprzez działania poprawiające stan lub zapobiegające dalszej degradacji tych terenów i znajdujących się na nich obiektów.

Istniejące na terenie powiatu zbiorniki wodne wraz z przyległymi terenami są zagospodarowane i pełnią obecnie funkcje rekreacyjne. Konieczne jest jednak podjęcie określonych działań naprawczych ze względu na istniejące zaniedbania. Ewentualne działania związane z wodami powierzchniowymi i ich otoczeniem polegały będą przede wszystkim na poprawie stanu, odnowie, modernizacji czy remontach istniejącej już infrastruktury dla celów rekreacyjno - turystycznych.

Do przedsięwzięć mogących spowodować zanieczyszczenie wód oraz terenów nadrzecznych należą działania związane z wykonaniem przepustów na rzece Nowa Czarna.

Skala realizacji zadania nie będzie duża. Podczas jego realizacji należy jednak utrzymać maksymalnie naturalny charakter przestrzeni terenów nadrzecznych oraz określić działania konieczne do podjęcia w trakcie prowadzonych wykopów ziemnych, a także zachować standardy czystości wód odprowadzanych do odbiornika z powierzchni przepustów.

Podsumowując, realizacja założeń Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego nie spowoduje znaczącego oddziaływania na wodę i powierzchnię ziemi. W ramach realizacji procesu rozwojowego należy jednak podjąć działania ochronne i zabezpieczające wody powierzchniowe oraz podziemne (w tym główne zbiorniki wód podziemnych), a także powierzchnię ziemi.

1.1.4. ODDZIAŁYWANIE NA RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNĄ, ZWIERZĘTA, ROŚLINY I ZASOBY NATURALNE, W TYM OBSZARY CHRONIONE

W granicach Powiatu Włoszczowskiego zostały utworzone następujące formy ochrony przyrody: obszary Natura 2000; park krajobrazowy; obszary chronionego krajobrazu; rezerваты przyrody; użytki ekologiczne i pomniki przyrody. Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody obszary przyrodnicze prawnie chronione stanowią ponad 46% powierzchni powiatu. Ponadto, przez teren powiatu przebiegają 4 centralne korytarze ekologiczne (Częstochowa - wschód; Dolina Nidy; Dolina Pilicy Pd oraz Częstochowa - zachód) oraz lokalne korytarze m.in. w rejonie cieków powierzchniowych.

Lokalizacje poszczególnych przedsięwzięć są planowane głównie w miejscach przekształconych antropogenicznie lub na terenach o określonym przeznaczeniu i funkcjach

(np. tereny rekreacyjne czy usługowe). Planowane zmiany mają na celu poprawę panujących tam warunków (również środowiskowych), a skala i charakter przedsięwzięć oraz planowanych robót będą na tyle nieuciążliwe dla środowiska, że nie wpłyną znacząco negatywnie na obszary przyrodnicze, siedliska oraz gatunki roślin i zwierząt (w tym przede wszystkim te podlegające ochronie).

Podczas realizacji działań rozwojowych należy dążyć do maksymalnego ograniczenia ich negatywnego wpływu na środowisko przyrodnicze (w tym przede wszystkim na obszary i gatunki chronione) oraz podjąć działania zapobiegające, ograniczające oraz kompensujące ewentualne negatywne oddziaływanie na środowisko przyrodnicze.

Zakłada się, że w większości tereny przyrodnicze (w tym te poddane ochronie) znajdą się poza zasięgiem, a co za tym idzie znaczącym oddziaływaniem planowanych działań inwestycyjnych. Dlatego też na etapie realizacji zadań, znaczące oddziaływanie założeń Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego na różnorodność biologiczną i zasoby naturalne nie wystąpi. Realizacja Strategii nie spowoduje także negatywnych zmian o długotrwałym charakterze.

Planowane w powiecie działania mogą jednak, zwłaszcza w przypadku budowy nowych obiektów czy elementów infrastruktury (np. drogowej) wpłynąć na obszary przyrodnicze, w tym obszary chronione – np. wyznaczone na obszarze powiatu obszary Natura 2000.

Wszystkie planowane do realizacji przedsięwzięcia będą jednak zgodne z obowiązującymi przepisami i normami polskimi oraz wspólnotowymi w zakresie ochrony środowiska. Zwłaszcza istotne są ustanowione cele ochrony, zakazy i ograniczenia działalności na przyrodniczych obszarach chronionych oraz w stosunku do chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów. Na etapie realizacji Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego należy przestrzegać oraz uwzględniać w toku całego procesu inwestycyjnego przepisy oraz rozwiązania wskazane w: ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody; Planie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Przedborska PLH 260004 oraz Planie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Wzgórza Chęcińsko – Kieleckie PLH 260041; Rozporządzeniu Wojewody Świętokrzyskiego Nr 87/2005 z dnia 14 lipca 2005 r. w sprawie Przedborskiego Parku Krajobrazowego oraz Rozporządzeniu Wojewody Świętokrzyskiego Nr 88/2005 z dnia 14 lipca 2005 r. w sprawie Przedborskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu; Uchwale Nr XXXV/616/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 23 września 2013 r. dotyczącej wyznaczenia Konecko –

Łopuszniańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz Uchwale Nr XXXV/619/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 23 września 2013 r. dotyczącej wyznaczenia Włoszczowsko - Jędrzejowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Kwestia zapisów, zakazów oraz istotnych rozwiązań dla procesu rozwojowego w Powiecie Włoszczowskim wskazanych w w/w aktach prawnych została rozwinięta w punkcie 1.2. Etap eksploatacji - analiza zawarta w tym punkcie odnosi się zarówno do etapu realizacji, jak i eksploatacji.

W celu maksymalnego ograniczenia ewentualnych negatywnych oddziaływań skutków realizacji ustaleń projektu strategii powiatowej na zwierzęta, rośliny i grzyby należy przestrzegać zapisów rozporządzeń:

- Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (DZ. U. 2014 poz. 1348)
- Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (DZ. U. 2014 poz. 1409)
- Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (DZ. U. 2014 poz. 1408).

Podczas realizacji Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego, w stosunku do zwierząt, roślin i grzybów (przede wszystkim objętych ochroną i na wyznaczonych na terenie powiatu obszarach chronionych przyrodniczo) należy przestrzegać zwłaszcza poniższych zakazów (wskazanych w w/w rozporządzeniach Ministra Środowiska dotyczących ochrony gatunkowej):

- w stosunku do zwierząt:
 - umyślnego zabijania;
 - umyślnego okaleczania lub chwytania;
 - umyślnego niszczenia ich jaj lub form rozwojowych;
 - niszczenia siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania;
 - niszczenia, usuwania lub uszkodzania gniazd, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk lub innych schronień;
 - umyślnego uniemożliwiania dostępu do schronień;
 - umyślnego przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca.

- w stosunku do roślin oraz grzybów:
 - umyślnego niszczenia;
 - umyślnego zrywania lub uszkodzania;
 - niszczenia ich siedlisk;
 - pozyskiwania lub zbioru;
 - umyślnego przemieszczania w środowisku przyrodniczym.

W wyniku realizacji złożonego procesu inwestycyjnego zaplanowanego w strategii powiatowej mogą zaistnieć drobne incydenty, które spowodują, że będą łamane powyższe zakazy. Złamanie zakazów nie może jednak spowodować znaczącego, negatywnego i długotrwałego oddziaływania na przyrodę, a może mieć charakter wyłącznie incydentalny. W przypadku, gdy realizacja danej inwestycji będzie wiązała się z naruszeniem zakazów obowiązujących w stosunku do gatunków objętych ochroną, przeprowadzenie planowanych działań może nastąpić dopiero po uzyskaniu stosownego zezwolenia na odstępstwo od zakazów w stosunku do gatunków chronionych, na podstawie art. 56 ustawy o ochronie przyrody. Zezwolenie jest wydawane przez właściwy organ (najczęściej regionalny dyrektor ochrony środowiska), jeżeli zostaną spełnione odpowiednie przesłanki do wydania zezwolenia, przede wszystkim w przypadku braku rozwiązań alternatywnych, jeżeli nie są szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony dziko występujących populacji chronionych gatunków roślin, zwierząt lub grzybów oraz m.in.:

- leżą w interesie ochrony dziko występujących gatunków roślin, zwierząt, grzybów lub ochrony siedlisk przyrodniczych
- wynikają z konieczności ograniczenia poważnych szkód w odniesieniu do upraw rolnych, inwentarza żywego, lasów, rybostanu, wody lub innych rodzajów mienia
- leżą w interesie zdrowia lub bezpieczeństwa powszechnego
- wynikają z koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym wymogów o charakterze społecznym lub gospodarczym lub wymogów związanych z korzystnymi skutkami o podstawowym znaczeniu dla środowiska.

Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt, realizując inwestycje w Powiecie Włoszczowskim należy stosować w stosunku do zwierząt objętych

ochroną ścisłą lub częściową poniższe sposoby ich ochrony – ważne z punktu widzenia planowanych działań:

- 1) inwentaryzowanie, ocena stanu zachowania, monitorowanie stanowisk, siedlisk, ostoi i populacji zwierząt oraz prowadzenie i udostępnianie baz danych dotyczących ich stanowisk i ostoi;
- 2) zabezpieczanie ostoi, stanowisk i siedlisk zwierząt przed zagrożeniami zewnętrznymi;
- 3) wykonywanie zabiegów ochronnych utrzymujących właściwy stan populacji lub siedlisk zwierząt polegających na:
 - a) renaturyzacji i odtwarzaniu siedlisk,
 - b) utrzymywaniu lub odtwarzaniu właściwych dla gatunku stosunków wodnych,
 - c) utrzymywaniu lub odtwarzaniu właściwego dla gatunku stanu gleby lub wody,
 - d) zapobieganiu sukcesji roślinnej przez wypas, koszenie, wycinanie drzew i krzewów oraz usuwaniu biomasy,
 - e) odtwarzaniu oraz zakładaniu nowych zadrzewień,
 - f) ochronie i odtwarzaniu zasobów martwego drewna i drzew z dziupłami w lasach i zadrzewieniach,
 - g) budowie sztucznych miejsc lęgowych, wodopojów,
 - h) dostosowaniu sposobów i terminów wykonywania prac agrotechnicznych, leśnych, rybackich, budowlanych (w tym hydrotechnicznych), remontowych i innych, tak aby zminimalizować ich wpływ na zwierzęta i ich siedliska,
 - i) tworzeniu i utrzymywaniu korytarzy ekologicznych,
 - j) zapewnianiu drożności cieków będących szlakami migracji, w tym budowie przepławek i kanałów, rozbiórce przeszkód oraz stałej konserwacji istniejących przepławek,
 - k) tworzeniu przejść dla zwierząt pod i nad drogami publicznymi oraz liniami kolejowymi,
 - l) regulacji liczebności populacji roślin, grzybów i zwierząt mających wpływ na gatunki objęte ochroną;
- 4) wspomaganie rozmnażania się gatunku na stanowiskach naturalnych;

- 5) zabezpieczanie reprezentatywnej części populacji przez ochronę ex situ;
- 6) zasilanie populacji dziko występujących przez wprowadzanie osobników z innych pobliskich stanowisk naturalnych lub z hodowli prowadzonej w ramach ochrony ex situ;
- 7) przywracanie zwierząt z hodowli ex situ do środowiska przyrodniczego;
- 8) przenoszenie zwierząt zagrożonych na nowe stanowiska;
- 9) prowadzenie hodowli zwierząt wykorzystywanych do celów gospodarczych, w celu zmniejszenia presji wynikającej z pozyskania ich ze środowiska;
- 10) kontrola pozyskania zwierząt gatunków objętych ochroną częściową, które mogą być pozyskiwane i związanych z tym skutków;
- 11) promowanie technologii prac związanych z prowadzeniem racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i wodnej, umożliwiających zachowanie stanowisk, siedlisk i ostoi gatunków objętych ochroną;
- 12) uwzględnianie potrzeb gatunków przy planowaniu, zatwierdzaniu i realizowaniu masowych imprez plenerowych, rekreacyjnych i sportowych;
- 13) realizacja programów ochrony poszczególnych gatunków.

Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie ochrony gatunkowej roślin, realizując inwestycje w Powiecie Włoszczowskim należy stosować w stosunku do roślin objętych ochroną ścisłą lub częściową poniższe sposoby ich ochrony - ważne z punktu widzenia planowanych działań:

- 1) inwentaryzowanie, ocena stanu zachowania, monitorowanie stanowisk, siedlisk, ostoi i populacji roślin oraz prowadzenie i udostępnianie baz danych dotyczących ich stanowisk i ostoi;
- 2) zabezpieczanie ostoi, stanowisk i siedlisk roślin;
- 3) wykonywanie zabiegów ochronnych utrzymujących właściwy stan siedliska roślin (m.in. utrzymywanie lub odtwarzanie właściwych dla gatunku stosunków świetlnych, stanu gleby lub wody, stosunków wodnych; zapobieganiu sukcesji roślinnej przez wypas, koszenie, wycinanie drzew i krzewów w sposób właściwy dla gatunku; regulowaniu liczebności roślin, grzybów i zwierząt mających wpływ na gatunki objęte ochroną)
- 4) zabezpieczanie reprezentatywnej części populacji przez ochronę ex situ;

- 5) zasilanie lub odtwarzanie populacji przez wprowadzenie osobników z innych pobliskich stanowisk naturalnych lub z hodowli prowadzonej w ramach ochrony ex situ;
- 6) przenoszenie roślin z zagrożonych stanowisk na nowe stanowiska;
- 7) promowanie ochrony różnorodności biologicznej;
- 8) promowanie niezagrażających gatunkom i ich siedliskom metod zbioru i pozyskiwania roślin;
- 9) edukacja społeczeństwa w zakresie rozpoznawania gatunków objętych ochroną i sposobów ich ochrony;
- 10) prowadzenie upraw roślin wykorzystywanych do celów gospodarczych, w celu zmniejszenia presji wynikającej z pozyskania ich ze środowiska;
- 11) promowanie technologii prac związanych z prowadzeniem racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, wodnej i rybackiej, umożliwiających zachowanie stanowisk, siedlisk i ostoi gatunków, oraz dostosowywanie sposobów i terminów prowadzenia tej gospodarki do potrzeb ochrony tych gatunków;
- 12) realizacja programów ochrony zagrożonych wyginieciem gatunków roślin.

Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie ochrony gatunkowej grzybów, realizując inwestycje w Powiecie Włoszczowskim należy stosować w stosunku do grzybów objętych ochroną ścisłą lub częściową poniższe sposoby ich ochrony - ważne z punktu widzenia planowanych działań:

- 1) inwentaryzowanie, ocena stanu zachowania, monitorowanie stanowisk, siedlisk, ostoi i populacji grzybów oraz prowadzenie i udostępnianie baz danych dotyczących ich stanowisk i ostoi;
- 2) zabezpieczanie siedlisk, ostoi i stanowisk grzybów;
- 3) wykonywanie zabiegów ochronnych, utrzymujących właściwy stan siedlisk grzybów, w szczególności polegających;
- 4) zabezpieczanie reprezentatywnej części populacji przez ochronę ex situ;
- 5) zasilanie lub odtwarzanie populacji przez wprowadzenie osobników z innych pobliskich stanowisk naturalnych lub z hodowli prowadzonej w ramach ochrony ex situ;
- 6) przenoszenie grzybów z zagrożonych stanowisk na nowe stanowiska;

- 7) promowanie ochrony różnorodności biologicznej;
- 8) promowanie niezagrażających gatunkom i ich siedliskom metod zbioru i pozyskiwania grzybów;
- 9) edukacja społeczeństwa w zakresie rozpoznawania gatunków objętych ochroną i sposobów ich ochrony;
- 10) prowadzenie upraw grzybów należących do gatunków objętych ochroną, wykorzystywanych do celów gospodarczych w celu ograniczenia pozyskania tych gatunków ze środowiska;
- 11) kontrola pozyskania grzybów gatunków objętych ochroną częściową, które mogą być pozyskiwane;
- 12) promowanie technologii prac związanych z prowadzeniem racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej, umożliwiających zachowanie stanowisk, siedlisk i ostoi gatunków objętych ochroną, oraz dostosowywanie sposobów prowadzenia tej gospodarki do potrzeb ochrony gatunków;
- 13) realizacja programów ochrony zagrożonych wyginięciem gatunków grzybów.

FAUNA

Na etapie realizacji działania przewidziane w strategii powiatowej będą charakteryzowały się nieznacznym wpływem na bioróżnorodność świata zwierząt.

Planowane przedsięwzięcia będą zlokalizowane głównie w miejscach które są przekształcone antropogenicznie, w których liczba dziko żyjących siedlisk organizmów, gatunków i populacji nie występuje lub jest ograniczona. Realizacja inwestycji może w niewielkim stopniu przyczynić się do zakłócenia naturalnych siedlisk zwierząt, w tym gatunków chronionych występujących na obszarach chronionych, w tym: Natura 2000, obszary chronionego krajobrazu, park krajobrazowy oraz rezerваты przyrody. Będzie to jednak oddziaływanie krótkoterminowe (związane przede wszystkim z czasem trwania robót budowlanych) i w dużym procencie odwracalne.

W warunkach miejskich żyją niewielkie populacje zwierząt, które w większości są gatunkami synantropijnymi, ale czasem też chronionymi (np. chronione gatunki ptaków takie jak wróble). Niemniej, termin i sposób wykonania prac budowlanych zarówno

w mieście Włoszczowa jak i w całym powiecie należy dostosować do okresów lęgowych ptaków oraz innych zwierząt.

W ramach Strategii planuje się działania polegające na termomodernizacji budynków, które mogą być miejscem bytowania ptaków i nietoperzy. Działania termomodernizacyjne w powiecie mogą wpłynąć negatywnie na zamieszkujące budynki ptaki i nietoperze. Przed rozpoczęciem planowanych prac należy przeprowadzić inwentaryzacje przyrodnicze w zakresie występowania chronionych gatunków zwierząt, w tym ptaków i nietoperzy objętych ochroną gatunkową. W ramach działań termomodernizacyjnych Powiatu Włoszczowskiego należy przestrzegać i stosować się do przepisów z zakresu ochrony gatunkowej zwierząt dotyczących ptaków i nietoperzy oraz podjąć działania ograniczające negatywny wpływ na zwierzęta.

Rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt wskazuje na zakazy w stosunku do zwierząt objętych ścisłą lub częściową ochroną, w tym w stosunku do ptaków i nietoperzy. Najważniejsze zakazy w kontekście planowanej termomodernizacji budynków dotyczą: umyślnego zabijania; umyślnego okaleczania lub chwytania; umyślnego niszczenia ich jaj lub form rozwojowych; niszczenia siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania; niszczenia, usuwania lub uszkodzenia gniazd. Rozporządzenie wprowadza również odstępstwa od zakazów – m.in. zakaz usuwania gniazd: nie dotyczy usuwania od dnia 16 października do końca lutego gniazd z budek dla ptaków i ssaków oraz nie dotyczy usuwania od dnia 16 października do końca lutego gniazd ptasich z obiektów budowlanych lub terenów zieleni, jeżeli wymagają tego względy bezpieczeństwa lub sanitarne. Rozporządzenie wprowadza w stosunku do gatunków zwierząt objętych ochroną sposoby ochrony, które należy stosować w trakcie działań rozwojowych w Powiecie Włoszczowskim: inwentaryzowanie, ocenę stanu zachowania, monitorowanie stanowisk, siedlisk, ostoi i populacji zwierząt; zabezpieczanie ostoi, stanowisk i siedlisk zwierząt przed zagrożeniami zewnętrznymi; dostosowanie sposobów i terminów wykonywania prac budowlanych, remontowych i innych, tak aby zminimalizować ich wpływ na zwierzęta i ich siedliska.

Ustawa o ochronie przyrody wskazuje katalog zakazów, które mogą być wprowadzone w stosunku do zwierząt objętych ochroną gatunkową (w tym ptaków i nietoperzy). Najważniejsze zakazy w kontekście planowanej termomodernizacji dotyczą

umyślnego zabijania oraz umyślnego niszczenia ich jaj, postaci młodocianych lub form rozwojowych.

W ramach termomodernizacji budynków na terenie powiatu, należy zastosować rozwiązania maksymalnie eliminujące naruszenie zakazów. Może jednak okazać się, że przed rozpoczęciem prac konieczne będzie uzyskanie zezwoleń na odstępstwa od zakazów.

Regionalny dyrektor ochrony środowiska na obszarze swojego działania może zezwolić w stosunku do gatunków objętych ochroną częściową oraz ściśle – na czynności podlegające zakazom. Zgodnie z art. 56 ustawy o ochronie przyrody, wszelkie prace prowadzone na budynkach, na których znajdują się gniazda i siedliska chronionych gatunków ptaków oraz nietoperzy, muszą być poprzedzone uzyskaniem decyzji regionalnego dyrektora ochrony środowiska (na obszarze jego działania) zezwalającej na odstępstwa od ustawowych zakazów w stosunku do tych gatunków. W ramach wydawanych decyzji uzgadnia się również szereg warunków i działań kompensacyjnych, służących ochronie nietoperzy oraz ptaków gniazdujących w budynkach.

Zezwolenia na odstępstwa od zakazów mogą być wydane w przypadku braku rozwiązań alternatywnych, jeżeli nie są szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony dziko występujących populacji chronionych gatunków zwierząt, a także m.in. wynikają z konieczności ograniczenia poważnych szkód w odniesieniu do mienia, leżą w interesie zdrowia lub bezpieczeństwa powszechnego, wynikają z koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, w tym wymogów o charakterze społecznym. Warunek wydania zezwolenia, w przypadku gatunków ptaków dotyczy jedynie wydania zezwolenia na niszczenie siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania.

Poniżej wskazano, rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na ptaki i nietoperze w kontekście planów termomodernizacyjnych powiatu.

W sytuacji gdyby działania termomodernizacyjne miały odbywać się w okresach, gdy potencjalnie mogą się w nim znajdować gniazda ptasie z lęgami lub nietoperze – konieczne jest wcześniejsze zabezpieczenie wszystkich zinwentaryzowanych uprzednio miejsc, w których zwierzęta te mogłyby się ukryć i zostać zamurowane w trakcie prac. Zatkanie wstępnie zabezpieczonych schronień nietoperzy może nastąpić dopiero po upewnieniu się, że wszystkie nietoperze je już opuściły, a także po rozpoczęciu okresu lęgowego ptaków (w tych wstępnie zabezpieczonych miejscach ptaki nie mogły założyć gniazd).

W przypadku stwierdzenia obecności nietoperzy i ptaków w szczelinach i innych otworach budynków, przed ich zamknięciem w ramach prac zabezpieczających lub modernizacyjnych konieczne jest doprowadzenie do opuszczenia tych schronień przez zwierzęta. W tym celu na otworach wlotowych instaluje się specjalne, zakładki, rękawy lub siatki, umożliwiające wyjście, a nie pozwalające na powrót do schronienia.

Podczas prac termomodernizacyjnych w budynkach ochrona ptaków i nietoperzy polegać powinna na zapobieganiu zabijaniu zwierząt, ale także na zapewnieniu im schronienia zastępczego po zakończeniu prac.

W przypadku, jeżeli nie ma możliwości pozostawienia schronień istniejących, należy utworzyć schronienia alternatywne (odpowiednie skrzynki dla ptaków i nietoperzy), równoważące ubytek takich miejsc w wyniku prowadzonych działań termomodernizacyjnych. Dobór skrzynek i ich lokalizacja musi być zawsze uzgodniona z ornitologiem i chiropterologiem. Skrzynki lęgowe dla ptaków należy corocznie kontrolować i usuwać z nich stare gniazda. Przy tej okazji należy naprawić ewentualne uszkodzenia skrzynek, a jeżeli to konieczne to wymienić je na nowe.

Generalnie, należy pogodzić interes społeczny związany z termomodernizacją budynków Powiatu Włoszczowskiego z ochroną chronionych ptaków i nietoperzy. Działania termomodernizacyjne muszą być prowadzone przynajmniej częściowo poza sezonem lęgowym; należy zapewnić ochronę lęgów poprzez zasłonięcie przed przystąpieniem do prac potencjalnych miejsc rozrodu, a także systematycznie kontrolować teren budowy przez ornitologa.

Część działań zaplanowanych w Strategii (np. wykonanie przepustów na rzece Nowa Czarna, budowa nowych odcinków dróg, budowa nowych obiektów infrastruktury technicznej czy turystyczno - rekreacyjnej) należy do przedsięwzięć mogących spowodować naruszenie ciągłości korytarzy migracyjnych (np. ryb, płazów czy ssaków), a także niszczenie miejsc rozrodu zwierząt (np. miejsc lęgowych ptaków). Realizacja inwestycji rozwojowych musi uwzględniać rozwiązania, które wyeliminują negatywne oddziaływanie na środowisko, w tym zakresie:

Przykładowo wskazane byłoby podjęcie następujących działań ochronnych:

- ~ redukcja powierzchni bocznych przepustów, która zminimalizuje wpływ na przemieszczające się na tym terenie ptaki.

- ~ zastosowanie takich rozwiązań lokalizacyjnych oraz technicznych i technologicznych, które umożliwią w maksymalnym zakresie drożność przestrzeni migracyjnej zwierząt.
- ~ należy utrzymać maksymalnie naturalny charakter przestrzeni terenów planowanych działań, a terminy prowadzonych prac muszą być dostosowane do potrzeb rytmu biologicznego zwierząt.

Oddziaływanie założeń Strategii na przyrodę, zwłaszcza zwierzęta może nastąpić w przypadku realizacji inwestycji infrastrukturalnych polegających na powstaniu nowych obiektów – przede wszystkim chodzi o przebudowę lub budowę nowych odcinków drogowych (w tym budowę zaplanowanej obwodnicy).

W przypadku gdy mogłoby dojść do płoszenia ptaków i gdy w zasięgu oddziaływania inwestycji występują miejsca wykorzystywane przez ptaki, przeprowadzenie robót powinno nastąpić poza okresem lęgowym ptaków. W sytuacji gdyby nie było możliwe przeprowadzenie prac inwestycyjnych poza okresem lęgowym ptaków, np. ze względu na harmonogram prac budowlanych lub zagrożenie bezpieczeństwem, wówczas możliwe jest uzyskanie zezwolenia na odstępstwo od zakazu płoszenia i niepokojenia ptaków oraz niszczenia ich schronień (np. gniazd).

Jedną z najpoważniejszych ekologicznych konsekwencji rozwoju infrastruktury drogowej jest ograniczenie swobodnego przemieszczania się organizmów w przestrzeni krajobrazowej poprzez tworzenie barier ekologicznych. W przypadku płazów należy szczególnie zabezpieczyć ogrodzeniami z elementów trwałych wszelkie miejsca, które mogą stanowić antropogeniczne pułapki dla tych zwierząt np. wykopy powstałe w wyniku prac budowlanych, elementy odwodnieniowe dróg (np. studzienki), które zlokalizowane są w pobliżu zinwentaryzowanych miejsc bytowania płazów oraz zaprojektować odpowiednie systemy przejść dla zwierząt.

Budowa przejść dla zwierząt jest od wielu lat najważniejszą i powszechnie stosowaną metodą minimalizacji negatywnego oddziaływania dróg na dziką faunę. Na każdym etapie planowania, projektowania, a także budowy i utrzymania przejść należy uwzględnić specyfikę tych obiektów, wynikającą m.in. z wymagań i preferencji poszczególnych gatunków zwierząt, dla których są przeznaczone (przejścia dla zwierząt dużych i średnich czy przepusty dla płazów i małych ssaków – samodzielne i zespolone z ciekami).

Proces ustalania lokalizacji przejść dla zwierząt w Powiecie Włoszczowskim zaleca się przeprowadzać w dwóch etapach:

- 1) określenie lokalizacji obszarów konfliktowych przebiegu drogi z przebiegiem korytarzy ekologicznych (migracyjnych fauny) oraz z rozmieszczeniem terenów siedliskowych fauny.
- 2) szczegółowe określenie lokalizacji projektowanych obiektów z uwzględnieniem uwarunkowań faunistycznych i topograficznych wynikających z analizy krajobrazu pod kątem możliwości przemieszczania się zwierząt.

Przy wyborze lokalizacji przejść dla zwierząt należy uwzględnić następujące, ogólne wytyczne Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska:

- przejścia powinny być lokowane na przebiegu korytarzy ekologicznych (migracyjnych) oraz lokalnych szlaków migracyjnych gatunków kluczowych (najbardziej zagrożonych w wyniku realizacji inwestycji),
- przejścia powinny być lokowane na terenach siedliskowych, w miejscach o najwyższej penetracji zwierząt – zwykle w centralnej części siedliska,
- przejścia powinny być lokowane w miejscach o najlepszych cechach krajobrazu dla przemieszczania się zwierząt,
- przejść dla zwierząt dużych i średnich nie należy lokalizować w zasięgu m.in. skrzyżowań bezkolizyjnych, oświetlonych odcinków dróg (w tym pasów wyłączzeń i włączeń), parkingów oraz w sąsiedztwie ww. obiektów w odległości: 200 m – dla obszarów leśnych o zwartym drzewostanie oraz 500 m – dla obszarów bezleśnych.

Z punktu widzenia ochrony fauny oraz ochrony uczestników ruchu przed kolizjami z udziałem dzikich zwierząt należy zaprojektować ogrodzenia ochronne dla dużych i średnich zwierząt oraz ochronno – naprowadzające dla małych zwierząt. Ogrodzenia powinny być lokalizowane na odcinkach dróg kolidujących z korytarzami ekologicznymi oraz obszarami siedliskowymi poszczególnych gatunków.

Ponadto, w przypadku inwestycji drogowych działania, które należy podjąć w celu ograniczenia śmiertelności zwierząt to m.in.:

- trwałe ograniczenie prędkości jazdy na wybranych odcinkach oraz systemy ograniczania prędkości (np. zastosowanie znaków ostrzegawczych);

- okresowe zamykanie dróg lokalnych (np. zastosowanie znaków ostrzegawczych oraz ruchomych szlabanów);
- roślinność osłonowa (np. gęste, rzędowe nasadzenia drzew i wysokich krzewów wzdłuż krawędzi dróg lub ogrodzeń ochronnych);
- zaprojektowanie oświetlenia drogowego maksymalnie ograniczającego kolizje z udziałem owadów, nietoperzy i ptaków poprzez ograniczenie wabienia owadów do źródeł światła (np. poprzez zastosowanie źródeł światła o możliwie najniższej emisji barw niebieskich i promieniowania UV czy projektowanie oświetlenia o możliwie najmniejszej mocy źródeł światła i najmniejszej emisji – szczególnie w obszarach zagrożonych kolizjami z udziałem nietoperzy i ptaków);
- odpłaszacze świetlne – dzięki, którym następuje ograniczenie kolizji z udziałem ssaków kopytnych poprzez montaż elementów odblaskowych na samodzielnych słupkach, barierach ochronnych lub drzewach.

W ramach działalności inwestycyjnej Powiatu Włoszczowskiego będzie czasem konieczne usunięcie drzew. Przed wydaniem zezwolenia na usunięcie drzew właściwy organ (np. wójt lub starosta) dokonuje oględzin w zakresie występowania w obrębie zadrzewień gatunków chronionych. W przypadku usuwania drzew rosnących w obrębie pasa drogowego drogi publicznej, z wyłączeniem obcych gatunków topoli, projekt decyzji należy uzgodnić z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska. Poza tym, drzewa są często siedliskiem innych gatunków chronionych. Najskuteczniejszą metodą ochrony populacji chronionych gatunków, których siedliskiem są drzewa przydrożne, jest pozostawienie drzew bez ingerencji. W związku z czym w pierwszej kolejności należy zastosować inne rozwiązania niż usuwanie zadrzewień, np.:

- wytypowanie i pozostawienie alei i szpalerów drzew o wysokich wartościach przyrodniczych;
- rozbudowanie dróg poprzez budowę nowych pasów jezdni i w ten sposób zachowanie całej alei i szpalerów drzew pomiędzy pasami;
- zachowanie drzew po jednej stronie jezdni;
- stosowanie barier energochłonnych, odblaskowych oznakowań drzew lub znaków ostrzegawczych – w celu np. zminimalizowania zagrożenia w przypadku usytuowania drzew w małej odległości od krawędzi drogi;

- stosowanie luster drogowych, cięć technicznych dostosowanych do wymagań gatunku drzewa lub znaków ostrzegawczych w przypadku drzew ograniczających widoczność na drodze.

W sytuacji gdy zadrzewienia przydrożne zostaną usunięte, należy wykonać nasadzenia zastępcze rodzimymi gatunkami drzew, odpowiednimi dla warunków siedliskowych, które w przyszłości będą mogły stanowić siedlisko dla gatunku chronionego.

Generalnie, zakłada się, że planowane działania nie przyczynią się w zauważalny sposób do negatywnych zmian warunków bytowania zwierząt.

FLORA

Podczas prac związanych z realizacją działań inwestycyjnych powiatu może wystąpić konieczność usunięcia bądź przesadzenia niektórych drzew i krzewów. O ile jest to możliwe, rośliny należy przesadzać, a nie wycinać, chyba, że ich wartość jest wyjątkowo niska. Należy też zwrócić uwagę na odpowiednie zabezpieczenie drzew i krzewów w bezpośrednim sąsiedztwie przeprowadzanych prac budowlanych i dróg transportu materiałów. Szczególną ostrożność należy zachować przy gatunkach chronionych (np. drzewach, które można by zakwalifikować jako pomniki przyrody) oraz na terenach o wyjątkowych właściwościach przyrodniczych (np. utworzonych na terenie powiatu obszarach Natura 2000 czy obszarach chronionego krajobrazu).

Wykonawca ma obowiązek prowadzenia robót w taki sposób, aby drzewa przedstawiające wartość jako materiał użytkowy nie utraciły tej właściwości w czasie robót. Młode drzewa i inne rośliny przewidziane do ponownego sadzenia powinny być wykopane z dużą ostrożnością, w sposób, który nie spowoduje trwałych uszkodzeń, a następnie zasadzone w odpowiednim gruncie.

Uszkodzenie korzeni może nastąpić również przy pracach prowadzonych w obrębie instalacji podziemnych. Najbardziej niebezpieczne dla roślin jest wykonywanie prac ziemnych latem (przesuszenie) oraz zimą (przemarznięcie). Najbezpieczniej jest prowadzić prace, gdy rośliny są w okresie spoczynku.

Ciężki sprzęt budowlany może zniszczyć korzenie drzew, wszelkie roboty ziemne w obrębie systemu korzeniowego powinny być wykonywane ręcznie.

Należy zadbać także o to, aby bezpośrednio pod koronami drzew nie były składowane materiały budowlane oraz ziemia z wykopów, gdyż uniemożliwia to wymianę gazową między powietrzem i glebą, co w konsekwencji może doprowadzić do zamierania i gnicia korzeni; ponadto wody opadowe mogą wypłukiwać z materiałów budowlanych (cement, wapno) zanieczyszczenia szkodliwe dla roślinności.

Planując aranżację zieleni warto uwzględnić zagrożenia w specyficznym otoczeniu. Tereny zielone łatwo mogą zostać zdewastowane przez wykorzystywane maszyny i pojazdy oraz przez nadmierne wydeptywanie, co stanowi zagrożenie dla młodych sadzonek niektórych gatunków, dlatego warto zaprojektować skuteczne osłony dla młodych nasadzeń.

Na terenie Powiatu Włoszczowskiego zakłada się możliwość wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Promowane będą raczej mikroinstalacje prosumenckie o niewielkiej skali i mocy (np. dachowe instalacje fotowoltaiczne oraz kolektory słoneczne, a także przydomowe pompy ciepła). Nie planuje się raczej lokalizacji dużych obiektów (np. farmy wiatrowe czy fotowoltaiczne o dużych mocach) na obszarach przyrodniczych prawnie chronionych zgodnie z ustawą o ochronie przyrody.

W sytuacji gdyby pojawili się inwestorzy chcący budować naziemne farmy fotowoltaiczne o większych mocach, realizacje te muszą być zgodne z zapisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z późniejszymi zmianami. Budowa farm fotowoltaicznych powinna być zgodna z lokalną polityką przestrzenną oraz dokumentami planistycznymi gminy wchodzącej w skład powiatu, w której planuje się realizację przedsięwzięcia. Warunki dotyczące możliwości lokalizacyjnych oraz parametrów mocy dla tego typu inwestycji powinny być określone w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

W celu ograniczenia ewentualnego oddziaływania na rośliny i zwierzęta, naziemne farmy fotowoltaiczne powinny być lokalizowane poza granicami przyrodniczych obszarów chronionych, w tym obszarów Natura 2000, obszarów chronionego krajobrazu, parku krajobrazowego oraz rezerwatów przyrody. Najlepsze lokalizacje dla tego typu farm to tereny zindustrializowane, już zdegradowane i zabudowane przez człowieka – przede wszystkim obszary wcześniej wykorzystywane w celach wojskowych, przemysłowych, mieszkaniowych, handlowych, a także tereny po dawnych składowiskach odpadów, wzdłuż

głównych szlaków komunikacyjnych takich jak autostrady czy drogi szybkiego ruchu oraz na nieużytkach oraz gruntach niskiej jakości.

Budując naziemną farmę fotowoltaiczną należy bezwzględnie przestrzegać odpowiednich terminów wykonywania prac ziemnych w celu zabezpieczenia zwierząt w okresach ich rozrodu, migracji i zimowania. Prace związane z budową należy prowadzić poza okresem lęgowym ptaków. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt, którego zapisy należy przestrzegać podczas realizacji wszelkich inwestycji zabronione jest m.in. niszczenie siedlisk i ostoi oraz gniazd gatunków chronionych, a terminy i sposoby wykonywania prac budowlanych muszą być dostosowane tak aby zminimalizować ich wpływ na biologię poszczególnych gatunków i ich siedliska.

W przypadku budowy farmy fotowoltaicznej należy projektować konstrukcję (pod panele fotowoltaiczne) mało zagęszczoną, która będzie oparta na fundamentach punktowych, tzn. pale podczas montażu są wbijane bezpośrednio do gruntu. Dzięki takiej konstrukcji podczas montażu struktura edafonu (tj. zespołu drobnych organizmów żyjących w powierzchniowych warstwach gleby) nie jest uszkodzana. Pomiędzy rzędami paneli znajdują się tzw. „ścieżki technologiczne”, które nie powinny być utwardzane w żaden sposób, dzięki czemu będą terenem czynnym biologicznie, porośniętym rodzimymi gatunkami traw.

W ramach zabezpieczenia terenu prowadzonych prac wskazuje się, że ewentualne wykopy i miejsca prac ziemnych na czas realizacji inwestycji należy ogrodzić siatką o oczkach nie większych niż 0,5cm i wysoką, na co najmniej 50cm, która będzie wkopana w ziemię. Wszystkie drobne kręgowce bytujące w ogrodzonej strefie należy przenieść w bezpieczne miejsce o zbliżonej charakterystyce. Ponadto, lokalizacje farm fotowoltaicznych należy planować w miejscach gdzie nie nastąpią naruszenia i przekształcania siedlisk naturalnych, bądź półnaturalnych, znaczące usunięcia drzew i krzewów, czy zajęcia siedlisk wrażliwych będących potencjalnym miejscem występowania gatunków chronionych. Należy również zaplanować wysianie rodzimych odmian trawy, tak by nie wprowadzać obcych gatunków do ekosystemu.

Ze względu na wiele gatunków ptaków powierzchni na których będą lokalizowane farmy fotowoltaiczne powinny być obszarami możliwie suchymi nie podlegającymi okresowemu zalewaniu. Ptaki wybierają najczęściej tereny podmokłe, pola zlokalizowane w pobliżu zbiorników wodnych, a także odpowiednio obsiane, na których mogą żerować.

Nie przewiduje się możliwości ograniczenia korzystania ze środowiska przez ptactwo – zajęcie fragmentów działek pod tego typu instalacje w żaden sposób nie powinno stanowić barier i nie ograniczać dostępu do miejsc ich odpoczynku i żerowania.

1.1.5. ODPADY

W związku z prowadzonymi pracami inwestycyjnymi na obszarze Powiatu Włoszczowskiego mogą powstawać rozmaite typy odpadów, w szczególności:

- kamienie i kostka kamienna,
- gruz, odpady betonu itp.,
- ziemia zmieszana z gruzem usuwana z terenu planowanych działań,
- złom stalowy,
- odpady nawierzchni drogowych, w tym fragmentów nawierzchni asfaltowych,
- zniszczone kable,
- materiał roślinny (w związku z wycinką niektórych drzew i krzewów),
- odpady związane z eksploatacją maszyn i urządzeń wykorzystywanych podczas prac budowlanych tj. odpadowe oleje hydrauliczne i silnikowe, zanieczyszczona substancjami,
- odpady bytowe pracowników – puszki, butelki, papiery itp.,
- inne odpady.

Powstałe w trakcie budowy odpady powinny być w miarę możliwości wtórnie wykorzystywane bądź usuwane zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi wykonywania robót budowlanych.

Część z odpadów np. niektóre oleje, asfalt czy ziemia zanieczyszczona substancjami niebezpiecznymi są klasyfikowane jako odpady niebezpieczne i w związku z tym należy je traktować w sposób szczególny (bezpieczne składowanie i transport).

Każdy rodzaj odpadów niebezpiecznych powinien być gromadzony i przechowywany oddzielnie w warunkach uniemożliwiających dostęp osób postronnych i chronionych przed opadami atmosferycznymi. Transport tych odpadów z miejsc ich powstawania do miejsc ich odzysku lub unieszkodliwiania powinien się odbywać z zachowaniem przepisów obowiązujących przy transporcie tego typu odpadów. Obowiązki w tym zakresie powinny być nałożone na wykonawcę prac, a nie na właściciela obiektu.

Mniejszy problem stanowią pozostałe opady tj.: stolarka okienna i drzwiowa (wymieniana), złom stalowy, zniszczone kable, tynki, materiały konstrukcyjne zawierające gips, materiały ceramiczne, szkło, drewno, tworzywa sztuczne i inne odpady remontowe, odpady związane z eksploatacją maszyn i urządzeń wykorzystywanych podczas prac budowlanych, odpady bytowe pracowników – puszki, butelki, papiery itp. Na odpady te należy przygotować odpowiednie pojemniki, które powinny być systematycznie opróżniane. Należy też w miarę możliwości stosować selektywną zbiórkę tych odpadów, co zmniejszy ich negatywne oddziaływanie na środowisko przyrodnicze.

1.1.6. EMISJA PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH

Emisja pola elektromagnetycznego jest zjawiskiem nieodłącznie towarzyszącym przepływowi prądu elektrycznego, będącego z kolei podstawą działania wszelkich urządzeń elektronicznych i elektrycznych, również części urządzeń wykorzystywanych w pracach budowlanych.

Zakres robót oraz rodzaj i skala wykorzystania sprzętu budowlanego nie będą generowały znaczącej emisji pól elektromagnetycznych. Należy jednak przestrzegać obowiązujących w tym zakresie przepisów szczegółowych, w tym dotyczących ochrony środowiska i ludzi przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych.

1.2. Etap eksploatacji

Na etapie eksploatacji znacznie poprawie ulegnie jakość życia mieszkańców Powiatu Włoszczowskiego oraz struktura przestrzenno – krajobrazowa powiatu. Poprawione zostaną parametry techniczne i izolacyjne budynków i obiektów, co wpłynie na zmniejszenie emisji szkodliwych substancji do powietrza. Nastąpi odnowienie i usprawnienie funkcjonowania wielu elementów infrastruktury technicznej i społecznej.

Działania rozwojowe będą oddziaływały w sposób pozytywny na zdrowie ludzi. Strategia przyczyni się do rozwoju ekologicznych form transportu (budowa dróg rowerowych) oraz zwiększenia aktywności fizycznej mieszkańców (wzrost dostępności młodzieży do obiektów sportowych, rozwój terenów rekreacyjnych oraz sportowych), a także poprawy jakości i dostępu do usług społecznych (rozbudowa i modernizacja placówek zdrowotnych czy poprawa stanu i rozwój placówek edukacyjnych).

Zaproponowane w Strategii rozwiązania mają w dużym stopniu przyczynić się do poprawy trudnej sytuacji społeczno – gospodarczej powiatu. Dużo zadań ma charakter pozainwestycyjny – są neutralne dla środowiska, a bardzo pożądane z punktu widzenia istniejących problemów. Działania te obejmują kwestie związane z usprawnieniem kształcenia, szkoleniami czy doradztwem, akcje informacyjne i promocyjne, współpracę środowisk lokalnych i instytucji (m.in. projekty partnerskie), rozwój systemów informatycznych oraz wykorzystanie nowoczesnych technologii. Wiele zadań ma charakter tzw. „miękki” i ma na celu przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego, w tym wiele projektów dotyczy będzie walki z bezrobociem oraz rozwoju przedsiębiorczości.

Działania o charakterze gospodarczym wpłyną pozytywnie na sytuację społeczno – gospodarczą powiatu, a w Strategii zakłada się przede wszystkim rozwój małej i średniej przedsiębiorczości, która jest nieuciążliwa dla środowiska.

W Strategii są zaplanowane inne przedsięwzięcia, które mogą potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, które na etapie eksploatacji będą jednak oddziaływały pozytywnie na środowisko, o czym w dalszej części opracowania.

1.2.1. POWIETRZE

Zakłada się, że zaplanowane w Strategii zadania nie spowodują znaczących, negatywnych oddziaływań na stan powietrza. Na etapie eksploatacji należy jednak przestrzegać przepisów w zakresie jakości powietrza oraz systematycznie monitorować stan powietrza w Powiecie Włoszczowskim.

Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012 r. poz. 1031) określa m.in.: poziomy dopuszczalne, docelowe oraz poziomy celów długoterminowych dla niektórych substancji w powietrzu, zróżnicowane ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ochronę roślin; alarmowe poziomy dla niektórych substancji w powietrzu, których nawet krótkotrwałe przekroczenie może powodować zagrożenie dla zdrowia ludzi.

Z punktu widzenia stanu jakości powietrza i zagrożeń w Powiecie Włoszczowskim kluczowe wydają się normy dotyczące pyłu PM 10, benzo(a)pirenu, pyłu PM 2,5 oraz ozonu. Zgodnie z rozporządzeniem poziomy wybranych substancji w powietrzu powinny wynosić:

- poziomy dopuszczalne:
 - pył zawieszony PM 2,5 (ze względu na ochronę zdrowia ludzi): roczne uśrednianie wyników pomiarów - 20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
 - pył zawieszony PM 10 (ze względu na ochronę zdrowia ludzi): roczne uśrednianie wyników pomiarów - 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ oraz 24-godzinne uśrednianie wyników pomiarów - 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
- poziomy docelowe:
 - benzo(a)piren (ze względu na ochronę zdrowia ludzi): roczne uśrednianie wyników pomiarów - 1 ng/m^3
 - ozon (ze względu na ochronę zdrowia ludzi): 8-godzinne uśrednianie wyników pomiarów - 120 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
 - ozon (ze względu na ochronę roślin): okres wegetacyjny uśredniania wyników pomiarów (1 V - 31 VII) - 18 000 $\mu\text{g}/\text{m}^3 \cdot \text{h}$
 - pył zawieszony PM 2,5 (ze względu na ochronę zdrowia ludzi): roczne uśrednianie wyników pomiarów - 25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
- poziomy celów długoterminowych dla ozonu:
 - ozon (ze względu na ochronę zdrowia ludzi): 8-godzinne uśrednianie wyników pomiarów - 120 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
 - ozon (ze względu na ochronę roślin): okres wegetacyjny uśredniania wyników pomiarów (1 V - 31 VII) - 6 000 $\mu\text{g}/\text{m}^3 \cdot \text{h}$
- poziomy alarmowe w powietrzu:
 - ozon: 1-godzinne uśrednianie wyników pomiarów - 240 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
 - pył zawieszony PM 10: 24-godzinne uśrednianie wyników pomiarów - 3000 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Przedsięwzięcia, które mogą wpływać znacząco na jakość powietrza dotyczą funkcjonowania układu komunikacyjnego powiatu.

Rozwój infrastruktury drogowej spowoduje wzrost ruchu kołowego, a co za tym idzie wzrost liczby mieszkańców narażonych na życie w warunkach obniżonych standardów jakości powietrza. Z drugiej jednak strony, skalę zanieczyszczeń powietrza można zmniejszyć upłynniając ruch na drogach. Emisja spalin powodowana przez pojazdy, zależna jest oprócz wielkości natężenia od prędkości i sposobu jazdy. Emisja tlenu węgla, dwutlenku węgla, jak i zużycie paliwa są zależne od procesów hamowania i przyspieszania.

Poprawa stanu dróg oraz lepsza organizacja ruchu drogowego poprzez budowę, remonty, przebudowy oraz modernizację nawierzchni przyczyni się do ograniczenia korków i upłynnienia ruchu, dzięki czemu emisja spalin i trujących wyziewów z płynów hamulcowych będzie niższa. Planowane jest również usprawnienie funkcjonowania i zintegrowanie komunikacji publicznej w powiecie. Celem tych działań jest m.in. zachęcenie mieszkańców do ograniczenia poruszania się własnymi samochodami na rzecz częstszego korzystania z usług transportu publicznego.

Zaniechanie działań związanych z infrastrukturą drogową, przy wzrastającym ciągle natężeniu ruchu niewątpliwie spowoduje dalsze pogarszanie jakości powietrza. Redukcja zanieczyszczeń emitowanych do środowiska ze środków transportu nastąpi m.in. w wyniku poprawy stanu nawierzchni dróg, ale także budowy ścieżek rowerowych.

Zgodnie z zapisami Programu Ochrony Powietrza dla Województwa Świętokrzyskiego część B – strefa świętokrzyska – ze względu na przekroczenia pyłu PM₁₀, benzo(a)pirenu i część C – strefa świętokrzyska – ze względu na przekroczenia ozonu, jak również ze względu na przekroczenia pyłu PM_{2,5} konieczne jest podjęcie następujących działań: zmiana sposobu ogrzewania (tzn. zamiana paliwa stałego na paliwa ciekłe lub gazowe), wykonanie przyłączy sieci gazowej do poszczególnych budynków, modernizacja pieców węglowych w mieszkaniach i domkach jednorodzinnych, rozbudowa sieci gazowej, wykonanie przyłączy sieci ciepłej do poszczególnych budynków, rozbudowa sieci ciepłej, wymiana kotłów węglowych o niskiej sprawności na nowoczesne, niskoemisyjne, a także termomodernizacja budynków oraz alternatywne źródła energii.

W „Programie ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego – strefa świętokrzyska – ze względu na przekroczenia pyłu PM_{2,5} wraz z Planem Działań Krótkoterminowych” oraz w „Programie ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego: część B – strefa świętokrzyska – ze względu na przekroczenia pyłu PM₁₀ i benzo(a)pirenu oraz część C – strefa świętokrzyska – ze względu na przekroczenia ozonu” do najważniejszych działań naprawczych na rzecz poprawy jakości powietrza na poziomie powiatu, a także na poziomie miast i gmin zaliczono przede wszystkim:

- modernizację ogrzewania węglowego w budynkach użyteczności publicznej na terenie powiatów;
- modernizację ogrzewania węglowego;

- wzmocnienie kontroli na stacjach diagnostycznych na terenie strefy świętokrzyskiej, poprzez badanie emisji spalin;
- przedkładanie do Marszałka Województwa Świętokrzyskiego wyników przeprowadzanych pomiarów natężenia ruchu na odcinkach dróg zarządzanych przez starostów raz w roku (do 31 marca roku następnego);
- działania lokalne w zakresie rozbudowy i modernizacji układu komunikacyjnego;
- działania zmierzające do modernizacji i rozbudowy systemów ciepłowniczych;
- działania wspomagające, które w sposób pośredni wpływają na jakość powietrza.

Powyższe działania należy realizować, a także wspierać i promować (w miarę możliwości i kompetencji powiatu). W ramach Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego są planowane przedsięwzięcia, które wpłyną pozytywnie na jakość powietrza. Należą do nich, likwidacja i ograniczenie niskiej emisji poprzez promowanie i rozwój odnawialnych źródeł energii, termomodernizację budynków publicznych, budowę i rozwój sieci gazowej czy zalesianie gruntów rolnych.

Działania termomodernizacyjne w powiecie mają na celu zmniejszenie zapotrzebowania i zużycia energii cieplnej w budynkach publicznych. Termomodernizacja to kompleksowe poprawianie sprawności energetycznej elementów budynku, zarówno poprzez ocieplenie przegród zewnętrznych (ścian i stropów, dachów) jak i poprzez wymianę źródeł ciepła i instalacji grzewczych. W wyniku planowanych działań budynki i obiekty będą charakteryzowały się lepszymi parametrami izolacyjnymi, co zmniejszy straty ciepła, a tym samym obniży zapotrzebowanie na opał. W konsekwencji tych działań wielkość emisji zmaleje. Skala poprawy jakości powietrza nie będzie duża, ale na pewno wpłynie na jakość powietrza w przyziemnej warstwie atmosfery, w strefie przebywania ludzi.

Do najważniejszych korzyści dla środowiska i zdrowia ludzi w związku z przeprowadzeniem przedsięwzięć termomodernizacyjnych zaliczyć należy:

- spowolnienie eksploatacji nieodnawialnych źródeł energii
- zmniejszenie emisji dwutlenku węgla
- uniknięcie kosztów zewnętrznych spowodowanych zmianami klimatu

- zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego (ciepło, zmniejszenie wilgotności, pleśni) oraz większy komfort użytkowania budynków
- poprawa wyglądu budynków (odświeżone, estetyczne elewacje).

Wiele gospodarstw indywidualnych w powiecie jest ogrzewanych w sezonie zimowym węglem, co nie wpływa korzystnie na stan powietrza. Ograniczenie negatywnego oddziaływania nastąpi w związku z powstaniem sieci gazowej i przyłączeniem do niej jak największej liczby mieszkańców powiatu. Ponadto, podczas funkcjonowania instalacji emisja zanieczyszczeń do powietrza nie powinna mieć miejsca ze względu na szczelność gazociągu.

Na terenie powiatu zakłada się możliwość wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Promowane będą raczej mikroinstalacje prosumenckie o niewielkiej skali i mocy (np. instalacje fotowoltaiczne, kolektory słoneczne czy pompy ciepła).

Instalacje OZE bardzo korzystnie wpływają na jakość powietrza. Przykładowo, energia pozyskiwana ze słońca z punktu widzenia ochrony środowiska jest najbardziej „czystą” postacią energii. Można ją pozyskać bez emisji jakichkolwiek zanieczyszczeń do środowiska naturalnego (nie produkuje szkodliwych związków i nie emituje gazów cieplarnianych). Nie zakłada się lokalizacji dużych obiektów na obszarach prawnie chronionych zgodnie z ustawą o ochronie przyrody.

Planowane w Strategii zalesianie gruntów rolnych przyczynia się do sekwestracji dwutlenku węgla czyli procesu, który polega na oddzieleniu i wychwyceniu dwutlenku węgla ze spalin w celu ograniczenia jego emisji do atmosfery. Zalesianie to naturalny sposób uwięzienia CO₂.

1.2.2. HAŁAS

Działania rozwojowe zapisane w Strategii nie zmieniają zagospodarowania obszaru w stopniu powodującym zmianę klasyfikacji terenów, ze względu na dopuszczalny poziom hałasu w środowisku, określony rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r. poz. 112). Aktualnie obowiązujące dopuszczalne poziomy hałasu dla określonych rodzajów terenów wskazane w rozporządzeniu, istotne z punktu widzenia Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego i które należy przestrzegać na etapie eksploatacji przedsięwzięć przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 7. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku – wskaźniki mające zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby

Rodzaj terenu	Dopuszczalne poziomy hałasu [dB]			
	drogi lub linie kolejowe		pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
	pora dzienna	pora nocna	pora dzienna	pora nocna
- Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej - Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży - Tereny domów opieki społecznej - Tereny szpitali w miastach	61	56	50	40
- Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego - Tereny zabudowy zagrodowej - Tereny rekreacyjno - wypoczynkowe - Tereny mieszkaniowo - usługowe	65	56	55	45

Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r. poz. 112)

Zakłada się, że zaplanowane działania nie spowodują znaczącego wzrostu poziomów hałasu. W większości przypadków planowana jest poprawa stanu obiektów, infrastruktury czy terenów, które już na obecnym etapie pełnią pewne funkcje i muszą spełniać określone prawnie standardy w zakresie klimatu akustycznego.

Do efektów Strategii ograniczających poziom hałasu zaliczyć należy budowę dróg rowerowych czy rozwój terenów leśnych (zalesianie gruntów rolnych).

Na etapie eksploatacji źródłami hałasu będą przede wszystkim samochody poruszające się po zmodernizowanych i nowych odcinkach dróg. Należy przypuszczać, że wymiana nawierzchni przyczyni się do zmniejszenia hałasu za sprawą dwóch czynników: mniejszy hałas na styku opona – nawierzchnia oraz mniejszy hałas po ograniczeniu zakłóceń w płynności jazdy, jakie są typowe dla jazdy potoku pojazdów po drodze o zniszczonej nawierzchni.

Zalecany jest jednak monitoring akustyczny przede wszystkim usprawnionego w wyniku realizacji Strategii układu komunikacyjnego Powiatu Włoszczowskiego.

W Strategii zaplanowano działania związane z promocją i rozwojem Odnawialnych Źródeł Energii – m.in. możliwa jest budowa farm wiatrowych. Turbina elektrowni wiatrowej emituje stały hałas o określonym poziomie. W zależności od jego poziomu, w określonym

promieniu od masztu nie może znaleźć się zabudowa mieszkaniowa. Należy jednak pamiętać, iż hałas nagły lub występujący przerywanie jest bardziej uciążliwy niż ciągły, a więc taki jaki emituje elektrownia wiatrowa.

Głównym źródłem hałasu emitowanego przez elektrownie wiatrowe są łopaty wirnika, które obracając się natrafiają na opór powietrza, poza tym do powstawania uciążliwego szumu przyczynia się także układ przeniesienia mocy, czyli wirnik, przekładnia i generator. Im większa moc elektrowni, im starsza technologia, im mniej aerodynamiczna konstrukcja łopat, tym większy hałas, powodowany przez turbinę. Redukcji poziomu hałasu, który jest szczególnie dokuczliwy przy wietrze o małych i średnich prędkościach służy stosowanie nowoczesnych technologii (współczesne turbiny wiatrowe pracują ciszej od swych poprzedniczek), by natomiast zneutralizować wpływ hałasu na ludzi, należy zachować przede wszystkim odpowiedni dystans między elektrownią wiatrową, a zabudową mieszkaniową (minimum 500 m). Większość z produkowanych na rynku elektrowni wyposażona jest w urządzenia pozwalające na regulację parametrów pracy turbin w zależności od posiadanego na danym terenie poziomu emisji hałasu. Moc akustyczna poszczególnych elektrowni zależy od ich wysokości oraz prędkości wiatru. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku mierzy się głównie na granicy zabudowy mieszkalnej i zagrodowej. Zaleca się, żeby potencjalni inwestorzy stosowali nowoczesne turbiny wietrzne, które są tak ciche, że można stać tuż pod nimi i prowadzić swobodną rozmowę bez podnoszenia głosu.

W związku z potencjalną budową elektrowni wiatrowych nie przewiduje się znaczącego wzrostu poziomu dźwięku, gdyż zakłada się, że zainstalowane elektrownie wiatrowe będą prawidłowo użytkowane i obsługiwane (m.in. wymiana oleju czy zużytych podzespołów mechanicznych turbiny, itp.), co ma bezpośredni wpływ na ich stan techniczny. Ponadto, muszą zostać zachowane minimalne odległości między poszczególnymi elektrowniami, co gwarantuje wyciszenie fal dźwiękowych.

Negatywnie na klimat akustyczny może oddziaływać część zaplanowanych zadań mających na celu rozwój lokalnej gospodarki. Na klimat akustyczny środowiska w dużym stopniu oddziałuje eksploatacja obiektów przemysłowych (urządzenia stacjonarne, np. wentylatory, klimatyzatory, maszyny do obróbki drewna, procesy technologiczne, jak również sprzęt poruszający się po terenie danego zakładu).

Funkcjonowanie nowych przedsiębiorstw, powstałych w ramach utworzenia „Specjalnej Strefy Ekonomicznej” czy przygotowania terenów inwestycyjnych nie powinno raczej generować negatywnego wpływu na wybrane elementy środowiska. W Strategii zakłada się przede wszystkim rozwój małej i średniej przedsiębiorczości, która jest nieuciążliwa dla środowiska, a wszystkie podmioty gospodarcze muszą spełniać określone prawnie dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku. Oddawane do użytkowania zakłady muszą być prawidłowo projektowane pod kątem minimalizacji emisji hałasu do środowiska, co zapewniają (wymuszają) obowiązujące przepisy.

Ponadto, w Polsce odpowiednie instytucje kontrolują poziomy hałasu w środowisku pracy, w pomieszczeniach oraz emitowanego do środowiska przyrodniczego. W przypadku stwierdzenia przekroczenia norm hałasu nakazuje się zmniejszenie ich poziomu lub wymierza kary np. o charakterze pieniężnym.

Inspekcja Ochrony Środowiska prowadzi kontrole planowe zakładów posiadających pozwolenie na emisję hałasu ze środowiska, w której określono dopuszczalne poziomy emitowanego hałasu, połączone z pomiarami hałasu przemysłowego w środowisku. Celem takiej kontroli jest ustalenie zasięgu oddziaływania akustycznego zakładu przemysłowego poprzez pomiary hałasu pochodzącego ze źródeł zlokalizowanych na terenie jednostki. W przypadku, gdy emitowany hałas przekracza warunki określone w pozwoleniu na emisję hałasu, zakładowi wymierza się karę pieniężną oraz nakłada obowiązek podjęcia działań wyciszających pracę obiektu z możliwością odroczenia i umorzenia kary.

Inspekcja przeprowadza także tzw. pomiary na wniosek mieszkańców skarżących się na uciążliwy dla nich hałas przemysłowy czy drogowy, bądź też na wniosek organów władz samorządowych. W ramach interwencji, przeprowadza się wstępny pomiar hałasu w terenie, zarówno w porze dziennej jak i w porze nocnej, w celu sprawdzenia zasadności wniosku. W przypadku wystąpienia przekroczeń, dalsze postępowanie prowadzi właściwy terenowo starosta, który zobowiązuje jednostkę do uzyskania pozwolenia na emitowanie hałasu do środowiska. Po uzyskaniu przez zakład pozwolenia, akredytowane laboratorium przeprowadza kontrolny pomiar hałasu. Wówczas, Inspekcja odnosząc się do pozwolenia wydanego przez starostę, w przypadku przekroczeń, nakłada na zakład karę pieniężną oraz obowiązek zmniejszenia poziomu emitowanego hałasu. W ramach interwencji związanych z hałasem drogowym, Inspekcja Ochrony Środowiska wykonuje pomiar hałasu w środowisku i w przypadku przekroczeń dopuszczalnych poziomów występuje do

właściwego organu o nałożenie obowiązku na zarządzającego drogą celem obniżenia poziomu hałasu.

1.2.3. ZANIECZYSZCZENIA WÓD, GLEBY I POWIERZCHNI ZIEMI

Ochrona wód, powierzchni ziemi oraz gleb polega przede wszystkim na unikaniu, eliminacji i ograniczaniu zanieczyszczenia wskazanych elementów środowiska substancjami dla nich szkodliwymi. Istotne jest również zapobieganie niekorzystnym zmianom naturalnych przepływów wody albo naturalnych poziomów wody.

Na etapie eksploatacji przedsięwzięć należy przestrzegać zasad ochrony wód podziemnych. Wody głównych zbiorników wód podziemnych o charakterze strategicznym dla regionu świętokrzyskiego są ujmowane na terenie Powiatu Włoszczowskiego przez szereg studni głębinowych (przede wszystkim komunalnych). Zbiorniki wód podziemnych nr 408 i 409 są chronione poprzez wyznaczone w dokumentacjach hydrogeologicznych obszary ochronne, na których obowiązuje system zakazów, nakazów i ograniczeń. Natomiast zbiornik GZWP nr 416 – Małogoszcz, zlokalizowany w północno-wschodniej części powiatu podlega ochronie (jak wszystkie wody podziemne) zgodnie z art. 98 ustawy Prawo Ochrony Środowiska. Artykuł ten zakłada m.in., że wody podziemne i obszary ich zasilania podlegają ochronie polegającej w szczególności na zmniejszaniu ryzyka zanieczyszczenia tych wód poprzez ograniczenie oddziaływania na obszary ich zasilania oraz utrzymywaniu równowagi zasobów tych wód. Do celów tych, tworzy się obszary ochronne zbiorników wód śródlądowych.

W każdej strefie ochrony wód obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia określone odrębnie dla każdego ujęcia wody. Znajdują się one w pozwoleniach wodnoprawnych wydanych przez uprawnione urzędy. Strefy te dzieli się na teren ochrony bezpośredniej i teren ochrony pośredniej. W ramach strefy pośredniej wyróżnia się część wewnętrzną przylegającą do terenu ochrony bezpośredniej oraz część zewnętrzną.

Na etapie eksploatacji Strategii należy przestrzegać zasad ochrony wód określonych w ustawie z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2012 r. poz. 145 ze zm.). Do najważniejszych zaliczyć należy:

- gospodarowanie wodami jest prowadzone w taki sposób, aby działając w zgodzie z interesem publicznym, nie dopuszczać do wystąpienia możliwego do uniknięcia pogorszenia ekologicznych funkcji wód oraz

pogorszenia stanu ekosystemów lądowych i terenów podmokłych bezpośrednio zależnych od wód

- cele środowiskowe dotyczą osiągnięcia i utrzymania dobrego stanu wód podziemnych, dobrego stanu chemicznego wód podziemnych, dobrego stanu ekologicznego, dobrego potencjału ekologicznego oraz dobrego stanu chemicznego wód powierzchniowych, a także zapobieganie ich pogorszeniu, w szczególności w odniesieniu do ekosystemów wodnych i od wód zależnych.

Realizacja założeń Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego nie będzie stanowić zagrożenia dla osiągnięcia celów środowiskowych dla wód powierzchniowych oraz obszarów chronionych, a także celów środowiskowych dla wód podziemnych wskazanych w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły”. Plan ten to dokument, który ma usprawnić proces osiągania celów środowiskowych oraz podejmowania decyzji wpływających na stan zasobów wodnych oraz zasady gospodarowania wodami.

W dokumencie określono dla jednolitych części wód powierzchniowych, będących w bardzo dobrym stanie/potencjale ekologicznym, cel środowiskowy: utrzymanie tego stanu/potencjału. Ponadto, dla naturalnych części wód celem jest osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego, dla silnie zmienionych i sztucznych części wód – co najmniej dobrego potencjału ekologicznego. W obydwu przypadkach, w celu osiągnięcia dobrego stanu/potencjału konieczne będzie dodatkowo utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego. Za cel środowiskowy dla obszarów chronionych funkcjonujących na obszarach dorzeczy uznano osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu.

Dla wód podziemnych przewidziano następujące główne cele środowiskowe:

- zapobieganie dopływowi lub ograniczenia dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych,
- zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych,
- zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych,
- wdrożenie działań niezbędnych dla odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego w skutek działalności człowieka.

Dla spełnienia wymogu niepogarszania stanu części wód, dla części wód będących w co najmniej dobrym stanie chemicznym i ilościowym, celem środowiskowym będzie utrzymanie tego stanu.

„Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły” jest dokumentem, który obejmuje działania zmierzające do spełnienia celów Ramowej Dyrektywy Wodnej w zakresie osiągnięcia i utrzymania dobrego stanu wód, a w szczególności ekosystemów wodnych i od wód zależnych. Co ważne, z punktu widzenia planowanych działań rozwojowych Powiatu Włoszczowskiego plan gospodarowania wodami nie stoi w sprzeczności z realizacją działań mogących wpłynąć na pogorszenie stanu wód, o ile działania te służą nadrzędnemu celowi społecznemu lub wynikają z przyjętych polityk, planów lub programów, a ich realizacja jest uzasadniona pod względem ekonomicznym, społecznym lub gospodarczym.

Nie przewiduje się znaczących zanieczyszczeń i oddziaływań na wody podziemne i powierzchniowe (w tym ujęcia wody), gleby oraz powierzchnię ziemi, przedsięwzięć Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego na etapie eksploatacji.

W celu maksymalnego ograniczenia zanieczyszczenia gleby, powierzchni ziemi oraz wód, należy przede wszystkim prowadzić gospodarkę odpadami i gospodarkę wodną - ściekową zgodną z podstawowymi zasadami ochrony środowiska i przepisami szczegółowymi w tym zakresie.

Na etapie eksploatacji zagrożeniem dla jakości wód podziemnych może być system odprowadzania wód opadowo - roztopowych. Z zabudowanych i utwardzonych powierzchni wody opadowe oraz roztopowe przekształcają się w spływ powierzchniowy. Wody powinny być zebrane w system kanalizacji deszczowej i oczyszczone w separatorze zespolonym z osadnikiem, celem usunięcia zawiesin i substancji szkodliwych. Oczyszczone wody powinny zostać odprowadzane do szczelnych zbiorników odparowujących bez odprowadzania do wód powierzchniowych lub do ziemi.

Korzystny, długookresowy wpływ na środowisko wodne będzie miała budowa infrastruktury kanalizacyjnej, która m.in. zapobiegnie przedostawaniu się nieoczyszczonych ścieków do wód powierzchniowych. Budowa kanalizacji wyeliminuje konieczność gromadzenia ścieków w zbiornikach bezodpływowych, będących bezpośrednim zagrożeniem dla wód podziemnych oraz powierzchniowych. Budowa kanalizacji jest zgodna z zasadą zrównoważonego rozwoju w gospodarce wodnej. Oznacza ona dążenie do

takiego zaspokojenia potrzeb związanych z wykorzystaniem zasobów wodnych, aby nie ograniczać dostępu przyszłym pokoleniom do tych zasobów, jednocześnie chroniąc ekosystemy wodne. Zasada ta jest realizowana pośrednio przez ograniczanie ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych do wód podziemnych i powierzchniowych.

Kumulacja ścieków i przesyłanie ich do oczyszczania stanowi najpoważniejszy argument dla budowy sieci kanalizacji sanitarnej, a przy bezawaryjnej eksploatacji będzie można nie tylko zminimalizować ładunek zanieczyszczeń wód powierzchniowych, ale także emisję odorów powstających podczas długotrwałego kumulowania ścieków w zbiornikach.

Na etapie eksploatacji kanalizacja nie oddziałuje na powierzchnię ziemi, natomiast istnieje potencjalne ryzyko zanieczyszczenia gruntu z sieci kanalizacyjnej. Dotyczy to jednak sytuacji awaryjnych, w przypadku rozszczelnienia sieci. Odpowiednia jakość zastosowanych materiałów oraz technologia wykonania znacznie ograniczy niebezpieczeństwo z tym związane. W dłuższej perspektywie, oddziaływanie inwestycji na glebę umożliwi likwidację nieszczelnych zbiorników na ścieki oraz niekontrolowane zrzuty ścieków np. do rowów, co powoduje skażenie środowiska gleb i wód.

W sposób pozytywny na środowisko gruntowo - wodne oddziaływać będą przeprowadzone odwodnienia dróg. Woda deszczowa, która nie spływa z drogi dostatecznie szybko, stanowi jedno z największych zagrożeń dla kierowców, a także dla nawierzchni drogi i jej podbudowy. Zadaniem dobrego i efektywnego systemu odwodnieniowego wszystkich rodzajów dróg jest jak najszybsze i możliwie całkowite ujęcie i odprowadzenie wód deszczowych spływających do odbiornika z: pasa drogowego, poboczy, skarp oraz przyległego terenu, a także wód przenikających do konstrukcji nawierzchni wskutek podciągania kapilarnego z poziomu wody gruntowej zalegającej w rowach. Podstawowe funkcje systemu odwodnieniowego to:

- skuteczne zebranie i odprowadzenie wód opadowych, aby zabezpieczyć nawierzchnię przed ich negatywnym wpływem, a także ze względu na bezpieczeństwo na drodze
- odprowadzenie wód przenikających do spodu konstrukcji nawierzchni i podłoża
- obniżenie zwierciadła wody gruntowej do poziomu od spodu konstrukcji nawierzchni
- odprowadzenie wód poza koronę drogi.

Projektowanie odwodnień musi być zgodne z obowiązującymi przepisami, a także uzależnione od klasy drogi, warunków gruntowo-wodnych czy ukształtowania terenu. Brak lub niewłaściwy dobór odwodnienia drogi powoduje zalania i niekontrolowany, niszczący nawierzchnię spływ wód opadowych w formie cieków.

Przedostawianiu się zanieczyszczeń do wód gruntowych zapobiegnie budowa kanału burzowego przy jednym z odcinków drogi powiatowej.

W trakcie długotrwałego użytkowania wód powierzchniowych oraz ich otoczenia głównie do celów turystycznych i rekreacyjnych, może wystąpić wzrost zanieczyszczenia wód, dlatego też konieczne jest okresowe prowadzenie monitoringu ich stanu ekologicznego. W razie pogorszenia stanu wód należy podjąć działania ograniczające uciążliwości dla środowiska wodnego. Ponadto, istnieje ryzyko zaśmiecienia terenu i degradacji szaty roślinnej spowodowane intensyfikacją ruchu turystycznego.

Dla ochrony roślinności wód powierzchniowych zaleca się zakaz umacniania brzegów materiałami uniemożliwiającymi ich naturalną vegetację. Dla ochrony i jakości wód pożądane jest utrzymanie istniejącej zieleni na jak największej powierzchni terenu, a nawet jej wzbogacenie. Zalecane jest zagospodarowanie zielenią wszystkich wolnych od utwardzenia fragmentów terenu.

W wyniku zagospodarowania terenów zielonych poprawie ulegnie stan powierzchni ziemi. Poprzez wytyczenie i urządzenie ciągów pieszych oraz miejsc o funkcjach rekreacyjnych, sportowych i turystycznych nie będzie dochodziło do wydeptywania dzikich „ścieżek” przez pieszych, a przez wprowadzenie nowych nasadzeń zieleni gleba będzie chroniona przed erozją wodną i wietrzną. Ponadto, roślinność rozkłada zanieczyszczenia gleby.

W strategii powiatowej zaplanowano działania na rzecz rozwoju rolnictwa ekologicznego. Gospodarowanie w sposób ekologiczny wymaga prowadzenia zrównoważonej produkcji roślinnej i zwierzęcej. Podstawową zasadą jest zaniechanie stosowania w procesie produkcji żywności środków chemii rolnej, weterynaryjnej i spożywczej. Cechy rolnictwa ekologicznego to m.in.:

- utrzymywanie i poprawa życia w glebie i naturalnej żyzności gleby, stabilności i różnorodności biologicznej, zapobieganie i zwalczanie erozji gleby oraz odżywanie roślin głównie poprzez ekosystem gleby
- rezygnacja ze zdobyczy chemii i częściowo techniki na rzecz bardzo starannej agrotechniki i optymalnego wykorzystania czynników naturalnych

- utrzymanie żyzności gleby poprzez nawożenie organiczne i odpowiedni płodozmian, z uwzględnieniem roślin motylkowych, wsiewek, poplonów, śródplonów
- ograniczenie nawożenia mineralnego do małych dawek i to tylko w formie zmielonej skały
- rezygnacja z syntetycznych pestycydów na rzecz alternatywnych metod ochrony upraw.

Przedsięwzięciami zaplanowanymi do realizacji w Strategii, które mogą potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko gruntowe (zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2013r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko) są działania związane ze scalaniem gruntów rolnych oraz ich zalesianiem, a także rozwój infrastruktury drogowej.

Zalesianie ma korzystny wpływ na gleby zagrożone erozją. Scalanie gruntów rolnych poprawia ich strukturę obszarową pozwalając na racjonalne ukształtowanie rozłogów gruntów, dostosowanie granic nieruchomości do systemu urządzeń melioracji wodnych, dróg oraz rzeźby terenu. Większa powierzchnia pól poscaleniowych wpłynie na zmniejszenie liczby uwroci oraz częstotliwości zawracania maszyn i ciągników, co ograniczy zjawisko ugniatania gleby. Scalenia należy jednak przeprowadzać z zachowaniem zasad ochrony gleb przed erozją i szczególnym zwróceniu uwagi na dostosowanie nowoprojektowanych działek i sieci dróg rolniczych do rzeźby terenu i ich potencjalnego wpływu na procesy spływu powierzchniowego.

Metodą ochrony gleb w związku z rozbudową dróg jest zakładanie wzdłuż dróg pasów zieleni ochronnej (m.in. nasadzenia odpowiednich gatunków drzew liściastych i iglastych oraz krzewów).

Generalnie, w wyniku realizacji Strategii nastąpi uporządkowanie, wzrost funkcjonalności oraz poprawa stanu infrastruktury oraz budynków zlokalizowanych na obszarze powiatu. Działania te wpłyną pozytywnie na stan powierzchni ziemi i wód.

1.2.4. ODDZIAŁYWANIE NA RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNĄ, ZWIERZĘTA, ROŚLINY I ZASOBY NATURALNE, W TYM OBSZARY CHRONIONE

Większość miejsc, gdzie planuje się realizację przedsięwzięć rozwojowych powiatu jest już mocno przekształcona antropogenicznie lub o określonym przeznaczeniu terenu

(np. rekreacyjnym), a planowane zmiany mają na celu poprawę panujących warunków (również środowiskowych).

Na etapie eksploatacji zrealizowane działania nie powinny znacząco wpływać na cele ochrony i walory terenów przyrodniczych Powiatu Włoszczowskiego, zwłaszcza obszarów chronionych (Natura 2000, obszary chronionego krajobrazu, park krajobrazowy czy rezerваты przyrody), a także siedliska oraz gatunki roślin, grzybów i zwierząt podlegające ochronie.

W ramach działań rozwojowych należy utrzymać maksymalnie naturalny charakter przestrzeni, zapewnić ciągłość korytarzy migracyjnych zwierząt i miejsca ich rozrodu – poprzez np. odpowiednie rozwiązania lokalizacyjne poszczególnych inwestycji, a także regularnie monitorować stan poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego.

Przez obszar Powiatu Włoszczowskiego przebiegają 4 centralne korytarze ekologiczne (Częstochowa – wschód; Dolina Nidy; Dolina Pilicy Pd oraz Częstochowa – zachód) oraz lokalne korytarze m.in. w rejonie cieków powierzchniowych. Na etapie eksploatacji Strategii raczej nie przewiduje się działań, które mogłyby naruszyć drożność i funkcjonowanie głównych i lokalnych, ekologicznych korytarzy lądowych i wodnych. W ramach rozwoju infrastruktury drogowej można, w razie konieczności, przeanalizować wariant np. budowy przejść dla zwierząt nad i pod drogą czy budowy przepustów wodnych - działania te będą ukierunkowane na zniesienie lub ograniczenie barier dla przemieszczania się zwierząt.

Zaplanowane działania nie będą negatywne dla bioróżnorodności; przede wszystkim nie powinny przyczynić się do ograniczenia czy redukcji gatunków zwierząt, roślin oraz grzybów. Zakłada się raczej, że dojdzie do uporządkowania, wzrostu estetyzacji i wzbogacenia terenów zielonych (a więc nawet do wzrostu bioróżnorodności).

Na etapie eksploatacji (jak i realizacji) Strategii należy przestrzegać zakazów dotyczących gatunków objętych ochroną gatunkową wynikających z ustawy o ochronie przyrody oraz rozporządzeń Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt, roślin oraz grzybów.

- w przypadku roślin lub grzybów nie należy przede wszystkim:
 - umyślnie ich niszczyć, zrywać lub uszkadzać
 - niszczyć ich siedlisk lub ostoi
 - pozyskiwać lub zbierać

- przetrzymywać lub posiadać okazy gatunków
- umyślnie przemieszczać w środowisku przyrodniczym oraz wprowadzać do środowiska.
- w przypadku zwierząt nie należy przede wszystkim:
 - umyślnie ich zabijać, okaleczać lub chwytąć
 - umyślnie niszczyć ich jaj, postaci młodocianych lub form rozwojowych
 - transportować czy hodować
 - zabierać, pozyskiwać, przetrzymywać, posiadać lub preparować okazy gatunków
 - niszczyć siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania
 - niszczyć, usuwać lub uszkadzać gniazd, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk lub innych schronień
 - umyślnie uniemożliwiać dostęp do schronień
 - umyślnie płoszyć lub niepokoić
 - fotografować, filmować lub obserwować, mogąc powodować ich płoszenie lub niepokojenie
 - umyślnie przemieszczać z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca
 - umyślnie wprowadzać do środowiska przyrodniczego.

Na terenach leśnych, łąkowych itp. działania rozwojowe będą ograniczone do wąskiego pasa prowadzenie inwestycji, aby znacząco nie naruszać siedlisk. Nie ma podstaw przypuszczać, aby przedsięwzięcia mogły spowodować utratę bądź fragmentację siedlisk przyrodniczych i miejsc bytowania, żerowania i lęgu gatunków chronionych (np. ptaków).

Na etapie eksploatacji działań rozwojowych Powiatu Włoszczowskiego nie będzie znaczącego negatywnego wpływu na występujące populacje, a pośrednio nastąpi wpływ na poprawę środowiska ich życia. Realizacja projektów przy odpowiednich działaniach ochronnych oraz właściwym prowadzeniu zabiegów pielęgnacyjnych powinna mieć pozytywny wpływ na funkcjonowanie świata zwierzęcego i roślinnego, a przede wszystkim na przyrodnicze formy ochrony przyrody. Jednym z zaplanowanych działań jest np. oznakowanie i promocja pomnika przyrody (topola czarna), rosnącego przy Domu Kultury we Włoszczowie.

Planowane działania inwestycyjne nie przyczynią się w zauważalny sposób do zmiany warunków bytowania zwierząt i roślin. Na obszarze powiatu nie jest planowane prowadzenie działalności uciążliwej dla środowiska przyrodniczego. Planowane przedsięwzięcia nie będą miały negatywnego wpływu na warunki bytowania gatunków miejskich w mieście Włoszczowa (w warunkach miejskich żyją niewielkie populacje zwierząt, które w większości są gatunkami synantropijnymi) oraz innych gatunków występujących na obszarze całego Powiatu Włoszczowskiego.

Na etapie eksploatacji Strategii, szczególnie należy chronić utworzone w granicach powiatu formy ochrony przyrody: obszary Natura 2000; park krajobrazowy; obszary chronionego krajobrazu; rezerwaty przyrody; użytki ekologiczne i pomniki przyrody.

Przedsięwzięcia rozwojowe Powiatu Włoszczowskiego będą prowadzone w taki sposób, aby nie naruszać i przestrzegać celów ochrony, zakazów, nakazów i ograniczeń ustanowionych dla obszarów chronionych. Na etapie eksploatacji (jak i realizacji przedsięwzięć) należy przestrzegać zapisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627 ze zm.) ustanowionych dla poszczególnych form ochrony przyrody. Zgodnie z ustawą, ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody. Celem ochrony przyrody jest:

- utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów;
- zachowanie różnorodności biologicznej;
- zachowanie dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego;
- zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony;
- ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień;
- utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody;
- kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody.

W granicach utworzonych na obszarze Powiatu Włoszczowskiego obszarów Natura 2000: Ostoja Przedborska oraz Wzgórza Chęcińsko – Kieleckie ustanowiono plany zadań ochronnych. Plany te zawierają m.in. cele działań ochronnych oraz działania ochronne, które

muszą być przestrzegane w związku z realizacją inwestycji wynikających ze Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego.

W Planie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Przedborska PLH 260004 wskazano wiele celów działań ochronnych dla siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt, a także działań ochronnych. Zasadniczym celem ochronnym w Ostoi Przedborskiej jest zachowanie, a miejscami odtworzenie i utrzymanie chronionych siedlisk murawowych, leśnych i bagiennych oraz związanych z nimi gatunków zwierząt.

Cele działań ochronnych to m.in.: podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców, przywrócenie i utrzymanie ekstensywnego użytkowania, utrzymanie otwartego charakteru siedlisk, ograniczenie postępu sukcesji naturalnej, stopniowa poprawa struktury i funkcji siedlisk, zwiększenie ilości martwych i zamierających drzew w lesie oraz utrzymanie stanu zachowania wielu gatunków i ich siedlisk. Działania ochronne to przede wszystkim: sukcesywne karczowanie drzew i krzewów, koszenie, wypas zwierzętami gospodarskimi, utrzymanie siedlisk czy wskazania do prowadzenia gospodarki leśnej.

W Planie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Wzgórza Chęcińsko - Kieleckie PLH 260041 wskazano wiele celów działań ochronnych oraz działań ochronnych. Cele działań ochronnych to m.in.: poprawa stanu siedlisk, zapobieganie eutrofizacji, podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców, utrzymanie dotychczasowych stosunków wodnych czy ochrona miejsc zimowania gatunków zwierząt. Działania ochronne to przede wszystkim: utrzymanie siedlisk, koszenie, sukcesywne wycinanie drzew i krzewów, zwiększanie areału siedlisk, zaniechanie prowadzenia rębni, kwaterowe przetrzymywanie zwierząt oraz wypas zwierzętami gospodarskimi.

Zaplanowane w Strategii przedsięwzięcia w żaden sposób nie wpłyną negatywnie na możliwość wykonania działań ochronnych, które zostały wskazane w w/w planach zadań ochronnych. Zadania zapisane w Strategii nie są sprzeczne z celami ochrony (dotyczącymi stanu siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt) dla obszarów Natura 2000. Na etapie realizacji i eksploatacji Strategia nie wpłynie negatywnie na cele ochrony, integralność obszarów Natura 2000, a także ich spójność z innymi obszarami.

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody, na obszarach Natura 2000 mających znaczenie dla Wspólnoty: Ostoja Przedborska, Wzgórza Chęcińsko - Kieleckie, Dolina

Górnej Pilicy oraz Dolina Białej Nidy, które zostały wyznaczone na terenie Powiatu Włoszczowskiego zabrania się podejmowania działań mogących:

- w istotny sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt
- wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar NATURA 2000
- pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Na obszarach NATURA 2000, nie podlega ograniczeniu działalność związana z utrzymaniem bezpieczeństwa przeciwpowodziowego oraz działalność gospodarcza, rolna, leśna, łowiecka i rybacka, a także amatorski połów ryb, jeżeli nie zagrażają one zachowaniu siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk roślin i zwierząt, ani nie wpływają w sposób istotny negatywnie na gatunki roślin i zwierząt, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000.

Nie zakłada się znaczącego, negatywnego oddziaływania zadań wskazanych w Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego na obszary Natura 2000, jednak może się zdarzyć, że zwłaszcza w przypadku budowy nowych obiektów (np. drogowych) dojdzie do incydentalnego oddziaływania. Konieczność realizacji działań rozwojowych powiatu zapisanych w Strategii zdecydowanie wynika z nadrzędnego interesu publicznego, w tym o charakterze społecznym lub gospodarczym, a poza tym brak jest rozwiązań alternatywnych w stosunku do zaplanowanej koncepcji rozwoju Powiatu Włoszczowskiego na lata 2014-2020. W takiej sytuacji, na podstawie ustawy o ochronie przyrody właściwy miejscowo regionalny dyrektor ochrony środowiska, może zezwolić na realizację planu lub działań, mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, zapewniając wykonanie kompensacji przyrodniczej niezbędnej do zapewnienia spójności i właściwego funkcjonowania sieci obszarów Natura 2000. Należy jednak pamiętać, że w przypadku gdy znaczące negatywne oddziaływanie dotyczy siedlisk i gatunków priorytetowych, zezwolenie, może zostać udzielone wyłącznie w celu:

- ochrony zdrowia i życia ludzi;
- zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego;

- uzyskania korzystnych następstw o pierwszorzędym znaczeniu dla środowiska przyrodniczego;
- wynikającym z koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, po uzyskaniu opinii Komisji Europejskiej.

Działania minimalizujące, zapobiegające, ograniczające oraz kompensujące ewentualne negatywne oddziaływanie założeń Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego na cele ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność tych obszarów i powiązanie między nim, a także na inne obszary chronione wyznaczone na terenie Powiatu Włoszczowskiego:

- przede wszystkim należy stosować wszystkie działania wskazane w punkcie X. Prognozy Oddziaływania na Środowisko
- działania na rzecz ochrony obszarów Natura 2000 oraz innych obszarów chronionych powinny być określone w dokumentach planistycznych poszczególnych gmin - Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin (SUKZP) powinno:
 - określać strukturę przyrodniczą, w tym ruszt/osnowę ekologiczną gminy oraz system lokalnych korytarzy ekologicznych (z uwzględnieniem obszarów i obiektów chronionych i innych cennych przyrodniczo zidentyfikowanych np. w inwentaryzacji przyrodniczej gminy),
 - wyznaczać tereny z zakazem zabudowy,
 - wyznaczać tereny przeznaczone do zalesienia lub z zakazem zalesień,
 - określać obszary do objęcia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (w tym np. dla prawnego zabezpieczenia terenów cennych przyrodniczo i zachowania ciągłości struktur przyrodniczych)Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (MPZP) muszą określać funkcje i sposoby zagospodarowania poszczególnych (wszystkich!) terenów, uwzględniając wymogi ochrony przyrody.
Polityka przestrzenna gmin musi uwzględniać zapisy Planów zadań ochronnych ustanowionych dla obszarów Natura 2000.
- na poziomie powiatu należy: wydawać pozwolenia na budowę po rzetelnym sprawdzeniu zgodności projektów budowlanych z ustaleniami miejscowych planów oraz zgodności projektów zagospodarowania działki lub terenu z przepisami Prawa

budowlanego; zapewnić wydawanie decyzji w sprawie np. zmiany lasu na użytek rolny na podstawie pełnego i rzetelnego materiału dowodowego uzasadniającego wydanie decyzji; prowadzić w sposób stanowczy postępowania w sprawach samowoli budowlanej oraz podejmować skuteczne działania egzekucyjne wobec inwestorów, którzy nielegalnie zrealizowali obiekty budowlane

- szczegółowa analiza różnych wariantów lokalizacji i realizacji, na poziomie planowania konkretnych inwestycji i wybór najkorzystniejszej w kontekście ograniczenia wpływu na obszary Natura 2000 oraz inne obszary chronione
- w razie możliwości uniknięcie negatywnych oddziaływań – np. zmiana lokalizacji lub przebiegu trasy drogi (uniknięcie fragmentacji siedlisk, obszaru)
- rozwiązania specyficzne wspomagające ciągłość przestrzenną populacji, funkcje korytarzy ekologicznych itp. (np.: przepławki dla ryb na obiektach piętrzących rzeki, przejścia i przepusty dla zwierząt pod i nad liniowymi obiektami infrastruktury transportowej, „zielone korytarze” na obszarach zabudowanych, nasadzenia roślinności, wygrodenienie drogi)
- w razie konieczności zmiana terminu realizacji przedsięwzięcia (np. ograniczenie prac budowlanych do okresu poza sezonem rozrodczym określonych gatunków zwierząt, prowadzenie robót budowlanych poza okresem lęgowym ptaków oraz poza okresem ich zimowania oraz przelotu, opóźnienie początku realizacji przedsięwzięcia w związku z koniecznością uprzedniego wdrożenia określonych środków łagodzących)
- wybór najmniej szkodliwego sprzętu, materiałów, technik budowlanych, rozwiązań technologicznych i konstrukcyjnych – w szczególności zastosowanie rozwiązań redukujących hałas, wibracje, natężenie ruchu, pobory wody, emisję pyłów i gazów, zrzuty ścieków, powstawanie odpadów stałych oraz promieniowanie świetlne, ciepłe, elektromagnetyczne (np.: ekrany akustyczne i antyolśnieniowe wzdłuż drogi)
- w razie potrzeby działania kompensujące (czyli zapewniające funkcje pełnione przez obszar kompensowany porównywalne do funkcji spełnianych pierwotnie):
 - odtworzenie siedliska – rekonstrukcja siedliska w obszarze
 - wzbogacenie siedliska - poprawa wartości biologicznej siedliska w danym lub w innym obszarze (poprawa bazy żywnościowej),

- utworzenie siedliska – zaproponowanie nowego obszaru.
- budowa stawków dla płazów jako kompensacja zniszczenia ich biotopów lęgowych w wyniku działalności inwestycyjnej.

Na obszarze Powiatu Włoszczowskiego jest utworzony Przedborski Park Krajobrazowy. Szczególne cele ochrony oraz zakazy obowiązujące na obszarze Parku zostały określone w Rozporządzeniu Wojewody Świętokrzyskiego Nr 87/2005 z dnia 14 lipca 2005 r. w sprawie Przedborskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Województwa Świętokrzyskiego Nr 156, poz. 1948). Zgodnie z rozporządzeniem do szczególnych celów ochrony Przedborskiego Parku Krajobrazowego, które trzeba przestrzegać w związku z realizacją założeń strategii powiatowej należą:

- 1) zachowanie cennych biocenoz z chronionymi i rzadkimi gatunkami fauny i flory;
- 2) racjonalne wykorzystanie zasobów złóż kopalin;
- 3) zachowanie naturalnych fragmentów ekosystemów wodnych i wodno-błotnych;
- 4) zachowanie siedlisk zagrożonych wyginięciem, rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, w tym w szczególności muraw kserotermicznych oraz bagien i torfowisk;
- 5) zachowanie układów i obiektów zabytkowych;
- 6) preferowanie zabudowy nawiązującej do regionalnej tradycji i krajobrazu;
- 7) zachowanie istniejących punktów i ciągów widokowych.

Realizując Strategię Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego należy pamiętać, że zgodnie z rozporządzeniem Wojewody Świętokrzyskiego, na obszarze Przedborskiego Parku Krajobrazowego zakazuje się:

- 1) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627, z późn. zm.);
- 2) umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej;
- 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia

- bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 4) pozyskiwania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
 - 5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
 - 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
 - 7) budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej;
 - 8) likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
 - 9) wylewania gnojowicy z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych;
 - 10) prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową.

Powiat Włoszczowski jest również zlokalizowany w granicach Przedborskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu położonego na terenie otuliny Przedborskiego Parku Krajobrazowego. W granicach Przedborskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu ustalono działania w zakresie czynnej ochrony ekosystemów oraz zakazy, które zostały określone w Rozporządzeniu Wojewody Świętokrzyskiego Nr 88/2005 z dnia 14 lipca 2005 r. w sprawie Przedborskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Województwa Świętokrzyskiego Nr 156, poz. 1949). Zgodnie z rozporządzeniem do działań w zakresie czynnej ochrony ekosystemów na terenie Przedborskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, które będą przestrzegane i nie zostaną znacząco naruszone w związku z działalnością rozwojową Powiatu Włoszczowskiego zaliczają się:

- 1) zachowanie i ochrona zbiorników wód powierzchniowych naturalnych i sztucznych, utrzymanie meandrów na wybranych odcinkach cieków;
- 2) zachowanie śródpolnych i śródleśnych torfowisk, terenów podmokłych, oczek wodnych, polan, wrzosowisk, muraw, niedopuszczenie do ich uproduktywnienia czy też sukcesji;

- 3) utrzymanie ciągłości i trwałości ekosystemów leśnych;
- 4) zachowanie i ewentualne odtwarzanie lokalnych i regionalnych korytarzy ekologicznych;
- 5) ochrona stanowisk chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów;
- 6) szczególna ochrona ekosystemów i krajobrazów wyjątkowo cennych, poprzez uznawanie ich za rezerваты przyrody, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe i użytki ekologiczne;
- 7) zachowanie wyróżniających się tworów przyrody nieożywionej.

Realizując Strategię Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego należy również przestrzegać zakazów wskazanych w rozporządzeniu Wojewody Świętokrzyskiego obowiązujących dla Przedborskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 2) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 3) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwośuwiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- 4) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- 5) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych.

W wyniku realizacji Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego nie przewiduje się znaczącego naruszenia zakazów i zasad ochrony wskazanych zarówno dla Przedborskiego Parku Krajobrazowego, jak i Przedborskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. W celu

maksymalnego ograniczenia ryzyka naruszenia wskazanych zakazów i zasad ochrony, należy podjąć działania maksymalnie eliminujące, ograniczające lub kompensujące ewentualne negatywne oddziaływanie (działania te zostały wielokrotnie wskazane w innych częściach Prognozy Oddziaływania na Środowisko).

Na obszarze Powiatu Włoszczowskiego są zlokalizowane: Konecko – Łopuszniański Obszar Chronionego Krajobrazu (K-ŁOChK) oraz Włoszczowsko – Jędrzejowski Obszar Chronionego Krajobrazu (W-JOChK). Aktualne, obowiązujące regulacje prawne w sprawie K-ŁOChK oraz W-JOChK to: Uchwała Nr XXXV/616/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 23 września 2013 r. dotycząca wyznaczenia Konecko – Łopuszniańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. z 2013 r., poz. 3308) oraz Uchwała Nr XXXV/619/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 23 września 2013 r. dotycząca wyznaczenia Włoszczowsko – Jędrzejowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. z 2013 r., poz. 3311).

We wskazanych Uchwałach Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego ustalono działania w zakresie czynnej ochrony ekosystemów oraz określono zakazy identyczne dla obydwu obszarów chronionego krajobrazu – dla K-ŁOChK i W-JOChK. Działania ustalone w stosunku do K-ŁOChK i W-JOChK w zakresie czynnej ochrony ekosystemów, które należy przestrzegać podczas realizacji inwestycji Powiatu Włoszczowskiego:

- 1) zachowanie i ochrona zbiorników wód powierzchniowych naturalnych i sztucznych, utrzymanie meandrów na wybranych odcinkach cieków;
- 2) zachowanie śródpolnych i śródleśnych torfowisk, terenów podmokłych, oczek wodnych, polan, wrzosowisk, muraw, niedopuszczenie do ich uproduktywnienia lub też sukcesji;
- 3) utrzymanie ciągłości i trwałości ekosystemów leśnych;
- 4) zachowanie i ewentualne odtwarzanie lokalnych i regionalnych korytarzy ekologicznych;
- 5) ochrona stanowisk chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów;
- 6) szczególna ochrona ekosystemów i krajobrazów wyjątkowo cennych, poprzez uznawanie ich za rezerваты przyrody, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe i użytki ekologiczne;
- 7) zachowanie wyróżniających się tworów przyrody nieożywionej.

Zgodnie z Uchwałami Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego na terenach K-ŁOChK i W-JOChK zakazuje się:

- 1) zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 2) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 3) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
- 4) likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych.

Realizując inwestycje zaplanowane w strategii powiatowej należy uwzględnić, że wskazane powyżej zakazy nie dotyczą:

- 1) terenów objętych ustaleniami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dla których przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody obszaru chronionego krajobrazu;
- 2) terenów objętych ustaleniami projektów planów zagospodarowania przestrzennego lub projektów studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, dla których przeprowadzona strategiczna ocena oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody obszaru chronionego krajobrazu;
- 3) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których procedura dotycząca oceny oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody obszaru chronionego krajobrazu;
- 4) ustaleń warunków zabudowy dla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zabudowy zagrodowej oraz obiektów i urządzeń budowlanych niezbędnych do jej

użytkowania, pod warunkiem zapewnienia minimum 30% powierzchni biologicznie czynnej na danym terenie.

Na terenach K-ŁOChK i W-JOChK realizacja przedsięwzięć Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego może mieć miejsce, pod warunkiem zapewnienia ochrony wyróżniających się krajobrazów o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowych ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych na obszarach chronionego krajobrazu.

W wyniku realizacji Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego i ze względu na charakter planowanych działań, nie przewiduje się znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody K-ŁOChK i W-JOChK oraz łamania zakazów dla K-ŁOChK i W-JOChK wskazanych w Uchwałach Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego. Planuje się, że na etapie projektowania szczegółowych rozwiązań dla poszczególnych inwestycji przedsięwzięcia będą lokalizowane raczej poza obszarami chronionego krajobrazu, w odległości nie powodującej ewentualnych strat w przyrodzie. Zakłada się również zastosowanie rozwiązań maksymalnie eliminujących, ograniczających oraz kompensujących ewentualne negatywne oddziaływanie na ochronę przyrody obszarów chronionego krajobrazu, co przedstawiono w Prognozie Oddziaływania na Środowisko m.in. w punkcie X. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko.....

W wyniku realizacji zapisów Strategii może dojść do drobnych incydentów związanych z działalnością inwestycyjną, a naruszających w pewnym (nawet minimalnym) zakresie wskazane zakazy (zwłaszcza zakaz: zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu); wówczas biorąc pod uwagę zawarty w Uchwałach Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego przepis mówiący, że zakazy nie dotyczą m.in. „realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których procedura dotycząca oceny oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody obszaru chronionego krajobrazu” zastosowane może być tzw. odstępstwo od zakazów na warunkach określonych w szczególnej z Uchwał. Zakłada się, że może dojść do naruszenia zakazu i wtedy będzie zastosowane odstępstwo, ale nie będzie znaczącego, negatywnego oddziaływania Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego na K-ŁOChK i W-JOChK, a jedynie drobne incydenty,

których należy unikać, ale które mogą zawsze wystąpić w związku z działalnością rozwojowo – inwestycyjną i które trudno przewidzieć oraz dokładnie określić na etapie strategicznego planowania rozwoju powiatu.

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody:

- **w rezerwach przyrody:** Ługi, Oleszno, Bukowa Góra oraz Murawy Dobromierskie - zlokalizowanych na terenie Powiatu Włoszczowskiego, realizując strategię powiatową zabrania się:
 - budowy lub przebudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych, z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom rezerwatu przyrody
 - chwytania lub zabijania dziko występujących zwierząt, zbierania lub niszczenia jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych zwierząt, umyślnego płoszenia zwierząt kręgowych, zbierania poroży, niszczenia nor, gniazd, legowisk i innych schronień zwierząt oraz ich miejsc rozrodu
 - polowania, z wyjątkiem obszarów wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych ustanowionych dla rezerwatu przyrody
 - pozyskiwania, niszczenia lub umyślnego uszkodzenia roślin oraz grzybów
 - użytkowania, niszczenia, umyślnego uszkodzenia, zanieczyszczenia i dokonywania zmian obiektów przyrodniczych, obszarów oraz zasobów, tworów i składników przyrody
 - zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody
 - pozyskiwania skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, minerałów i bursztynu
 - niszczenia gleby lub zmiany przeznaczenia i użytkowania gruntów
 - palenia ognisk i wyrobów tytoniowych oraz używania źródeł światła o otwartym płomieniu, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska
 - prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej i rolniczej, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony
 - stosowania chemicznych i biologicznych środków ochrony roślin i nawozów

- zbioru dziko występujących roślin i grzybów oraz ich części, z wyjątkiem miejsc przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska
- połowu ryb i innych organizmów wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych
- ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego i jazdy konnej wierzchem, z wyjątkiem szlaków i tras narciarskich wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska
- wprowadzania psów na obszary objęte ochroną ścisłą i czynną, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych
- wspinaczki, eksploracji jaskiń lub zbiorników wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska
- ruchu pojazdów poza drogami publicznymi
- umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną przyrody, udostępnianiem rezerwatu przyrody, edukacją ekologiczną, z wyjątkiem znaków drogowych i innych znaków związanych z ochroną bezpieczeństwa i porządku powszechnego
- zakłócania ciszy
- używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego, uprawiania sportów wodnych i motorowych, pływania i żeglowania, z wyjątkiem akwenów lub szlaków wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu
- biwakowania, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska
- prowadzenia badań naukowych bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska
- wprowadzania gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, bez zgody ministra do spraw środowiska
- wprowadzania organizmów genetycznie zmodyfikowanych
- organizacji imprez rekreacyjno-sportowych bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

- **w przypadku użytków ekologicznych i pomników przyrody** znajdujących się na obszarze Powiatu Włoszczowskiego, podczas realizacji Strategii nie należy przede wszystkim:
 - niszczyć, uszkadzać lub przekształcać obiektu lub obszaru
 - wykonywać prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych
 - uszkadzać i zanieczyszczać gleb
 - dokonywać zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej
 - likwidować, zasypywać i przekształcać naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych
 - wylewać gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych
 - zmieniać sposobu użytkowania ziemi
 - wydobywać do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu
 - umyślnie zabijać dziko występujących zwierząt, niszczyć nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką
 - zbierać, niszczyć, uszkadzać roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych
 - umieszczać tablic reklamowych.

Zakazy (w rezerwach przyrody oraz dotyczące użytków ekologicznych i pomników przyrody) nie dotyczą wykonywania zadań przede wszystkim na rzecz obronności kraju i bezpieczeństwa państwa, prowadzenia akcji ratowniczej oraz działań związanych z bezpieczeństwem powszechnym, a także realizacji inwestycji celu publicznego.

Na etapie eksploatacji, zadania Strategii istotne (raczej pozytywne) z punktu widzenia funkcjonowania przyrody, zasobów naturalnych, obszarów chronionych (w tym obszarów Natura 2000) to przede wszystkim:

- Podjęcie procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Włoszczowskiego i udział w niej mieszkańców powiatu, co zdecydowanie zwiększy ich świadomość ekologiczną.
- Usprawnienie systemu ochrony przeciwpowodziowej
Działanie to wpłynie pozytywnie na stan elementów przyrodniczych - głównie na ekosystemy wodne i obszary leśne. W czasie powodzi, w wodach rzecznych dochodzi do zmian parametrów jakości wody. Najczęstszym negatywnym procesem zachodzącym w wodach rzecznych podczas powodzi jest spadek zawartości tlenu rozpuszczonego w wodzie, co powoduje śnięcie ryb. W wodach obserwuje się także czasowe zubożenie w substancje pokarmowe (tzw. oligotrofizacja). W trakcie powodzi zakłócona zostaje równowaga biologiczna ekosystemu rzeki. Fala powodziowa powoduje śnięcie mniejszych osobników różnych gatunków ryb oraz niszczy złożoną ikrę. Powódź wywiera również istotny wpływ na obszary leśne, ponieważ powoduje znaczne straty w drzewostanie. Drzewa osłabione w wyniku zalania, są bardziej podatne na różnego rodzaju choroby grzybowe, które powodują ostatecznie obumieranie drzew.
- Istotnym elementem rolnictwa ekologicznego (które planuje się rozwijać) jest m.in. utrzymywanie stabilności i różnorodności biologicznej oraz odżywianie roślin głównie poprzez ekosystem gleby, a także zapewnienie zwierzętom ruchu na świeżym powietrzu i legowiska na słomie.
- Rozwój nieuciążliwych dla przyrody form działalności turystycznej - w Strategii zakłada się rozwój i promowanie agroturystyki czy tworzenie ścieżek edukacyjno - przyrodniczych.
- Zalesianie gruntów rolnych - rola lasów w środowisku przyrodniczym jest generalnie korzystna; zalesianie przyczynia się do utrzymania i wzmocnienia ekologicznej stabilności obszarów leśnych poprzez zmniejszanie fragmentacji kompleksów leśnych.
- Scalanie gruntów rolnych - realizacja scaleń może nieść za sobą słabe negatywne oddziaływanie na takie elementy środowiska jak: różnorodność biologiczna, zwierzęta i rośliny. Wynika to ze zmniejszenia powierzchni międz śródpolnych

i zakrzaczeń – cennych ostoji wielu gatunków roślin i zwierząt, a także przerywania korytarzy ekologicznych. Miedze charakteryzują się dużym bogactwem gatunkowym, często są ostoją rzadkich gatunków roślin oraz zwierząt, głównie bezkręgowców, a także stanowią istotny filar wielu usług ekosystemowych. Łączenie pól zwykle wiąże się z intensyfikacją gospodarki rolnej, co może wpłynąć ujemnie na różnorodność biologiczną. W celu ograniczenia negatywnych skutków należy zrealizować zaproponowane w prognozie działania kompensacyjne.

W sytuacji, gdyby na terenie poszczególnych gmin Powiatu Włoszczowskiego zaplanowano naziemne farmy fotowoltaiczne o dużych mocach to powinny być one zaprojektowane w taki sposób, żeby powierzchnia pod panelami pokryta była trawą, a w związku z tym dostępna dla gatunków ptaków przebywających na ziemi jako miejsce odpoczynku czy nawet schronienia. Często pod panelami fotowoltaicznymi ptaki zakładają gniazda, a w zimie, w miejscach nieośnieżonych pod powierzchnią paneli, mają łatwiejszy dostęp do pożywienia. Istotne jest jednak określenie wysokości na jakiej będą umieszczone panele fotowoltaiczne na farmie, co ma umożliwić koszenie trawy. W okresie eksploatacji jedyną formą ingerencji w teren, na którym farma się znajduje, jest w praktyce tylko koszenie trawy. Jest ono konieczne, gdyż zbyt wysoka trawa może rzucać cień na panele i znacząco wpływać na efektywność produkcji prądu. Poza tym, rosnąca na terenach farm niska roślinność dzięki koszeniu będzie zadbana. Możliwe jest również wypasanie owiec, stosowane w świecie dla utrzymania odpowiedniej wysokości traw. Podsumowując, zadbane tereny farm mogą sprzyjać bioróżnorodności i konserwacji gatunków, a farmy mogą być schronieniem dla ptaków, ale także innych gatunków zwierząt.

Teren każdej powstałej farmy fotowoltaicznej musi zostać ogrodzony w taki sposób, aby ogrodzenie nie stanowiło bariery dla zwierząt i zapewniało swobodną migrację drobnych ssaków, płazów i gadów - np. poprzez użycie siatki o odpowiedniej wysokości oraz średnicy oczek w siatce. Ponadto, powinno się pozostawić wolną przestrzeń pomiędzy siatką, a ziemią wynoszącą kilkanaście centymetrów.

Naziemne instalacje fotowoltaiczne nie będą znacząco oddziaływały na zwierzęta (zwłaszcza drobne ssaki, płazy czy gady) w zakresie tzw. efektu termicznego (bezpośrednia zamiana energii promieniowania słonecznego na energię ciepłą). Promienie słoneczne to fale elektromagnetyczne o różnej długości i energii, których tylko część z zakresu światła: widzialnego, ultrafioletu (UVA i UVB) oraz podczerwieni (IR) ma szansę dotrzeć do

powierzchni naszego globu. Wszystkie składowe tego światła, również fale ultrafioletowe i podczerwone wywierają wpływ na organizmy żywe, np. światło w paśmie podczerwieni wywołuje efekty termiczne, jest więc odpowiedzialne za odczuwanie ciepła. Istotnym rozwiązaniem jest przykładowo odpowiednie określenie wysokości paneli na farmie fotowoltaicznej, co pozwoli zapewnić właściwe chłodzenie elementów niewyposażonych w wentylatory.

Panele fotowoltaiczne muszą być zabezpieczone powłoką antyrefleksyjną. Ma to na celu złagodzenie bądź całkowite wyeliminowanie powstawania zagrożeń związanych z imitacją powierzchni lustra wody, a także powstawaniem tak zwanego efektu olśnienia. Istnieją obawy, że ptaki wodne mogą mylić błyszczącą powierzchnię paneli z wodą i próbować na nich lądować. Efekt olśnienia natomiast to chwilowe oślepienie, które może być spowodowane odbiciem światła np. od karoserii samochodu lub powierzchni wody, ale także od paneli fotowoltaicznych. Światło odbite od paneli może również przyciągać owady wodne, ponieważ przypomina odbicie światła od powierzchni wody - owady mogą traktować panele jako obiekty wodne i chcieć na nich składać jaja, co w efekcie może oznaczać znaczny spadek sukcesu rozrodczego owadów, a co za tym idzie ograniczenie zasobów pokarmowych dla ptaków. Problem ten można wyeliminować poprzez stosowanie paneli posiadających białe granice i białe paski podziału, które zmniejszają znacznie przyciąganie bezkręgowców wodnych. Zastosowanie natomiast powłoki antyrefleksyjnej pokrywającej panele zwiększa absorpcję energii promieniowania słonecznego oraz zapobiega niepożądanemu efektowi odbicia światła od powierzchni paneli. Mając powyższe na uwadze, nie występuje obawa kojarzenia przez owady oraz ptaki dużej powierzchni paneli fotowoltaicznych z lustrem wody. Panele fotowoltaiczne nie będą oślepiać ptaków, mogących przelatywać nad instalacją, np. w kierunku obszarów o wyższej bioróżnorodności, takich jak sieci Natura 2000. Ponadto ptaki, jak i również inne małe zwierzęta wykorzystują często cień rzucany przez zamontowane, stojące na ziemi panele. Tym samym można stwierdzić, iż farmy fotowoltaiczne nie stanowią zagrożenia dla zwierząt i ptaków.

Istnieją również obawy, że efekt lustra wody czyli płaskiej powierzchni może wpłynąć negatywnie na nietoperze. Fale dźwiękowe wysyłane przez nietoperze nie są odbijane przez płaskie powierzchnie, co prowadzi do rozbijania się nietoperzy o płaską powierzchnię paneli. W związku z powyższym, zaleca się przed rozpoczęciem budowy farmy fotowoltaicznej dokonanie monitoringu nietoperzy - tj. wstępnej oceny chiropterologicznej (screening chiropterologiczny) obszaru planowanej lokalizacji farmy;

monitoringu chiropterologicznego; kontroli obszarów sąsiednich pod kątem występowania kolonii nietoperzy.

Kolejne potencjalne negatywne oddziaływanie farmy związane jest z koniecznością odprowadzania pozyskanej energii. Budowa nowych linii energetycznych, w szczególności w sąsiedztwie obszarów wykorzystywanych intensywnie przez ptaki może znacznie zwiększyć ich śmiertelność w wyniku kolizji z elementami linii i porażenia prądem. Zaleca się, aby wszelkie naziemne linie energetyczne, kable i słupy były projektowane w ten sposób, by zminimalizować ryzyko porażenia prądem i kolizji, a w miejscach gdzie ptaki narażone są na kolizje planować poprowadzenie linii energetycznych pod ziemią.

Podsumowując, odpowiednie zaprojektowanie, zlokalizowanie oraz wybudowanie farm fotowoltaicznych nie może w żaden sposób wpływać negatywnie na siedliska przyrodnicze, a zwłaszcza na status ochrony utworzonych na terenie Powiatu Włoszczowskiego form ochrony przyrody. Co ważne, farma fotowoltaiczna wpływa wyłącznie na teren, na którym jest posadowiona, co oznacza, że nie oddziałuje na sąsiednie działki oraz tym bardziej na obszary oddalone np. o kilkaset metrów.

W ramach działań związanych z promocją oze na terenie Powiatu Włoszczowskiego mogą powstać elektrownie wiatrowe. W sytuacji, gdyby na terenie poszczególnych gmin Powiatu Włoszczowskiego zaplanowano naziemne elektrownie wiatrowe to zgodnie z ustawą o ochronie przyrody należy planować tego typu inwestycje poza obszarami przyrodniczymi prawnie chronionymi (m.in. obszary Natura 2000 czy obszary chronionego krajobrazu).

Podczas funkcjonowania, farma wiatrowa i towarzyszące jej urządzenia techniczne nie będą oddziaływać na florę. Elektrownie wiatrowe nie mają znaczącego wpływu na roślinność i lasy w przeciwieństwie do elektrowni konwencjonalnych, które powodują niszczenie lasów i roślin wskutek zakwaszania gleb (kwaśne deszcze) i emisji do powietrza dużej ilości zanieczyszczeń (dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek i dwutlenek węgla, pyły). Nie nastąpi również znaczące oddziaływanie elektrowni wiatrowych na zwierzęta lądowe. Zmiany liczebności bądź składu gatunkowego do jakich czasem dochodzi na terenie posadowienia elektrowni, są zazwyczaj konsekwencją zmian pokrywającej ten teren roślinności, a więc przede wszystkim zmiany użytkowania gruntów. Oddziaływanie pracującego wiatraka np. na ssaki wiąże się również z przenoszeniem infradźwięków przez grunt. Zakres dźwięków słyszanych przez zwierzęta jest bardzo różny. Na ten rodzaj fal

najbardziej czule są drobne ssaki. Fale te będą wywoływać niepokój u tych zwierząt i w pierwszym okresie po wybudowaniu wiatraka w jego sąsiedztwie zwierzęta te znikną (przeniosą się dalej). Wielkość obszaru, który obejmie tego typu oddziaływanie wiąże się głównie z rodzajem gruntu na jakim zostaną ustawione wiatraki, wielkością skrzydeł czy maksymalnymi obrotami jakie będą dopuszczone. Biorąc jednak pod uwagę zdolności adaptacyjne zwierząt można stwierdzić, że po okresie przejściowym powrócą na dotychczasowe żerowiska. Zwierzęta hodowlane (krowy czy owce) natomiast można wypasać na tym samym polu, na którym umiejscowiona jest turbina, przy czym spokój inwentarza nie jest zakłócony obecnością instalacji.

Inaczej rzecz się ma z ptakami, posadowienie elektrowni może mieć wpływ na awifaunę. Elektrownie wiatrowe są bez wątpienia przeszkodą na trasie przelotu ptaków, ale jako obiekty o dużej wysokości, w dodatku poruszające się, są widoczne dla ptaków, które z łatwością je omijają. Kolizje ptaków z elektrowniami zdarzają się w sytuacji zlokalizowania elektrowni na trasie głównych przelotów ptaków lub w miejscu, gdzie znajdują się ważne dla nich żerowiska. Pewne zagrożenie występować może także w trakcie nocnych przelotów i w warunkach złej widoczności. Wskazuje się, że wpływ elektrowni wiatrowych na ptaki zależy od wielu czynników, takich jak: zastosowany typ urządzeń, ich wysokości, liczby, ustawienia względem siebie, ale w największym stopniu uzależniony jest od wyboru lokalizacji inwestycji (m.in. ewentualne inwestycje należy planować poza krajowymi jak i lokalnymi korytarzami ekologicznymi). Rozpatrując problem oddziaływania wiatraków na przeloty ptaków należy uwzględnić różnice pomiędzy ptakami miejscowymi, a ptakami przelotnymi. Ptaki uczą się rozpoznawać zagrożenia i dlatego ptaki lęgające się w pobliżu, będą w stanie nauczyć się jakie zagrożenie dla nich stanowią obracające się skrzydła wiatraka. W związku z tym, pomimo znacznej wysokości, wiatrak nie stanowi dla nich zagrożenia. Ptaki miejscowe mogą zakładać gniazda nawet w bezpośrednim sąsiedztwie wiatraka. Na wielkość populacji ptaków żyjących na terenach w pobliżu elektrowni wiatrowych decydujący wpływ mają warunki stanowiące środowisko życia ptaków (roślinność, uprawy czy możliwość pozyskania pokarmu).

Rozpatrując natomiast możliwość kolizji ptaków wędrownych ze skrzydłami wiatraka należy brać pod uwagę głównie ptaki wędrujące nocą oraz ptaki wykorzystujące do wznoszenia kominy powietrzne. Wędrujące ptaki dostosowują wysokość lotu do topografii terenu i pogody. Obserwacje radarowe wykazały, że ptaki potrafią kilkakrotnie podczas lotu

zmieniać jego wysokość, tak by dostosować go do sytuacji i wykorzystać siłę wiatru w maksymalnym stopniu. Większość migracji ptaków odbywa się na wysokościach znacznie przekraczających 150 m czyli zdecydowanie ponad pracującymi wiatrakami. Jeśli na drodze przelotu ptaków pojawiają się nowe elektrownie wiatrowe (bądź inne elementy mogące stanowić potencjalne zagrożenie), ptaki zwykle omijają je szerokim łukiem wykluczając możliwość kolizji lub znacznie zmniejszając możliwość jej wystąpienia. Istnieją badania wykazujące, że elektrownie wiatrowe przyczyniają się do śmiertelności ptaków. Jednak w kontekście całkowitego wpływu wywieranego bezpośrednio przez działalność człowieka oraz pośrednio, przez wnoszenie obiektów o dużych rozmiarach, śmiertelność generowana na skutek zderzeń z elektrowniami wiatrowymi stanowi marginalny procent wszystkich przypadków śmierci ptaków.

Potencjalny inwestor jest zobowiązany podjąć stosowne działania dla zlikwidowania zagrożenia poprzez:

- pomalowanie wieży i łopat wirnika matowymi farbami w celu eliminacji zjawiska refleksów świetlnych,
- pomalowanie konstrukcji farbami w jasnych kolorach, w celu zwiększenia widoczności i prawdopodobieństwa dostrzeżenia pracującej turbiny przez przelatujące ptaki w warunkach dziennych i nocnych oraz jako czynnik odstraszący ptaki drapieżne,
- zastosowanie oznakowania przeszkodowego, tj. odpowiedniego malowania końcówek śmigieł oraz lamp umieszczonych w najwyższym miejscu gondoli.

Znaczący nie będzie wpływ elektrowni wiatrowych na środowisko życia nietoperzy. Nietoperze posiadają zdolność do echolokacji, która umożliwia im orientację w ciemności. Ultradźwięki emitowane przez nietoperze rozchodzą się kuliście otoczeniu. Po odbiciu od przeszkód znajdujących się w terenie fale dźwiękowe powracają informując zwierzę o odległości, wielkości przeszkody lub ruchu ofiary. Nietoperze dzięki takim zdolnościom skutecznie omijają w ułamku sekundy przeszkody terenowe, które mogą stanowić dla nich również siłownie wiatrowe. Dodatkowo w okresie zimy zwierzęta te zapadają w sen zimowy, co tym bardziej umniejsza wpływ elektrowni na ich środowisko życia.

Pomimo, iż nie zakłada się znaczącego wpływu elektrowni wiatrowych na ptaki i nietoperze, przed planowaniem budowy farmy wiatrowej należy przeprowadzić

monitoring przyrodniczy: ptaków (ornitologiczny) i nietoperzy (chiropterologiczny). Monitoringi ptaków i nietoperzy wykonuje się w celu określenia optymalnej lokalizacji dla farmy wiatrowej. Dla planowanych farm wiatrowych należy przeprowadzić następujące rodzaje monitoringu: przedrealizacyjny oraz porealizacyjny monitoring ptaków oraz przedinwestycyjny oraz poinwestycyjny monitoring nietoperzy. Dzięki monitoringowi można m.in. określić stopień ryzyka środowiskowego dla danego obszaru; uzyskać informacje o liczebności oraz składzie gatunkowym awifauny zasiedlającej bądź użytkującej daną powierzchnię i sposobie wykorzystania terenu przez ptaki; zbadać natężenie wykorzystania przestrzeni powietrznej przez ptaki; określić, czy miały miejsce przeloty bez żerowania, czy przelot i żerowanie; określić stan populacji oraz szlaki migracyjne nietoperzy; sprawdzić wykorzystanie badanej przestrzeni przez nietoperze. Należy zaznaczyć, że tak samo ważny jest monitoring oraz kontrole poinwestycyjne, które są składową całego procesu inwestycji na terenach, gdzie może mieć ona wpływ na środowisko.

Podsumowując, budowa elektrowni wiatrowej wiąże się z zaplanowaniem odpowiedniego jej usytuowania, minimalizującego potencjalny wpływ na przyrodę, w szczególności na ptaki i nietoperze (głównie umożliwienie im swobodnego przelotu). Ważne jest również odpowiednie odsunięcie lokalizacji elektrowni wiatrowych od obszarów i obiektów objętych ochroną (w tym obszarów Natura 2000, obszarów chronionego krajobrazu, parku krajobrazowego czy rezerwatów przyrody), istniejących cieków i akwenów wodnych oraz ściany lasu. Odległości w tym zakresie oraz inne wymogi realizacyjne, które muszą być przestrzegane przez potencjalnych inwestorów są wskazane w publikacjach Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska: „Wytyczne dotyczące oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na nietoperze”; „Wytyczne dotyczące oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na ptaki” oraz „Wytyczne w zakresie prognozowania oddziaływań na środowisko farm wiatrowych”.

1.2.5. ODPADY

W dokumencie uchwalonym przez Sejmik Województwa Świętokrzyskiego – wykonanie „Planu gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego 2012-2018” określono regiony gospodarki odpadami komunalnymi w województwie świętokrzyskim. Wszystkie gminy wchodzące w skład Powiatu Włoszczowskiego zaliczono do Regionu 3.

W dokumencie określono także regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych w poszczególnych regionach gospodarki odpadami komunalnymi oraz instalacje przewidziane do zastępczej obsługi tych regionów, m.in. w przypadku gdy znajdująca się w nich instalacja uległa awarii lub nie może przyjmować odpadów z innych przyczyn. W przypadku gmin Powiatu Włoszczowskiego nie wskazano na instalacje zastępcze do czasu uruchomienia regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych, gdyż w Regionie 3 regionalna instalacja istnieje.

Tabela 8. Regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych w Regionie 3 gospodarki odpadami komunalnymi

Rodzaj regionalnej instalacji		Funkcjonujące regionalne instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych	Instalacje przewidziane do zastępczej obsługi regionów - w przypadku gdy regionalna instalacja uległa awarii lub nie może przyjmować odpadów z innych przyczyn
		adres instalacji	adres instalacji
A	Instalacja do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych i wydzielania ze zmieszanych odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku	miejsowość: Włoszczowa, ul. Przedborska, 29-100 Włoszczowa	miejsowość: Sędziszów, ul. Sportowa 2, 28-340 Sędziszów
			miejsowość: Sielec Biskupi, 28-530 Skalbmierz
B	Instalacja do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów oraz wytwarzania z nich produktu o właściwościach nawozowych lub środków wspomagających uprawę roślin, spełniającego wymagania określone w przepisach odrębnych	miejsowość: Włoszczowa, ul. Przedborska, 29-100 Włoszczowa	miejsowość: Przededworze, 26-020 Chmielnik
C	Instalacja do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych o pojemności pozwalającej na przyjmowanie przez okres nie krótszy niż 15 lat odpadów w ilości nie mniejszej niż powstająca w instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych	miejsowość: Włoszczowa, ul. Przedborska, 29-100 Włoszczowa	miejsowość: Borszowice 28-340 Sędziszów
			miejsowość: Sielec Biskupi, 28-530 Skalbmierz
			miejsowość: Potok Mały 28-300 Jędrzejów

Źródło: Uchwała nr XXI/361/12 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 28 czerwca 2012 r. w sprawie wykonania „Planu gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego 2012-2018”

Efektem działań założonych w Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego będzie rozwój działalności oraz aktywności ludzkiej (m.in. o charakterze turystyczno – rekreacyjnym czy usługowym), a także wzmożony ruch turystyczny, który doprowadzić może do większej ilości wytwarzanych odpadów komunalnych. Jednak wspomniane procesy są nieodłącznie związane z życiem ludzi, a nie zrealizowanie działań rozwojowych nie spowodowałoby ich wyeliminowania.

Na etapie eksploatacji wszystkich przedsięwzięć Strategii należy postępować zgodnie z obowiązującymi przepisami w zakresie zagospodarowania odpadów. Zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2014 r. poz. 695) gospodarkę odpadami należy prowadzić w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz środowiska. W szczególności gospodarka odpadami nie może powodować zagrożenia dla wody, powietrza, gleby, roślin lub zwierząt; uciążliwości przez hałas lub zapach; wywoływać niekorzystnych skutków dla terenów wiejskich lub miejsc o szczególnym znaczeniu, w tym kulturowym i przyrodniczym.

Każdy, kto podejmuje działania powodujące lub mogące powodować powstanie odpadów, powinien takie działania planować, projektować i prowadzić przy użyciu takich sposobów, aby w pierwszej kolejności zapobiegać powstawaniu odpadów lub ograniczać ilość odpadów i ich negatywne oddziaływanie na życie i zdrowie ludzi oraz na środowisko, w tym przy wytwarzaniu produktów, podczas i po zakończeniu ich użycia.

Odpady, których powstaniu nie udało się zapobiec, posiadacz odpadów w pierwszej kolejności jest obowiązany poddać odzyskowi. Odzysk polega w pierwszej kolejności na przygotowaniu odpadów przez ich posiadacza do ponownego użycia lub poddaniu recyklingowi. Odpady, których poddanie odzyskowi nie będzie możliwe, posiadacz odpadów będzie zobowiązany unieszkodliwiać. Składowane powinny być wyłącznie te odpady, których unieszkodliwienie w inny sposób będzie niemożliwe.

Powstające odpady na terenie Powiatu Włoszczowskiego będą typowymi odpadami komunalnymi. Część z nich może być poddana odzyskowi, dlatego też należy wykorzystywać pojemniki umożliwiające ich selektywną zbiórkę. Wskazane jest również przeprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów biodegradowalnych (w tym odpadów zielonych) w celu ich wykorzystania do np. wytwarzania środków wspomagających uprawę roślin. W ramach planowanych upraw ekologicznych będzie przeprowadzany recykling

odpadów i produktów ubocznych pochodzenia roślinnego i zwierzęcego jako środka koprodukcji roślinnej i zwierzęcej.

1.2.6. EMISIA PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH

W wyniku realizacji Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego, na terenie powiatu nie powstaną obiekty będące głównymi i największymi źródłami promieniowania elektromagnetycznego, takie jak: stacje i linie energetyczne, radiowo-telewizyjne centra nadawcze, stacje bazowe telefonii komórkowej czy wojskowe i cywilne urządzenia radiolokacyjne i radionawigacyjne.

Na terenie Powiatu Włoszczowskiego mogą powstać elektrownie wiatrowe. Źródłem promieniowania elektromagnetycznego w przypadku tego typu inwestycji są linie wysokiego napięcia 110 kV służące do przesyłania wytworzonej w siłowniach wiatrowych energii elektrycznej. Największe oddziaływanie występuje pod napowietrznymi liniami. Jednak nawet bezpośrednio pod linią przesyłową poziomy natężenia pola elektromagnetycznego nie przekraczają wartości dopuszczalnych. Generatorem pól elektromagnetycznych w przypadku elektrowni wiatrowych są generatory usytuowane na maszcie, stacja transformatorowa SN/NN oraz linie energetyczne. Zasięg oddziaływania składowej elektrycznej i magnetycznej pola elektromagnetycznego z uwagi na wysokość zawieszenia generatora i transformatora jest pomijalny i nie wpływa negatywnie na zdrowie człowieka oraz środowisko roślinno - zwierzęce. Biorąc pod uwagę znaczne odległości od budynków mieszkalnych, które należy zachować oraz niskie napięcie panujące w obwodzie, nie wystąpi zagrożenie dla otoczenia polami elektromagnetycznymi.

Na etapie eksploatacji, zrealizowane przedsięwzięcia nie będą powodować znaczącej emisji pól elektromagnetycznych na miejsca dostępne dla ludności. Należy jednak przestrzegać obowiązujących w tym zakresie przepisów szczegółowych, w tym dotyczących ochrony środowiska i ludzi przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. z 2003 r. Nr 192, poz. 1883) określa m.in.:

- dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku, zróżnicowane dla:
 - terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową,
 - miejsc dostępnych dla ludności,
 - zakresy częstotliwości pól elektromagnetycznych, dla których określa się parametry fizyczne charakteryzujące oddziaływanie pól elektromagnetycznych na środowisko
 - metody sprawdzania i wyznaczania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych.

Tabela 9. Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych dla miejsc dostępnych dla ludności

Zakres częstotliwości PEM	Składowa elektryczna	Składowa magnetyczna	Gęstość mocy
1	2	3	4
0 Hz	10 kV/m	2 500 A/m	-
od 0 Hz - 0,5 Hz	-	2 500 A/m	-
od 0,5 Hz - 50 Hz	10 kV/m*	60 A/m	-
od 0,05 kHz - 1 kHz	-	3/f A/m	-
od 0,001 MHz - 3 MHz	20 V/m	3 A/m	-
od 3 MHz - 300 MHz	7 V/m	-	-
od 300 MHz - 300 GHz	7 V/m	-	0,1 W/m ²

* na obszarach zabudowy mieszkalnej, lokalizacji szpitali, żłobków, przedszkoli, internatów – 1 kV/m

Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów oraz „Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Włoszczowskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019”

2. Prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka dla zdrowia i życia ludzi

W ramach Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego nie będą realizowane przedsięwzięcia, które stanowiłyby zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi. Dotyczy to zarówno etapu realizacji, jak i eksploatacji działań rozwojowych. Wpływ Strategii na ludzi będzie zdecydowanie pozytywny.

2.1. Na etapie realizacji

Elementem oddziaływania na środowisko jest również oddziaływanie na zdrowie ludzi. Inwestycje ujęte w Strategii na etapie ich realizacji w pewnym zakresie będą wiązały się z oddziaływaniem na zdrowie i komfort ludzi. Realizacja przedsięwzięć spowoduje czasowe zwiększenie hałasu oraz zanieczyszczeń do powietrza związaną ze wzrostem ruchu kołowego pojazdów, pracami budowlano - remontowymi oraz pracami ziemnymi. Mieszkańcy Powiatu Włoszczowskiego na etapie realizacji zadań będą narażeni na emisję pyłów oraz spalin. Ponadto, mogą wystąpić utrudnienia organizacyjne związane np. z pracami drogowymi.

W związku z podejmowanymi działaniami, sugeruje się poinformowanie społeczeństwa o planowanych pracach z odpowiednim wyprzedzeniem czasowym wraz ze wskazaniem terminu zakończenia realizacji inwestycji. Pozwoli to mieszkańcom przygotować się na ewentualne uciążliwości i zwiększy ich ostrożność. Ponadto, prace najbardziej uciążliwe nie powinny odbywać się we wczesnych godzinach porannych oraz wieczornych, by nadmiernie nie ingerować w życie mieszkańców.

2.2. Na etapie eksploatacji

Na etapie eksploatacji, znacznie poprawie ulegnie jakość życia mieszkańców. Realizacja założeń zawartych w strategii powiatowej będzie miała pozytywny wpływ na zdrowie i życie ludzi.

W wyniku realizacji działań rozwojowych nastąpi usprawnienie funkcjonowania obiektów publicznych świadczących usługi społeczne, a co a tym idzie wzrost jakości i dostępu do tych usług (m.in. modernizacja placówek medycznych czy poprawa funkcjonowania wielu obiektów z obszaru pomocy społecznej oraz edukacji).

W powiecie planuje się rozwój mieszkalnictwa oraz usuwanie szkodliwego dla zdrowia ludzi azbestu z budynków mieszkalnych; zwiększy się również bezpieczeństwo mieszkańców (poprzez działania z zakresu programu „Razem Bezpieczniej”).

Realizacja Strategii znacząco poprawi sytuację społeczno - gospodarczą powiatu. Planuje się, że w wyniku działań rozwojowych przede wszystkim znacząco ograniczy się zjawisko wykluczenia społecznego oraz bezrobocie, a także doprowadzi do ożywienia gospodarczego powiatu. Powiat Włoszczowski będzie przekształcony w strefę nowych

aktywności społecznych oraz aktywności ekonomicznych, czego efektem będzie rozwój zasobów ludzkich.

Działania mające pozytywny wpływ na stan zdrowia ludzi to rozwój ekologicznych form transportu (budowa dróg rowerowych) oraz poprawa warunków do aktywnego spędzania czasu przez mieszkańców, zwłaszcza przez dzieci i młodzież (rozwój terenów oraz obiektów rekreacyjnych i sportowych). Efektem tych działań będzie rozwój kultury fizycznej oraz poprawa kondycji psychicznej i fizycznej ludności. Organizacja wielu imprez o charakterze sportowym, kulturalnym czy rekreacyjnym przyczyni się natomiast do poprawy samopoczucia społeczności lokalnej.

Poprawa stanu infrastruktury to obecnie jeden z podstawowych wymogów cywilizacyjnych. Należy podkreślić, że obecnie inwestycje usprawniające funkcjonowanie infrastruktury technicznej (np. dostęp do kanalizacji czy sieci gazowej) oznaczają poprawę stanu środowiska naturalnego, a więc życie społeczności w bardziej przyjaznym i zdrowym otoczeniu.

Istotnym efektem realizacji Strategii będzie poprawa funkcjonowania układu drogowego. Zapewnienie odpowiedniej jakości infrastruktury drogowej (wraz z elementami towarzyszącymi takimi jak chodniki czy oświetlenie) umożliwi jej bezpieczne i komfortowe użytkowanie przez mieszkańców. Jednym z najważniejszych problemów komunikacyjnych od wielu lat w powiecie jest brak obwodnicy miasta Włoszczowa. Wybudowanie obwodnicy w zdecydowany sposób poprawi warunki ruchu kołowego oraz zwiększy bezpieczeństwo w ruchu drogowym w mieście Włoszczowa. Obwodnica jest niezbędna dla wyeliminowania z miasta uciążliwego ruchu tranzytowego. Wykonanie obwodnicy przyniesie korzystne zmiany dla mieszkańców tego miasta. Zostaną oni uwolnieni od hałasu, zanieczyszczeń powietrza i od zagrożenia wypadkami drogowymi.

Wiele innych, działań zapisanych w Strategii wpłynie pośrednio lub bezpośrednio pozytywnie na zdrowie i życie ludzi. Do najważniejszych zaliczyć należy:

- ~ montaż windy w budynku Starostwa Powiatowego – co zwiększy dostępność do urzędu, zwłaszcza osobom niepełnosprawnym ruchowo
- ~ usprawnienie systemów ochrony przeciwpowodziowej i przeciwpożarowej – co zapobiegnie nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi (m.in. na terenach objętych powodzią zawsze występuje zagrożenie zdrowotne

i epidemiologiczne; a wody powodziowe powodują znaczne straty i szkody w mieniu oraz infrastrukturze)

- ~ promocja i rozwój OZE oraz zalesianie – co wpływa na ograniczenie emisji szkodliwych dla zdrowia ludzi substancji
- ~ rozwój rolnictwa ekologicznego – wytwarzanie zdrowej żywności o wysokich walorach odżywczych.

W ostatnich latach w Polsce budowie farm wiatrowych towarzyszyło wiele protestów społecznych. Wielu krytyków tego typu obiektów wyrażało i nadal wyraża obawy dotyczące głównie negatywnego wpływu dźwięków emitowanych przez turbiny wiatrowe na zdrowie człowieka. Emitowane przez turbiny wiatrowe dźwięki nie narażają jednak na utratę słuchu, ani jakiegokolwiek inne negatywne skutki zdrowotne u ludzi, a dźwięki niskiej częstotliwości (podświadome) oraz infradźwięki emitowane przez turbiny wiatrowe nie stanowią zagrożenia dla zdrowia ludzkiego.

Elektrownie wiatrowe, z racji charakteru wykonywanej pracy związanej z przemianą energii wiatru na energię elektryczną, są źródłem hałasu infradźwiękowego. Poziom infradźwięków, których źródłem jest farma wiatrowa jest jednak zwykle niższy od tzw. tła, czyli poziomu infradźwięków, których naturalnym źródłem jest wiatr czy fale morskie. Doświadczenia i badania wykazują, że infradźwięki wytwarzane przez turbiny nie są odbierane przez organizm człowieka. Większość naukowców jest zgodna, że nie ma żadnych dowodów na to, by hałas czy infradźwięki, których źródłem są elektrownie wiatrowe, wywierały negatywny wpływ na nasze zdrowie lub samopoczucie, o ile nie są zlokalizowane bezpośrednio w okolicy stałego przebywania ludzi. Nowoczesne wiatraki mają taką budowę generatora, że infradźwięki nie są praktycznie generowane (różnego rodzaju tłumienie drgań). Także śmigła mają taką budowę, która nie wytwarza infradźwięków mogących pokonywać duże odległości, głównie poprzez wygięcie łopat śmigieł i specjalny profil.

Obracające się łopaty wirnika turbiny wiatrowej rzucają na otaczające je tereny cień, powodując tzw. efekt migotania nazywany również efektem stroboskopowym. Efekt ten powstaje gdy promienie słoneczne padają prostopadle na obracające się łopaty elektrowni. Łopaty „przecinają” promienie słoneczne, co wywołuje krótkotrwałe okresy zacinienia dla obiektów znajdujących się za elektrownią. Z efektem migotania cieni mamy do czynienia głównie w krótkich okresach dnia, w godzinach porannych i popołudniowych, gdy nisko

położone na niebie słońce świeci zza turbiny, a cienie rzucane przez łopaty wirnika są mocno wydłużone. Jest on szczególnie zauważalny w okresie zimowym, kiedy to kąt padania promieni słonecznych jest stosunkowo mały. Co ważne, im zabudowania mieszkalne są bardziej oddalone od inwestycji, tym efekt migotania cieni jest mniejszy. Zakłada się, że nie jest on w ogóle dostrzegalny przy odległości równej 10-krotnej długości łopaty wirnika. Naukowcy uważają, że migotanie o częstotliwości powyżej 2,5 Hz może być dla człowieka uciążliwe. U większości osób reakcja ze strony organizmu pojawia się jednak przy wielokrotnie wyższych częstotliwościach. Maksymalne częstotliwości migotania wywołanego przez współczesne turbiny wiatrowe nie przekraczają 1 Hz, czyli znajdują się dużo poniżej progowej wartości 2,5 Hz. Planując elektrownie wiatrowe na terenie Powiatu Włoszczowskiego należy stosować turbiny, które będą obracać się z mniejszą częstotliwością – w ten sposób efekt będzie skutecznie zmniejszony u źródła.

Efekt migotania cieni może być dla niektórych osób odczuwalny, jednak tylko w niewielkiej odległości od turbiny i tylko wtedy gdy jest długotrwały. Niemniej, planując tego typu inwestycję należy uwzględnić odległość od miejsca planowanej inwestycji do granicy działek przylegających. Lokalizacja elektrowni wiatrowych powinna uwzględniać taką odległość, aby nie wpływała niekorzystnie na psychikę pobliskich mieszkańców. Ponadto, dla optymalizacji wpływu efektu świetlnego i migotania cieniem na środowisko naturalne wytwarza się łopaty wirnika z żywic epoksydowych o matowym kolorze powierzchni np.: pigment koloru szarego, błękitnego itp., minimalizujący tym samym odbijanie się światła słonecznego.

Ważnym elementem zapobiegania ewentualnym uciążliwościom oddziaływania elektrowni wiatrowych na etapie ich eksploatacji jest systematyczny monitoring stanu technicznego. Prawidłowa eksploatacja polega na regularnych przeglądach stanu technicznego elektrowni i monitorowaniu pracy urządzeń. Elektrownie posiadają integralny system diagnostyczny wraz z systemem zabezpieczeń sprawdzający ich stan techniczny oraz wymagają fachowego nadzoru.

W procesie planowania farm wiatrowych bardzo ważny jest również udział społeczeństwa, który może załagodzić obawy związane z wpływem inwestycji na zdrowie.

Podsumowując, planując budowę elektrowni wiatrowej należy przede wszystkim zachować jej odpowiednią odległość od zabudowy mieszkaniowej (minimum 500 m), a także od linii energetycznych oraz dróg. Odległości w tym zakresie oraz inne wymogi realizacyjne, które muszą być przestrzegane przez potencjalnych inwestorów są wskazane w publikacjach

Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska: „Wytyczne dotyczące oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na nietoperze”; „Wytyczne dotyczące oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na ptaki” oraz „Wytyczne w zakresie prognozowania oddziaływań na środowisko farm wiatrowych”.

Na etapie eksploatacji Strategii nastąpi uporządkowanie i poprawa stanu infrastruktury oraz budynków zlokalizowanych na obszarze powiatu. Zrealizowane przedsięwzięcia Strategii wpłyną na zwiększenie jakości życia mieszkańców. Polepszeniu ulegną również warunki estetyczne krajobrazu. Zmiany te wpłyną korzystnie na atrakcyjność i funkcjonalność powiatu jako miejsca, gdzie warto mieszkać i które warto odwiedzać.

3. Wpływ realizacji postanowień dokumentu na obszary i obiekty posiadające znaczenie dziedzictwa kulturowego oraz dobra materialne

Na obszarze Powiatu Włoszczowskiego znajduje się wiele cennych miejsc i obiektów o znaczeniu kulturowym oraz historycznym. Część zabytków w powiecie znajduje się w złym stanie materialnym i wymaga przeprowadzenia prac konserwatorsko-remontowych.

W ramach Strategii zaplanowano odnowę miejsc i obiektów zabytkowych. Zachowanie środków ostrożności oraz ich odpowiednie zabezpieczenie podczas prowadzonych robót budowlanych spowoduje, że obiekty zabytkowe nie ulegną uszkodzeniu.

W wyniku realizacji działań rozwojowych zdecydowanie poprawi się krajobraz kulturowy oraz stan dziedzictwa kulturowego powiatu. Zaplanowane działania przyczynią się do zapobiegnięcia postępującej degradacji części zabytków poprzez poprawę ich stanu technicznego oraz nadanie im nowych funkcji (np. turystycznych). Utworzenie na terenie wokół I LO ekspozycji muzealnej na powietrzu spowoduje zwiększenie dostępności do dóbr kultury.

Realizacja Strategii spowoduje także poprawę stanu wielu elementów przestrzeni. Działania w zakresie małej architektury, zieleni czy infrastruktury przyczynią się do poprawy otoczenia tkanki kulturowej powiatu.

W wyniku realizacji Strategii nastąpi poprawa stanu budynków, zagospodarowania terenu oraz obiektów infrastrukturalnych. Ponadto, zostanie zmodernizowany i zakupiony sprzęt dla wielu instytucji i organizacji działających przede wszystkim w obszarze społecznym (m.in. zdrowotnym, edukacyjnym czy kulturalnym). Podejmowane działania będą jednoznacznie przyczyniały się do poprawy sytuacji w aspekcie „dobra materialne”.

W związku z realizacją procesu rozwojowego (poprawa wizerunku powiatu, wzrost atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej oraz użyteczności i atrakcyjności wielu miejsc i obiektów) w powiecie, można spodziewać się pośredniego wpływu np. na wzrost wartości nieruchomości.

4. Oddziaływanie na krajobraz

Na etapie prowadzenia prac budowlanych ujemny, krótkookresowy wpływ na krajobraz związany będzie z lokalizacją zapleczy dla placów budowy, miejscami składowania materiałów budowlanych, pracą maszyn i sprzętu budowlanego. Istotne jest zachowanie środków ostrożności oraz odpowiednie zabezpieczenia podczas robót budowlanych. Prowadzenie tego typu prac, zawsze ujemnie wpływa na estetykę i postrzeganie danego miejsca oraz utrudnia normalne funkcjonowanie np. systemu transportowego.

W wyniku realizacji Strategii nastąpi zwiększenie estetyki wielu miejsc i budynków; poprawie ulegnie stan przestrzeni publicznych oraz części elementów infrastruktury. Nadal będą chronione wartościowe zasoby naturalne, co korzystnie wpłynie na krajobraz przyrodniczy powiatu.

W Powiecie Włoszczowskim mogą powstać elektrownie wiatrowe. Elektrownie te wywierają wpływ na otaczający krajobraz. Ze względu na dominujący wygląd wynikający z rozmiaru i kształtu, wysokie maszty elektrowni wiatrowych wraz z poruszającymi się łopatomy wirników zwracają uwagę ludzi. Każda ocena wpływu projektowanych inwestycji – w tym, elektrowni wiatrowych na krajobraz jest bardzo złożona, jako że każda tego typu ocena ma częściowo subiektywny charakter, zależny od osobniczych odczuć i upodobań. Przez wiele osób turbiny postrzegane są jako nowoczesne, przyjazne środowisku instalacje, o prostym, a jednocześnie wyrafinowanym kształcie. Dla jednych pracujące siłownie mogą stanowić element niepasujący do krajobrazu, dla drugich element go ubogacający. Turbiny postrzegane są często jako atrakcje turystyczne, stając się z czasem lokalnymi symbolami.

Intensywność oddziaływania elektrowni wiatrowych na krajobraz maleje wraz z oddalaniem się od nich, co wynika z coraz słabszej ich widzialności. Na tej podstawie wyróżniono strefy tzw. „wizualnego oddziaływania” elektrowni wiatrowych (za publikacją Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska „Wytyczne w zakresie prognozowania oddziaływań na środowisko farm wiatrowych”):

- Strefa I (do 2 km) – dominacja w krajobrazie.
- Strefa II (od 2 do 4,5 km) – wyróżniają się w krajobrazie i łatwo je dostrzec, ale nie są elementem dominującym.
- Strefa III (4,5 do 7 km) – widoczny element w krajobrazie, ale nie są elementem narzucającym się.
- Strefa IV (powyżej 7 km) – wydają się być niewielkich rozmiarów; nie wyróżniają się znacząco w otaczającym je krajobrazie.

W celu poprawienia walorów estetycznych w krajobrazie, gdzie planuje się zlokalizowanie elektrowni wiatrowej zaleca się przestrzeganie następujących zasad:

- zapewnienie jednorodności wizualnej farmy wiatrowej;
- poszczególne elektrownie wiatrowe wykończyć przy użyciu kolorów neutralnych krajobrazowo;
- unikanie ogrodzeń wewnątrz farmy;
- minimalizacja ilości dróg między elektrowniami;
- stosowanie podziemnych kabli energetycznych;
- ograniczenie liczby budowli pomocniczych;
- unikanie lokalizacji elektrowni na stromych zboczach;
- regularne czyszczenie i konserwacja wież i innych elementów elektrowni;
- zakaz umieszczania reklam zarówno na maszcie jak i na generatorze elektrowni wiatrowej.

Generalnie, elektrownie wiatrowych nie powinno się lokalizować na terenach atrakcyjnych krajobrazowo oraz obszarach chronionych przyrodniczo. Powinny być lokalizowane z dala od zamieszkałych budynków, aby nie wpływały niekorzystnie na psychikę pobliskich mieszkańców. Ocena oddziaływania konkretnie już zaplanowanego przedsięwzięcia budowy elektrowni wiatrowej na elementy krajobrazu powinna przede wszystkim analizować istniejące zasoby i wartości terenu oraz rozpoznać potencjalne konflikty.

Na estetykę krajobrazu nie wpłyną natomiast znacząco farmy fotowoltaiczne, gdyż maksymalna wysokość konstrukcji montażowej paneli fotowoltaicznych nie powinna przekroczyć wysokości: 3 metrów.

Na etapie eksploatacji, przedsięwzięcia Strategii będą miały długookresowy i pozytywny wpływ na krajobraz, przyczyniając się do poprawy wizerunku powiatu, zwiększenia jego atrakcyjności i funkcjonalności, ochrony wartości historycznych i kulturowych, a także ochrony oraz odpowiedniego wykorzystania potencjału zasobów przyrodniczych.

5. Prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływań skumulowanych

Równoczesna realizacja zadań zawartych w Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego mogłaby spowodować oddziaływania skumulowane. Rozłożenie działań rozwojowych na kilkuletni okres realizacyjny (lata 2014-2020) oraz wprowadzenie etapów realizacji działań, a także ich podział na poszczególne zadania znacznie ograniczy występowanie oddziaływań skumulowanych.

Szczegółowe harmonogramy realizacji inwestycji należy ułożyć w taki sposób, aby z jednej strony uwzględnić technologię robót, z drugiej natomiast ograniczyć kumulację uciążliwych oddziaływań. Należy tak zorganizować proces rozwojowy w powiecie, żeby poszczególne fazy robót w jak najmniejszym stopniu utrudniały życie mieszkańcom i osobom przyjezdnym oraz nie powodowały kumulacji ewentualnych oddziaływań na poszczególne elementy środowiska.

Największe zagrożenie oddziaływań skumulowanych związane jest z realizacją działań dotyczących poprawy stanu i rozwoju infrastruktury drogowej. Wiele zadań dotyczących budowy czy przebudowy dróg zaplanowano na rok 2014. Powiat Włoszczowski zajmuje jednak powierzchnię 908 km², a w jego skład wchodzi 6 gmin. Działania naprawcze oraz rozwojowe związane z drogami są rozłożone na poszczególne gminy i miejscowości; ich realizacja nastąpi w różnych punktach obszaru powiatu, które są przekształcone antropogenicznie. W efekcie planowanych działań powstaną lub zostaną przebudowane krótkie odcinki drogowe, w różnych miejscach powiatu.

Prawdopodobieństwo, z jakim mogą wystąpić oddziaływania skumulowane realizacji inwestycji ujętych w Strategii jest niewielkie. Władze lokalne oraz inne podmioty

zaangażowane w proces rozwojowy precyzując terminy i skalę realizacji przedsięwzięć, będą kierowały się względami środowiskowymi i nie dopuszczą do zaniedbań skutkujących pogorszeniem stanu środowiska naturalnego, które mogłoby wynikać z większej ilości przedsięwzięć realizowanych na obszarze powiatu w tym samym czasie.

6. Podsumowanie oddziaływań na środowisko - Matryca oddziaływań ustaleń Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego na poszczególne komponenty środowiska

Dla przeanalizowania skutków i oddziaływań na środowisko założeń Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego najbardziej obrazowe wydaje się być posłużenie ujęciem tabelarycznym (matrycowym). W poniższej tabeli, analizie przewidywanego wpływu na poszczególne komponenty środowiska poddano główne kierunki działań o charakterze inwestycyjnym - przede wszystkim infrastrukturalnym. Analiza opisowa znaczących oddziaływań na komponenty środowiska została przeprowadzona w Rozdziale IX. „Rodzaj i skala oddziaływania na środowisko, w tym przewidywane znaczące oddziaływania” (punkty: 1 - 5).

Ze względu na brak definicji pojęć oddziaływań pozytywnych, negatywnych, bezpośrednich, pośrednich, wtórnych, skumulowanych, krótkoterminowych, średnioterminowych, długoterminowych, stałych, chwilowych, w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko jak i w innych przepisach, analiza została przeprowadzona subiektywnie z założeniem, że oddziaływania zostały zdefiniowane ze względu na ich charakter (negatywne bądź pozytywne), typ i czas trwania. Typ określa, czy oddziaływanie jest bezpośrednie, pośrednie, wtórne, czy skumulowane. Czas trwania określa długość utrzymywania się oddziaływań.

Charakter oddziaływania

Pozytywne - oddziaływanie uważane za powodujące poprawę w stosunku do sytuacji wyjściowej

Negatywne - oddziaływanie uważane za powodujące niekorzystną zmianę w stosunku do sytuacji wyjściowej

Typ oddziaływania

Bezpośrednie - oddziaływania wynikające z bezpośredniej interakcji między planowanym działaniem, a środowiskiem realizacji działania

Pośrednie - oddziaływania wynikające nie z bezpośrednich działań, a mające miejsce w związku z realizowanymi działaniami

Wtórne - oddziaływania będące skutkiem późniejszych interakcji ze środowiskiem

Skumulowane – oddziaływania występujące w połączeniu z innymi oddziaływaniami

Czas trwania

Krótkoterminowe - przewiduje się, że oddziaływania będą trwać jedynie przez ograniczony czas i ostatecznie ustaną

Średnioterminowe - przewiduje się, że oddziaływania będą trwać przez ograniczony czas i ustaną po określonym czasie (jednak dłuższym niż w przypadku oddziaływań krótkoterminowych, ale krótszym, niż długoterminowych)

Długoterminowe - oddziaływania, które będą utrzymywać się przez dłuższy czas, ale przestaną ostatecznie występować. Takie oddziaływania mogą mieć charakter bardziej sporadyczny lub powtarzalny niż stały, jeśli występują przez dłuższy czas.

Stale - oddziaływania powodujące trwałe zmiany w dotkniętych zasobach/przedmiotach oddziaływania

Chwilowe - przewiduje się, że oddziaływania takie będą trwałe krótko, będą nieregularne i sporadyczne.

Tabela. Przewidywane rodzaje znaczącego oddziaływania na komponenty środowiska poszczególnych elementów struktury zadaniowej Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego

LEGENDA dla tabeli prognozowanych oddziaływań											
ODDZIAŁYWANIE:	Pozytywne	Negatywne	Bezpośrednie	Pośrednie	Wtórne	Skumulowane	Krótkoterminowe	Średnioterminowe	Długoterminowe	Stale	Chwilowe
	+	-	B	P	W	SK	K	Ś	D	ST	CH

Kierunki działań / zadań Strategii	PROGNOZOWANE ODDZIAŁYWANIA NA:											
	obszary Natura 2000 oraz pozostałe obszary chronione przyrodniczo	różnorodność biologiczna	ludzie	zwierzęta	rośliny	woda	powietrze	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
Rozwój, modernizacja infrastruktury zdrowotnej poprawiającej dostępność i jakość świadczonych usług medycznych (m.in. poprzez rozbudowę lub modernizację obiektów ochrony zdrowia, zakup i modernizację sprzętu medycznego, wdrażanie systemów zarządzania jakością w placówkach zdrowotnych, itd.)			+ B D						+ B D			+ B D
Rozwój sprawnego systemu ochrony i zapobiegania nadzwyczajnym zagrożeniom życia i zdrowia ludzi oraz środowiska naturalnego - Tworzenie systemu ochrony przeciwpowodziowej i przeciwpożarowej)	+ B D	+ B D	+ B D	+ B D	+ B D	+ B D		+ B D			+ B D	+ B D
Rozwój instytucji kultury (m.in. modernizacja niezbędnej infrastruktury, doposażenie w niezbędny sprzęt, wspieranie najważniejszych imprez kulturalnych)			+ B D					+ B D				+ B D
Rozbudowa, przebudowa i ułatwienie dostępu do budynków użyteczności publicznej			+ B D					+ B D				+ B D
Działania na rzecz usprawnienia funkcjonowania Domu Pomocy Społecznej (przebudowa kotłowni i systemu podgrzewania wody; monitorowanie instalacji SAP - powiadomienie drogą telekomunikacyjną i radiową jako element bezpieczeństwa pożarowego; instalacja fotoogniw)			+ B D				+ B D		+ B D			+ B D
Termomodernizacja budynków publicznych			+ B D	- B K			+ B D	+ B D	+ B D			+ B D
Rozwój i poprawa stanu obiektów oświatowych, w tym sportowych obiektów przyszkolnych - dostosowanie obiektów			+ B					+ B				+ B

Prognoza Oddziaływania na Środowisko
projektu „Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego na lata 2014-2020”

Kierunki działań / zadań Strategii	PROGNOZOWANE ODDZIAŁYWANIA NA:											
	obszary Natura 2000 oraz pozostałe obszary chronione przyrodniczo	różnorodność biologiczna	ludzie	zwierzęta	rośliny	woda	powietrze	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
edukacyjnych do nowoczesnych standardów i potrzeb			D						D			D
Korzystanie młodzieży z basenu na lekcjach W-F oraz wynajem hali na lekcje W-F z młodzieżą - realizacja zajęć edukacyjnych			+ B D									
Przyciągnięcie na teren powiatu szkolnictwa wyższego (filie, oddziały zamiejscowe)			+ B D									
Współdziałanie z gminami w zakresie kompleksowego przygotowania terenów inwestycyjnych		- W P D		- W P D	- W P D			- B D			- W P D	
Utworzenie specjalnego obszaru - „Specjalnej Strefy Ekonomicznej” (wprowadzanie preferencyjnych warunków funkcjonowania dla firm w zakresie np. zwolnień podatkowych chcących lokalizować swój biznes na terenie powiatu)		- W P D		- W P D	- W P D			- B D			- W P D	
Wspieranie procesu zwiększania powierzchni gospodarstw rolnych - scalanie gruntów	- B K	- B K		- B K	- B K			+ BP D			- B K	
Zalesianie gruntów rolnych	+ B D	+ B D	+ B D	+ B D	+ B D		+ B D	+ B D	+ B D	+ B D	+ B D	
Rozwój rolnictwa ekologicznego	+ B D	+ B D	+ B D	+ B D	+ B D	+ B D		+ B D			+ B D	
Budowa wybranych elementów infrastruktury dróg powiatowych	-	-	- +	-	-		-	-	-	-	-	

Prognoza Oddziaływania na Środowisko
projektu „Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego na lata 2014-2020”

Kierunki działań / zadań Strategii	PROGNOZOWANE ODDZIAŁYWANIA NA:												
	obszary Natura 2000 oraz pozostałe obszary chronione przyrodniczo	różnorodność biologiczna	ludzie	zwierzęta	rośliny	woda	powietrze	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne	
(w tym budowa obwodnicy miasta Włoszczowa)	B K	B K	B CH D	B K	B K		B D	B ST	B ST	B D	B K		
Modernizacja, przebudowa wybranych elementów infrastruktury dróg powiatowych oraz Realizacja ponadlokalnych zadań transportowych przy współpracy z innymi zarządcami dróg (np. działania na rzecz poprawy stanu dróg wojewódzkich i drogi krajowej)	- B K	- B K	- + B CH D	- B K	- B K		- + B K D			- + B K D	- B K		
Działania na rzecz zintegrowania systemu komunikacji publicznej (autobusowej) w obrębie powiatu (m.in. zwiększenie ilości oraz częstotliwości połączeń o charakterze międzygminnym)			+ B D				+ P D			+ P D			
Budowa chodników przy drogach powiatowych			+ B D										
Wykonanie przepustów na rzece Nowa Czarna na drogach powiatowych	- B K	- B K	+ B D	- B K	- B K	- B K					- B K		

Prognoza Oddziaływania na Środowisko
projektu „Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego na lata 2014-2020”

Kierunki działań / zadań Strategii	PROGNOZOWANE ODDZIAŁYWANIA NA:											
	obszary Natura 2000 oraz pozostałe obszary chronione przyrodniczo	różnorodność biologiczna	ludzie	zwierzęta	rośliny	woda	powietrze	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
Wykonanie odwodnień dróg powiatowych			+			+		+				
			B D			B D		B D				
Budowa i rozwój sieci gazowej (m.in. budowa gazociągu, przyłączenie do sieci jak największej liczby mieszkańców, budowa stacji redukcyjno - pomiarowych)			+	-	-		+	-		+	-	
			B D	B K	B K		P D	B K		P D	B K	
Współdziałanie powiatu z gminami w zakresie poprawy stanu i rozwoju mieszkalnictwa - wsparcie prywatnych inwestycji mieszkaniowych			+	-	-			-				+
			B D	B K	B K			B K				B D
Współpraca z gminami dotycząca usuwania azbestu z budynków mieszkalnych			+	+			-		+			+
			B D	B D			P CH		P D			B D
Informatyzacja powiatu (budowa szerokopasmowej infrastruktury dostępu do Internetu)			+					-				
			B D					B K				
Poprawy stanu i rozwoju infrastruktury ochrony środowiska - infrastruktury kanalizacyjnej			+	-	-	+		+			-	
			B D	B K	B K	B D		B D			B K	
Promocja i rozwój Odnawialnych Źródeł Energii (słonecznych, wiatrowych)			+	-			+		+ -	+		
			B D	B Ś			B D		B D	B D		
Rozwój infrastruktury turystycznej; Powstanie i poprawa stanu istniejących obiektów pełniących funkcje sportowe i rekreacyjne	- B K	- B K	+	-	-	-		-			-	+
			B D	B K	B K	B K		B K			B K	B D
Odnowa w celach turystycznych miejsc i obiektów zabytkowych									+			+

Prognoza Oddziaływania na Środowisko
projektu „Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego na lata 2014-2020”

Kierunki działań / zadań Strategii	PROGNOZOWANE ODDZIAŁYWANIA NA:											
	obszary Natura 2000 oraz pozostałe obszary chronione przyrodniczo	różnorodność biologiczna	ludzie	zwierzęta	rośliny	woda	powietrze	powierzchnia ziemi	krajobraz	klimat	zasoby naturalne	Zabytki i dobra materialne
									B D			B D
Wspieranie rozwoju bazy noclegowo-gastronomicznej w powiecie (głównie poprzez współpracę z lokalnymi przedsiębiorcami)	- B K		+ B D	- B K	- B K			- B K			- B K	+ B D
Tworzenie i rozwój infrastruktury do prowadzenia działalności agroturystycznej	+ P D	+ P D	+ B D	+ P D	+ P D				+ B D		+ P D	
Organizacja oraz wsparcie inicjatyw dotyczących rozwoju różnych form turystyki i rekreacji (m.in. rajdy rowerowe, imprezy sportowe i kulturalne, zawody sportowe)			+ B D									
„Park młodego naukowca” - zagospodarowanie terenu obiektu wokół I LO (m.in. boisko wielofunkcyjne, bieżnia, szachy terenowe, gry stolikowe, obiekty małej architektury, estetycznie zagospodarowany teren zielony, organizacja imprez, w tym festiwalu naukowo - rekreacyjnego, promocja obszaru, ekspozycja muzealna na powietrzu, oznakowanie i promocja pomnika przyrody - topoli czarnej - rosnącej przy Domu Kultury we Włoszczowie)	+ B D		+ B D						+ B D			+ B D

Źródło: Opracowanie własne

X. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU

Uciążliwości związane z realizacją zadań zapisanych w Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego będą uciążliwościami przejściowymi, odwracalnymi i wystąpią w czasie prowadzonych robót. Ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko na etapie realizacji poszczególnych przedsięwzięć leży przede wszystkim w gestii wykonawcy i dotyczy sprzętu (hałas, emisja spalin, wycieki) oraz organizacji prac (np. koordynacja prac w pasie drogowym, unikanie prac będących źródłem znacznej uciążliwości akustycznej w porze wieczornej). Na etapie eksploatacji przedsięwzięć, przewiduje się raczej pozytywny ich wpływ na środowisko.

Co ważne, w Powiecie Włoszczowskim nie będą realizowane przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2013r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2013, poz. 817). W projekcie Strategii są zaplanowane natomiast przedsięwzięcia, które mogą potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu w/w Rozporządzenia.

Przy szczegółowym określeniu charakteru, zakresu oraz terminu realizacji inwestycji rozwojowych należy wziąć pod uwagę dobro przyrody oraz obszarów i gatunków chronionych, a także zastosować działania, które nie spowodują lub ograniczą ingerencję w środowisko przyrodnicze.

Realizacja przedsięwzięć zapisanych w Strategii nie wpłynie negatywnie na obszary chronione – na cele i przedmiot ochrony, a także ich integralność i spójność. Przestrzeganie przepisów z zakresu ochrony środowiska, a także wprowadzenie rozwiązań ograniczających lub eliminujących uciążliwości dla środowiska, spowoduje, że planowane inwestycje nie wpłyną negatywnie na unikatowe i objęte ochroną gatunkową rośliny, grzyby i zwierzęta.

Podczas realizacji zadań należy dążyć do minimalizacji ich negatywnego wpływu na środowisko przyrodnicze (w tym przede wszystkim na obszary i gatunki chronione) oraz podjąć działania ograniczające ewentualne szkody wyrządzone przyrodzie.

Działania zapobiegające, ograniczające oraz kompensujące ewentualne negatywne oddziaływanie na środowisko Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego, w tym przede wszystkim na obszary i gatunki chronione występujące i utworzone w granicach Powiatu Włoszczowskiego (obszary Natura 2000; park krajobrazowy; obszary chronionego krajobrazu; rezerваты przyrody; użytki ekologiczne i pomniki przyrody):

- Poinformowanie społeczeństwa o planowanych pracach budowlanych z odpowiednim wyprzedzeniem czasowym, co pozwoli przygotować się na ewentualne uciążliwości i zwiększy ostrożność mieszkańców.
- Prace najbardziej uciążliwe nie powinny odbywać się we wczesnych godzinach porannych oraz wieczornych, by nadmiernie nie ingerować w życie mieszkańców.
- Minimalizacja powierzchni koniecznej do zajęcia na czas realizacji robót oraz jak najmniejsze naruszenie powierzchniowych struktur gruntu, związanych z robotami budowlanymi.
- Magazynowanie na etapie budowy substancji niebezpiecznych w sposób zapewniający brak możliwości przedostania się ich do środowiska i oddziaływania na nie czynników atmosferycznych.
- Ewentualne wycieki substancji (np. ropopochodnych) będą natychmiast likwidowane, a zanieczyszczony grunt usuwany i przekazywany do unieszkodliwienia.
- Segregacja i zagospodarowanie odpadów na etapie budowy zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- Woda do celów socjalnych na etapie budowy pobierana będzie z wodociągu lub dowożona i gromadzona w zbiornikach wody na zapleczu budowy. Ścieki bytowe będą odprowadzane do kanalizacji lub gromadzone w bezodpływowych zbiornikach, które będą okresowo opróżniane przez uprawnionych odbiorców, a ścieki przekazywane do oczyszczalni ścieków.
- Sposób wykonania przedsięwzięć, zastosowanie sprawnych technicznie maszyn i urządzeń oraz wykorzystanie odpowiednich środków technicznych – zapewnią ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnej awarii.

- Kontrola stanu technicznego maszyn budowlanych i środków transportu na etapie budowy.
- Wykorzystywanie materiałów budowlanych najwyższej jakości, w razie konieczności posiadających odpowiednie atesty (np. w przypadku budowy sieci gazowej).
- Maksymalne wykorzystanie mas ziemnych, destruktu i innych materiałów powstałych w wyniku prac budowlanych, o ile nie będą one stanowiły zagrożenia dla środowiska.
- Ograniczenie emisji pyłu - przy pracach ziemnych należy zwilżać powierzchnię terenu oraz sypki, składowany materiał (np. piasek). Ograniczaniu emisji mogą też służyć sztuczne bariery, jakimi są m. in. parkany okalające plac budowy; zasięg skutecznego działania ochronnego takich parkanów nie jest w pełni zabezpieczający, co nie oznacza, że należy z tego środka zapobiegawczego zrezygnować. W celu uniknięcia pylenia podczas przesypywania sypkiego materiału należy minimalizować wysokość, z jakiej materiał spada do skrzyni ładunkowej (np. załadunek ciężarówek za pomocą ładowarki czy koparki).
- Zabezpieczenie drzew, krzewów oraz cennej roślinności przed uszkodzeniem na etapie budowy.
- Przywrócenie terenu zaplecza budowy do stanu z przed realizacji inwestycji.
- Działania rozwojowe powiatu będą wkomponowane w krajobraz, w taki sposób, aby nie obniżały jego walorów wizualno - estetycznych. Ważne jest również zachowanie przyrodniczych form krajobrazu.
- Założenia i rozwiązania zawarte w powiatowej strategii rozwoju uwzględniają istniejące zagospodarowanie terenu, a w szczególności miejsca wartościowe pod względem przyrodniczym.
- W procesie inwestycyjnym należy uwzględniać i przestrzegać regulacje prawne (ustawy o ochronie przyrody; rozporządzeń Ministra Środowiska w sprawie: ochrony gatunkowej zwierząt, roślin oraz grzybów; rozporządzeń Wojewody Świętokrzyskiego w sprawie Przedborskiego Parku Krajobrazowego oraz Przedborskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu; uchwał Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego dotyczących: wyznaczenia Konecko - Łopuszniańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz wyznaczenia Włoszczowsko - Jędrzejowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu) zwłaszcza w zakresie zakazów i ograniczeń, które mogą być wprowadzone na obszarach chronionych. Wszystkie zakazy muszą być przestrzegane w trakcie realizacji Strategii, a także na etapie eksploatacji

poszczególnych przedsięwzięć. Najważniejsze z nich dotyczą: bezwzględnego zakazu niszczenia siedlisk i ostoi gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną, zabijania zwierząt, dokonywania zmian stosunków wodnych, likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu oraz niewłaściwego lokalizowania obiektów budowlanych (zachowanie odpowiednich odstępów).

- Przestrzeganie celów ochrony wynikających z planów zadań ochronnych ustanowionych dla obszarów Natura 2000 wyznaczonych na terenie Powiatu Włoszczowskiego
- Podczas szczegółowego projektowania poszczególnych zadań (zwłaszcza drogowych) należy wprowadzić rozwiązania na rzecz zachowania i drożności ciągłości korytarzy ekologicznych.
- Ograniczenie emitowanego hałasu oraz wibracji poprzez m.in.:
 - przestrzeganie dopuszczalnych wartości hałasu określonych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r., poz. 112),
 - izolowanie głośnych procesów i ograniczanie dostępu do obszarów zagrożonych hałasem,
 - ograniczenie propagacji hałasu poprzez zastosowanie obudów oraz ekranów akustycznych,
 - stosowanie materiałów dźwiękochłonnych w celu zmniejszenia odbić dźwięku,
 - organizację pracy, ograniczającą czas przebywania w obszarach zagrożonych hałasem,
 - planowanie hałaśliwych prac w takim czasie, aby narażona na hałas była jak najmniejsza liczba mieszkańców,
 - stosowanie harmonogramów prac, ograniczających narażenie na hałas.
- W przypadku liniowych inwestycji technicznych - wszędzie tam, gdzie jest to możliwe, należy stosować nawierzchnie półprzepuszczalne i przepuszczalne, które m.in. są przepuszczalne dla wody i powietrza - aktywnie oddychające, uniemożliwiają powstawanie kałuż; nie wymagają systemów odprowadzenia wody, odciążają kanalizację; są nieszkodliwe dla wód gruntowych; odporne na mróz i sól drogową, zmniejszają niebezpieczeństwo poślizgu podczas gołodzi oraz redukują hałas.

- Mokre czyszczenie nawierzchni dróg i innych powierzchni utwardzonych – przede wszystkim w celu zapobiegnięcia zanieczyszczenia powierzchni ulic, na które będą wyjeżdżały samochody z placu budowy.
- Nasycanie przestrzeni zielenią: wprowadzanie nowych elementów zieleni i nasadzeń uzupełniających oraz porządkowanie istniejącej zieleni oraz nadanie jej właściwych funkcji, a także melioracja terenów zielonych.
- Planowane do wycięcia drzewa i krzewy w celu realizacji działań wynikających ze Strategii, powinny być przesadzone lub jak najszybciej zrekompensowane nowymi nasadzeniami.
- Nasadzenia roślinności izolacyjnej, np. szpalerowej zieleni wysokiej wzdłuż planowanych do wybudowania nowych odcinków dróg oraz innych obiektów w celu ograniczenia hałasu.
- Podjęcie działań zabezpieczających (odpowiednie środki techniczne, rozwiązania technologiczne) wody przed zanieczyszczeniem (m.in. zabezpieczenie przed emisją substancji szkodliwych powstałych w trakcie robót budowlanych) – np. ekranowanie często połączone z drenażem, a także hydrauliczne bariery ochronne.
- Przed rozpoczęciem prac remontowych lub modernizacyjnych w budynkach powinna zostać przeprowadzona inwentaryzacja przyrodnicza w zakresie występowania ptaków gatunków chronionych, w celu uniknięcia nieumyślnego zniszczenia ich schronień podczas prac budowlanych. W przypadku prowadzenia prac budowlanych mogących zagrazić ptakom bytującym na terenie inwestycji lub ich siedliskom należy dostosować terminy i sposoby wykonywania prac budowlanych, remontowych i innych do okresów lęgów, rozrodu i hibernacji.
- W razie konieczności zaplanowanie i wybudowanie przejść dla zwierząt (np. przepusty lub zielone mosty), instalowanie osłon przeciwhałasowych i blokujących wejście zwierzyny na jezdnię.
- Przed oddaniem rurociągu gazowego do użytku zostanie poddany próbom szczelności i wytrzymałości zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 26 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie; inwestor sprawował będzie bieżącą kontrolę nad gazociągiem; przeprowadzane będą okresowe przeglądy instalacji.
- Działania w zakresie scalania gruntów:

- wykonywanie działań scaleniowych (obejmujących rekultywację terenu, renowację rowów, likwidację miedz itp.) po okresie lęgowym ptaków, w porze dziennej oraz w możliwie najkrótszym czasie
 - zakładanie na gruntach ornych zadarnionych pasów roślinności (miedz śródpolnych) o określonej szerokości i długości proporcjonalnej do powierzchni poscaleniowej
 - wprowadzenie użytków ochronnych (trwałe zadarnienia, zalesienia) na gruntach ornych
 - wprowadzanie drobnych nasadzeń drzew lub krzewów w przypadku likwidacji dotychczas istniejących w wyniku procesu scaleniowego (najlepiej między 1 września a 1 marca).
- Przeprowadzenie rzetelnych i szczegółowych ocen oddziaływania na środowisko dla poszczególnych inwestycji rozwojowych.
 - Systematyczny monitoring skutków realizacji postanowień Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego w zakresie oddziaływania na środowisko i jego poszczególne komponenty.

XI. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU ORAZ OPIS METOD DOKONANIA OCENY PROWADZĄCEJ DO TEGO WYBORU ALBO WYJAŚNIENIE BRAKU ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH, W TYM WSKAZANIA NAPOTKANYCH TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY

Strategia Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego na lata 2014–2020 to jeden z najważniejszych dokumentów przygotowanych przez samorząd. Określa on priorytety i kierunki rozwoju, które będą realizowane na terenie powiatu w najbliższych siedmiu latach. Posiadanie Strategii ma istotne znaczenie dla szans pomyślnego rozwoju samorządu lokalnego. Dzięki opracowaniu Strategii zapewniona zostanie kompleksowość działań oraz znacznie lepsza efektywność gospodarowania zasobami i środkami finansowymi. Odpowiednie zaplanowanie rozwoju lokalnego jest również niezwykle ważne, w kontekście możliwości pozyskania przez powiat środków z funduszy UE na lata 2014-2020 oraz wszelkich innych środków publicznych. Ustalenia zawarte w Strategii stanowią podstawę do prowadzenia przez władze powiatu długookresowej polityki zrównoważonego rozwoju

społeczno-gospodarczego. Ponadto, Strategia wskazuje jakie są najważniejsze do rozwiązania problemy społeczne, gospodarcze oraz infrastrukturalne, na których powinna być skoncentrowana uwaga wielu instytucji działających w powiecie.

Projektowany dokument Strategii jest koncepcją spójną i całościową, pozwalającą osiągnąć efekt synergii. Koncepcja rozwojowa została wypracowana na podstawie zidentyfikowanych problemów i potrzeb rozwojowych, które określono w wyniku wnikliwie przeprowadzonej diagnozy sytuacji w powiecie oraz wyników badań ankietowych wśród mieszkańców oraz poszczególnych gmin wchodzących w skład powiatu. Wprowadzenie rozwiązań alternatywnych kwestionowałoby całość wizji strategicznego rozwoju powiatu.

Zrealizowane działania rozwojowe będą oddziaływały na środowisko w sposób neutralny lub dodatni. Możliwe jest osłabienie poszczególnych komponentów środowiska w trakcie realizacji poszczególnych zadań, ale po ich zakończeniu, szkody zostaną naprawione. Oceniając wpływ na różne elementy środowiska należy zauważyć, że nastąpią zmiany pozytywne, natomiast prognozowane zmiany negatywne będą raczej o znikomej i krótkotrwałej skali oddziaływania. Ponadto, strategia powiatowa ma charakter ogólny i kierunkowy – jest planem, koncepcją rozwoju i w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych rozwiązań. Opracowany dokument stanowi spójną, jednolitą całość, a wszystkie zaproponowane działania są ze sobą powiązane i wzajemnie się przenikają, pozwalając w ten sposób osiągnąć zamierzone cele.

Proponowanie rozwiązań alternatywnych wiązałoby się z zachwianiem lub koniecznością zmiany wizji strategicznej rozwoju powiatu i wymagałoby stworzenia zupełnie nowej koncepcji, co w kontekście trafności celów i planowanych efektów zawartych w Strategii byłoby niezwykle trudnym zadaniem, „burzącym” istotę projektowanego dokumentu.

Jedyną alternatywą dla zaproponowanych rozwiązań, wydaje się odstępianie od realizacji założeń Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego czyli tzw. wariant zerowy. Brak realizacji zaplanowanych działań i zadań w powiecie spowoduje jednak zahamowanie rozwoju, pogarszanie się stanu i stopy życia mieszkańców, a także w wielu przypadkach stanu środowiska przyrodniczego.

Realizacja Strategii musi odbywać się z zachowaniem ekologicznej spójności systemu obszarów chronionych w powiecie, w tym szczególnie obszarów objętych siecią Natura 2000 oraz uznaniem ograniczeń tam występujących jako istotnych uwarunkowań rozwoju. Poszczególne inwestycje powinny być zatem projektowane i realizowane pod szczególnym

nadzorem specjalistów oraz konsultowane ze społeczeństwem, w tym przedstawicielami organizacji ekologicznych. Ponadto, w Prognozie wskazano na rozwiązania, które ograniczają ewentualne negatywne oddziaływanie na środowisko.

Podsumowując, proponowanie rozwiązań alternatywnych dla projektowanej Strategii nie ma uzasadnienia z koncepcyjnego oraz formalnego, ale i ekologicznego punktu widzenia.

Przy opracowywaniu prognozy oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego nie napotkano na istotne trudności, które wynikałyby z niedostatków techniki oraz luk we współczesnej wiedzy. Za ograniczenie podczas przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko można uznać ogólny charakter projektowanego dokumentu (ale taka jest istota dokumentów strategicznych). Z tego względu określenie, analiza i skwantyfikowana ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko została wykonana na dosyć ogólnym poziomie, przy braku szczegółowych informacji o rozwiązaniach technicznych, a także charakterze i rozmiarach poszczególnych przedsięwzięć.

Co ważne, oceny oddziaływania na środowisko będą przeprowadzone w ramach prac przygotowawczych dla poszczególnych inwestycji. W przypadku konkretnych przedsięwzięć należałoby rozważyć warianty alternatywne tak, aby wybrać ten, który w najmniejszym stopniu będzie negatywnie oddziaływać na środowisko. Warianty alternatywne powinny dotyczyć głównie lokalizacji przedsięwzięcia, rozwiązań konstrukcyjnych i technologicznych oraz kwestii organizacyjnych. Możliwy jest nawet wariant braku realizacji konkretnej inwestycji, w sytuacji stwierdzenia zbyt znaczącego negatywnego wpływu na środowisko.

XII. INFORMACJE ZAWARTE W PROGNOZACH ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO INNYCH, PRZYJĘTYCH JUŻ, DOKUMNETÓW POWIĄZANYCH ZE STRATEGIĄ ROZWOJU POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO

1. Prognoza Oddziaływania na Środowisko dla projektu Strategii Rozwoju Kraju 2020

Celem Prognozy oddziaływania na środowisko dla projektu „Strategii Rozwoju Kraju 2020” (ŚSRK – średniookresowa strategia rozwoju kraju) jest przeanalizowanie potencjalnego wpływu na środowisko skutków realizacji zamierzeń ŚSRK.

Do sporządzenia Prognozy wybrano model oparty na brytyjskich doświadczeniach z oceną polityk, polegający na identyfikacji celów samego dokumentu, skutków ich realizacji i ocenie, czy kwestie środowiskowe zostały w nich należycie ujęte – nie zaś bezpośredniego oddziaływania poszczególnych inwestycji na środowisko, które z racji ogólności samego ocenianego dokumentu nie są rozważane szczegółowo, np. w kontekście lokalizacyjnym. Wybrany model oceny kładzie większy nacisk na związek oceny z procesem decyzyjnym, którego sama ocena jest nieodłącznym i harmonijnym elementem.

Wśród najważniejszych zidentyfikowanych problemów związanych ze stanem środowiska przyrodniczego i sferą społeczno-gospodarczą w Polsce wyróżniono m.in.: niekorzystne zmiany demograficzne w kraju, a także problem bezrobocia, wysoką eutroficzność zbiorników jeziornych, problemy kraju w zakresie przeciwdziałania niekorzystnym skutkom oddziaływania klimatu i ekstremalnych zjawisk, nieodpowiednia struktura źródeł wytwarzania energii w Polsce i niezadawalający stan elektrowni, sieci przesyłowych oraz infrastruktury transportu.

W toku analizy całości dokumentu stwierdzono, że ŚSRK odnosi się do zasady zrównoważonego rozwoju, a także do zasad ochrony środowiska. Dla stwierdzonych drobnych uchybień zarekomendowano rozwiązania, pozwalające na osiągnięcie pełnej zgodności zapisów Strategii z w.w. zasadami polityki rozwoju kraju, np. uwzględnienie pojęcia bezpieczeństwa ekologicznego. Mimo tych drobnych uchybień ostatecznie stwierdzono, że w Strategii docenia się znaczenie ochrony środowiska w rozwoju kraju, a zrównoważony rozwój traktuje jako drogę do osiągnięcia celów rozwojowych.

Założenia ŚSRK będą miały w przeważającej mierze pozytywne oddziaływanie. Nie zidentyfikowano ani jednego celu ŚSRK, który oddziaływałby *stricte* negatywnie na poszczególne komponenty środowiska.

Nie przewidziano także znaczących oddziaływań założeń Strategii na obszary Natura 2000. Realizacja niektórych inwestycji wynikających z ram ustanowionych przez ŚSRK może potencjalnie negatywnie oddziaływać na środowisko przyrodnicze. Jakikolwiek negatywne oddziaływania nie będą jednak wynikiem realizacji założeń ŚSRK, gdyż Strategia

ustala jedynie ramy planowanej rozbudowy infrastruktury, a konkretne działania dotyczące tych inwestycji są wynikiem dokumentów niższego szczebla.

W Prognozie stwierdzono, że zaniechanie realizacji założeń ŚSRK doprowadziłoby do pogorszenia warunków i jakości życia ludzi w Polsce, zahamowania środowiskowych zmian w strukturze gospodarki, a w wyniku tego ciągłego pogarszania się stanu środowiska przyrodniczego.

2. Prognoza oddziaływania na środowisko Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie (KSRR)

Zasadniczym celem przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko projektu KSRR było zbadanie oraz ocena stopnia i sposobu uwzględnienia aspektów środowiskowych w projekcie KSRR, a także analiza potencjalnych i rzeczywistych skutków środowiskowych realizacji KSRR. Oceniono także zgodność zapisów KSRR z obowiązującymi dokumentami w dziedzinie środowiska i zrównoważonego rozwoju. Zaproponowano rozwiązania, które pomogą wyeliminować lub ograniczyć, stwierdzone w tym kontekście braki i słabości dokumentu.

W dokumencie stwierdzono, że znaczna część obserwowanych w środowisku zmian jest wypadkową różnych czynników negatywnych, jak i pozytywnych, pozostających w gestii np. poszczególnych polityk sektorowych stąd uwzględnienie całej kompleksowości kwestii ochrony środowiska w dokumencie strategicznym polityki regionalnej jest niemożliwe.

W prognozie stwierdzono, że będący przedmiotem prognozy oddziaływania na środowisko projekt KSRR określa długofalowe cele rozwoju, nie zawiera zbioru konkretnych przedsięwzięć inwestycyjnych i działań, koniecznych do zrealizowania tych celów. Wynika stąd brak możliwości np. sformułowania konkretnych rozwiązań alternatywnych. W przypadku dokumentów strategicznych możliwe jest jedynie analizowanie rozwiązań alternatywnych na dużym poziomie ogólności, w zakresie sposobów osiągnięcia celów wyznaczonych w toku planowania strategicznego.

3. Prognozy Oddziaływania na Środowisko dla projektu Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2020

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020 (SRWŚ) została sporządzona na potrzeby procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. W prognozie stwierdzono, że Strategia

została sporządzona na bardzo wysokim poziomie ogólności. Nie wyznacza ram realizacji żadnych konkretnych przedsięwzięć zarówno w czasie jak i w przestrzeni.

Głównym celem Prognozy jest analiza i ocena potencjalnego wpływu na środowisko skutków realizacji zamierzeń Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020. Podczas prac nad Prognozą skupiono się na tych elementach, na które Strategia może mieć faktyczne oddziaływanie.

Przeprowadzona w prognozie analiza i ocena wpływu celów operacyjnych na poszczególne komponenty środowiska wskazała, że w ich ramach zidentyfikowano zarówno szereg pozytywnych jak i negatywnych oddziaływań. Pamiętać jednak należy, że w związku ze stopniem ogólności zapisów Strategii mają one charakter potencjalny, tzn. ich wystąpienie ściśle zależy od wielu czynników, w tym m. in. niewłaściwie podjętych decyzji lokalizacyjnych, nieprawidłowo prowadzonych procedur oceny oddziaływania na środowisko, czy wystąpienia nieprzewidywanych negatywnych trendów gospodarczych lub społecznych. Część z nich wystąpi też niezależnie od realizacji założeń Strategii i będzie wynikiem ogólnych trendów rozwojowych.

W prognozie zaznaczono, że przy założeniu uwzględnienia proponowanych rekomendacji minimalizujących lokalne oddziaływania, nie przewiduje się znaczącego negatywnego wpływu realizacji założeń Strategii na sieć obszarów chronionych, w tym obszarów Natura 2000 oraz ich integralności.

W Prognozie dokonano także oceny zgodności założeń strategii z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz analizy jej zbieżności z dokumentami szczebla unijnego, krajowego i regionalnego. Przeanalizowano również stan i potrzeby poszczególnych komponentów środowiska na terenie województwa świętokrzyskiego. W prognozie zaznaczono, iż ze względu na dużą ogólnikowość działań zapisanych w strategii, ocena ich wpływu na środowisko jest mocno subiektywna i rzeczywisty wpływ może różnić się od teoretycznej oceny.

Prognoza wskazuje, że z przeprowadzonej analizy wariantowej jasno wynika, że nie podejmowanie jakichkolwiek działań prowadzi będzie do stagnacji, a następnie pogorszenia stanu środowiska. Jednocześnie, ponieważ spora część sugerowanych w Strategii działań nie powinna wywoływać negatywnych skutków ekologicznych, nie ma sensu opracowywanie dla nich przedsięwzięć alternatywnych.

W prognozie stwierdzono także, że biorąc pod uwagę charakter i wielkość oddziaływań związanych z realizacją celów zawartych w Strategii nie przewiduje się możliwości wystąpienia oddziaływań transgranicznych.

4. Prognozy Oddziaływania na Środowisko skutków realizacji projektu aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Włoszczowskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019

Prognoza oddziaływania na środowisko zaktualizowanego „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Włoszczowskiego” stanowi określenie prawdopodobnych skutków dla środowiska, jakie mogą zaistnieć w wyniku podjęcia realizacji powyższego dokumentu lub w przypadku jego zaniechania. Analizy zawarte w obydwu dokumentach były bardzo przydatne podczas opracowania projektu Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego na lata 2014-2020 oraz prognozy oddziaływania na środowisko projektu strategii powiatowej.

W prognozie sporządzonej dla Programu Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego do głównych problemów ochrony środowiska na terenie powiatu zaliczono m.in.: zagrożenie wód powierzchniowych i podziemnych, zanieczyszczenie powietrza czy oddziaływanie hałasu komunikacyjnego.

W prognozie stwierdzono, że możliwe negatywne oddziaływanie na środowisko przyrodnicze inwestycji proekologicznych, których realizacja wynika z celów i kierunków działań zawartych w Programie, ograniczać się będzie w większości przypadków jedynie do etapu realizacji inwestycji (etapu prac budowlanych związanych z planowaną inwestycją), który wiąże się najczęściej z przejściową podwyższoną emisją hałasu, emisją spalin z maszyn budowlanych, lub zwiększoną emisją pyłów. Negatywne oddziaływania na środowisko przyrodnicze związane z etapem realizacji inwestycji są oddziaływaniami krótkotrwałymi, odwracalnymi, o ograniczonym lokalnym charakterze. Po zakończeniu fazy realizacyjnej, oddziaływanie na środowisko inwestycji ekologicznych (np. kanalizacje) ulega na etapie eksploatacji odwróceniu, co oznacza że zaczynają one oddziaływać pozytywnie na środowisko dając zauważalną poprawę stanu tych elementów środowiska które mają chronić (np. ochrona wód w wyniku oczyszczania ścieków komunalnych). Z uwagi na charakter przedsięwzięć przewidzianych do realizacji oraz ich prawdopodobną lokalizację, na żadnym z etapów realizacji nie przewidziano występowania niekorzystnych oddziaływań na istniejące formy ochrony przyrody, w tym na obszary Natura 2000.

Ze względu na lokalny charakter działań i ograniczony zasięg przestrzenny terenu objętego Programem Ochrony Środowiska, oraz znaczne odległości Powiatu Włoszczowskiego od granic państwa, skutki realizacji ustaleń Programu, nie będą oddziaływać transgranicznie.

Prognoza wskazuje, że podczas realizacji działań zawartych w projekcie Programu Ochrony Środowiska należy podjąć środki zapobiegające oraz ograniczające

prawdopodobne negatywne oddziaływanie na środowisko (m.in. zapewnienie wysokiego poziomu przebiegu procedur oceny oddziaływania na środowisko dla poszczególnych przedsięwzięć szczegółowych czy prowadzenie monitoringu realizacji Programu).

XIII. STRESZCZENIE PROGNOZY SPORZĄDZONE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Podstawę prawną przeprowadzenia procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, a w ramach oceny strategicznej opracowania dokumentu: „Prognoza oddziaływania na środowisko” stanowi Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Przedmiotem Prognozy oddziaływania na środowisko jest projektowany dokument – Strategia Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego na lata 2014-2020. Strategia to wieloletni plan pokazujący najważniejsze cele, które trzeba zrealizować w pewnym czasie; a także sposoby ich realizacji. Zaplanowane w Strategii działania mają na celu likwidację (lub maksymalne ograniczenie) negatywnych zjawisk oraz nadanie powiatowi nowego, wielokierunkowego impulsu rozwojowego.

Celem wykonania Prognozy jest identyfikacja potencjalnych oddziaływań na środowisko będących wynikiem realizacji planowanych działań i zadań Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego oraz ocena ich natężenia, a także określenie czy w należyty sposób został uwzględniony w ocenianym dokumencie interes środowiska przyrodniczego.

Konieczne jest również przeprowadzenie monitoringu skutków strategii powiatowej w zakresie oddziaływania na środowisko. Celem analizy skutków (monitoringu) jest opisanie zmian lub braku zmian stanu środowiska w wyniku realizacji zaplanowanych przedsięwzięć oraz sprawdzenie czy zaplanowane środki ograniczające i łagodzące negatywne oddziaływanie na środowisko i jego poszczególne elementy przyniosą zakładany efekt.

Obszar Powiatu Włoszczowskiego jest cenny pod względem przyrodniczym (obszary leśne, flora, fauna) oraz kulturowym (liczne zabytki). Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody na terenie powiatu utworzono liczne formy ochrony przyrody (obszary Natura 2000; park krajobrazowy; obszary chronionego krajobrazu; rezerwaty przyrody; użytki ekologiczne i pomniki przyrody). Ponadto, powiat położony jest na obszarze Głównych Zbiorników Wód Podziemnych, a przez jego teren przebiegają 4 centralne korytarze ekologiczne.

Na wysokim poziomie utrzymuje się bezpieczeństwo sanitarne mieszkańców Powiatu Włoszczowskiego. Ogólnie jako dobrą oceniono również sytuację epidemiologiczną w zakresie chorób zakaźnych. Bogactwem powiatu są surowce mineralne - zwłaszcza wapienie i piaski. Dominują gleby słabe i najsłabsze, a istotnym składnikiem oceny jakości gleb na terenie powiatu, jest wysoki poziom zakwaszenia oraz stopień zanieczyszczenia metalami ciężkimi. Problemy związane z jakością wód na terenie powiatu dotyczą przede wszystkim niskiego stopnia skanalizowania gmin oraz spływów obszarowych z pól. Dobra jest jakość wody w utworach kredowych (będących źródłem zaopatrzenia w wodę do picia i na potrzeby przemysłu). Badania jakości powietrza wskazują na przekroczenia dopuszczalnych poziomów. Emitorami zanieczyszczeń do powietrza są głównie zakłady produkcyjne, kotłownie indywidualne oraz ruch drogowy, a także duże, odległe ośrodki przemysłowe (głównie z rejonu Bełchatowa i aglomeracji śląskiej). Do najpoważniejszych i najbardziej uciążliwych źródeł hałasu w Powiecie Włoszczowskim należy komunikacja drogowa. W Powiecie Włoszczowskim nie stwierdzono terenów z przekroczeniami dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Do najważniejszych problemów związanych z ochroną środowiska, które są istotne z punktu widzenia realizacji Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego zaliczono: ograniczony dostęp człowieka i jego działalności do terenów z cennymi zasobami przyrodniczymi; degradacja, niewykorzystanie oraz zły stan części terenów, budynków i infrastruktury; konieczność zwiększenia funkcjonalności i wydolności układu komunikacyjnego powiatu; brak gazyfikacji oraz niski poziom skanalizowania; zagrożenie podtopieniami i powodzią; zanieczyszczenie i zakwaszenie gleb oraz znaczne rozdrobnienie gospodarstw rolnych.

Strategia Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego na lata 2014-2020 oraz Prognoza Oddziaływania na Środowisko bazują na założeniach i są zgodne z celami ochrony środowiska o charakterze międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym. Cele ochrony środowiska wskazują, że: jedyną drogą osiągnięcia długotrwałego wzrostu gospodarczego jest zachowanie i ochrona zasobów przyrody; kluczowe jest zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju; niezwykle ważne jest przeprowadzanie ocen oddziaływania na środowisko; należy zapewnić bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom.

Realizacja przedsięwzięć ujętych w Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego na lata 2014-2020 będzie polegała na wykonaniu czynności ingerujących w środowisko na etapie ich realizacji. W związku z tym powstaną przejściowe uciążliwości (zwiększony hałas

czy miejscowy lecz niewielki wzrost zapylenia powietrza). Przy zachowaniu odpowiednich środków ostrożności nie powinny ulec uszkodzeniu żadne wartościowe obiekty i obszary przyrodnicze oraz inne elementy środowiska.

Ze względu na to, że planowane działania / zadania zawarte w Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego mają charakter koncepcyjny i poglądowy, szczegółowej oceny oddziaływania na środowisko należy dokonać dla poszczególnych przedsięwzięć na etapie opracowywania dokumentacji dla konkretnej inwestycji. Na poziomie ogólności planowanych działań zawartych w Strategii nie można stwierdzić szczegółowego zakresu prac czy rozwiązań technicznych i konstrukcyjnych. Efektem tego (na obecnym etapie) jest przeprowadzenie oceny ewentualnych zmian w środowisku na dosyć ogólnym poziomie.

Na etapie realizacji, zasięg oddziaływania inwestycji zawartych w Strategii ma charakter lokalny, a więc jest niewielki – ograniczony przed wszystkim tylko do tych miejsc, w których będą aktualnie prowadzone prace budowlane. Przy określeniu szczegółowego charakteru, zakresu oraz terminu realizacji inwestycji należy wziąć pod uwagę dobro przyrody oraz obszarów i gatunków chronionych, a także zaplanować takie działania, które nie spowodują lub ograniczą ingerencję w środowisko przyrodnicze.

Nie zakłada się znaczącego, negatywnego oddziaływania zadań wskazanych w Strategii na obszary Natura 2000, jednak może się zdarzyć, że zwłaszcza w przypadku budowy nowych obiektów (np. drogowych) dojdzie do incydentalnego oddziaływania.

Zaplanowane w Strategii działania termomodernizacyjne w powiecie mogą wpłynąć negatywnie na zamieszkujące budynki ptaki i nietoperze. Przed rozpoczęciem planowanych prac należy przeprowadzić inwentaryzacje przyrodnicze w zakresie występowania chronionych gatunków zwierząt, w tym ptaków i nietoperzy objętych ochroną gatunkową.

Oddziaływanie założeń Strategii na przyrodę, zwłaszcza zwierzęta może nastąpić w przypadku realizacji inwestycji infrastrukturalnych polegających na powstaniu nowych obiektów – przede wszystkim chodzi o przebudowę lub budowę nowych odcinków drogowych (w tym budowę zaplanowanej obwodnicy). W przypadku inwestycji drogowych należy podjąć zaplanowane działania, które ograniczą śmiertelność zwierząt oraz niszczenie roślin.

W sytuacji, gdyby na terenie poszczególnych gmin Powiatu Włoszczowskiego zaplanowano naziemne farmy fotowoltaiczne o dużych mocach to powinny być one zaprojektowane, zlokalizowane oraz wybudowane w taki sposób, żeby w żaden sposób nie wpływały negatywnie na siedliska przyrodnicze, a zwłaszcza na status ochrony utworzonych na terenie Powiatu Włoszczowskiego form ochrony przyrody.

W ramach działań związanych z promocją oze na terenie Powiatu Włoszczowskiego mogą powstać elektrownie wiatrowe. Budowa elektrowni wiatrowej wiąże się z zaplanowaniem odpowiedniego jej usytuowania, minimalizującego potencjalny wpływ na przyrodę, w szczególności na ptaki i nietoperze (głównie umożliwienie im swobodnego przelotu). Ważne jest również odpowiednie odsunięcie lokalizacji elektrowni wiatrowych od zabudowy mieszkaniowej, linii energetycznych, dróg, obszarów i obiektów objętych ochroną, istniejących cieków i akwenów wodnych oraz ściany lasu. Podczas realizacji i eksploatacji elektrowni wiatrowych musi być zapewniona ochrona zdrowia i bezpieczeństwa ludzi oraz ochrona przyrody, a także ochrona krajobrazu. Odległości oraz inne wymogi realizacyjne dotyczące elektrowni wiatrowych, które muszą być przestrzegane przez potencjalnych inwestorów są wskazane w wytycznych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.

Na etapie eksploatacji należy oczekiwać braku znaczącego oddziaływania na środowisko, albo wręcz jego poprawy w stosunku do stanu obecnego.

Przedsięwzięcia rozwojowe powiatu, które mogą wpływać znacząco na jakość powietrza dotyczą przede wszystkim: funkcjonowania układu komunikacyjnego powiatu; promowania i rozwoju odnawialnych źródeł energii; termomodernizacji budynków publicznych; budowy i rozwoju sieci gazowej oraz zalesianie gruntów rolnych. Zaplanowane działania wpłyną raczej pozytywnie na jakość powietrza.

Zakłada się, że zaplanowane działania nie spowodują znaczącego wzrostu poziomów hałasu. Należy jednak monitorować poziom hałasu przede wszystkim w odniesieniu do zmodernizowanych i nowych odcinków dróg oraz nowopowstałych przedsiębiorstw.

Na etapie eksploatacji przedsięwzięć należy szczególnie chronić wody podziemne oraz ujęcia wody. W celu maksymalnego ograniczenia zanieczyszczenia gleby, powierzchni ziemi oraz wód, należy przede wszystkim prowadzić właściwą gospodarkę odpadami i gospodarkę wodną – ściekową. Korzystny, długookresowy wpływ na środowisko wodno-gruntowe będzie miała budowa infrastruktury kanalizacyjnej oraz odwodnienia dróg. Zagrożeniem dla wód powierzchniowych może być zwiększony ruch turystyczny. Do pozytywnego wpływu na stan gleb przyczyni się rozwój rolnictwa ekologicznego oraz zalesianie. Scalanie gruntów gospodarstw rolnych poprawia strukturę obszarową tych gospodarstw. Realizacja scaleń może jednak nieść za sobą słabe negatywne oddziaływanie na takie elementy środowiska jak: różnorodność biologiczna, zwierzęta, rośliny i krajobraz.

Planuje się, że na etapie projektowania szczegółowych rozwiązań dla poszczególnych inwestycji przedsięwzięcia będą lokalizowane raczej poza obszarami chronionymi

wyznaczonymi na terenie powiatu, w odległości nie powodującej ewentualnych strat w przyrodzie. Większość miejsc, gdzie planuje się realizację przedsięwzięć rozwojowych powiatu jest już mocno przekształcona antropogenicznie lub o określonym przeznaczeniu terenu (np. rekreacyjnym), a planowane zmiany mają na celu poprawę panujących warunków (również środowiskowych). Na etapie eksploatacji zrealizowane działania nie powinny znacząco wpływać na cele ochrony i walory terenów przyrodniczych, zwłaszcza obszarów chronionych, a także siedliska oraz gatunki roślin, grzybów i zwierząt podlegające ochronie.

Na etapie realizacji i eksploatacji Strategii, szczególnie należy chronić utworzone w granicach powiatu formy ochrony przyrody: obszary Natura 2000; park krajobrazowy; obszary chronionego krajobrazu; rezerваты przyrody; użytki ekologiczne i pomniki przyrody. Przedsięwzięcia rozwojowe Powiatu Włoszczowskiego będą prowadzone w taki sposób, aby nie naruszać i przestrzegać celów ochrony, zakazów, nakazów i ograniczeń ustanowionych dla poszczególnych obszarów chronionych. Na etapie realizacji i eksploatacji Strategii należy przestrzegać oraz uwzględniać w toku całego procesu inwestycyjnego przepisy oraz rozwiązania wskazane w: ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody; Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (DZ. U. 2014 poz. 1348); Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (DZ. U. 2014 poz. 1409); Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (DZ. U. 2014 poz. 1408); Planie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Przedborska PLH 260004 oraz Planie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Wzgórza Chęcińsko - Kieleckie PLH 260041; Rozporządzeniu Wojewody Świętokrzyskiego Nr 87/2005 z dnia 14 lipca 2005 r. w sprawie Przedborskiego Parku Krajobrazowego oraz Rozporządzeniu Wojewody Świętokrzyskiego Nr 88/2005 z dnia 14 lipca 2005 r. w sprawie Przedborskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu; Uchwale Nr XXXV/616/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 23 września 2013 r. dotyczącej wyznaczenia Konecko - Łopuszniańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz Uchwale Nr XXXV/619/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 23 września 2013 r. dotyczącej wyznaczenia Włoszczowsko - Jędrzejowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

W wyniku realizacji złożonego procesu inwestycyjnego zaplanowanego w strategii powiatowej mogą zaistnieć drobne incydenty, które spowodują, że będą łamane zakazy określone w przepisach w/w aktów prawnych. Złamanie zakazów nie może jednak spowodować znaczącego, negatywnego i długotrwałego oddziaływania na przyrodę, a może

mieć charakter wyłącznie incydentalny. W przypadku, gdy realizacja danej inwestycji będzie wiązała się z naruszeniem zakazów obowiązujących w stosunku do gatunków objętych ochroną, przeprowadzenie planowanych działań może nastąpić dopiero po uzyskaniu stosownego zezwolenia na odstępstwo od zakazów.

W ramach działań rozwojowych należy utrzymać maksymalnie naturalny charakter przestrzeni. Realizacja Strategii przy odpowiednich działaniach ochronnych oraz właściwym prowadzeniu zabiegów pielęgnacyjnych powinna mieć pozytywny wpływ na funkcjonowanie świata zwierzęcego i roślinnego, a przede wszystkim na przyrodnicze formy ochrony przyrody.

W prognozie zaznaczono, że „każdy, kto podejmuje działania powodujące lub mogące powodować powstanie odpadów, powinien takie działania planować, projektować i prowadzić przy użyciu takich sposobów, aby w pierwszej kolejności zapobiegać powstawaniu odpadów lub ograniczać ilość odpadów i ich negatywne oddziaływanie na życie i zdrowie ludzi oraz na środowisko, w tym przy wytwarzaniu produktów, podczas i po zakończeniu ich użycia”.

Na etapie eksploatacji, zrealizowane przedsięwzięcia rozwojowe nie będą powodować znaczącej emisji pól elektromagnetycznych na miejsca dostępne dla ludności. Wpływ Strategii na ludzi będzie zdecydowanie pozytywny. W wyniku realizacji działań rozwojowych zdecydowanie poprawi się krajobraz powiatu oraz stan jego dziedzictwa kulturowego.

Podsumowując, na etapie eksploatacji znacznie poprawie ulegnie jakość życia mieszkańców Powiatu Włoszczowskiego oraz struktura przestrzenno – krajobrazowa powiatu. Poprawione zostaną parametry techniczne i izolacyjne budynków i obiektów, co wpłynie na zmniejszenie emisji szkodliwych substancji do powietrza. Nastąpi odnowienie i usprawnienie funkcjonowania wielu elementów infrastruktury technicznej i społecznej. Działania rozwojowe będą oddziaływały w sposób pozytywny na zdrowie ludzi. Dużo zadań ma charakter pozainwestycyjny – są neutralne dla środowiska, a bardzo pożądane z punktu widzenia istniejących problemów społeczno – gospodarczych (np. walka z bezrobociem).

Ze względu na właściwą organizację realizacji procesu rozwojowego prawdopodobieństwo, z jakim mogą wystąpić oddziaływania skumulowane inwestycji ujętych w Strategii jest niewielkie. Ze względu na znaczną odległość obszaru powiatu od granic państwa Polskiego, niemożliwe jest także transgraniczne oddziaływanie na środowisko przedsięwzięć rozwojowych.

Realizacja Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego przyniesie znacznie więcej korzyści dla środowiska i jakości życia mieszkańców, niż jej zaniechanie. Ponadto, w prognozie zaproponowano podjąć wiele działań zapobiegających, ograniczających oraz kompensujących ewentualne negatywne oddziaływanie na środowisko, w tym zwłaszcza obszary i gatunki chronione (np. działania zabezpieczające tereny robót budowlanych, ale także działania na rzecz środowiska już na etapie eksploatacji projektów rozwojowych).

Koncepcja rozwojowa powiatu została wypracowana na podstawie zidentyfikowanych problemów i potrzeb rozwojowych. Proponowanie rozwiązań alternatywnych dla Strategii wiązałoby się z zachwianiem lub koniecznością zmiany wizji strategicznej rozwoju powiatu i wymagałoby stworzenia zupełnie nowej koncepcji, co w kontekście trafności celów i planowanych efektów zawartych w Strategii byłoby niezwykle trudnym zadaniem, „burzącym” istotę projektowanego dokumentu.

Za ograniczenie podczas przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego można uznać ogólny charakter projektowanego dokumentu (ale taka jest istota dokumentów strategicznych). Z tego względu określenie, analiza i skwantyfikowana ocena przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko została wykonana na dosyć ogólnym poziomie, przy braku szczegółowych informacji o rozwiązaniach technicznych, a także charakterze i rozmiarach poszczególnych przedsięwzięć. Co ważne, należy pamiętać o przeprowadzeniu szczegółowych ocen oddziaływania na środowisko w ramach prac przygotowawczych dla poszczególnych inwestycji.

Wniosek końcowy:

Zakłada się, że Strategia Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego na lata 2014-2020 nie będzie generować znaczącego oddziaływania na środowisko; zwłaszcza na obszary i gatunki chronione na etapie prac wykonawczych oraz na etapie eksploatacji. Trwale oraz przeważnie korzystne będą społeczne, ekonomiczne, przestrzenno-krajobrazowe, ale także środowiskowe efekty realizacji założeń dokumentu.